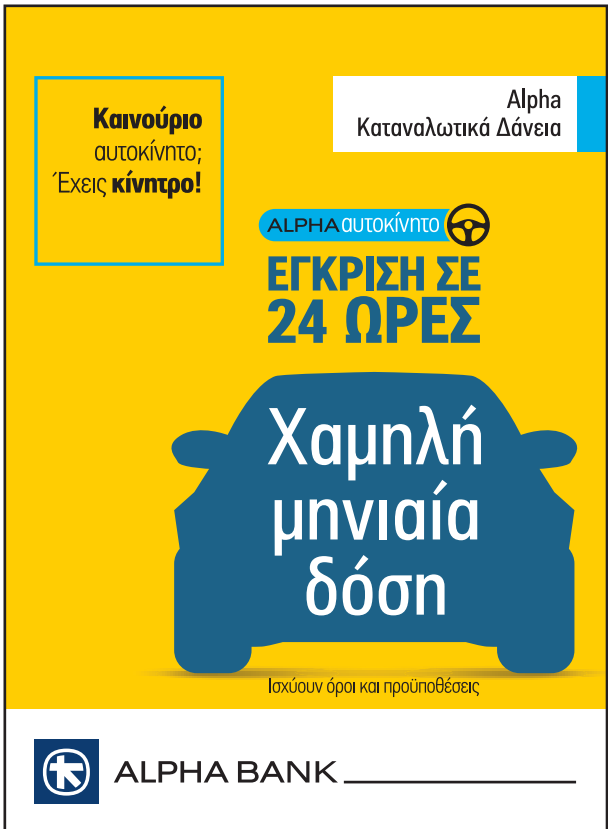

ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Γράφει ο **ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ**

Το κράτος είμαστε εσείς!

νοπωλεί τη χρήση νόμιμης εξουσίας σε μια καθορισμένη γεωγραφικά περιοχή. Στις αστικές δημοκρατίες η πολιτική αυτή οντότητα αναδεικνύεται κρατούσα μέσα από εκλογικές διαδικασίες σε καθορισμένα από το σύνταγμα πλαίσια. Η πολιτική οντότητα που επιτυγχάνει, κυβερνά ύστερα από λαϊκή εντολή και οι εκλογείς ευθύνονται για τον ηγέτη που εξέλεξαν να τους υπηρετεί. Αν αυτός και η κυβέρνηση του δεν αίρονται στο ύψος των περιστάσεων, στην επόμενη εκλογική διαδικασία οι εκλογείς μπορούν να επιλέξουν άλλο. Στην προκειμένη περίπτωση, ο εκλεγμένος πρόεδρος της Κύπρου, Νίκος Αναστασιάδης, έχει λάβει για δεύτερη θητεία λαϊκή εντολή να κυβερνήσει τον τόπο, γεγονός που εξυπακούεται ότι η πλειοψηφία του λαού (55,99%) θεώρησε τον Φεβρουάριο του 2018 ότι είναι κατάλληλος να κυβερνήσει για άλλα πέντε χρόνια. Στις κοινοβουλευτικές δημοκρατίες αν η κυβέρνηση δεν ικανοποιεί με την απόδοση της την πλειοψηφία της Βουλής, μπορεί το Σώμα να άρει την εμπιστοσύνη του και η κυβέρνηση είναι αναγκασμένη να καταφύγει στις κάλπες. Στην προεδρευόμενη δημοκρατία της Κύπρου κάτι τέτοιο δεν υπάρχει αλλά ούτε και οτιδήποτε άλλο μπορεί να κατεβάσει τον πρόεδρο από την προεδρική καρέκλα πλην του θανάτου του. Υπάρχει, όμως, η δημοκρατία που δίνει τη δυνατότητα στον πολίτη να διαδηλώσει δημόσια την αντίθεσή του με την πολιτική της κυβέρνησης ή της Βουλής. Αυτά, με αφορμή αντιδράσεις από τους πολίτες που καταλογίζουν στους δημοσιογράφους συλλήβδην ευθύνες επειδή καλύπτουμε τάχατες την εξόφθαλμη πλέον διαφθορά κυβερνητικών και πολιτικών αξιωματούχων. Έχω πολλάκις γράψει ότι παρόλα τα «εκκωφαντικά» σκάνδαλα που ταλανίζουν τη ζωή στη χώρα μας και που στις πλείστες περιπτώσεις πλήττουν την πλειοψηφία στην τσέπη της (βλ. ΧΑΚ, τραπεζικό σκάνδαλο, Κούρεμα) δεν είδαμε την ισχύ εκείνη που εκλέγει προέδρους και βουλευτές, να ξεχύνεται στους δρό-

μους και να διεκδικεί από το κράτος το δικό του. Αντίθετα το κράτος, αντί να προσπαθεί να αποκαθιστά τις ισορροπίες στην οικονομία, διοχετεύοντας και ψωμί στην πραγματική οικονομία, με το σύστημα «χρυσά διαβατήρια», αποδείχθηκε ότι στήριξε ντιβέλοπερ, ελεγκτικά και δικηγορικά γραφεία και άφησε ανοικτές μαύρες πόρτες για Καμποτζιανούς, Μαλαισιανούς και άλλους φορείς αμφιβόλου ποιότητας χρήματος και τώρα που μας βγάλανε στη σέντρα οι ξένοι, ποιεί τη νήσσαν. Όπως παλιά (βλ. ΧΑΚ, Τραπεζικό σκάνδαλο, Κούρεμα). Την περασμένη Τετάρτη, ένας άνθρωπος 70 χρόνων, ο Παναγιώτης Εικοσάρης, που για 55 χρόνια προσπαθούσε να βρει μια άκρη στην τραγική ιστορία του αδελφού του που σκοτώθηκε από τουρκική ναβιάλμ στην Τηλλυρία, δικαιώθηκε. Το κράτος που για μισό αιώνα ήταν σε νάρκη ξύπνησε, καθώς τώρα κινητοποιήθηκαν άνθρωποι με ευαισθησίες που βρίσκονται στο πρόγραμμα εκταφών της ΚΔ και μέσα σε διάστημα ενός έτους, έγινε η έρευνα και η ανασκαφή και ταυτοποιήθηκε ο πρώτος πεσών, ο 20χρονος ήρωας Γιώργος Εικοσάρης. Είναι και ο Φώτης Φωτίου και ο Καλλής Ξενοφώντος κράτος και Κ.Δ., όπως είναι και η Νομική Υπηρεσία Κ.Δ. η οποία βρίσκειται στο ΕΔΑΔ αντίδικος της οικογένειας του Χριστοφή Βασιλείου Πασιδά, από την Ξυλοφάγου, ο οποίος είχε εκτελεστεί από τους εισβολείς στη Λευκωσία. Ο Πασσιάς ήταν θαμμένος στο Κοιμητήριο Λακατάμειας εν γνώσει της Κ.Δ., η σύζυγος και τα τρία παιδιά του είχαν κρατηθεί στο σκοτάδι και τον θεωρούσαν για 26 χρόνια αγνοούμενο. Το επαρχιακό Δικαστήριο επιδικασε αποζημίωση 50.000 ευρώ στη σύζυγο και 25.000 ευρώ σε κάθε ένα από τα παιδιά του. Η ΚΔ έκανε έφεση, το Ανώτατο αποφάνθηκε ότι το κράτος είχε εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του και τώρα οι δύο πλευρές ευρίσκονται ενώπιον του ΕΔΑΔ! Είναι να διερωτάται κανείς ποιο από τα δύο είναι το δικό μας κράτος; Διότι τελικά το κράτος είμαστε εμείς, εσείς, φτάνει να το θέλουμε, φτάνει να μην ανεχόμαστε να εξευτελίζεται η οικογένεια του κάθε Βασιλν Πασσιά που έδωσε τη ζωή του για την αξιοπρέπεια αυτού του τόπου.

paraschosa@kathimerini.com.cy

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

80 χρόνια πριν στην «Κ»

17.XI.1939

ΚΕΡΑΥΝΟΒΟΛΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ: Ο εν Βερολίνο ανταποκριτής του Ηνωμένου Αμερικανικού Τύπου επιστέλλει εις τας αμερικανιάς εφημερίδας συνέντευξιν μετ' επισημού πολιτικής προσωπικότητος του γερμανικού υπουργείου των Εξωτερικών, εις την οποίαν ο ομιλήτης διαβεβαίωσεν ότι ολόκληρος η Γερμανία δεν ζή αυτήν την στιγμὴν παρὰ με ένα και μόνον σκοπόν: την κατασυντριβὴν της βρεταννικής αυτοκρατορίας. «Ο γερμανικός στρατός, πειθαρχών απολύτως εις τους αρχηγούς του, είναι έτοιμος ομοῦ μετὰ των εναερίων και κατά θάλασσαν δυνάμεων του Γ' Ράϊς να φέρη μετὰ κεραυνοβόλου ταχύτητος και αποτελεσματικότητος τας εντολάς αι οποίαι θα δοθὸν ἀπὸ το Ανώτατον Γερμανικὸν Επιτελεῖον. Η μέλλουσα να ἐξαπολυθὴ ἐπίθεσις θα εἴναι ἀνεῦ προηγουμένου εις την ιστορίαν των πολέμων. Το Ανώτατον Γερμανικὸν Επιτελεῖον ουδαμῶς λαμβάνει ὑπ' ὄψει ἡ ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὰ δημοσιεύόμενα σχετικῶς εις τον εχθρικὸν Τύπον. Εχει τα σχέδια του και θα τα φέρῃ εις πέρας μετὰ καταπληροσύνης δραστηριότητος». [...] Αι δηλώσεις αὐταὶ αποτελοῦν ἰσὺς των πρόλογον του «κεραυνοβόλου» πολέμου [φωτ. βομβαρδισμός Λονδίνου].

Η κλιματική αλλαγή απειλεί την παιδική υγεία

Η **κλιματική** κρίση αποτελεί καθοριστικό παράγοντα της υγείας των σημερινών παιδιών που θα διαρκέσει για ολόκληρη τη ζωή τους, προειδοποιούν 120 ειδικοί από 35 οργανισμούς, μεταξύ των οποίων ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, η Παγκόσμια Τράπεζα, το πανεπιστήμιο Γέιλ κ.ά. Οι επιστήμονες τονίζουν ότι η υπερθέρμανση του πλανήτη ήδη προκαλεί βλάβες. Τα παιδιά είναι ιδιαίτερα ευάλωτα και η διεθνής ομάδα ειδικών κρούει τον κώδωνα του κινδύνου, επισημαίνοντας ότι η παγκόσμια άνοδος της θερμοκρασίας θα προκαλέσει αύξηση των βακτηρίων που προξενούν θανατηφόρο διάρροια, ενώ οι χειρότερες αποδόσεις των καλλιερειών θα προκαλέσουν υποσιτισμό.

Η ετήσια έκθεση «Αντίστροφή μέτρηση για την υγεία και την κλιματική αλλαγή» (Countdown on Health and Climate Change), που δημοσιεύει το ιατρικό περιοδικό Lance, αναλύει τις συνέπειες που έχει η αύξηση της παγκόσμιας θερμοκρασίας στην ανθρώπινη υγεία. Ευάλωτοι, εκτός από τα παιδιά, είναι και οι ηλικιωμένοι, ιδιαίτερα όσων αφορά τους καύσωνες, καθώς αδυνατούν να ρυθμίσουν τη θερμοκρασία τους αλλά και την ισορροπία των υγρών στον οργανισμό τους.

Οι συντάκτες της μελέτης διαπίστωσαν ότι, το 2018, 220 εκατομμύρια περισσότεροι άνθρωποι, μεγαλύτεροι των 65 ετών, έζησαν περιόδους καύσωνα, συγκριτικά με το 2000. Σε ιδιαίτερα επισηφαλή θέση, αναφέρει η έκθεση, βρέθηκε η Ευρώπη, εξαιτίας της γήρανσης του

Καθώς το ανοσοποιητικό σύστημα και το σώμα των παιδιών ακόμη αναπτύσσονται, είναι πιο ευάλωτα στις ασθένειες και στους περιβαλλοντικούς ρύπους.

πληθυσμού της, αλλά κι επειδή οι περισσότεροι ηλικιωμένοι ζουν σε μεγάλα και ζεστά αστικά κέντρα. Η έκθεση του Lancet για το 2019, που συμπίπτει με τις καταστροφικές πυρκαγιές στην Αυστραλία, διαπίστωσε ότι η ανθρώπινη έκθεση στις φωτιές διπλασιάστηκε συγκριτικά με το 2000. Οι δασικές πυρκαγιές δεν προκαλούν μόνον οικολογική καταστροφή και θανάτους, αλλά έχουν κι εξαιρετικά δυσμενείς οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις.

Ο Νικ Ουάτς, διευθύνων σύμβουλος του Lancet Countdown, επισημαίνει πως «το ανοσοποιητικό σύστημα και το σώμα των παιδιών ακόμη αναπτύσσονται, γεγονός που τα καθιστά πιο ευάλωτα στις ασθένειες και στους περιβαλλοντικούς ρύπους. Οι βλάβες που προκαλούνται στα πρώτα έτη της παιδικής

ηλικίας διαρκούν μια ολόκληρη ζωή. Χωρίς την άμεση δράση όλων των κρατών, η κλιματική αλλαγή θα είναι ο καθοριστικός παράγοντας της υγείας μας ολόκληρης γενιάς». Προκειμένου να καταλήξουν σε συμπεράσματα, οι ειδικοί παρακολούθησαν 41 δείκτες, μεταξύ των οποίων και η μετάδοση των λοιμωδών νόσων. Έτσι διαπίστωσαν ότι, εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής, η ικανότητα του δάγκειου πυρετού να μεταδίδεται με τα κουνούπια το 2017 ήταν στο δεύτερο υψηλότερο επίπεδο που καταγράφηκε από το 1950 έως σήμερα. Τα εννιά από τα δέκα ευνοϊκότερα χρόνια για τη μετάδοση της επώδυνης λοίμωξης καταγράφηκαν μετά το 2000.

Η έκθεση διαπιστώνει ότι το 2018 ήταν η δεύτερη «ευνοϊκότερη» χρονιά για τη μετάδοση των βακτηρίων της χο-

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Ο απογοητευμένος Γκουτιέρες, το μπάχαλο στην ΕΔΕΚ και ο Άνς Φούλνς

«**Αργά, αργά**, βαριά, βαριά...»

έχει ο Κωστής Ευσταθίου που ανέλαβε την πειθαρχική έρευνα. Αν και κάποιοι αναμένουν πως θα πρέπει και αυτός να τοποθετηθεί δημόσια για να ξεκαθαρίσει τη θέση του.

Τις πληροφορίες που ήθελαν το ΑΚΕΛ να έχει πρόβλημα με τον Τουρκοκύπριο ευρωβουλευτή του Νιαζί Κιλιγίργιουρεκ για το ποσό που οφείλει να καταθέτει στο κόμμα από τον μισθό του, στη βάση συμφωνίας, διαψεύστηκαν από τον Άντρο ως ανακριβείς. «Δεν έχουμε κανένα πρόβλημα με τον Νιαζί, η συνεργασία προχωρεί μια χαρά» ανέφερε ο Άντρος αλλά κάποιοι φαίνεται πως δεν έχουν πειστεί αφού τα σχόλια δίνουν και παίρνουν. Πάντως ο ίδιος ο ευρωβουλευτής, που δεν μασάει τα λόγια του, δεν μίλησε ακόμα για το θέμα.

Ο Άνς... Φούλνς μόλις έκανε το νέο θαύμα του. Μετά τη συνάντηση που είχε ο Αβέρωφ με τον CEO της Τράπεζας Κύπρου, εκδόθηκε επίσημη ανακοίνωση της τράπεζας με την οποία αναστάθηκαν οι νέες χρεώσεις προς τους πελάτες της που κρίθηκαν από υπερβολικές μέχρι... μονοπωλιακές. Μπορεί ο Στεφάνου να τον χαρακτήρισε ειρωνικά Άν Γιώρκη

αλλά το θαύμα του το έκανε. Ως Άνς Φούλνς όμως. Είχε δηλώσει με σιγουριά πως οι χρεώσεις θα αποσυρθούν και ως εκ θαύματος, με μία και μόνο επίσκεψή του στον CEO, αποσύρθηκαν! Όπως μου έλεγε η μάνταμ του Φούλν: «Πέτυχε με ένα σμπάρο δυο τρυγόνια: Την απόσυρση των χρεώσεων, πείθοντας ταυτόχρονα και την τράπεζα ότι έτσι δείχνει το ανθρώπινο πρόσωπό της αλλά και να δείξει σε όλους και ειδικά στο ΑΚΕΛ πως δεν είναι μόνο με κατηγορητήρια που κάνει πολιτική αλλά και με πράξεις και επισκέψεις-κλειδιά».

Πάντως, την επομένη που ο Στεφάνου τον... έχρισε Άν Γιώρκη ο Φούλνς βγήκε στο Τρίτο του ΡΙΚ. Ενώ μίλούσε στη Βρετού της ανέφερε: «Σας μιλάει ο Άνς Γιώρκης», μετατρέποντας ατάκα κι επί τόπου το μειονέκτημα σε πλεονέκτημα...

ΚΟΥΙΖ: Σε ποιο κόμμα του Ενδιάμεσου ενδέχεται να ξεσπάσει κρίση ίσως και πριν από τα Χριστούγεννα; Ο πόλεμος μεταξύ δύο στελεχών χαρακτηρίζεται ως καζάνι που βράζει. Και δεν αναφέρομαι στην ΕΔΕΚ...

Ο Σπονδοφόρος απουσιάζει.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«**Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ**»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: **ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ** • Διευθυντής: **ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ**
Αρχισυντάκτης: **ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ** • Υπεύθυνος Υλης: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ** • Υπεύθυνος Ατελιέ: **ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ**

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

Διευθυντής: **ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ** • Διεύθυνση συντάξεως: **ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ**

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

**Καινούριο
αυτοκίνητο;
Έχεις κίνητρο!**

Τώρα με την Alpha Bank έχετε κίνητρο για να βάλετε... εμπρός για καινούριο αυτοκίνητο. Με το Alpha Αυτοκίνητο, που προσφέρει χαμηλή δόση από **€134** τον μήνα και επιπλέον πολλά προνόμια και εκπτώσεις:

- Μεγάλη διάρκεια αποπληρωμής έως και 7 χρόνια
- Χρηματοδότηση μέχρι και το 80% της αξίας του αυτοκινήτου
- Έκπτωση έως και 50% στην περιεκτική ασφάλιση του αυτοκινήτου, καθ' όλη τη διάρκεια του δανείου, με την Altius Insurance.

Για περισσότερες πληροφορίες, όρους και προϋποθέσεις, επισκεφθείτε ένα από τα Καταστήματα της Alpha Bank ή την ιστοσελίδα www.alphabank.com.cy.

ALPHA αυτοκίνητο

**ΕΓΚΡΙΣΗ ΣΕ
24 ΩΡΕΣ**

Αντιπροσωπευτικό Παράδειγμα: • Χρεωστικό επιτόκιο: 3,50% (Κυμαινόμενο, Eur3m + περιθώριο 3,50%), €100,35 έξοδα συνολογράφησης, ετοιμασίας εγγράφων και χαρτόσημα • Συνολικό ποσό της πίστωσης: €10.000 • Συνολικό Ετήσιο Πραγματικό Επιτόκιο (ΣΕΠΕ): 3,830% • Διάρκεια σύμβασης πίστωσης: 7 χρόνια (84 μήνες) • Συνολικό ποσό: €11.278,68, Ποσό δόσεων: €134,27 (84 μηνιαίες δόσεις) • Η χορήγηση του δανείου υπόκειται στην εκχώρηση περιεκτικού ασφαλιστηρίου συμβολαίου για το χρηματοδοτούμενο αυτοκίνητο, το κόστος της οποίας δεν μπορεί να εκτιμηθεί και ως εκ τούτου δεν συμπεριλαμβάνεται στον υπολογισμό του Συνολικού Ετήσιου Πραγματικού Επιτοκίου (ΣΕΠΕ). Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις
Προειδοποίηση: Ο καταναλωτής έχει δικαίωμα υπαναχώρησης από τη σύμβαση δανείου εντός 14 ημερών από την υπογραφή της ή από την ημερομηνία παραλαβής των όρων της σύμβασης δανείου, σε περίπτωση που αυτή έπεται της ημερομηνίας υπογραφής της σύμβασης.

ALPHA BANK

Μία Τράπεζα...όλες οι επιλογές

www.alphabank.com.cy

Τι ζητούν Αναστασιάδης-Ακιντζι για τις συνομιλίες

Τα θέλω των ηγετών για όρους αναφοράς και την μεθοδολογία της διαδικασίας

Ηνωμένα Έθνη- Ανάλυση του **ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΖΟΥΓΙΑΝΙΩΤΗ**

Η συμπερίληψη των δύο ενημερωτικών σημειωμάτων των ηγετών, με αναφορές στα όσα έκαναν για την υλοποίηση των προνοιών του ψηφίσματος 2483 του Σ.Α., είναι το νέο στοιχείο της έκθεσης καλών υπηρεσιών του γενικού γραμματέα του ΟΗΕ, ανεπίσημο αντίγραφο της οποίας δόθηκε στα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας. Και τα δύο σημειώματα είναι δεκασέλιδα και καλύπτουν τις εξελίξεις από το Κραν Μοντάνα και μετά, με πολλές αναφορές την τελευταία προσπάθεια για να υπάρξει συμφωνία στους όρους αναφοράς.

Το γεγονός ότι τα σημειώματα δημοσιεύονται στο σύνολό τους προκαλεί φόβους ότι θα σηματοδοτήσουν την έναρξη ενός νέου γύρου αλληλοεπιρρίψης ευθυνών και μάλιστα στις παραμονές του δείπνου των ηγετών με τον γ.γ. του ΟΗΕ στο Βερολίνο, στις 25 Νοεμβρίου.

Από την άλλη, το γεγονός ότι περιέχονται αναλυτικά οι απόψεις των δύο ηγετών για όλα τα θέματα, συμπεριλαμβανομένων και των προτάσεων τους για τους όρους αναφοράς και τη μεθοδολογία, δίνει αφενός τη δυνατότητα στον γενικό γραμματέα να επικριστεί συγκεκριμένο των απόψεων και αφετέρου στο Σ.Α. να έχει πλήρη εικόνα των θέσεων των πλευρών και αν το κρίνει σκόπιμο να έχει αμεσότερη εμπλοκή.

Είναι, πάντως, χαρακτηριστικό πως τόσο ο πρόεδρος Νίκος Αναστασιάδης, όσο κι ο Τουρκοκύπριος ηγέτης Μουσταφά Ακιντζι, χρησιμοποιούν μεγάλο αριθμό αποσπασμάτων εκθέσεων του γενικού γραμματέα, για να στηρίξουν την ορθότητα των θέσεών τους.

Πρόεδρος Αναστασιάδης

Το σημείωμα του προέδρου της Δημοκρατίας χωρίζεται σε τρεις ενότητες:

1. Στις προσπάθειες για την επανέναρξη της ειρηνευτικής διαδικασίας, όπου παρατίθενται οι διάφορες προτάσεις που υποβλήθηκαν από τον πρόεδρο της Δημοκρατίας, συμπεριλαμβανομένων και ΜΟΕ.

2. Στους παράγοντες που εμποδίζουν την επανάληψη της ειρηνευτικής διαδικασίας, όπου υπάρχουν αναφορές, α) στην εμμονή της τουρκικής πλευράς σε προτάσεις για τη διακυβέρνηση οι οποίες θα οδηγήσουν σε μη λειτουργικό κράτος και σε αδιέξοδα, β) στις τουρκικές προκλήσεις στην κυπριακή ΑΟΖ, το Βαρώσι και σε περιοχές της ουδέτερης ζώνης, και γ) στην αμφισβήτηση από μέρος της Τουρκίας ότι μπορεί να υπάρξει διευθέτηση στη βάση των καθιερωμένων παραμέτρων.

3. Στην πορεία προς τα εμπρός. Ο πρόεδρος Αναστασιάδης αναφέρει στο σημειώμα του πως από τον διορισμό της Τζέιν Χολ Λουτ, έχει δεσμευτεί εποικοδομητικά μαζί της σε μια προσπάθεια να συμφω-

νηθούν όροι αναφοράς, βάσει των οποίων θα επαναληφθεί η διαδικασία και υπενθυμίζει τις εισηγήσεις του που περιέχονται στην επιστολή προς τον γ.γ. του ΟΗΕ, στις 14 Ιουνίου 2019:

- Να διεξαχθεί τριμερής συνάντηση μεταξύ των ηγετών των δύο κοινοτήτων και της Λουτ, προκειμένου να συζητηθούν τρόποι αντιμετώπισης δυσκολιών όσον αφορά τη συμφωνία επί των όρων αναφοράς και
- Να διεξαχθεί τριμερής συνάντηση μεταξύ των ηγετών των δύο κοινοτήτων και του γ.γ. των Η.Ε., προκειμένου να αξιολογηθεί η τρέχουσα κατάσταση και να διερευνηθούν οι δυνατοί τρόποι για να προχωρήσουν με μπροστά.

Ο πρόεδρος Αναστασιάδης αναφέρεται στην συνάντηση της 9ης Αυγούστου με τον Μουσταφά Ακιντζι, στη συναντίληψη που επιτεύχθηκε επί της αρχής, πως οι όροι αναφοράς εντολής πρέπει να συνίστανται από α) την κοινή δήλωση της 11ης Φεβρουαρίου 2014, 2) το πακέτο πλαίσιο έξι σημείων που εκπονήθηκε από τον γ.γ. του ΟΗΕ στο Κραν Μοντάνα και γ) τις συγκλίσεις που επιτεύχθηκαν μέχρι τη διάσκεψη του Κραν Μοντάνα.

Σημειώνει ότι συμφώνησε με τον Τουρκοκύπριο ηγέτη ότι κανείς από εμάς δεν θα επιμείνει στην ερμηνεία των στοιχείων της δέσμης του γ.γ. των Η.Ε., στους τους όρους αναφοράς καθ' αυτούς, ενώ υπογράμμισε την αξία της αποδοχής γραπτών προτάσεων της τ/κ πλευράς σχετικά με το πακέτο των έξι σημείων του UNSG, παρόμοιο με εκείνο που υπέβαλε η ε/κ πλευρά στο Κραν Μοντάνα. «Δυστυχώς, αναφέρει ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, μετά από διαβουλεύσεις με άλλους ενδιαφερομένους, δεν έγινε δεκτή αυτή η κατανόηση και, κατά την επίσκεψη της κ. Λουτ στην Κύπρο στις αρχές Σεπτεμβρίου, η τ/κ πλευρά επέμεινε να συμπεριλάβει μονομερείς ερμηνείες ενός στοιχείου της δέσμης του ΟΗΕ, καθώς και άλλα στοιχεία που προκαταλάμβαναν τόσο το δρόμο προς τα εμπρός όσο και την ουσία των διαπραγματεύσεων. Εξακολουθώ να είμαι πεπεισμένος ότι το μινιμαλιστικό έγγραφο που ενσωματώνει το πνεύμα του τι συμφωνήθηκε στις 9 Αυγούστου 2019 είναι ο μόνος τρόπος να προχωρήσουμε».

Αποφεύγοντας να υπεισέλθει σε λεπτομέρειες, σημειώνει πως θα πρέπει να είναι σαφές ότι ο στόχος της επίτευξης συμφωνίας σχετικά με τους όρους αναφοράς είναι να ανοίξει ο δρόμος προς την κατεύθυνση της επανέναρξης της διαπραγματευτικής διαδικασίας και ως εκ τούτου πρέπει να αποφύγουμε:

- Την εισαγωγή διατάξεων που δεν αποκλείουν πιθανές λύσεις του κυπριακού προβλήματος οι οποίες αντιβαίνουν στα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών.
- Την εμμονή σε προϋποθέσεις ότι θα πρέπει να επιλύσουμε επιλεκτικά

Εν όψει της επικείμενης επίσκεψης Λουτ στην Κύπρο και της συνάντησης των δύο ηγετών με τον γ.γ. των Η.Ε. στο Βερολίνο, ο πρόεδρος Αναστασιάδης επαναλαμβάνει την ισχυρή δέσμευσή του να επιτευχθεί το συντομότερο δυνατόν συμφωνία σχετικά με τους όρους αναφοράς.

ένα από τα έξι συστατικά του πλαισίου του γ.γ. πριν από την επανέναρξη των διαπραγματεύσεων. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η πλευρά μας δεν έθιξε ποτέ τις ανησυχίες και προβληματισμούς που θα θέλαμε να συμπεριλαμβάνονται στο κείμενο των όρων - ειδικότερα όσον αφορά την ασφάλεια και τις εγγυήσεις, τους χάρτες των εδαφικών προσαρμογών που απέσυραν οι Τουρκοκύπριοι, το περιουσιακό, τις παραβιάσεις στην αποκλειστική μας ζώνη και το θέμα της Αμμοχώστου.

«Το προαναφερθέν είναι σύμφωνο με την αρχή και τη φιλοσοφία του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών ότι, ανεξαρτήτως της διαφορετικής αντίληψης των μερών, το πλαίσιο του θα μπορούσε να αποτελέσει τη βάση για τη διεξαγωγή

Τόσο ο πρόεδρος Αναστασιάδης, όσο κι ο Μουσταφά Ακιντζι, χρησιμοποιούν μεγάλο αριθμό αποσπασμάτων εκθέσεων του γενικού γραμματέα, για να στηρίξουν την ορθότητα των θέσεών τους.

των συζητήσεων με ολοκληρωμένο τρόπο και ως πακέτο και όχι με επιλεκτικό τρόπο από τα δύο μέρη, οδηγώντας σε μια στρατηγική συμφωνία», γράφει ο πρόεδρος Αναστασιάδης.

Εν όψει της επικείμενης επίσκεψης Λουτ στην Κύπρο και της συνάντησης μεταξύ των ηγετών και του γενικού γραμματέα στο Βερολίνο, ο πρόεδρος Αναστασιάδης επαναλαμβάνει την ισχυρή δέσμευσή του να επιτευχθεί το συντομότερο δυνατόν συμφωνία σχετικά με τους όρους αναφοράς, καθώς και την ετοιμότητά του να οργανωθεί μια άτυπη διάσκεψη σε μορφή Κραν Μοντάνα, προκειμένου να συμφωνηθούν οι λεπτομέρειες μιας ενδεχόμενης ουσιαστικής συνάντησης για ολοκληρωμένες διαπραγματεύσεις.

«Μια τέτοια σταδιακή προσέγγιση θα επέτρεπε μια καλά προετοιμασμένη διαπραγμάτευση, η σημασία της οποίας τονίστηκε και από τον Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών στην έκθεσή του της 16ης Απριλίου 2019», γράφει.

Αναφέρεται επίσης στην πρότασή του για αποκέντρωση των εξουσιών, καθώς και στην πιθανότητα το σύστημα από προεδρικό, να γίνει με μη εκτελεστικούς πρόεδρο και αντιπρόεδρο με πρωθυπουργό και αντιπρόεδρο κυβέρνησης.

Τονίζει πως στη συμφωνία για

τους όρους αναφοράς παρουσιάστηκε ένα συγκεκριμένο εμπόδιο, με τη μορφή της επιμονής να ερμηνευθεί η πολιτική ισοτιμία ως βέτο της τουρκοκυπριακής κοινότητας σε όλες τις αποφάσεις όλων των ομοσπονδιακών θεσμών.

«Πέραν του γεγονότος ότι αυτή η ερμηνεία δεν είναι και δεν θα μπορούσε να εξαχθεί από τον συμφωνημένο ορισμό της πολιτικής ισοτιμίας, πρέπει να υπενθυμίσω ότι η ύπαρξη ενός πολύ πιο περιορισμένου παρόμοιου δικαιώματος αρνησικυρίας δημιούργησε την συνταγματική κρίση στην Κύπρο στην αρχή. Πρέπει επίσης να τονίσω ότι μια τέτοια διάταξη στον διακανονισμό όχι μόνο θα καθιστούσε το κράτος δυσλειτούργητο, αλλά θα απέτρεπε εντελώς τον σκοπό της επανένωσης. Είμαι απόλυτα πεπεισμένος ότι η πρόταση του γ.γ. του ΟΗΕ στο πακέτο των έξι σημείων του, δηλαδή η θετική ψηφοφορία σε συγκεκριμένους φορείς όπου τα ζωτικά συμφέροντα κάθε κοινότητας ή κράτους μέλους ενδέχεται να επηρεαστούν, υπό τον όρο ότι υπάρχει αποτελεσματικός μηχανισμός επίλυσης των αδιεξόδων, είναι η μοναδική φόρμουλα που μπορεί να μας οδηγήσει σε μια σημαντική ανακάλυψη σε αυτό το θέμα. Είμαι, επίσης, πεπεισμένος ότι η ενσωμάτωση διαχωριστικών και αδιέξοδων μηχανισμών λήψης αποφάσεων στη διευθέτηση, θα την καταστήσει μη βιώσιμο. Οι συγκλίσεις που έχουν ήδη επιτευχθεί στην αποτελεσματική συμμετοχή συνιστούν τις πιο εκτεταμένες ρυθμίσεις κατανόησης της εξουσίας που υπάρχουν οπουδήποτε».

Τέλος, ξεκαθαρίζοντας ότι για να ξεκινήσουν ουσιαστικές διαπραγματεύσεις χρειάζομαστε ένα περιβάλλον που θα επιτρέψει την πραγματοποίηση εποικοδομητικών συζητήσεων, καλεί «τον γενικό γραμματέα του ΟΗΕ, την αποστολή καλών υπηρεσιών του στην Κύπρο και τα Μόνιμα Μέλη του Γραμματειακού Συμβουλίου, ως θεματοφύλακα του διεθνούς δικαίου και των αξιών και αρχών της οικογενειάς των Ηνωμένων Εθνών, να υιοθετήσουν μια ισχυρή στάση ως προς την Τουρκία. Αφενός για να τερματίσει τις παράνομες δραστηριότητές της και να απέχει από κάθε προκλητική πράξη και αφετέρου να τερματίσει τις αρνητικές παρεμβάσεις της όσον αφορά τις δικονομικές πιυκές της διαπραγματευτικής διαδικασίας και να συγκεντρώσει τις προσπάθειές της και να εργασθεί εποικοδομητικά για την επίτευξη συνολικής διευθέτησης του κυπριακού προβλήματος».

Μουσταφά Ακιντζι

Το σημείωμα του Τουρκοκύπριου ηγέτη Μουσταφά Ακιντζι επισυνάπτεται στην έκθεση υπό τον τίτλο

«Δράσεις της Τουρκοκυπριακής πλευράς που αναλήφθηκαν σε υποστήριξη των σχετικών τμημάτων του ψηφίσματος 2483 του Σ.Α., με την άποψη της επίτευξης μιας βιώσιμης και συνολικής διευθέτησης».

Χωρίζεται επίσης σε τρεις ενότητες:

1. Δράσεις που αναλαμβάνονται προς υποστήριξη της επίτευξης μιας βιώσιμης και συνολικής διευθέτησης.

2. Δράσεις που αναλαμβάνονται για την υποστήριξη της οικοδόμησης εμπιστοσύνης καθώς και για την προώθηση της διακοινοτικής συνεργασίας, όπου περιλαμβάνονται αναφορές για α) επαφές και συμφιλίωση, β) μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης, γ) Τεχνικές Επιτροπές, δ) δημιουργία μηχανισμών για απευθείας επαφές και ε) εργασίες της Επιτροπής για τους Αγνοούμενους.

3. Δράσεις που αναλαμβάνονται για την αποφυγή των τάσεων σε σχέση με τους υδρογονάνθρακες.

Απολογώντας τη στάση του στις διαβουλεύσεις για συνομιολόγηση των όρων αναφοράς, ο Μουσταφά Ακιντζι αναφέρει πως λόγω των αποτυχιών που σημειώθηκαν τα τελευταία δύο χρόνια, η σαφήνεια της διαδικασίας, τόσο από πλευράς ουσίας όσο και μεθοδολογίας, έχει αποκτήσει ύψιστη σημασία για την τουρκοκυπριακή πλευρά.

«Ως εκ τούτου, οι όροι αναφοράς θα πρέπει να αντιμετωπιστούν κατά τρόπο που να μην αφήνει αμφιβολίες για τις πλευρές και να μην υπάρχει περιθώριο για διαφορετικές ερμηνείες και αναστροφή. Για το σκοπό αυτό, η τουρκοκυπριακή πλευρά πρότεινε τα ακόλουθα κύρια στοιχεία που πρέπει να συμπεριληφθούν σε συνάρτηση με τις απόψεις του Γενικού Γραμματέα και των πρόσφατων ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας:

Επί της ουσίας: δέσμευση για την κοινή δήλωση της 11ης Φεβρουαρίου 2014, τις προηγούμενες συγκλίσεις συμπεριλαμβανομένων των υποσημειώσεων και το πλαίσιο των έξι σημείων που υπέβαλε ο Γενικός Γραμματέας στις 30 Ιουνίου 2017. Η ανανεωμένη δέσμευση για την καθιερωμένη παράδοση της πολιτικής ισοτιμίας στο σύνολό της είναι επίσης εξαιρετικά σημαντική για να δείξει την ειλικρίνεια των πλευρών στη δέσμευσή τους σε προηγούμενες συγκλίσεις, ιδίως στην αρχή της αποτελεσματικής συμμετοχής, η οποία κατοχυρώνεται στον ορισμό του ΟΗΕ για την πολιτική ισοτιμία που υποστηρίζει το Συμβούλιο Ασφαλείας. Ως εκ τούτου, με το τελευταίο ψήφισμά του, το Συμβούλιο Ασφαλείας κάλεσε τις πλευρές “να ανανεώσουν τις προσπάθειές τους για την επίτευξη μιας διαρκούς, συνολικής και δίκαιης δι-

ευθέτησης βασισμένης σε δικονομική, διζωνική ομοσπονδία με πολιτική ισοτιμία, όπως ορίζεται στις σχετικές αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας, του ψηφίσματος του 716 (1991)”».

Σε σχέση με την πρόταση Αναστασιάδη για αποκεντρωμένη ομοσπονδία, ο κ. Ακιντζι αναφέρει πως δήλωσε πρόθυμος να εξετάσει το θέμα, εάν οι δύο πλευρές είναι σε θέση να συμφωνήσουν σε μια δέσμευση για τα τρία κύρια στοιχεία σχετικά με ουσία ως αναφορά.

«Μέχρι στιγμής, γράφει, ο Ελληνοκύπριος ηγέτης αναφέρθηκε μόνο στην αρχή της αποκέντρωσης, αλλά απέφυγε να ονομάσει ποιες συγκεκριμένες αρμοδιότητες προτείνει να παραμείνουν στην ομοσπονδιακή κυβέρνηση, αφήνοντας ασαφή την ουσία του θέματος, παρά τις επανειλημμένες εκκλήσεις του Τουρκοκύπριου ηγέτη».

Το δεύτερο κύριο στοιχείο που θέτει ο κ. Ακιντζι αφορά στη μεθοδολογία, όπου εστιάζεται ιδιαίτερα στην φράση «με χαρακτήρα επείγοντος» που συμπεριλαμβάνεται σε πολλές αναφορές του γ.γ. για την ολοκλήρωση της διαδικασίας, αλλά και του Σ.Α.

«Σύμφωνα με αυτήν την αξιολόγηση, και αντλώντας επίσης από τα διδάγματα της τελευταίας διαδικασίας, η οποία τελείωσε χωρίς αποτέλεσμα, η τουρκοκυπριακή πλευρά τόνισε με συνέπεια την ανάγκη σχεδιασμού μιας σωστής διαδικασίας προανατολισμένης στα αποτελέσματα. Αναμφισβήτητα, αυτή η αναγκαιότητα απορρέει από το γεγονός ότι η συνέχιση των διαπραγματεύσεων για χώρα των διαπραγματεύσεων εξυπηρετεί μόνο τη συνέχιση του μη βιώσιμου status quo, το οποίο πλύνει περισσότερο τον τουρκοκυπριακό λαό και τον αφήνει στο κενό».

Πάντως, δηλώνει ότι η τουρκοκυπριακή πλευρά είναι επίσης έτοιμη, όπως εκφράζει διαρκώς, «για την πραγματοποίηση ανεπίσημων τριμερών και πενταμερών συναντήσεων» που θα ζητήσει ο γενικός γραμματέας στο εγγύς μέλλον».

Να σημειώσουμε, τέλος, ότι στο κεφάλαιο των υδρογονανθράκων, ο κ. Ακιντζι παραθέτει τις γνωστές θέσεις του, καθώς και την πρόταση που υπέβαλε στις 13 Ιουλίου 2019.

«Παρόλο που η ελληνοκυπριακή πλευρά απέρριψε την πρόταση χωρίς να ξεκινήσει διάλογο, γράφει ο Μουσταφά Ακιντζι, η τουρκοκυπριακή πλευρά εξακολουθεί να είναι πεπεισμένη ότι αυτή η πρόταση, η οποία εξακολουθεί να βρίσκεται στο τραπέζι, έχει τη δυνατότητα να προκαλέσει ευρύτερη συνεργασία και αλληλεξάρτηση μεταξύ των ανταχόμενων στην Ανατολική Μεσόγειο και πέραν αυτής».

“ΜΙΑ ΔΟΣΗ ΓΙΑ
ΟΛΑ ΜΟΥ ΤΑ ΔΑΝΕΙΑ
ΣΗΜΕΡΑ

ΚΑΙ ΑΥΡΙΟ.”

Λύση
ΟΝΕ
Μία λύση
δανεισμού,
για όλα!
www.hellenicbank.com/one

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
Έχεις τη δύναμη.

Πρέπει να συναφθεί ασφάλιση της κύριας κατοικίας και ασφάλεια ζωής. Προειδοποίηση: Εάν δεν τηρείτε το σχέδιο αποπληρωμής του δανείου σας, μπορεί να χάσετε το σπίτι σας. Προειδοποίηση: Υπάρχουν χρεώσεις αν εξοφλήσετε νωρίτερα το δάνειό σας. Προειδοποίηση: Το ποσό της δόσης και το συνολικό κόστος της χορήγησης μπορεί να αυξηθεί ή να μειωθεί ανάλογα με τη διακύμανση του βασικού επιτοκίου.

Οι δύο δρόμοι για το Βερολίνο

Χαμηλώνει ο πήχης των προσδοκιών για την Τριμερή, χωρίς να αποκλείεται ανάληψη πρωτοβουλιών από Ακτινίζι

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Όταν την περασμένη Κυριακή κυβερνητικοί κύκλοι διέβρεαν τις εκτιμήσεις τους στο Κυπριακό Πρακτορείο Ειδήσεων, ότι η Τουρκία δεν είναι έτοιμη και δεν θέλει άτυπη Πενταταμία πριν από τις «εκλογές» στα Κατεχόμενα, πολλοί ήταν εκείνοι που διερωτήθηκαν από πού πηγάζει αυτή η σιγουριά για το ποια είναι η θέση της Άγκυρας από πλευράς της Λευκωσίας, δεδομένου ότι είναι καλά γνωστός ο οδικός της χάρτης. Υπήρχαν και εκείνοι εντός της κυβέρνησης που το είδαν ως επανάληψη προηγούμενων συνομιλιών, όταν η Λευκωσία πήγαινε στο τραπέζι των συνομιλιών με το δεδομένο ότι εν πολλοίς με τον εφησυχασμό ότι η Τουρκία θα είναι αδιάλλακτη και αρνητική. Βεβαίως κάποια που στοίχιζαν αρκετές φορές στην πλευρά μας και αυτό ακριβώς ενεργοποίησε εκ των υστέρων την κυβέρνηση να αλλάξει ρητορική μετά το Εθνικό Συμβούλιο, τονίζοντας την ετοιμότητα του προέδρου για συνομιλίες και αποφεύγοντας τις όποιες εκτιμήσεις για το τι θα κάνει τελικώς η Άγκυρα.

Η πληροφορία για το ότι η Τουρκία δεν θέλει Πενταμερή σε αυτή τη χρονική συγκυρία προήλθε πρώτα από τη Νέα Υόρκη μετά και τις επαφές που έκανε ο Ε/κ διαπραγματευτής Ανδρέας Μαυρογιάννης, με τον μόνιμο αντιπρόσωπο της Τουρκίας στον ΟΗΕ Φερντίναντ Σινιρλιόγλου. Παρόμοια θέση εξέφρασε ο Ταγίπ Ερντογάν στον Αντόνιο Γκουτέρες σε πρόσφατη συνομιλία που είχαν οι δύο.

Η συνάντηση με Δένδια

Την ίδια πληροφόρηση έστειλε και η Αθήνα στη Λευκωσία μετά και την συνάντηση του Έλληνα ΥΠΕΞ Νίκου Δένδια με τον Τούρκο

Η Λευκωσία εξεφράζε αρχικά βεβαιότητα για την αρνητική στάση που θα τηρήσει η Τουρκία σε μία άτυπη Πενταμερή, ρητορική που άλλαξε τις τελευταίες μέρες, ενθουμούμενη όλες τις φορές που η Τουρκία εξέπληξε τελικώς με τη στάση της.

Ο Γκουτιέρρες έστειλε μήνυμα πως δεν επιδιώκεται απαραίτητα συνομιλόγηση των όρων αναφοράς στην Τριμερή, αλλά ευρεία συναντίληψη για το πώς προχωράμε.

ομόλογό του Μεβλούτ Τσαβούσο-
γλου. Η Αθήνα έχει διαμνηστεί εδώ
και καιρό πως δεν ευνοεί μία άτυπη
πενταμερή (προτεραιότητες της ει-
ναι το μεταναστευτικό και οι με-
ταρρυθμίσεις), με τον Κυριάκο Μη-
τσοτάκη να μην είναι διατεθειμένος
να συρθεί σε μία Πενταμερή και να
βρεθεί προ εκπλήξεων είτε συζη-
τώντας είτε υπογράφοντας τελικούς
άλλες μορφές λύσης. Επιφυλάξεις
που εξέφρασε και στον Νίκο Ανα-
στασιάδη και όπως όλα δείχνουν
και στον γ.γ. του ΑΚΕΛ Αντρο Κυ-

πριανού, ο οποίος σε δηλώσεις του εξέφραζε έντονες ανησυχίες για το πού οδηγούν τα πράγματα, υπογραμμίζοντας τη σημασία της Τριμερούς. Οι ανησυχίες της Αθήνας φαίνεται πως τέθηκαν και στην πρόσφατη συνάντηση Δένδια - Τσαβούσογλου, όπου σύμφωνα με ανώτατες διπλωματικές πηγές και ο κ. Τσαβούσογλου εξέφρασε τη θέση ότι ίσως να είναι καλύτερα να καθυστερήσει η άτυπη Πενταμερής. Η Άγκυρα φαίνεται πως δεν ευνοεί εξελίξεις για τρεις βασικούς λόγους: 1) Όσο περνά ο χρόνος χωρίς διαπραγματεύσεις είναι πιο εύκολο να προκαλέσει νέα δεδομένα στο Κυπριακό, τόσο σε ό,τι αφορά τις γεωτρήσεις όσο και στο κεφάλαιο της Αμμοκώστου, 2) Προτιμά να μη βρίσκεται ο Μουσταφά Ακιντζί στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων, αλλά κάποιος άλλος και γι' αυτό ακριβώς προτιμά οι όποιες εξελίξεις να γίνουν μετά τις «εκλογές» και 3) Έχει άλλες προτεραιότητες τη δε-

δομένη ο σιγή (π.χ. Συρία και δράση στη νοτιοανατολική Μεσόγειο, ζητήματα εσωτερικής διακυβέρνησης). Σε αυτό το πλαίσιο, όπως δηλώνουν διπλωματικές πηγές της Λευκωσίας, η Τζέιν Χολ Λουτ, έχει κατεβάσει πολύ τον πήχη των προσδοκιών για το τι αναμένεται να βγει από τον Τριμερή του Βερολίνου. Αυτό το μήνυμα φαίνεται πως έστειλε και στους δύο διαπραγματευτές κατά την τηλεδιάσκεψη των προηγούμενων ημερών.

Αντικρουόμενες θέσεις

Μπορεί όμως να υπάρξει τέτοια βεβαιότητα για το πώς θα κινηθεί η Τουρκία δεδομένου ότι αρκούνται φανερά στην ιδέα τελικά με τη στάση της; Ο γ.γ. του ΑΚΕΑ Άντριος Κυπριανού κατά τη συνεδρία του Εθνικού Συμβουλίου ανέφερε πως μετά και από τις επαφές που είχε με το Ρεπουμπλικανικό Τουρκικό Κόμμα δεν είχε την εννομήρηση πως η Άγκυρα δεν εννοεί άτυπη Πενταμερή.

Και ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Χριστοδουλίδης, όμως, επεσήμανε στο Εθνικό Συμβούλιο πως η δική μας πλευρά θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτική και να μην πάει στο Βερολίνο να το σκεπτικό ότι δεν θα γίνει τίποτα. Έκρουσε τον κώδωνα πως αν η Λευκωσία πάει με αυτή την προσέγγιση θα βρεθεί ενώπιον εκπληξέων. Καθόλου τυχαίο συνεπώς ότι μετά το Εθνικό Συμβούλιο, χαμήλωσαν οι τόνοι και οι όποιες εκτιμήσεις για το τι θέλει η Τουρκία και δόθηκε έμφαση στη θέληση του προέδρου για πρόοδο.

Η δύναμη των δειπνών

«Ακόμα κι αν ισχύει η απροθυμία της Άγκυρας, αν ο Ακιντζί έρθει στο Βερολίνο έτοιμος για ανακινήσεις εμείς τι θα πούμε; Πώς δεν θέλει η Τουρκία;», διερωτούνται διπλωματικές πηγές, οι οποίες επισημαίνουν πως και για λόγους ουσίας και για λόγους τακτικής, η πλευρά μας θα πρέπει να βρίσκεται ένα βήμα πιο μπροστά. Σε αυτό το πλαίσιο αφήνεται ανοικτό και το ενδεχόμενο να υπάρξουν εξελίξεις στην τριμερή διάσκεψη του Βερολίνου. Ενδεικτικό άλλωστε το δείπνο της 1ης Δεκεμβρίου του 2017 μεταξύ των δύο ηγετών που οδήγησε στη Γενεύη αλλά και η συνάντησή του κ. Γκουτιέρρες στη Νέα Υόρκη με τους δύο ηγέτες στις 4 Ιουνίου του 2017 που οδήγησε στο Κραν Μοντάνα. Οι ίδιες πηγές δεν αποκλείουν τον καταλυτικό ρόλο που μπορεί να παίξει ο Τ/κ ηγέτης, ο οποίος μπορεί να αναλάβει πρωτοβουλίες που θα ανοίξουν τον δρόμο και θα οδηγήσουν σε συγχλύσεις. Η στάση που άλλωστε στο Κυπριακό, θεωρείται και το κύριο προεκλογικό του όπλο που ενδεχομένως και να τον ενισχύσει αλλά και να τον αναδείξει εκ νέου στην ηγεσία της τ/κ πλευράς.

Τα σενάρια για το αποτέλεσμα

Ποιο μπορεί να είναι το αποτέλεσμα της συνάντησης στο Βερολίνο; Οι τόνοι έχουν χαμηλώσει αρκετά από τα Ηνωμένα Έθνη γύρω από το πού αναμένεται να οδηγηθεί η συνάντηση. Δεν πέρασε απαρατήρητο, άλλωστε, πως στην έκθεση Γκουτιέρρες, η οποία δημοσιοποιείται δέκα μέρες πριν από την τριμερή και στην οποία δεν γίνεται ξεκάθαρη αναφορά στην ημερομηνία της διάσκεψης, παρουσιάζεται ως μια κοινή άτυπη συνάντηση που θα αποτελέσει «ένα δυναμικό επικοινωνιακό βήμα στην προσπάθεια να βρεθεί ένας αμοιβαία αποδεκτός τρόπος προς τα εμπρός». Πιθανό σενάριο θεωρείται να μην υπάρξει κανένα ουσιαστικό αποτέλεσμα, κάτι που θα δυσκόλευε τα πράγματα στη συνέχεια. Είναι βεβαίως ένα σενάριο που θα πρέπει να θεωρείται απομακρυσμένο, καθώς τόσο τα Ηνωμένα Έθνη όσο και ο ίδιος ο γ.γ. δεν θέλουν να βγει προς τα έξω ότι η συνάντηση δεν ήταν τίποτα άλλο παρά μία τρύπα στο νερό. Υπάρχει βεβαίως το σενάριο συννομολόγησης των όρων αναφοράς, κάτι που επί του παρόντος δεν φαίνεται πολύ πιθανό βάσει και της Έκθεσης. Το τρίτο σενάριο επικεντρώνεται στην έκδοση ενός κοινού ανακοινωθέντος στο οποίο να εκφράζεται η ευρεία συναντίληψη των δύο πλευρών για τους όρους αναφοράς και το πώς προχωρούμε, χωρίς ωστόσο να υπάρχει η όποια συμφωνία. Δεν αποκλείεται βεβαίως και το σενάριο να μην καταλήξουν οι δύο πλευρές σε συμφωνία στους όρους αναφοράς αλλά σε οδικό χάρτη για τα επόμενα βήματα.

Ο ΝΙΚΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ ΣΤΗΝ «Κ»

Πενταμερή σε μοντέλο Κραν Μοντάνα εντός Δεκεμβρίου

Νοούμενου ότι θα πετύχει η τριμερής συνάντηση στο Βερολίνο

Συνέντευξη στον **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟ**

Το Κυπριακό, αλλά και οι δυνατότητες στενότερης συνεργασίας ανάμεσα στην Ουάσιγκτον και τη Λευκωσία θα βρεθούν στο επίκεντρο των συνομιλιών που θα έχει αυτή την εβδομάδα με τον επικεφαλής του Στέιτ Ντιπάρτμεντ Μάικ Πομπέο αναφέρει, μεταξύ άλλων, στη σημερινή συνέντευξή του στην «Κ» ο υπουργός Εξωτερικών της Κυπριακής Δημοκρατίας Νίκος Χριστοδουλίδης. Προβλέπει ότι εντός του Δεκεμβρίου μπορεί να πραγματοποιηθεί πενταμερής διάσκεψη στο πρότυπο του Κραν Μοντάνα, τονίζοντας, ωστόσο, ότι κάτι τέτοιο δεν μπορεί να γίνει, αν δεν επιτύχει η τριμερής συνάντηση του προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας Νίκου Αναστασιάδη και του τουρκοκύπριου ηγέτη Μουσταφά Ακιντζί με τον γ.γ. του ΟΗΕ Αντόνιο Γκουτέρες.

—Σε περίπου μία εβδομάδα θα πραγματοποιηθεί τριμερής συνάντηση στο Βερολίνο. Τι ελπίζετε ότι μπορεί να φέρει αυτή τη φορά;

—Λαμβάνοντας υπόψη ότι το ζητούμενο είναι η επανέναρξη συνομιλιών από εκεί που έμειναν στο Κραν Μοντάνα, ευχή και προσδοκία μας, λαμβάνοντας υπόψη και το αποτέλεσμα της τριμερούς συνάντησης της 9ης Αυγούστου, είναι να ανοίξει τον δρόμο που θα οδηγήσει το συντομότερο στην επανέναρξη ουσιαστικών συνομιλιών από εκεί που διακόπηκαν τον Ιούλιο του 2017. Από δικής μας πλευράς, αυτή είναι η ξεκάθαρη προσδοκία μας και με αυτό τον στόχο ο πρόεδρος θα προσέλθει στη συνάντηση. Θεωρώ, μάλιστα, ότι λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα της συνάντησης των δύο ηγετών στη Λευκωσία στις 9 Αυγούστου, υπάρχει η αναγκαία υποδομή που δύνανται να οδηγήσει σε θετικά αποτελέσματα.

—Πιστεύετε ότι οδεύουμε προς Πενταμερή; Και αν ναι, πόσο γρήγορα; Τι καινούργιο υπάρχει στον ορίζοντα;

—Μια πετυχημένη Τριμερής μπορεί να οδηγήσει αμέσως, ακόμα και εντός Δεκεμβρίου, ως θεωρώ είναι και η επιθυμία του γ.γ. των Η.Ε., σε μια άτυπη συνάντηση τύπου Κραν Μοντάνα. Άρα, μια τέτοια συνάντηση εξαρτάται από τα αποτελέσματα της Τριμερούς, που όπως προανέφερα θεωρώ ότι υπάρχει η

“

Λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα της συνάντησης των δύο ηγετών στη Λευκωσία στις 9 Αυγούστου, υπάρχει η αναγκαία υποδομή που δύνανται να οδηγήσει σε θετικά αποτελέσματα.

“

Σε μια άτυπου χαρακτήρα συνάντηση τύπου Κραν Μοντάνα που στόχο θα έχει να ανακοινωθεί η επανέναρξη των συνομιλιών, θα πρέπει να υπάρχει και δέσμευση για δημιουργία του αναγκαίου κλίματος χωρίς παραβιάσεις και προκλήσεις.

υποδομή από τις 9 Αυγούστου, αλλά και τις μετέπειτα επαφές της κας Λουτ στην Κύπρο, αλλά αναμφίβολα και την επιθυμία όλων των εμπλεκομένων μερών για να συμμετάσχουν με εποικοδομητική διάθεση σε μια τέτοια συνάντηση. Μια συνάντηση, αντικείμενο της οποίας θα πρέπει να είναι σε γενικές γραμμές η μεθοδολογία και η διαδικασία που θα ακολουθηθεί στις ουσιαστικές διαπραγματεύσεις.

—Ποιες είναι οι πιθανότητες πραγματοποίησης ενός νέου γύρου διαπραγματεύσεων, ενώ η Τουρκία εξακολουθεί να παρανομεί, κάνοντας γεωτρήσεις και έρευνες σε κυπριακά νερά και υφαλοκρηπίδα;

—Καίριο το ερώτημά σας, αφού όλοι αντιλαμβάνονται ότι για να επαναρχίσουν οι ουσιαστικές συνομιλίες θα πρέπει να υπάρχει το κατάλληλο περιβάλλον. Μάλιστα,

σε μια άτυπου χαρακτήρα συνάντηση τύπου Κραν Μοντάνα, που στόχο θα έχει να ανακοινωθεί η επανέναρξη των συνομιλιών, θα πρέπει να υπάρχει και μια δέσμευση για τη δημιουργία του αναγκαίου κλίματος χωρίς παραβιάσεις και προκλήσεις, που θα επιτρέπουν στις συνομιλίες να έχουν πραγματική προοπτική θετικής κατάληξης. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, συμφωνώ απόλυτα με τη δημόσια τοποθέτηση του κ. Τσαβούσογλου ότι δεν μπορεί να υπάρχει διαπραγμάτευση χάριν της διαπραγμάτευσης. Και ακριβώς μέσα από αυτή την ορθή προσέγγιση, αν θέλουμε να επαναρχίσουν συνομιλίες, πάντα από εκεί που έμειναν στο Κραν Μοντάνα, και να έχουν πραγματική προοπτική θετικής κατάληξης, θα πρέπει αναμφίβολα να επικρατεί και το κατάλληλο κλίμα που θα ενισχύει και τις ουσιαστικές διαπραγματεύσεις αλλά και τον επιδιωκόμενο στόχο. **—Είναι δυνατόν να λυθεί το Κυπριακό, χωρίς να υπάρχει η υποδομή που απαιτείται να υπάρξει μια διευθέτηση στο ενεργειακό; Μια λύση στο Κυπριακό θα σήμαινε, παράλληλα, την εξαγωγή του φυσικού αερίου της Ανατ. Μεσογείου μέσω Τουρκίας;**

—Είναι ακριβώς η επίλυση του Κυπριακού που θα επιτρέψει να εξεταστούν σοβαρά τέτοιου είδους συνεργασίες αλλά και πολλά άλλα δεδομένα που υφίστανται στην Ανατολική Μεσόγειο και η Τουρκία, με τη στάση και τη συμπεριφορά της, επέλεξε να εξαιρέσει τον εαυτό της. Είμαστε απόλυτα ρεαλιστές, γνωρίζουμε ότι δεν μπορούμε να αλλάξουμε τη γεωγραφία και είναι σαφώς πολύ περισσότερες οι προοπτικές και οι δυναμικές σε όλους τους τομείς, αν συνεργαστούμε όλα τα κράτη της περιοχής. Στην πραγματικότητα αυτό είναι και το όραμά μας για την Ανατολική Μεσόγειο. Συνεργασίες και συνέργειες στη βάση μιας θετικής ατζέντας, χωρίς αποκλεισμούς και εξαιρέσεις που όταν καταστεί εφικτό, μάλιστα, να θεσμοθετήσουμε με τη σύσταση ενός περιφερειακού οργανισμού ασφάλειας και συνεργασίας. Η συμμετοχή σε αυτή τη συνεργασία έχει ως ελάχιστη προϋπόθεση, για ενόντους λόγους, τον σεβασμό στο διεθνές δίκαιο και τις σχέσεις καλής γειτονίας. Άρα, αναπόκειται αποκλειστικά και μόνο στην Τουρκία να ανταποκριθεί και να συμμετάσχει μαζί μας σε αυτή την προσπά-

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ: ΑΡΧΙΤΕΤ

Δεν τίθεται θέμα αλλαγής της βάσης λύσης του Κυπριακού ή/και του επιδιωκόμενου στόχου. Ένα τέτοιο ενδεχόμενο είναι εκτός συζήτησης, λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Χριστοδουλίδης.

θεια. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, να υπενθυμίσω κάτι που πολλές φορές λησμονείται, ειδικότερα στον ελλαδικό και κυπριακό δημόσιο διάλογο. Δεν είναι η συμπεριφορά της Τουρκίας έναντι της Κυπριακής Δημοκρατίας μόνο που την οδηγεί σε αυτοαποκλεισμό. Ριζή μια ματιά στον χάρτη της ευρύτερης περιοχής και πολύ εύκολα θα διαπιστώσετε ποιος επιλέγει μια διαφορετική και αποσταθεροποιητική συμπεριφορά και πως το γνωστό δόγμα Νταβούτογλου για «μηδενικά προβλήματα με τους γείτονες» έχει μετατραπεί σε «προβλήματα με όλους τους γείτονες». Εάν, πάντως, η Τουρκία επιλέξει να ευθυγραμμίσει τη συμπεριφορά της με αυτή των κρατών της περιοχής, σίγουρα θα το καλωσορίσουμε και θα υπάρξει θετική ανταπόκριση.

—Στην πρόσφατη συνάντησή του με την κ. Λουτ, ο κ. Αναστασιάδης αποκρίθηκε στην αίτηση ότι ο γ.γ. του ΟΗΕ επιθυμεί να στηρίξει προσωπικά μια νέα διαδικασία, η αυτή τη φορά θα ακολουθηθεί διαφορετικός δρόμος σε σύγκριση με εκείνον του Κραν-Μοντάνα;

—Σίγουρα ο γ.γ. στηρίζει την διαδικασία και το έχει αποδείξει κατ'επανάληψη με πιο πρόσφατο θα έλεγα την απόφασή του να καλέσει και να συμμετάσχει ο ίδιος στη συνάντηση του Βερολίνου. Και ελπίζουμε η εκεί συνάντηση να ανοίξει τον δρόμο για να πραγματοποιηθεί αμέσως η άτυπη συνάντηση τύπου Κραν Μοντάνα. Να σας θυμίσω μέσα σε αυτό το πλαίσιο ότι ήταν η κοινή συνάντηση με τον γ.γ. των Η.Ε. στις 4 Ιουνίου 2017 στη Νέα Υόρκη και το ανακοινώθεν που ακολούθησε, που άνοιξε τον δρόμο για το Κραν Μοντάνα. Αυτή η νέα προσπάθεια και προσωπική εμπλο-

κή του γ.γ. στηρίζεται θεωρώ και στα όσα οι δύο ηγέτες ενημέρωσαν την κα Λουτ σε σχέση με τα αποτελέσματα και την συναντίληψη που επιτεύχθηκε στις 9 Αυγούστου. Καθοριστικός και πρωταγωνιστικός θα είναι ο ρόλος του γ.γ. και προς την κατεύθυνση της Τουρκίας έτσι ώστε να συμβάλει καθοριστικά και για θετική κατάληξη της τριμερούς συνάντησης στο Βερολίνο, την άμεση σύγκληση της άτυπης συνάντησης στο πρότυπο του Κραν Μοντάνα, αλλά και στη δημιουργία ενισχυτικού προς την επανέναρξη των συνομιλιών κλίματος που θα συμβάλει στην προσπάθεια για θετική κατάληξη.

—Από την Άγκυρα εκπέμπεται, ολόένα και συχνότερα, σήμα αλλαγής του τρόπου διαπραγμάτευσης του Κυπριακού. Η επίσημη θέση της Λευκωσίας παραμένει αυτή που οδηγεί σε μια λύση διζωνικής, δικαιονομικής ομοσπονδίας ή θα βλέπατε στο εγγύς μέλλον μια διαφορετική προσέγγιση;

—Δεν τίθεται θέμα αλλαγής της βάσης λύσης του Κυπριακού ή/και του επιδιωκόμενου στόχου. Ένα τέτοιο ενδεχόμενο είναι εκτός συζήτησης και είναι ιδιαίτερα θετικό και το γεγονός ότι και το Σ.Α. των Η.Ε., και ειδικότερα τα πέντε Μόνιμα Μέλη έχουν κοινή και ξεκάθαρη προσέγγιση στο εν λόγω θέμα. Είναι και αυτή η πτυχή μια από τους βασικούς λόγους που οι συνομιλίες θα πρέπει να επαναρχίσουν από εκεί που έμειναν στο Κραν Μοντάνα, έχοντας ως βάση το Κοινό Ανακοινώθέν του Φεβρουαρίου 2014, όλες τις συγκλίσεις που επιτεύχθηκαν μέχρι πριν από τη συνάντηση του Κραν Μοντάνα και φυσικά το Πλαίσιο του γ.γ. όπως το ανέπτυξε στις 30 Ιουλίου 2017.

Έχει πολιτική σημασία για εμάς το εμπάργκο

—Προ περίπου ενός έτους υπογράψατε στην Ουάσιγκτον μια «Δήλωση Προθέσεων» που αφορούσε την ενίσχυση της συνεργασίας της Κυπριακής Δημοκρατίας με τις ΗΠΑ. Σε ποια φάση βρίσκεται η συνεργασία αυτή και πόσο κοντά είμαστε στην άρση της απαγόρευσης πώλησης όπλων από τις ΗΠΑ προς την Κυπριακή Δημοκρατία. Πόσο κοντά είμαστε σε κάτι τέτοιο;

—Όντως τον Νοέμβριο του 2018 υπογράψαμε με τις ΗΠΑ «Δήλωση Προθέσεων» που αφορά τη θεσμοθέτηση, αν θέλετε, της συνεργασίας μας σε θέματα ασφάλειας, με την ευρύτερη έννοια του όρου, πάντα στη βάση μιας θετικής προσέγγισης και χωρίς αυτή η συνεργασία να στρέφεται ενάντια σε οποιοδήποτε κράτος. Σε αυτή τη συνεργασία εμπλέκονται πολλά υπουργεία και υπηρεσίες των δύο χωρών και έχουν αρχίσει να προκύπτουν απτά αποτελέσματα που είναι αμοιβαία επωφέλη. Να σας αναφέρω ότι με αφορμή την ολοκλήρωση ενός έτους από την υπογραφή της εν λόγω δήλωσης αλλά και για συζήτηση γενικότερα των διμερών μας σχέσεων, των εξελίξεων στην περιοχή αλλά και των προοπτικών επανέναρξης των συνομιλιών, θα μεταβώ σήμερα στην Ουάσιγκτον όπου θα συναντηθώ με τον Αμερικανό υπουργό Εξωτερικών και άλλους αξιωματούχους της κυβέρνησης. Όσον αφορά το θέμα του εμπάργκο, να σας αναφέρω ότι η πρόνοια για την άρση του εμπάργκο όπλων έναντι της Κύπρου έχει εισαχθεί σε δύο νομοσχέδια, τα οποία τυγχάνουν επί του παρόντος επεξεργασίας στο Αμερικανικό Κογκρέσο. Το νομοσχέδιο για την συνεργασία στους τομείς ασφάλειας και ενέργειας στην Ανατολική Μεσόγειο, το οποίο υπεβλήθη τον Απρίλιο 2019, καθώς και το νομοσχέδιο National Defense Authorization Act που αφορά τις αμυντικές δαπάνες ΗΠΑ και υπεβλήθη τον Ιούνιο 2019, καλούν, ανάμεσα σε άλλα, και για την άρση του εμπάργκο όπλων κατά της Κύπρου. Τυχόν υιοθέτηση ενός εκ των δύο νομοσχεδίων τόσο από τη Βουλή όσο και από τη Γερουσία, αρκεί για να καταστεί νόμος και να επέλθει η άρση του εμπάργκο. Σε ό,τι αφορά το πρώτο, έχει εγκριθεί από την Επιτροπή Εξωτερικών της Γερουσίας και αναμένεται συζήτησή του στην ολομέλεια, ενώ στη Βουλή εξετάζεται από τις αρμόδιες Επιτροπές. Το NDAA βρίσκεται ενώπιον της ολομέλειας έκαστου σώματος, εν αναμονή τελικής του έγκρισης. Λόγω των πρόσφατων εσωτερικών πολιτικών εξελίξεων στις ΗΠΑ, παρατηρείται στασιμότητα στην εξέταση ή/και έγκριση νομοσχεδίων και, ως εκ τούτου, είναι αβέβαιο πότε θα προχωρήσουν τα δύο νομοσχέδια. Θέλω να ξεκαθαρίσω ότι για την Κυπριακή Δημοκρατία η άρση του εμπάργκο έχει κατά κύριο λόγο συμβολική σημασία, αφού η ύπαρξή του δεν συμβαδίζει σε καμία περίπτωση ούτε με το επίπεδο των διμερών μας σχέσεων, ούτε με τον ρόλο της Κύπρου στην περιοχή αλλά ούτε και με την ιδιότητα μας ως κράτους μέλους της Ε.Ε. Έχει δηλαδή για μας περισσότερο πολιτική σημασία.

Ενίσχυση των τριμερών συνεργασιών και σταδιακή θεσμοθέτησή τους

—Η Κυπριακή Δημοκρατία αποτελεί τον ζωτικό, συνδετικό κρίκο των τριμερών συνεργασιών με Ελλάδα, Ισραήλ και Αίγυπτο. Προβλέπετε την ενίσχυση αυτών των σχημάτων; Θα προχωρήσει τελικά το project του EastMed, ή θα προκύψει εναλλακτικός τρόπος για την εξαγωγή του φυσικού αερίου της Ανατολικής Μεσογείου προς την ευρωπαϊκή αγορά;

—Εργαζόμαστε για ενίσχυση αυτών των συνεργασιών και για σταδιακή θεσμοθέτησή τους, θέτοντας τις βάσεις, όπως προανέφερα, για ένα περιφερειακό οργανισμό συνεργασίας, όταν και εφόσον οι πολιτικές συνθήκες το επιτρέψουν. Το πρώτο βήμα προς αυτή την κατεύθυνση έχει γίνει με την πολιτική απόφαση, στο υψηλότερο επίπεδο, για σύσταση στην

Κύπρο Μόνιμης Γραμματείας Τριμερών Σχηματισμών. Στόχος μέσα από τη Γραμματεία, ανάμεσα σε άλλα, είναι να ενισχυθεί η μεταξύ μας συνεργασία και να υπάρχει ο αναγκαίος συντονισμός τόσο για πλήρη υλοποίηση των συμφωνηθέντων αλλά και για επεξεργασία νέων πεδίων συνεργασίας. Παρόλο που η Ενέργεια ήταν ο τομέας που μας έφερε κοντά, σταδιακά η συ-

νεργασία μας διευρύνθηκε σε μια πλειάδα θεμάτων, περιλαμβανομένων αυτών της Ασφάλειας, της καταπολέμησης της Τρομοκρατίας, της Τεχνολογίας, του Τουρισμού και πολλών άλλων. Στην ουσία, δηλαδή, οι υδρογονάνθρακες στην περιοχή λειτούργησαν σε μια εμβρυακή μορφή όπως ο άνθρακας και ο χάλυβας για την Ευρώπη: Κέντρο έναρξης περιφερειακής

συνεργασίας. Σε σχέση με τον καλύτερο τρόπο αξιοποίησης του Φυσικού Αερίου στην περιοχή όλες οι υλοποιήσιμες επιλογές είναι, αν θέλετε, στο τραπέζι. Εκείνο που θα καθορίσει την επιλέξιμη επιλογή πέραν πολιτικών, οικονομικών και γεωφυσικών δεδομένων είναι οι ποσότητες που θα προκύψουν μέσα από τις έρευνες που γίνονται.

MC MEDOCHEMIE

43 ΧΡΟΝΙΑ

φροντίδα για τον άνθρωπο και την υγεία

Εταίρους και συμβιβασμούς ψάχνει η Αγκυρα

Η σημαντικότερη αδυναμία της Τουρκίας αυτή την περίοδο αφορά την περιφερειακή της απομόνωση στην Ανατολική Μεσόγειο

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

«**Η Τουρκία** θα μπλοκάρει την πρόοδο στις συνομιλίες για το Κυπριακό, τουλάχιστον μέχρι το τέλος των λεγόμενων προεδρικών εκλογών». Την τελευταία περίοδο αυτή η πληροφορία κυκλοφορεί στους πολιτικούς και διπλωματικούς κύκλους της Λευκωσίας. Αναλύοντας τις τελευταίες εξελίξεις στο Κυπριακό και το ζήτημα της ΑΟΖ, οι τουρκικές πηγές με τις οποίες επικοινωνήσαμε η «Κ» εστιάζουν σε δύο σημεία. Πρώτον, αποδέχονται ότι η Τουρκία προτιμά να συνεχίσει την πορεία της με μια τουρκοκυπριακή ηγεσία, η οποία θα είναι πιο πρόθυμη για διάλογο και δεν θα τρέχει πίσω από «περιπέτειες», έτσι όπως αντιλαμβάνεται η Άγκυρα την υποστήριξη του Μουσταφά Ακιντζί στο ομοσπονδιακό μοντέλο. Δεύτερον, οι πηγές μας υπογραμμίζουν ότι «για την Τουρκία τα μεγάλα εθνικά ζητήματα δεν αφορούν προσωπικότητες ή κόμματα. Στο Κυπριακό και στην ΑΟΖ οι λύσεις που θα ικανοποιούν σε μεγάλο βαθμό όλες τις εμπλεκόμενες πλευρές και θα ανοίγουν τον δρόμο για μια περιφερειακή ενεργειακή συνεργασία αποτελούν την προτεραιότητα του συνόλου της τουρκικής διπλωματίας».

Η απομόνωση κοστίζει

Πρόσφατες αναλύσεις δύο τουρκικών κέντρων στρατηγικών μελετών βρίσκονται σε συμφωνία με τα σημεία που υπογραμμίζουν οι πηγές της «Κ». Οι δύο αναλύσεις ρίχνουν φως στο πώς σκέφτονται οι Τούρκοι διπλωμάτες σε μια περίοδο που η ένταση στην Ανατολική Μεσόγειο παραμένει σε υψηλά επίπεδα, ενώ όλα τα ενδεχόμενα και σενάρια στο Κυπριακό έρχονται πλέον στο προσκήνιο. Πέρα από τον συνηθισμένο

εθνικιστικό τόνο της ανάλυσης του φιλοκυβερνητικού think tank Orsam, που χαρακτηρίζει όλες τις πρόσφατες κινήσεις και επίσημες τοποθετήσεις της Άγκυρας στο ζήτημα της Κύπρου και της ΑΟΖ, η σημαντικότερη αδυναμία της Τουρκίας αυτή την περίοδο αφορά την περιφερειακή της απομόνωση στην Ανατολική Μεσόγειο. «Η αντιπαράθεση στο ζήτημα της ενέργειας στην Αν. Μεσόγειο συνεχίζεται με όλη της την ένταση και ξεπέρασε τα περιφερειακά πλαίσια, έχοντας μετατραπεί σε ένα είδος παγκόσμιου ανταγωνισμού. Το προηγούμενο διάστημα, το στοιχείο που ξεχώρισε ήταν η απομόνωση της Τουρκίας στην περιοχή», τονίζει το Orsam. Η τουρκική ανάλυση αφήνει να εννοηθεί ότι διάφοροι ισχυροί περιφερειακοί και διεθνείς παράγοντες επιχειρούν να απομονώσουν την Τουρκία, γεγονός που αδιαμφισβή-

Φόρμουλες που μελλοντικά θα ικανοποιούν όλες τις πλευρές στην Αν. Μεσόγειο μελετούν Τούρκοι ερευνητές και διπλωμάτες.

τητα πλήττει την θέση της χώρας στον ευρύτερο γεωστρατηγικό χώρο της περιοχής. Παράλληλα, η ανάλυση υπενθυμίζει τους δύο βασικούς στόχους της Τουρκίας: Τη μείωση της ενεργειακής της εξάρτησης από χώρες όπως η Ρωσία και το Ιράν και τη μετεξέλιξη της σε ενεργειακό κέντρο της Αν. Μεσογείου. Με ποιον τρόπο, λοιπόν, θα μπορούσε η Τουρκία να ξεπεράσει την περιφερειακή απομόνωση και να

Σε Κυπριακό και ΑΟΖ οι λύσεις που θα ικανοποιούν σε μεγάλο βαθμό όλες τις πλευρές και θα ανοίγουν τον δρόμο για μια περιφερειακή ενεργειακή συνεργασία αποτελούν την προτεραιότητα της τουρκικής διπλωματίας.

εμπλακεί ενεργά στα ενεργειακά δρώμενα της Ανατολικής Μεσογείου; Για τη Λευκωσία, το Τελ Αβίβ, το Κάιρο και τις ευρωπαϊκές πρωτεύουσες η λύση στο συγκεκριμένο πρόβλημα της Τουρκίας είναι σχετικά απλή. Η επίλυση του Κυπριακού θα μπορούσε να ανοίξει άμεσα τον δρόμο για την εμπλοκή της Τουρκίας στο περιφερειακό ενεργειακό πλαίσιο συνεργασίας. Στην Άγκυρα, όμως, οι Τούρκοι διπλω-

μάτες και το Orsam έχουν διαφορετική άποψη. Από τη δική τους σκοπιά, την παρούσα στιγμή η Τουρκία κρατά στα χέρια της δύο σημαντικούς μοχλούς πίεσης, τη στρατιωτική ισχύ και την ελκυστικότητα της τουρκικής πρότασης για τη μεταφορά του φυσικού αερίου στη Δύση. Σε ό,τι αφορά το πρώτο πεδίο, το τουρκικό κέντρο μελετών θεωρεί ότι η νέα τουρκική εισβολή στη Συρία επηρεάζει τις εξελίξεις

Περιορισμός της κυπριακής ΑΟΖ

Η αναφορά του UGSAM στον άξονα Κρήτης-Αιγύπτου ως πιθανή φόρμουλα επίλυσης των ελληνοτουρκικών προβλημάτων στην Αν. Μεσόγειο καθιστά σαφές το γεγονός ότι οι χώρες της περιοχής δεν μπορούν εύκολα να απορρίψουν τη συνεργασία, παρά τις εθνικιστικές και μαξιμαλιστικές εξάρσεις της τουρκικής πλευράς. Στο πλαίσιο της εν λόγω άποψης το UGSAM προβάλλει σχέδιο σύμφωνα με το οποίο η μελλοντική συμφωνία Κύπρου-Τουρκίας για το ζήτημα της ΑΟΖ είναι πιθανή εφόσον η Κύπρος περιορίσει την ΑΟΖ της με βάση τα χωρικά της ύδατα. Το τουρκικό κέντρο ερευνών βασίζει την πρότασή του στο γεγονός ότι πρώτον η Κύπρος έχει μικρότερα θαλάσσια σύνορα σε σχέση με την Τουρκία, δεύτερον, με βάση το διεθνές δίκαιο προηγείται η πρόσβαση μιας χώρας στα λιμάνια της, και τρίτον η Τουρκία έχει τη μεγαλύτερη υφαλοκρηπίδα στην περιοχή.

στην κυπριακή ΑΟΖ. Με αυτήν τη στρατιωτική επεξήρηση η Τουρκία απέδειξε ότι όταν διακυβεύονται ζωτικής σημασίας συμφέροντα η χώρα είναι έτοιμη να εξαντλήσει όλα τα περιθώρια και να χρησιμοποιήσει κάθε είδους μέσο για να κατοχυρώσει τις τουρκικές θέσεις. Στον απόηχο της συγκεκριμένης επιδείξης αποφασιστικότητας, η ιταλική εταιρία ENI άλλαξε στάση για το ζήτημα του οικοπέδου 7.

Παράλληλα, το Orsam προβάλλει την άποψη ότι το κόστος του Σχεδίου East-Med είναι πολύ μεγάλο, αν όχι απαγορευτικό για προτάσεις που παρακάμπτουν τον ρόλο της Τουρκίας. Αντιθέτως, η γεωγραφία, οι σύγχρονες εγκαταστάσεις και ο παράγοντας της ασφάλειας αναβαθμίζουν την τουρκική πρόταση για το φυσικό αέριο. Πώς θα μπορούσε να τεθεί άμεσα σε εφαρμογή η τουρκική πρόταση που προβλέπει τη μεταφορά του φυσικού αερίου της Αν. Μεσογείου στη Δύση μέσω της Τουρκίας, ακόμη και χωρίς την λύση του Κυπριακού; Η απάντηση στο συγκεκριμένο ερώτημα έρχεται από ένα λιγότερο γνωστό τουρκικό κέντρο μελετών, το UGSAM. Σύμφωνα με το UGSAM, με τον έναν ή τον άλλο τρόπο, Τουρκία, Ελλάδα, Κύπρος, Συρία και Αιγύπτος θα πρέπει στο μέλλον να καταλήξουν σε συμβιβαστικές λύσεις. Μια συμφωνία με την Ελλάδα για την οριοθέτηση των θαλάσσιων συνόρων στον άξονα Κρήτης-Αιγύπτου θα «απελευθέρωνε» την Τουρκία από τον κόλπο της Αττάλειας και θα διαιωνίζε τις στρατηγικές σχέσεις της Άγκυρας με την Κύπρο. Παρόμοιες συμβιβαστικές φόρμουλες θα μπορούσαν να συμφωνηθούν και με τους άλλους παράγοντες της περιοχής, τους οποίους φυσικά η Τουρκία θα αντιμετωπίζει πλέον ως στρατηγικούς εταίρους και όχι ανταγωνιστές. Στο θέμα της αναζήτησης στρατηγικών εταίρων, το Orsam από την πλευρά του υποστηρίζει ότι η Ρωσία αναδύεται ως ένας στρατηγικός σύμμαχος της Τουρκίας. Το τουρκικό κέντρο υπενθυμίζει ότι η Μόσχα ζήτησε πρόσφατα την άδεια της Άγκυρας και όχι της Αθήνας για τη διεξαγωγή ναυτικής άσκησης στην περιοχή.

CITRINE ESTATES

INVEST IN LUXURY.
LIVE IN NATURE.

Επενδύστε στην κορυφαία πολυτελή οικιστική ανάπτυξη της Κύπρου. Το έργο Citrine Estates συνδυάζει στοιχεία της φύσης με μοντέρνο σχεδιασμό, προσφέροντας μια απaráμιλλη ολιστική εμπειρία στην καρδιά της κοσμοπολίτικης Λεμεσού. Φέροντας την υπογραφή του Ομίλου CNS, το έργο διαθέτει υπερπολυτελείς επαύλεις, κατοικίες και διαμερίσματα με εξατομικευμένες σχεδιαστικές λύσεις.

Για περισσότερες πληροφορίες, στείλτε e-mail στο info@citrineestates.com ή επισκεφθείτε το citrineestates.com

Διαφωνούμε με αυτό που κάνει η Τουρκία στην ΑΟΖ της Κύπρου

Ο νέος Γερμανός πρόεδρος στην Αθήνα μιλά στην «Κ»

Συνέντευξη στον **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟ**

Η γερμανική κυβέρνηση συμμερίζεται τις ελληνικές απόψεις για το προσφυγικό, τονίζει στη συνέντευξη που παραχώρησε στην «Κ» ο νέος πρόεδρος της Γερμανίας στην Αθήνα, Ερνστ Ράικελ. Επισημαίνει ότι το Βερολίνο τάσσεται υπέρ της δημιουργίας ενός πυρήνα κρατών της Ε.Ε. για τη μετεγκατάσταση προσφύγων, καθώς, όπως λέει, η Ενωση στο σύνολό της απέτυχε να επιτύχει πλήρη σύμπνοια. Επισημαίνει ότι η καλύτερη απάντηση στις γεωπολιτικές κρίσεις που αντιμετωπίζει η Ελλάδα στην ευρύτερη περιοχή της είναι η ολόενα και στενότερη συνεργασία σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Αναφορικά με τη συζήτηση σχετικά με τον στόχο μείωσης πρωτογενών πλεονασμάτων, ο κ. Ράικελ εκτιμά ότι πρόκειται για κάτι που πρέπει να μετακινηθεί σε «μεταγενέστερη χρονική στιγμή».

— **Πώς μπορεί να εξελιχθεί η ελληνογερμανική σχέση υπό τις νέες συνθήκες;**

— Πιστεύω ότι η Ελλάδα και η Γερμανία είχαν μια πολύ στενή σχέση ήδη πριν από την κρίση, η οποία όμως κατά τη διάρκεια της κρίσης δεν ήταν πάντα πολύ εύκολη. Αισθάνομαι τυχερός διότι ίσως έχω έρθει σε μια χρονική στιγμή όπου κανείς μπορεί να διευρύνει την προοπτική και να ανοίξει ολόκληρη την γκάμα θεμάτων που διαμορφώνουν την πολύ στενή σχέση που είχαμε πάντοτε. Είτε είναι οι 450.000 Έλληνες που ζουν στη Γερμανία, είτε η επιστήμη, ο πολιτισμός και, βέβαια, η οικονομία που είναι το κύριο θέμα εδώ στην Ελλάδα. Η γενική ιδέα είναι να μετακινηθούμε λίγο από τη μονόπλευρη προσήλωση στους δημοσιονομικούς στόχους, ώστε να

“

Αυτό που μπορούμε και προσπαθούμε να κάνουμε είναι να διαμορφωθεί ένας πυρήνας κρατών-μελών της Ε.Ε. πρόθυμων να δημιουργήσουν ένα σύστημα μετεγκατάστασης μεταξύ τους.

αποκτήσουμε ένα πολύ πιο ευρύ πεδίο θεώρησης για τον τρόπο με τον οποίο θα ισορροπήσουμε τη σχέση μας.

— **Οι νέες συνθήκες συνδέονται και με το μεταναστευτικό/προσφυγικό ζήτημα. Πώς μπορεί οι μετανάστες και οι πρόσφυγες να μεταφερθούν ανά την Ευρώπη ή να προωθηθούν στις χώρες καταγωγής τους;**

— Η κυβέρνηση μου συμφωνεί σε μεγάλο βαθμό με τις βασικές θέσεις της Ελλάδας στο θέμα αυτό. Πιστεύουμε επίσης ότι υπάρχει ανάγκη αναθεώρησης του συστήματος του Δουβλίνου, και δη με τέτοιο τρόπο, ώστε να λαμβάνει υπόψη τις συγκεκριμένες ανάγκες και δυσκολίες των χωρών στην περιφέρεια της Ε.Ε. Αντιλαμβάνομαστε πλήρως και γνωρίζουμε από την εμπειρία μας ότι οι άνθρωποι που φθάνουν στα νησιά εδώ ή σε άλλα μέρη της Νότιας Ευρώπης, τείνουν τελικά να εμφανίζονται

και στη Γερμανία. Οπότε είναι ξεκάθαρο ότι πρέπει να είμαστε αποτελεσματικότεροι κατά τη στιγμή της άφιξης των ανθρώπων αυτών στην Ε.Ε. Η μετεγκατάσταση μεταναστών και προσφύγων είναι κάτι διαφιλονικούμενο στην Ε.Ε. Η Γερμανία έχει υπάρξει η κύρια συνήγορος της μετεγκατάστασης, αλλά δεν επιτύχαμε, δυστυχώς, και δεν είμαι καθόλου αισιόδοξος ότι θα επιτύχουμε πλήρη σύμπνοια στην Ε.Ε. για ένα σύστημα μετεγκατάστασης. Αυτό που μπορούμε όμως και προσπαθούμε να κάνουμε, είναι να διαμορφωθεί ένας πυρήνας κρατών-μελών της Ε.Ε. πρόθυμων να δημιουργήσουν ένα τέτοιο σύστημα μετεγκατάστασης μεταξύ τους.

— **Η Ελλάδα βρίσκεται στο σταυροδρόμι κρίσεων. Ποια είναι η γερμανική αντίληψη γι' αυτό;**

— Νομίζω ότι όπως και σε πολλά άλλα θέματα, η καλύτερη απάντηση βρίσκεται στην ευρωπαϊκή συνοχή. Σε μια περίοδο που βρίσκμαστε περικυκλωμένοι από κρίσεις, που αμφισβητούνται ή απαξιώνονται οι αξίες που ήταν κοινός τόπος για πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα, σε μια περίοδο όπου υπάρχει εσωτερική ανασφάλεια για ό,τι συγκρατεί και ενώνει τις κοινωνίες μας, σε μια τέτοια περίοδο, νομίζω ότι δεν έχουμε καμία άλλη επιλογή —ακόμη περισσότερη — για να είμαστε ενωμένοι ως Ευρωπαίοι. Να δείχνουμε αλληλεγγύη ως Ευρωπαίοι. Να μην αφήνουμε να μας διχάσουν εξωτερικοί παράγοντες. Οι ειδικές σχέσεις, οι στρατηγικές συνεργασίες είναι καλές, κάθε χώρα έχει τέτοιες, αλλά βασική προτεραιότητα θα πρέπει να είναι πάντα η αφοσίωση στην Ε.Ε. και τις ευρωπαϊκές αξίες και νομί-

Ερνστ Ράικελ: Μοιραζόμαστε την πεποίθηση ότι δεν πρέπει να κλείσουμε τον φάκελο των ενταξιακών συνομιλιών με τη Βόρεια Μακεδονία και την Αλβανία, αλλά αντίθετα πρέπει να κρατήσουμε τη συζήτηση ζωντανή.

ζω ότι αν μπορούμε να το καταφέρουμε αυτό, τότε θα είμαστε και σε πολύ καλύτερη θέση να αντιμετωπίσουμε τα προβλήματά μας.

— **Αυτό σημαίνει ότι η Ευρώπη πρέπει να κάνει περαιτέρω βήματα ενοποίησης στην εξωτερική πολιτική και στην άμυνα;**

— Αυτό είναι μέρος της απάντησης. Πέρα από αυτό, υπάρχει το ζήτημα του πνεύματος με το οποίο συνεργαζόμαστε καθώς και εάν έχουμε ενιαία αντίληψη της έννοιας «αλληλεγγύη». Δηλαδή ότι η αλληλεγγύη μας πρέπει να αφορά εμάς, και όχι εξωτερικούς παράγοντες που προσπαθούν να μας χωρίσουν και, μεταξύ άλλων, διεξάγουν έναν πόλεμο πληροφοριών εναντίον μας.

— **Στο ζήτημα των ενταξιακών συνομιλιών Βόρειας Μακεδονίας και Αλβανίας, θεωρείτε ότι η Ελλάδα**

και η Γερμανία μπορούν να διαδραματίσουν κάποιο ρόλο στην επανεκκίνηση της διαδικασίας;

— Ναι, είμαι πεπεισμένος γι' αυτό. Η Ελλάδα έχει έναν πολύ σημαντικό ρόλο να διαδραματίσει. Μοιραζόμαστε την πεποίθηση ότι δεν πρέπει να κλείσουμε τον φάκελο των ενταξιακών συνομιλιών με τη Βόρεια Μακεδονία και την Αλβανία, αλλά αντίθετα πρέπει να κρατήσουμε τη συζήτηση ζωντανή και να επιστρέψουμε σε αυτήν το συντομότερο. Η Γερμανία πιστεύει ότι ήταν πολύ ατυχές το γεγονός ότι η Ε.Ε. δεν κατόρθωσε να καταλήξει σε μια θετική απόφαση στην τελευταία σύνοδο. Γενικά μιλώντας, όλοι μας στην Ε.Ε. θα πρέπει να αποφύγουμε να θέτουμε την εσωτερική ατζέντα των χωρών μας ή διμερή θέματα με άλλες χώρες πάνω από την αξιοπιστία μας ως Ε.Ε. ή τις

στρατηγικές μας επιδιώξεις.

— **Με ποιο τρόπο η Ευρώπη μπορεί να προστατεύσει τα κυριαρχικά δικαιώματα των κρατών-μελών της; Η Τουρκία παραβιάζει την κυπριακή υφαλοκρηπίδα.**

— Είμαστε ξεκάθαροι στην άποψή μας ότι διαφωνούμε με αυτό που κάνει η Τουρκία στην ΑΟΖ της Κύπρου και στηρίζουμε κατηγορηματικά μια κοινή ευρωπαϊκή αντίδραση σε αυτό. Μόλις πριν από λίγο η Ε.Ε. συμφώνησε κυρώσεις ως αντίδραση στις ενέργειες της Τουρκίας και η Γερμανία το στήριξε αυτό. Η γνώμη που έχει η Ελλάδα γι' αυτό το θέμα είναι πολύ σημαντική για εμάς, ώστε να καθορίσουμε τι πρέπει να κάνουμε. Διότι έχουμε, φυσικά, πολλά θέματα με την Τουρκία, αυτό είναι μόνο ένα, και πρέπει να τα τοποθετήσουμε όλα σε μια συνολική θεώρηση των πραγμάτων.

Οι Γερμανοί επενδυτές και η συνεργασία στον αμυντικό τομέα

— **Ποια πρέπει να είναι η στάση της Ευρώπης έναντι χωρών όπως η Ρωσία ή η Κίνα;**

— Νομίζω ότι ο ρεαλιστικός τρόπος αντιμετώπισης τόσο μεγάλων χωρών με τις οποίες έχουμε κάποιες δυσκολίες, είναι να διατηρήσουμε ζωντανό τον διάλογο, αλλά, επίσης, να ξεκαθαρίσουμε ποιες είναι οι θέσεις μας και να θέσουμε όρια. Εχει νόημα να προσφέρουμε σε αυτές τις χώρες τον διάλογο και ταυτόχρονα να τους επισημάνουμε σε ποια σημεία τους ζητάμε να προσαρμόσουν τις πολιτικές τους. Σε αυτές τις συνομιλίες είναι σημαντικό να πούμε τα πράγματα με το όνομά τους, να κατονομάσουμε παραβιάσεις του διεθνούς δικαίου, παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ή την ανάμειξη τους στις εσωτερικές μας υποθέσεις, όπως για παράδειγμα μέσω οργανωμένων και χρηματοδοτούμενων από το κράτος ενεργειών παραπληροφόρησης. Προηγούμε-

ως υπηρετούσα στην Ουκρανία, όπου η κατάληψη της Κριμαίας από τη Ρωσία και η ανάμειξη της Ρωσίας στις διαμάχες στην Ανατολική Ουκρανία αποτελούν παράδειγμα εμφανούς, μεγάλης κλίμακας και διαρκούς παραβίασης του διεθνούς δικαίου. Η Γερμανία και η Γαλλία έχουν εμπλακεί σε μεγάλο βαθμό στην προσπάθεια επίλυσης αυτού του ζητήματος.

— **Από πλευράς επενδύσεων, για ποιες ενδιαφέρονται οι γερμανικές εταιρείες;**

— Όταν προκύπτουν νέες ιδιωτικοποιήσεις, όπως για παράδειγμα το επιπλέον 30% του αεροδρομίου «Ελευθέριος Βενιζέλος», αυτό είναι κάτι που ενδιαφέρει τους Γερμανούς επενδυτές. Ο τουρισμός προφανώς είναι μια ακμαία βιομηχανία στην Ελλάδα και έχει ακόμα πολλές δυνατότητες. Μόνο τον περασμένο χρόνο είχαμε 4 εκατ. Γερμανούς τουρίστες στην Ελλάδα. Νομίζω ότι οι αλλαγές

που συντελέστηκαν στην Ελλάδα είναι σχετικά πρόσφατες, οπότε οι επενδυτές χρειάζονται λίγο χρόνο για να αποκτήσουν εμπιστοσύνη και να προσαρμόσουν στη νέα πραγματικότητα και στις νέες συνθήκες.

— **Ως προς τις νέες τεχνολογίες;**

— Σε λίγες ημέρες θα διοργανώσουμε ένα φόρουμ καινοτομίας στην Αθήνα, που θα φέρει σε επαφή μικρότερες και μεγαλύτερες γερμανικές εταιρείες με ελληνικές καινοτόμες επιχειρήσεις, με σκοπό να αναδειχθούν βέλτιστες πρακτικές και καλά παραδείγματα. Η Ελλάδα έχει πραγματικά ορισμένες πολύ εντυπωσιακές εταιρείες, γεγονός που πρέπει να γίνει ευρύτερα γνωστό και κατανοητό στο εξωτερικό. Στις αρχές του επόμενου χρόνου έχουμε ένα ακόμη συνέδριο, στο οποίο ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης και η καγκελάριος Άγκελα Μέρκελ συμφώνησαν στο Βερολίνο και αφορά την πράσινη

ανάπτυξη. Επίσης, σε αυτή την ατζέντα εντάσσεται και η παρουσία της Γερμανίας ως «τιμώμενης χώρας» στην επόμενη Διεθνή Εκθεση Θεσσαλονίκης, για την οποία η προεβία και πολύς κόσμος στη Γερμανία εργάζονται ήδη πολύ σκληρά.

— **Υπάρχει γερμανική πρόταση για το πώς Ελλάδα και Γερμανία μπορούν να συνεργαστούν στην άμυνα;**

— Η Γερμανία είναι, φυσικά, ένας πολύ πρόθυμος εταίρος για την ανάπτυξη του αμυντικού τομέα στην Ελλάδα. Είμαστε σύμμαχοι στο ΝΑΤΟ οπότε δεν υπάρχει κανένα εμπόδιο για προσφορές από Γερμανούς προμηθευτές. Υπάρχει, επίσης, χώρος για στενότερη συνεργασία μεταξύ των κυβερνήσεων. Και, ίσως, με την πολιτική αλλαγή που επήλθε να υπάρχουν καλύτερες βάσεις για καλύτερη συνεργασία από αυτή που είχαμε τα προηγούμενα χρόνια. Είμαι χωρίς ακόμα και θα δούμε πώς

θα εξελιχθεί η κατάσταση, αλλά νομίζω ότι στη Γερμανία υπάρχει σίγουρα η διάθεση για βοήθεια και συνεργασία.

— **Υπάρχει μια συζήτηση για τους δημοσιονομικούς στόχους της Ελλάδας και πώς μπορεί να αναεωρθεθούν ώστε να προωθηθεί ξανά η ανάπτυξη. Τα κύρια προβλήματα είναι η υψηλή φορολόγηση και τα υψηλά πρωτογενή πλεονάσματα. Είναι εφικτή η επανεκτίμηση αυτών των στόχων, πιθανώς τον επόμενο χρόνο;**

— Ακούμε πολύ προσεκτικά ό,τι λέει η ελληνική κυβέρνηση πάνω σε αυτό. Λέει ότι σκοπεύει να χρησιμοποιήσει τον διαθέσιμο δημοσιονομικό χώρο, υπό την τρέχουσα συμφωνία, ώστε να μειώσει το φορολογικό βάρος σε πολίτες και επιχειρήσεις. Συμφωνώ ότι το φορολογικό φορτίο είναι πράγματι πολύ βαρύ και αποτελεί εμπόδιο στην οικονομική ανάπτυξη. Οστόσο σε

αυτό το χρονικό σημείο, το ζήτημα της ελάφυνσης των απαιτήσεων των πρωτογενούς πλεονάσματος δεν βρίσκεται πραγματικά στην ατζέντα. Το κλείσιμο της τρέχουσας συμφωνίας ήταν μια πολύ δύσκολη και επίπονη διαδικασία και ως εκ τούτου υπάρχει μια φυσική τάση να μη θέλει κανείς να ανοίξει τόσο σύντομα ξανά το θέμα. Η Ελλάδα θα πρέπει να κερδίσει περισσότερο την εμπιστοσύνη των πιστωτών προτού μπορεί να θέσει με επιτυχία ένα τέτοιο ζήτημα, όπως την αλλαγή των στόχων του πρωτογενούς πλεονάσματος. Αυτό μπορεί να γίνει εφόσον προχωρήσουν οι αποφάσεις για οικονομικές μεταρρυθμίσεις που έχει ανακοινώσει η νέα κυβέρνηση, πράγμα που απαιτεί κάποιο χρόνο. Για τον λόγο αυτό, η αίσθησή μου είναι ότι η συγκεκριμένη συζήτηση θα έπρεπε να διεξαχθεί ενδεχομένως σε κάποια μεταγενέστερη χρονική στιγμή.

Αλλάζουν στρατηγική και αρχίζουν προεκλογικό

Αβέρωφ Νεοφύτου και Νικόλας Παπαδόπουλος έκαναν άνοιγμα στη βάση, ενώ ο Αντрос Κυπριανού φλερτάρει με την ευρύτερη Αριστερά

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Την ώρα που ο Αβέρωφ Νεοφύτου γύριζε βουνά, θάλασσες και λαγκάδια, επισκεπτόμενος μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ψαράδες και αγρότες, ο Άντρος Κυπριανού έκανε διαβου-

λεύσεις και με τους πολιτικούς αρχηγούς του Ενδιάμεσου και με τις ευρύτερες Νέες Δυνάμεις, ενώ ο Νικόλας Παπαδόπουλος άνοιγε διάλογο με τους πολίτες σε κάθε δήμο και κοινότητα. Κινήσεις που θυμίζουν περισσότερο καυτή προεκλογική

περίοδο παρά ένα συνθησμένο απομακρυσμένο από εκλογές φθινόπωρο και καταδεικνύουν πως οι τρεις αρχιγοί μπήκαν σε προεκλογικό μαραθώνιο. Οι ευρωεκλογές, άλλωστε, δεν ήταν για κανέναν από τους τρεις νίκη, γι' αυτό ακριβώς τον λόγο μπή-

καν από νωρίς στη μάχη, αλλάζοντας και επικοινωνιακή τακτική και στρατηγική. Ο Αβέρωφ Νεοφύτου αντιλαμβάνεται πως υπάρχει θέμα εικόνας και για τον ίδιο και για την κυβέρνηση και επιχειρεί άνοιγμα στη βάση. Ο Άντρος Κυπριανού βρί-

σκεται σε συνεχή διαβούλευση με όλα τα κόμματα του κεντρώου χώρου και προσπαθεί να συγκεντρώσει την ευρύτερη Αριστερά κοντά του, ενώ ο Νικόλας Παπαδόπουλος, αντιλαμβανόμενος πως η πολιτική του τρίτου δρόμου δεν του βγήκε, επι-

χειρεί συνεννόηση με το ΑΚΕΛ και προσπαθεί να αποδομήσει την εικόνα του πρίγκιπα. Ποιος θα κερδίσει από αυτή τη μακρά προεκλογική μάχη, είναι άγνωστο, ωστόσο, το σίγουρο είναι πως θα τους βρει πιο προετοιμασμένους.

Ο Αβέρωφ της μεσαίας τάξης

Κατά το πολύωρο Πολιτικό Γραφείο του ΔΗΣΥ το περασμένο καλοκαίρι όπου συζητήθηκαν οι λόγοι της πτώσης, κύρια διαπίστωση ήταν ότι το κόμμα και ο αρχηγός του έχουν χάσει επαφή με τη μεσαία τάξη που ήταν ανέκαθεν η σπονδυλική στήλη του ΔΗΣΥ και δίνει την αίσθηση πως εξυπηρετεί τα μεγάλα οικονομικά συμφέροντα. Μαζί με αυτό και η διαπίστωση πως ο ΔΗΣΥ επηρεάζεται και συμπαράσυσρεί από την κυβερνητική φθορά. Το μήνυμα ελήφθη από τον συναγερμικό πρόεδρο, ο οποίος άφησε τον πέμπτο όροφο και κατηφόρισε στη βάση. Καθόλου τυχαίο ότι την ίδια ώρα που παρουσιαζόταν το τετ α τετ Χριστοδουλίδη-Τσαβούσογλου στη Νέα Υόρκη, το οποίο δίχασε την κοινή γνώμη για τα περί συνομοσπονδίας, ο Αβέρωφ Νεοφύτου πήγαινε βαρκάδα στο Ζύγι και άκουγε τις ανησυχίες των ψαράδων. Έστελνε, μάλιστα, το μήνυμα προς τον υπουργό

Εξωτερικών και διαχώριζε συνεπώς τη θέση του πως δεν κερδίζουμε «τη διεθνή σκηνή με το να κρατούμε όλοι ένα μικρόφωνο και να προσπαθούμε να καταγράψουμε πόντους για εσωτερική κατανάλωση». Στο ίδιο πλαίσιο και όταν άνοιγε ο ασκός του Αιόλου με τα χρυσά διαβατήρια, ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ επισκεπτόταν τους γεωργούς, έβγαζε

Ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ επιχειρεί να βελτιώσει την εικόνα του στη βάση και τηρεί αποστάσεις όπου μπορεί από τους χειρισμούς της κυβέρνησης.

φωτογραφίες πάνω στο γεωργικό μηχάνημα που μάζευε ελιές και στη συνέχεια φωτογραφίες σε καλλιέργειες στην ύπαιθρο. Στο ίδιο πλαίσιο άφηνε το αυτοκίνητό του και διέσχιζε την Πινδάρου, περπατώντας, για να αποφύγει την κίνηση.

Απόδειξη της αλλαγής πλεύσης και μεγαλύτερη αίσθηση έκανε η κίνησή του να εναντιωθεί στις τραπεζικές χρεώσεις. Και έκανε αίσθηση δεδομένου ότι ο συναγερμικός πρόεδρος θεωρείτο ταυτισμένος με τα τραπεζικά συμφέροντα. Η συνάντησή του με τον CEO της Τράπεζας Κύπρου και η απόσυρση της πρότασης περί χρεώσεων από την τράπεζα θεωρήθηκε για κάποιους ένδειξη του ποιος κάνει πολιτικό παιχνίδι και για άλλους ένα μικρό δώρο ευγνωμοσύνης των τραπεζών απέναντι στον συναγερμικό πρόεδρο που τους στήριξε πολλάκις. Το αν έπεισε είναι κάτι σχετικό, το σίγουρο είναι πως καταγράφηκε και κατέδειξε πως στοχεύει προς ένα άλλο ακροατήριο που δεν συνδέεται απαραίτητα με το άσπρο κολάρο. Κατέδειξε πως άλλαξε και επικοινωνιακή τακτική, χρησιμοποιώντας περισσότερο το instagram των πολλών παρά το twitter των λίγων. Ενδεικτική και η κίνησή του να επισκεφθεί τον Ακάμα αμέσως μετά την πυρκαγιά, κίνηση που θυμίσει την πολιτική Νικόλα Σαρκοζι όσο ήταν υπουργός Εσωτερικών και προτού υποβάλει υποψηφιότητα για τις προεδρικές εκλογές στη Γαλλία.

Αναπόφευκτα ο ίδιος θέλει να αλλάξει την εικόνα που έχει προς τα έξω και η περίοδος αυτή θεωρείται κατάλληλη για αλλαγές. Αντιλαμβάνεται πως η κυβέρνηση φθορά αλλά και οι αδυναμίες που παρουσιάζει το κυβερνών κόμμα με την έλλειψη στελεχών και πολιτικών προτάσεων αντανακλούν απευθείας πάνω και μπορεί να αποβούν μοιραία για τις βουλευτικές εκλογές του 2021. Ένα κακό αποτέλεσμα και κυρίως η απώλεια της πρωτιάς θεωρείται πως θα οδηγήσει τον κ. Νεοφύτου σε στεναπό, περιορίζοντας τις όποιες ευγενείς φιλοδοξίες του, που έχουν ως στόχο το 2023. Ήδη μετά και την πώση ποσοτών στις ευρωεκλογές δέχτηκε κριτική και αμφισβήτηση από τον πρώην υπουργό Υγείας Γιώργο Παμπορίδη, ο οποίος έχει το δικό του συναγερμικό έρεισμα στη βάση. Ένα κακό αποτέλεσμα στις βουλευτικές θεωρείται ότι μειώνει τις όποιες πιθανότητες διεκδίκησης με αξιώσεις της υποψηφιότητας για το 2023, βάζοντας άλλους στο παιχνίδι από τον συναγερμικό χώρο. Κύριος αντίπαλος επί του παρόντος θεωρείται ο Νίκος Χριστοδουλίδης, ο οποίος χαιρεί τις εκτιμήσεις και της στήριξης του προέδρου της Δημοκρατίας, ενώ δεν πρέπει να παραγνωρίζεται το έρεισμα των Γιώργου Παμπορίδη και Χρήστου Στυλιανίδη.

Ένα καλό αποτέλεσμα προϋποθέτει και ένα καλό ψηφοδέλτιο. Η επιστροφή του Χάρη Γεωργιάδη στο κόμμα θεωρείται από κάποιους πως θα ενισχύσει εκλογικά και πολιτικά το κόμμα σε μία περίοδο που στερείται στελεχών, ωστόσο, πολλοί διερωτώνται πώς θα καλυφθεί το κενό της Στέλλας Κυριακίδου στην αστική Λευκωσία και του Νίκου Νουρή στη λαϊκή δεξιά. Πολιτικοί κύκλοι εκτιμούν πως στο ενδεχόμενο εισόδου των Σάββας Ορφανίδου, Ξένιας Κωνσταντινίου και Μιχάλη Σοφοκλέους στη Βουλή με τον ανασχηματισμό, θα δοθεί αέρας ανανέωσης. Υπάρχουν, ωστόσο, και οι κύκλοι που θεωρούν πως έτσι θα δοθεί στα εν λόγω στελέχη σημαντικό προβάδισμα για το 2021, τόσο που να αποτρέψει άλλους να διεκδικήσουν.

Ο Αβέρωφ Νεοφύτου εγκατέλειψε τον πέμπτο όροφο και κατέβηκε στην επαρχία, επιδιώκοντας να αναθερμάνει τη σχέση του κόμματος με τη λαϊκή Δεξιά, τον κύριο βραχίονα του Συναγερμού.

Μένει στο κάδρο ο Αντрос

Μπορεί βεβαίως ο Αβέρωφ Νεοφύτου να επιχειρεί άνοιγμα στην μεσαία τάξη, ωστόσο, ο Άντρος Κυπριανού επιχειρεί μάλλον το αντίθετο. Ο ίδιος πραγματοποιεί πλέον συναντήσεις με πρώην αξιωματούχους, δικηγόρους και οικονομικούς κύκλους. Σε αυτές τις συναντήσεις τέθηκε ζήτημα ότι μπορεί το ΑΚΕΛ να έχει κερδίσει μία μερίδα της κοινής γνώμης από την στάση που τηρεί στο Κυπριακό, ωστόσο, αν θέλει να γίνει κόμμα εξουσίας, θα πρέπει να καταθέσει σοβαρή πρόταση στην οικονομία. Κύριος στόχος για το ΑΚΕΛ είναι η δημιουργηθούν εκείνες οι προϋποθέσεις ώστε να διεκδικήσει τις προεδρικές με αξιώσεις, καθώς στο κόμμα αντιλαμβάνονται πως μία ακόμη εκλογική ήττα θα ενισχύσει την εσωστρέφεια.

Σε αυτό το πλαίσιο προγραμματίζεται οικονομικό φόρουμ που θα έχει διεθνή υπόσταση, ούτως ώστε να απαλλαχθεί το ΑΚΕΛ από τις επικρίσεις ότι δεν μπορεί να κυβερνήσει. Όπως λέγεται το 2021 είναι η χρονιά που το ΑΚΕΛ θα πρέπει να είναι πρώτο κόμμα ή τουλάχιστον πολύ κοντά στον ΔΗΣΥ, επιδιώκοντας αύξηση εδρών για να αλλάξουν και οι ισορροπίες στη Βουλή. Αυτό θα δώσει άλλον αέρα πρώτα για την προεδρία της Βουλής και στη συνέχεια για την τις προεδρικές εκλογές.

Ο Άντρος Κυπριανού θεωρείται δεδομένο ότι μένει στο κάδρο και τη γενική γραμματεία, αν και ακόμα δεν έχει δώσει τελική απάντηση στην Κεντρική Γραμματεία. Δεν συμπεριφέρεται, βέβαια, ως πολιτικό πρόσωπο που ετοιμάζεται για συνταξιοδότηση αλλά το αντίθετο. Θεωρείται πως με τις κινήσεις του στο Κυπριακό έχει κερδίσει την αξιοπιστία της ευρύτερης Αριστεράς, αλλά όχι απαραίτητα και των κεντρικών ψηφοφόρων. Οι εκτιμήσεις στο ΑΚΕΛ είναι πως θα μείνει στη Γραμματεία μέχρι και τις βουλευτικές εκλογές χωρίς να αποκλείεται να διεκδικήσει την προεδρία της Βουλής, με τη στήριξη του ΔΗΚΟ ή τανάπαλιν. Να είναι δηλαδή η απαρχή μιας νέας συνεργασίας με ορίζοντα το 2023. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι ο ίδιος έχει ανοίξει παράθυρο συχνής επικοινωνίας με τους πολιτικούς αρχηγούς των άλλων κομμάτων του ενδιαμέσου χώρου, θέλοντας αυτή τη φορά να αποφύγει την απομόνωση των τελευταίων ετών, υπογραμμίζοντας,

ωστόσο, πως η συνεργασία με τα κόμματα του Κέντρου είναι δύσκολη. Κάτι τέτοιο άλλωστε ενδεχομένως να απομακρύνει την ευρύτερη προοδευτική Αριστερά που είναι υπέρ της λύσης και βλέπει θετικά τον τρόπο που πολιτεύεται στο Κυπριακό. Μεριδα της κοινωνίας που κέρδισε από το Κραν Μοντάνα και μετά, με κορύφωση τις ευρωεκλογές, όταν έβαλε στο ψηφοδέλτιο τον Νιαζί Κιζιλγιουρεκ.

Ήδη στο ΑΚΕΛ έφθυγαν από τη συνεχή κριτική στο Κυπριακό, διευρύνοντας το πεδίο ιδιαίτερα μετά και τον φάκελο «χρυσά διαβατήρια» και σε αυτό το πλαίσιο αναμένεται να συνεχίσει το ΑΚΕΛ, κτυπώντας την κυβέρνηση για διαφθορά και ασοδοσία. Το αν θα καταφέρει θα φανεί στη συνέχεια. Το σίγουρο βεβαίως είναι πως το κόμμα της Αριστεράς θα πρέπει να αρχίσει από τώρα την προεργασία για

Το ΑΚΕΛ θα επιχειρήσει να κερδίσει έδαφος στην οικονομία, προχωρώντας στην πραγματοποίηση ενός οικονομικού φόρουμ που θα έχει διεθνή υπόσταση.

να βρει πρόσωπα που θα φέρουν κοντά ένα ευρύτερο ακροατήριο της Αριστεράς. Με την παραμονή του Άντρου Κυπριανού στο παιχνίδι θεωρούνται κλειδωμένες οι έδρες στην επαρχία Λευκωσίας και κατ'επέκταση δύσκολο να διεκδικήσει πρόσωπο από τις Νέες Δυνάμεις με σοβαρές αξιώσεις. Ιδιαίτερη ανησυχία προκαλεί η επαρχία Λάρνακας δεδομένου ότι έχει φύγει ο Γιώργος Γεωργίου, που έχει σημαντικό έρεισμα, ενώ πρόβλημα αναμένεται να προκύψει και στη Λεμεσό δεδομένου ότι ο Αδάμος Αδάμου που έχει σημαντικό δύναμη στην ευρύτερη κοινωνία, δεν θα διεκδικήσει. Σε διαφορετικό πλαίσιο, ανεπάρκεια αναμένεται να διαφανεί και στην Πάφο, καθώς ο επί σειρά ετών βουλευτής Ανδρέας Φακωντής συμπληρώνει το όριο ηπτιετών. Ένα κακό αποτέλεσμα κλείνει τον δρόμο για τις όποιες μετέπειτα ευγενείς φιλοδοξίες του Άντρου Κυπριανού, ενώ δεν αποκλείεται να υπάρξει εκ των έσω αμφισβήτηση.

Ο Αντрос Κυπριανού πραγματοποιεί επαφές με πολιτικούς αρχηγούς και κτίζει τη στρατηγική του ΑΚΕΛ μέχρι και το 2023.

Ο Νικόλας Παπαδόπουλος εγκαταλείπει τη στρατηγική του τρίτου πόλου, φλερτάροντας πλέον με το ΑΚΕΛ.

Παίζει παραδοσιακά ο Νικόλας

Όταν ο Νικόλας Παπαδόπουλος αναλάμβανε την προεδρία του ΔΗΚΟ είχε ως στόχο να δημιουργήσει τον τρίτο πόλο του Κέντρου, ο οποίος θα μπορεί να διεκδικήσει την εξουσία χωρίς τον δεκανίκι ούτε της Αριστεράς ούτε της Δεξιάς. Το αποτέλεσμα των προεδρικών εκλογών, ωστόσο, κατέδειξε πως κάτι τέτοιο είναι πολύ δύσκολο και γι' αυτό ακριβώς τον λόγο φαίνεται να επιστρέφει στην παραδοσιακή τακτική του Κέντρου για σύναψη συνεργασιών με έναν από τους δύο πόλους και δη με το ΑΚΕΛ. Την ίδια ώρα επιχειρεί να «τσιμπήσει» το 10% του εκλογικού σώματος που είχε επλέξει κατά τις βουλευτικές εκλογές του 2016 τη Συμμαχία Πολιτών και την Αλληλεγγύη.

Σε αυτό το πλαίσιο όταν ο Άντρος Κυπριανού δήλωσε στην «Κ» πως το ΑΚΕΛ δεν θα στηρίξει στις προεδρικές εκλογές τον Νικόλα Παπαδόπουλο ή άλλο ΔΗΚΟϊκό στέλεχος ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ, επέμεινε πως μία από τις καλύτερες συνεργασίες του ΔΗΚΟ ήταν με το ΑΚΕΛ. Κίνηση που κατέδειξε την αλλαγή τακτικής και συμπεριφοράς του κ. Παπαδόπουλου. Στο ίδιο πλαίσιο το κόμμα του Κέντρου επιχειρεί να αλιεύσει ψηφοφόρους από το πιο δεξί ακροατήριο και δη από τη Συμμαχία Πολιτών (με την παρουσία του Παύλου Μυλωνά στην επαρχία Λεμεσού) και χωρίς να αποκλείεται η προσάρτηση στελεχών της Αλληλεγγύης μέχρι και τότε.

Ένα σημαντικό ποσοστό θεωρείται πως θα διατηρήσει τον ρυθμιστικό ρόλο του ΔΗΚΟ, αλλά και τον Νικόλα Παπαδόπουλο ως εν δυνάμει υποψήφιο για την προεδρία. Γι' αυτό ακριβώς τον λόγο και με την αδυναμία που παρουσιάζουν τα άλλα κόμματα του ενδιαμέσου χώρου, το ΔΗΚΟ αναμένεται να στραφεί προς το ΑΚΕΛ για συνεργασία, πρώτα για την προεδρία της Βουλής και κατ'επέκταση για τις προεδρικές εκλογές του 2023.

Ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ έχει ήδη να αντιμετωπίσει τον κίνδυνο της Δημοκρατικής Παράταξης. Ένα κόμ-

μα με σημαντική οργανωτική δύναμη που στοχεύει στο ίδιο ακροατήριο. Ο Μάριος Καρογιάν έχει εφαρμόσει από νωρίς την πολιτική του «από πόρτα σε πόρτα» και «από επαρχία σε επαρχία». Αυτό είναι γνωστό στον πέμπτο όροφο και γι' αυτό ακριβώς τον λόγο, ο Νικόλας Παπαδόπουλος έχει ξεκινήσει μία προσπάθεια να αλλάξει την εικόνα του «απρόσιτου πρίγκιπα» και να προσεγγίσει τη βάση με επικοινωνιακές καμπάνιες όπως το «διάλογος» και το «συζητάμε».

Το αν θα καταφέρει να αποτινάξει το γαλαζοαίματο προφίλ είναι βεβαίως ένα ζήτημα που θα διαφανεί στην πορεία, το σίγουρο είναι πως τα προβλήματα δεν τελειώνουν εδώ. Έχει παράλληλα να αντιμετωπίσει

Το ΔΗΚΟ θέλει να κερδίσει το ακροατήριο Συμμαχίας Πολιτών και Αλληλεγγύης, ενώ επιχειρεί να αποτρέψει τις όποιες διαρροές προς τη ΔΗΠΑ.

και μερίδα στελεχών, η οποία νιώθει πως επισκιάζεται και εν πολλοίς παραγκωνίζεται από στενούς συνεργάτες του κ. Παπαδόπουλου. Ενδεικτική η «σφαγή» που άρχισε ήδη στην επαρχία Λευκωσίας, όταν το μέλος της γραμματείας Χρύσης Παντελίδης εκδήλωσε ενδιαφέρον να διεκδικήσει εκεί με στελέχη, όπως ο Αλέκος Τρυφωνίδης να αντιδρούν κάνοντας λόγο για πραξικόπημα εντός του ΔΗΚΟ, αλλά και προειδοποιώντας σε συνέντευξή του στον «Φιλελεύθερο» ότι δεν θα ανεχτεί «σημαδεμένη τράπουλα» στις βουλευτικές εκλογές. Και ο Μαρίνος Μουσιούττας αλλά και ο Χρίστος Τσιγκής έχουν δείξει τη δυσφορία τους και έχουν στείλει το μήνυμα ότι δεν θα φέρνουν ψήφους οι ίδιοι από ένα ευρύτερο ακροατήριο του Κέντρου μπαίνοντας στο ψηφοδέλτιο για να εκλεγόνται άλλοι.

Αποκαθιστώντας την ιστορία στην Τηλλυρία

Η ανασκαφή στον Παχύαμμο και το DNA αποκάλυψαν ήδη επιστημονικά την ταυτότητα του 20χρονου Γιώργου Εικοσάρη

Του **ΑΝΔΡΕΑ ΠΑΡΑΣΧΟΥ**

Ήταν Αύγουστος του 2018, όταν πήγα στο ρολογάδικο του 70χρονου Παναγιώτη Εικοσάρη στην οδό Ρηγαίνης, στην καρδιά της Λευκωσίας. Αφορμή ήταν ένα βιβλίο που είχα διαβάσει για τους τουρκικούς βομβαρδισμούς στην Τηλλυρία το 1964, από το οποίο προέκυπτε ότι κάποιοι από τους πεσόντες ούτε αναζητήθηκαν ούτε επιστράφηκαν στις οικογένειές τους προς ταφή. Ένας από εκείνους ήταν ο 20χρονος Γιώργος Εικοσάρης, αδελφός του κυρίου Παναγιώτη. Τα είπαμε και είδα έναν άνθρωπο περήφανο για τον ήρωα αδελφό του και συνάμα πικραμένο διότι η πολιτεία δεν έκαμε την οποιαδήποτε προσπάθεια για να επιστρέψει στις οικογένειες τα λείψανα των ανθρώπων τους.

Τις μέρες που ακολούθησαν τρέξαμε μια δημοσιογραφική έρευνα σε δημοσιεύματα και βιβλία που γράφτηκαν για τις τραγικές μέρες του Αυγούστου του '64, τα

Φωτίου: «Ως Πολιτεία, θα αποκαταστήσουμε πλήρως την ιστορική αλήθεια πράττοντας υπεύθυνα το καθήκον μας έναντι των ηρώων μας και της ιστορίας».

οποία αποκάλυπταν ότι οι πληροφορίες ήταν συγκεχυμένες και τα στοιχεία δεν διασταυρώνονταν. Αμέσως μετά το πρώτο ρεπορτάζ που δημοσιεύσαμε στις 19 Αυγούστου 2018, κινητοποιήθηκε το Γραφείο του Επιτρόπου Προεδρίας Φώτη Φωτίου. Διεξήγαγε σχετική έρευνα και ετοίμασε πρόταση για εκταφές στην Τηλλυρία, στο πλαίσιο του προγράμματος εκταφών της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η πρόταση εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο και στις 9 Οκτωβρίου 2019 άρχισε η ανασκαφή στο νοσοκομείο Παχύαμμου. Στις 4 Νοεμβρίου ο Παναγιώτης Εικοσάρης κλήθηκε στο Ινστιτούτο Γενετικής (ΙΝΓΚ) για λήψη δείγματος DNA και στις 13 Νοεμβρίου στο Γραφείο του Επιτρόπου Προεδρίας όπου και ενημερώθηκε για το αποτέλεσμα. Η επιστημονική έρευνα έχει δείξει ότι τα οστά που είχαν εντοπιστεί στα συντρίμια του νοσοκομείου ανήκαν στον αδελφό του Γιώργο. Ήταν 55 χρό-

Ιούλιος 1964 στο νεοσύστατο ΚΕΝ στη Λάρνακα. Ο 20χρονος Γιώργος Εικοσάρης, πρώτος από αριστερά, φωτογραφίζεται μαζί με άλλους νεοσύλλεκτους και μερικά παιδάκια. Μερικές μέρες μετά μεταφέρεται στην άγνωστη και μακρινή για τον ίδιο Τηλλυρία. Εκεί τραυματίστηκε στο λαιμό από σφαίρα τουμ-τουμ. Ο λοχαγός του διέταξε να τον μεταφέρουν στο νοσοκομείο Παχύαμμου παρόλο που ο Γιώργος δεν ήθελε. Η ναπάλη που κατεδάφισε το νοσοκομείο εξαφάνισε τα πάντα. Συνολικά, 55 χρόνια μετά, ο ήρωας Γιώργος Εικοσάρης επιστρέφει στο χωριό του, το Δάλι.

Οι ναπάλη προκαλούν στα θύματα ασφυξία και καίνε σάρκες δεν καίνε όμως και τα οστά. Και η ανασκαφή έφερε στο φως τα άρβυλα και οστά του ήρωα, Γιώργου Εικοσάρη.

Μάριος Καρυόλου, Ανδρέας Παράσχος, Φώτης Φωτίου, Παναγιώτης και Έλλη Εικοσάρη και Ξενοφών Καλλής, την Τετάρτη, 13 Νοεμβρίου, στο Γραφείο του Επιτρόπου Προεδρίας όπου, 55 χρόνια και 96 μέρες μετά τον ηρωικό θάνατο του Γιώργου, ενημερώθηκαν οι οικείοι του ότι το αποτέλεσμα του DNA ήταν θετικό.

«Η μνήμη δεν έχει διακόπτη», λέει ο Παναγιώτης Εικοσάρης

Συνέντευξη στον **ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Συγκίνηση, ανακούφιση και ευγνωμοσύνη ήταν, όπως μας είπε, τα συναισθήματα που κατέκλυσαν τον αδελφό του ήρωα Γιώργου Εικοσάρη, Παναγιώτη, μετά την ενημέρωση της οποίας έτυχαν, ο ίδιος και η σύζυγός του Έλλη, στο Γραφείο του Επιτρόπου Προεδρίας, την Τετάρτη 13 Νοεμβρίου, για την ταυτοποίηση των οστών του Γιώργου. Στη συνέντευξη που μας παραχώρησε μετά εξήγησε: «Είμαστε συγκινημένοι, διότι μετά από 55 χρόνια, επιτέλους θα έχουμε τη δυνατότητα να πάρουμε τα λείψανα του Γιώργου στο χωριό μας, το Δάλι, εκεί που γεννήθηκε και να τα αναποθέσουμε στο κοιμητήριο που αναπαύονται οι γονείς μας. Θα κάνουμε την κηδεία που του χρυσούμε ως οικογένεια. Θα δακρύσουμε από αγάπη για τον αδελφό μας αλλά και από ανακούφιση που τέλειωσε η αγωνία και τα «γιατί» των 55 χρόνων.

—Τι εννοείτε με τα «γιατί», των 55 χρόνων;
—Ξέραμε ότι ο Γιώργος ήταν τραυματίας στο νοσοκομείο στον Παχύαμμο, όταν το βομβάρδισαν. Από τότε, όμως, κανένας δεν χτύπησε την πόρτα μας. Ούτε νοιάστηκαν για μας, για τους χαροκαμένους

Μετά από 55 χρόνια ταυτοποιήθηκαν τα οστά του πεσόντος στον Παχύαμμο Γιώργου Εικοσάρη. Τα πράγματα πήραν τον δρόμο τους, μετά και τις ενέργειες του Ανδρέα Παράσχου, διευθυντή της «Κ».

γονείς μας. Φυσικά, δεν ζητήσαμε οτιδήποτε ούτε ποτέ θα ζητούσαμε. Όμως, θεωρώ ότι η Πολιτεία θα έπρεπε να δείξει ενδιαφέρον από οφειλόμενο σεβασμό.

—Όπως δηλαδή;

—Εννοώ ότι από τότε η Πολιτεία ούτε κατέγραψε τα όσα έγιναν ούτε φρόντισε να εξακριβώσει ποιος και πώς χάθηκε. Ό,τι έγινε ήταν μετά από προσπάθειες ιδιωτών, συμπολεμιστών και συγγενών. Εμείς κάθε χρόνο, 55 χρόνια τώρα, πηγαίναμε τον Αύγουστο στον Παχύαμμο για το μνημόσυνο κι επιστρέφαμε πίσω με την ίδια πίκρα στο στόμα και το βασανιστικό ερώτημα: Είναι δυνατόν ο Γιώργος να «εξαφανίστηκε» εντελώς από τη ναπάλη που έριψαν τα τουρκικά βομβαρδιστικά εκείνο το τραγικό πρωινό της Κυριακής 9ης Αυγούστου 1964;
—Ελπίζατε σε κάποια απάντηση;

«Θα φέρουμε τον Γιώργο μας πίσω στο σπίτι του, στο χωριό του. Εκεί που γεννήθηκε. Εκεί που έζησε τα 20 χρόνια της ζωής του», λέει στην «Κ», ο αδελφός του ήρωα Παναγιώτης Εικοσάρης, αφού μαζί με τη σύζυγο του Έλλη ενημερώθηκαν για την ταυτοποίηση.

—Για να είμαι ειλικρινής, όσο έβλεπα τα τελευταία χρόνια να ταυτοποιούνται λείψανα αγνοουμένων είχα την ελπίδα ότι κάποια μέρα θα το έκαναν και για μας. Περνούσαν, όμως, τα χρόνια και κανένας δεν χτυπούσε την πόρτα μας. Ωστόσο, μια μέρα πέρυσι τον Αύγουστο, ήλθε στο κατάστημά μου ο δημοσιογράφος Ανδρέας Παράσχος της «Καθημερινής». Ήξερα ποιος ήταν, επειδή πολλά χρόνια γράφει για τους αγνοούμενους.

—Τι προέκυψε από τη συνάντησή αυτή;

—Αφού μιλήσαμε αρκετά, ο κ. Παράσχος με ρώτησε αν ποτέ δόθηκαν στην οικογένειά μας έστω κάποια οστά για ταφή. Απάντησα ότι τίποτα δεν μας έδωσαν, αν και κάποιοι είπαν ότι στον κρατήρα της έκρηξης βρέθηκαν οστά. Ποτέ, όμως, δεν έγινε πραγματική έρευνα, κάποια εκταφή για τους αγνοούμενους μας, που εξαφανίστηκαν από τις τουρκικές ναπάλες. Διότι

για και 96 μέρες μετά τον ηρωικό θάνατό του!

Ραντεβού με την ιστορία

Στο Γραφείο του Επιτρόπου Προεδρίας Φώτη Φωτίου, ήταν το μεσημέρι της Τετάρτης, ο ίδιος ο Επίτροπος, ο υπεύθυνος του προγράμματος εκταφών της Κυπριακής Δημοκρατίας Ξενοφών Καλλής και ο γενετιστής δρ Μάριος Καρυόλου, για τη συνάντηση με την οικογένεια Εικοσάρη. Είχα προηγουμένως περάσει από το ρολογάδικο της οδού Ρηγαίνης με το αυτοκίνητό μου και πήρα μαζί μου τον Παναγιώτη Εικοσάρη και τη σύζυγό του Έλλη. Τους είχαν φυσικά προϊδεάσει ότι βγήκαν τα αποτελέσματα από την εξέταση DNA και πήγαιναν για ενημέρωση, ενώ οι ίδιοι οι συγγενείς είχαν ζητήσει να επιτραπεί και η δική μου παρουσία. Ο κ. Φωτίου μας υποδέχθηκε όλους θερμά κι έδωσε το λόγο στον δρ Καρυόλου ο οποίος εξήγησε ότι η εξέταση DNA αποκάλυψε ότι τα οστά του

Μέσα στον κρατήρα που άνοιξε η τουρκική ναπάλη ουδείς γνωρίζει πόσοι θάφτηκαν. Οι αριθμοί που προκύπτουν από μαρτυρίες αναφέρονται σε 4 μέχρι 13 ανθρώπους.

πεσόντα ταυτοποιούνταν κατά 99,99% με το DNA του κ. Παναγιώτη. Ο Ξενοφών Καλλής εξήγησε την ιδιαιτερότητα της εκταφής στον Παχύαμμο καθώς κάτω από τα συντρίμια του πρόκειρου νοσοκομείου υπάρχουν ακόμα εκρηκτικά και πυρομαχικά που ήταν αποθηκευμένα εκεί, έτσι το έργο των αρχαιολόγων συνδράμουν και ναρκαλιευτές της ΕΦ. Ο κ. Φωτίου είπε, μεταξύ άλλων, ότι έχουν εντοπισθεί και οστά που ανήκουν σε άλλους πεσόντες όμως θα χρειαστεί, χρόνος και προσεκτική δουλειά για να επιτευχθεί ο στόχος που είναι να ταυτοποιηθούν επιστημονικά, κατά το δυνατόν όλοι οι πεσόντες, που βρίσκονται θαμμένοι σε 4-5 χώρους και τόνισε: «Έτσι ως Πολιτεία, θα αποκαταστήσουμε πλήρως την ιστορική αλήθεια πράττοντας υπεύθυνα το καθήκον μας έναντι των ηρώων μας, των οικογενειών τους και της ιστορίας της πατρίδας μας».

Ποιοι ήταν στο νοσοκομείο όταν βομβαρδίστηκε

Σύμφωνα με μαρτυρία του γιατρού του Υγειονομικού Αντωναδάδη, την Κυριακή 9 Αυγούστου 1964, οι βομβαρδισμοί ξεκίνησαν από τις 10:30 π.μ.: «Το νοσοκομείο Παχύαμμου κατεδαφίζεται από μια ναπάλη. Ό,τι υπήρχε εξαφανίστηκε και ο τόπος μεταβλήθηκε σε μια τάφρο 3-4 μέτρα βάθος και 4-5 μέτρα πλάτος. Ούτε καν ξεχώριζε ότι εκεί προηγουμένως ήταν μια καινούργια μονοκατοικία. Εκείνη την ώρα στο νοσοκομείο βρίσκονταν ο εξάδελφός μου γιατρός Δημήτρης Μαυρογένης και οι τραυματιοφορείς μέλη της Διμοιρίας Υγειονομικού: Πανίκος Παστίδης, Χριστόδουλος Αργυρού, Κωστάκης Πενταλιώτης και Ανδρέας Χρυσοστόμου. Όλοι αυτοί βρήκαν ακαριαίο θάνατο. Τα κορμιά τους είχαν σχεδόν πολτοποιηθεί και είχαν καταστει αγνώριστα». Ο Κωνσταντίνος Σωκράτους από την Ξυλοτύμπου, ένας εκ των δύο διασωθέντων ως εκ θαύματος, λέει: «Στο νοσοκομείο παρουσιάστηκα την Κυριακή, η ώρα 10 το πρωί, 9 Αυγούστου 1964.

Αυτό στην πραγματικότητα ήταν ένα σπίτι που δεν πρόλαβε να τελειώσει. Στην ταράτσα του υπήρχε ένας μεγάλος κόκκινος σταυρός ενδεικτικό πως ήταν νοσοκομείο και στην είσοδο ήταν σταθμευμένα δύο αυτοκίνητα με εμβλήματα του Ερυθρού Σταυρού. Στο νοσοκομείο γνώρισα το γιατρό Δημήτρη Μαυρογένη, δύο νοσοκόμους και 9 τραυματισμένους στρατιώτες. Ήμασταν δηλαδή συνολικά 13 άτομα. Ο μόνος τραυματίας που θυμάμαι ήταν ο στρατιώτης Εικοσάρης από το Δάλι που υπηρετούσε κι αυτός στο 216 Τάγμα Πεζικού. Είχε τραυματιστεί στο λαιμό και παρόλο που ήθελε να μείνει στο Λόχο του, ο λοχαγός του τον υποχρέωσε να παρουσιαστεί στο νοσοκομείο για περίθαλψη».

Ο ανθυπολοχαγός Γεώργιος Τσίπας από τα Τρίκαλα που βρέθηκε εκείνες τις τραγικές στιγμές στο νοσοκομείο αφηγείται: «Βρήκα δύο γιατρούς, δύο νοσοκόμους κι ένα στρατιώτη. [...] Βγαίνοντας από την πόρτα του αναρρωτηρίου, βλέπω ένα αεροπλάνο να εφορμά εναντίον μας και πριν προλάβω να απομακρυνθώ περί τα 10 μέτρα έριξε μια βόμβα που έπεσε στο κέντρο της ταράτσας του κυρίου αυτού και κυριολεκτικά το ισοπέδωσε. Καταλαβαίνετε τη λαχτάρα μου. Ευτυχώς, έπεσα δίπλα από ένα τοίχο και γλίτωσα από βέβαιο θάνατο». Πάντως, σε επιτύμβια πλάκα που βρίσκεται στο προαύλιο του ναού του Αγίου Παφά στον Παχύαμμο αναγράφονται συνολικά 59 ονόματα πεσόντων στην Τυλληρία το 1964.

είναι στην ουσία αγνοούμενοι, αφού δεν βρέθηκε κάποιο στοιχείο της ύπαρξής τους. Με ρώτησε αν έστω και μετά από 54 χρόνια θα ήθελα να γίνει εκταφή και του απάντησα συγκεκριμένα, όπως έγραψε και στην εφημερίδα: «Αφού υπάρχει μαρτυρία ότι ήταν εκεί και από τη μια στιγμή στην άλλη εξαφανίστηκε, η Κυπριακή Δημοκρατία οφείλει και σε εμάς αλλά και στον εαυτό της, στην ιστορία του τόπου, να προβεί στις ανάλογες ενέργειες. Είναι αδιανόητο να υπάρχουν αγνοούμενοι από την Τηλλυρία του 1964!

—Στη συνέχεια;

—Στη συνέχεια έγραψα και επιστολή στον πρόεδρο της Δημοκρατίας και τον παρακάλεσα να προχωρήσουν σε εκταφή. Μετά το πρώτο δημοσίευμα της «Κ» δέχτηκα τηλεφώνημα από τον κ. Ξενοφώντα Καλλή από το Γραφείο του Επιτρόπου Προεδρίας. Έτσι τα πράγματα πήραν τον δρόμο τους, μέχρι σήμερα που μας ενημέρωσαν ότι ταυτοποιήθηκαν τα οστά του Γιώργου.
—Έχετε αποφασίσει τι θα κάνετε τώρα;

—Θα φέρουμε τον Γιώργο μας πίσω στο σπίτι του, στο χωριό του. Εκεί που γεννήθηκε. Εκεί που έζησε τα 20 χρόνια της ζωής του. Εκεί που τον ανάγισαν οι γονείς του Χαράλαμπος και Αναστασία, οι οποίοι έφυγαν με τον καημό του,

ο ένας το 1967 και η άλλη το 1991. Εκεί που τον περιμένουν με μεγάλη αγάπη και περηφάνια τα παιδιά μας που τότε δεν γνώρισε.

—Εδώ κλείνει για σας το κεφάλαιο Παχύαμμος;

—Οχι. Είναι ένα κεφάλαιο που ποτέ δεν θα κλείσει. Η μνήμη δεν έχει διακόπτη. Εξάλλου, οι εκταφές συνεχίζονται κι ελπίζω, όπως ελέχθη και από τον Επίτροπο κ. Φωτίου, να γίνει μια συνολική δουλειά και να γραφτεί σωστά εκείνο το τραγικό για την Κύπρο κεφάλαιο με την ταυτοποίηση όλων των πεσόντων, παρόλο που όπως ακούσαμε κάποιοι αντιδρούν. Πριν κλείσουμε, θέλω στο τέλος αυτής της συνέντευξης να ευχαριστήσω από τα βάθη της ψυχής μου τον δημοσιογράφο Ανδρέα Παράσχο και την εφημερίδα «Καθημερινή». Τα δημοσιεύματά σας κινητοποιήσαν το κράτος και η οικογένειά μας έστω και μετά από μισό αιώνα θα πάρει τα λείψανα του ήρωά μας. Επίσης, ευχαριστώ τον υπεύθυνο του προγράμματος της εκταφής, κωριανό μας Ξενοφώντα Καλλή, ο οποίος και γνώριζε τον αδελφό μου, για όλα όσα κάνει. Ακόμα ευχαριστώ τον δρ Μάριο Καρυόλου του Ινστιτούτου Γενετικής για την ενημέρωσή και τον Επίτροπο Προεδρίας Φώτη Φωτίου για τη θερμή με την οποία μας αγκάλιασε και τις προσπάθειες που καταβάλλει.

Η Βασιλική, ο Χαμπιαούρης και τα προεδρικά δώρα για νέο έτος

Ιερές συμπάθειες

Ανήμερα των ονομαστηρίων του Μακαριοτάτου, ο Νίκος Αναστασιάδης το καθήκον του το έκανε. Δώρο του αρχιεπισκόπου δεν πήρε, όμως προτού ανέβει στα πάνω δώματα για τις καθιερωμένες ευχές και γεύμα, άδειασε κανονικά όσους προηγούμενως τα έψαλλαν κανονικά στον προκαθήμενο. Αργότερα αφού ευχήθηκε στον προκαθήμενο της Εκκλησίας, ακούστηκε να του λέει με δόση χιούμορ «πήρες τις ευχές σου το πρωί από εκπαιδευτικούς». Πάντως, ο αρχιεπίσκοπος την ώρα που δεχόταν τις ευχές κλήρου και πιστών, είχε αγωνία για τον όγκο της συγκέντρωσης. Ακούστηκε μάλιστα να ρωτά δημοσιογράφους, που πήγαν να του πουν τα «Εις πολλά έτη Δέσποτα», για τον αριθμό των διαδηλωτών. Στη συνέχεια τους στόλισε κανονικά.

• • • • •

Φάουλ του αρχιεπισκόπου

Κάποιος θα πρέπει να πει στον Μακαριότατο πως ο δημόσιος λόγος που εκφέρει, κατά καιρούς για όσους εκφράζουν, ακόμα και με ακραίο τρόπο, τη διαφωνία τους με τα της Εκκλησίας και του ίδιου, δεν συνάδει με το σχήμα του. Οι χαρακτηρισμοί των διαδηλωτών ως κράχτες της αριστεράς και ότι είναι πολύ μικροί για να σπκώσουν το αδύνατο ανάστημα τους, έναντι της εκκλησίας, να μου επιτρέψετε Μακαριότατε δεν είναι λόγος προκαθημένου Εκκλησίας που αγκαλιάζει πιστούς και «άπιστους», αλλά σημάδια αλαζονείας. Ακόμα και αν ήταν πέντε ή πενήντα, η Εκκλησία δεν πρέπει να τους γυρίζει την πλάτη. Όπως άκομφο είναι να επαναλαμβάνετε τα περί τεμπέληδων εκπαιδευτικών, οι οποίοι χρειάζονται βίτσα. Πάντως, στο θέμα της αργίας των ονομαστηρίων, ο αρχιεπίσκοπος είχε δίκιο. Έχει ζητήσει εδώ και πολύ καιρό την κατάργησή της. Αν κάπου υπάρχει ευθύνη αυτή βρίσκεται στην πλευρά του Υπουργείου Παιδείας που δεν ικανοποίησε την επιθυμία του αρχιεπισκόπου.

• • • • •

Πανταχού παρούσα

Οφείλουμε να αναγνωρίσουμε πως η υπουργός Μεταφορών και Επικοινωνιών, το τελευταίο διάστημα με τη δραστηριότητα που αναπτύσσει, φαίνεται να ξεπερνά την αρχική εωσιωστρέφεια σε ό,τι αφορά την δημόσια εικόνα της και το έργο της. Οι πληροφορίες ότι βρίσκεται στην έξοδο του Υπουργικού Συμβουλίου, φαίνεται πως ντοπαρίσαν την υπουργό. Και δεν είναι μόνο οι δημόσιες παρουσίες. Πήρε το κράνος και πήγε

Τι σου κάνει η υπουργική καρέκλα. Μέχρι και επιβλέπουσα έργου έγινε η Βασιλική Αναστασιάδου για να βγει από τη λίστα του Νίκαρου. Εκτός από το μυστήρι και το ηλιοφόρι η Βασιλική δεν έχει αφήσει εκδήλωση να πέσει χαμέ και να μην είναι παρούσα.

στη Λάρνακα για τα έργα στο Γενικό Νοσοκομείο, έβαλε βενζίνη στον περιφερειακό της Λευκωσίας, πέρασε και από το Υπουργικό Συμβούλιο την απόσυρση οχημάτων παλαιάς τεχνολογίας για αγορά ηλεκτροκίνητων.

• • • • •

Ως Αϊ Βασίλης

Να το δείτε ο πρόεδρος που θα κάνει κρόσσια τα νεύρα των υπουργών του, μέχρι να ανακοινώσει τον ανασχηματισμό. Έτσι όπως εξελίσσεται η όλη ιστορία κάποιοι μέσα στην κυβέρνηση έχουν αρχίσει να πιστεύουν, ακόμα, πως ο πρόεδρος θα αφήσει στα κρύα του λουτρού όσους αναμένουν τον

ανασχηματισμό. Υπάρχουν και άλλοι που λένε πως ο Νίκος Αναστασιάδης θα κινηθεί στο πνεύμα των γιορτών και θα αφήσει το ραβασάκι για μετά την Πρωτοχρονιά. Πάντως, όπως μαθαίνω, από τρίτους, ο Χάρης Γεωργιάδης θέλει να φύγει από το ΥΠΟΙΚ, πριν από τη συζήτηση και ψήφιση του προϋπολογισμού. Τελευταίες πληροφορίες του σήριαλ λένε ότι η Βασιλική, μάλλον, θα τη γλυτώσει τη λυπητερή, ο δε Χαμπιαούρης με τίποτα.

• • • • •

Δεν ήξερε, δεν ρώταγε

Να το θυμηθείτε πως ο Αλέκος Σταμάτης δεν θα είναι το τελευταίο «θύμα» του μινώ-

ταουρου που λέγεται ΟΚΥΝΥ. Ό,τι και αν λέθηκε, τον παραιτηθέντα πρόεδρο του διαχειριστή των δημοσίων νοσοκομείων τον τελείωσε η νοοτροπία του βαθέος κράτους, στον δημόσιο τομέα. Πήγε ο χριστιανός να μετατρέψει τα δημόσια νοσηλευτήρια σε κλινικές και νόμιζε ότι θα κάνει περίπατο. Δεν τον ενημέρωσε κάποιος πως τα κρατικά νοσηλευτήρια δεν είναι Ογκολογικό της Τράπεζας Κύπρου; Το κατεστημένο του Δημοσίου τον έφαγε με συνοπτικές διαδικασίες, λέει το παρασκήνιο. Δεν του συγχώρεσε που τόλμισε να πάρει πρόταση για τα κίνητρα που ήταν κοντά σε αυτά των γιατρών του δημοσίου, λένε οι κακές γλώσσες. Πάντως, για την ιστορία ο Σταμάτης παρά τις διαφωνίες, είχε καλό όνομα μέσα στη συντε-

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΑΒΕΡΩΦ ΝΕΟΦΥΤΟΥ

Ο εξ Αργάκας πρόεδρος του Συναγερμού ασχέτως προθέσεων, δικαίως δρέπει δάφνας για το θέμα των νέων χρεώσεων που εξήγγειλαν οι τράπεζες και στη συνέχεια τις πήραν πίσω. Ωστόσο, η απουσία του, όταν βοούσε το παγκύπριο με τα διαβητήρια ήταν εκκωφαντική και δικαίως παρεξηγήσιμη. «Εδώ καράβια χάνονται, βαρκούλες αρμενίζουν», που λένε και στον Ακάμα.

χνία των γιατρών του δημοσίου και θα μπορούσε να συμβιβάσει τη διαφορά, αν αυτό λέει κάτι στον υπουργό Υγείας.

• • • • •

Προς Υπ. Υγείας

Αν ισχύουν τα όσα λέγονται για τρικλοποδιές εκ των έσω στον Αλέκο Σταμάτη, θα είχε ενδιαφέρον η άποψη του υπουργού Υγείας. Γνωρίζω πως ο Κωνσταντίνος Ιωάννου ήξερε εδώ και έναν μήνα, πως ο πρόεδρος του ΟΚΥΝΥ ήταν στην πόρτα εξόδου και προσπάθησε, τότε, να τον μεταπείσει. Ενδεχομένως να γνώριζε και τους πραγματικούς λόγους, όχι αυτά περί προσωπικών. Αν ήταν έτσι είναι αξιο απορίας να μας πει ο υπουργός γιατί δεν έκοψε τον βήκα όσων φαίνεται να έβαζαν τις τρικλοποδιές και άφησε τα γεγονότα να πάρουν τον δρόμο τους. Πάντως, λαλίστατοι γιατροί λένε πως ο Κωνσταντίνος Ιωάννου ήταν ένας από αυτούς που δεν έβλεπαν με καλό μάτι τις συμπάθειες της ΠΑΣΥΚΙ προς τον παραιτηθέντα πρόεδρο.

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

Ο,τι γίνεται τώρα

Του **ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΑΣΙΜΑΤΗ**

«Η διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας του πανεπιστημίου αποτελεί αυτονοητή προϋποθεση για την ακαδημαϊκή προοδο και την ελευθερία ανταλλαγή ιδεών και είναι ευθύνη όλων μας να συνδραμούμε προς την κατευθυνση αυτή. Η βία σε οποιαδήποτε μορφή της, σωματική η ψυχολογική, από οποιονδήποτε και κάτω από οποιεσδήποτε συνθήκες δεν έχει καμία θέση στα πανεπιστήμια μας». Αυτή ήταν η λιτή ανακοίνωση της Συνόδου των Πρυτάνεων, στις αρχές της περασμένης εβδομάδας, με αιφρομή τα γεγονότα στο ΟΠΑ.

Θα ζήλευε και ο ΣΥΡΙΖΑ την υψηλόφρονα διάθεση των πρυτάνεων, χάρη στην οποία αίρονται υπεράνω των βρώμικων περιστάσεων της πραγματικότητας και ατενίζουν το θέμα της βίας φιλοσοφικά. Με το ίδιο επιχείρημα τα βόλευαν και οι συριζαίοι, όποτε καλούνταν να καταδικάσουν περιστατικά «δημοκρατικής» βίας: παντού και πάντα η βία είναι κακό πράγμα! Ωραία θέση για μια σύνοδο θεολόγων, όμως για τη Σύνοδο των Πρυτάνεων είναι ντροπιαστική. Ιδίως, όταν έρχεται σε μια στιγμή όπου η νομιμότητα αποφάσισε, επιτέλους, να συγκρουσθεί με το παρακράτος των αναρχικών, που δυναστεύει τα πανεπιστήμια επί δεκαετίες.

Το νόημα της θέσης των πρυτάνεων θα μπορούσε να είχε διατυπωθεί με περισσότερη ευθύτητα ως εξής: Παιδιά, είτε εκπροσωπείτε τον νόμο του κράτους είτε την «κανονικότητα» του Τζανακόπουλου, βρείτε τα εσείς και μη μας μπλέκετε. Μετά, εμείς θα πάμε με όποιον επικρατήσει. Αυτό που έκαναν πάντα δηλαδή. Εμαθαν να κάνουν τη δουλειά τους

ΣΚΙΤΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

(πολλοί από αυτούς άφογα και με αποτελέσματα λαμπρά) προσαρμοζόμενοι στις εκάστοτε κρατούσες πολιτικές συνθήκες. Η κρατούσα κατάσταση τις τελευταίες δεκαετίες στα πανεπιστήμια είναι των λεγόμενων αναρχικών, με τις όποιες διακλαδώσεις τους στο κοινό έγκλημα. Αυτούς έπρεπε οι καθηγητές να ανεχθούν ή να χαϊδέψουν, για να μπορούν οι ίδιοι να διαχειρίζονται το υπόλοιπο ακαδημαϊκής ελευθερίας που τους απέμενε.

Καταλαβαίνω τους καθηγητές, τους συμπονών και ορισμένους τους θαυμάζω. Είναι δύσκολο να βρίσκεις τρόπους να κάνεις το σωστό υπό συνθήκες εκφοβισμού και τρομοκρατίας. Θυμηθείτε μόνο πόσα περιστατικά είχαμε επί ΣΥΡΙΖΑ βίαιοπραγών και ξυλοδαρμών εις βάρος καθηγητών, καθώς και καταστροφές γραφείων, βιβλιοθηκών, αρχείων, υπολογιστών κ.λπ. Όλα αυτά τα καταλαβαίνω. Αυτή η κατάσταση, όμως, υφίσταται επί σαράντα χρό-

νια και οι ρίζες της πια φθάνουν βαθιά. Αν θέλουμε να την αντιμετωπίσουμε, ας αρχίσουμε αναγνωρίζοντας την πραγματικότητα: οι καθηγητές έχουν γίνει πια μέρος του προβλήματος της ανομίας στα πανεπιστήμια. Η θλιβερή στην ουδετερότητα της ανακοίνωση της Συνόδου το αποδεικνύει.

Ετσι, όμως, δεν γίνεται τίποτε. Η απαλλαγή του πανεπιστημίου από τη σφηκοφυλιά του υπόκοσμου στα

υπόγειά του δεν είναι δυνατή αν οι πανεπιστημιακές αρχές δεν κουνήσουν και αυτές τουλάχιστον το ένα από τα πολλά δαχτυλάκια τους. Οι συνθήκες τώρα είναι κατάλληλες και η κοινωνία ώριμη. Ακόμη και ο ΣΥΡΙΖΑ βοηθάει προς τον σκοπό αυτό, όταν σπεύδει να υπερασπίζεται ως «κανονικότητα» την εγκληματικότητα. Επιπλέον, ο Μιχάλης Χρυσοχοϊδης είναι ο κατάλληλος άνθρωπος αυτή τη στιγμή για να αντιμετωπίσει το θέμα.

Επομένως, ό,τι γίνεται τώρα. Όμως, αν τα πανεπιστήμια πρόκειται να ξεφορτωθούν τους θαλάκους ανομίας, οφείλουν και οι καθηγητές να συμβάλουν, όχι να στέκονται στη γωνία κρατώντας την ευαίσθητη μύτη τους με τα δάχτυλα. Μήπως έναν ραδιοσαθμό για να μεταδίδουν φλογερά μηνύματα υπέρ της ακαδημαϊκής ελευθερίας; Δεν είναι κακή ιδέα, δοκιμάστηκε και στο παρελθόν με επιτυχία. Τόση επιτυχία, ώστε ακόμη την πληρώνουμε...

ΦΑΛΗΡΕΥΣ
kassimatis@kathimerini.gr

Πάνω από πρόσωπα και κυβερνήσεις

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Μας έχω ικανούς, αντι να γιορτάσουμε όπως πρέπει και αξίζει τα 200 χρόνια της εθνικής μας ανεξαρτησίας, να βρούμε μία ακόμη αφορμή για να διχαστούμε. Να αρχίσουμε να βριζόμαστε στα social media για το αν ο αγώνας είχε ταξικά στοιχεία ή όχι, για τον ρόλο της Εκκλησίας, και όλα τα υπόλοιπα.

Είμαστε, δυστυχώς, πολύ επιρρεπείς στον διχασμό. Το αποδείξαμε ακόμη και μέσα στα χρόνια της Επανάστασης. Υπήρξαν στιγμές που, ενώ παίζονταν όλα, κυριολεκτικά, εμείς βγάζαμε μόνοι

Να αποφύγουμε τον διχασμό που έθεσε σε κίνδυνο την ίδια μας την ανεξαρτησία και που τώρα μπορεί εύκολα να μετατρέψει έναν σημαντικό εορτασμό σε μία ακόμη μίζερη εμπειρία.

μας τα μάτια μας. Σήμερα δεν έχουμε φαινομενικά τίποτα να χάσουμε από ένα ακόμη δικαστικό επεισόδιο. Ή έτσι θέλουμε να πιστεύουμε. Οι συνθήκες ευνοούν έναν εμφύλιο για το 1821. Ο δημόσιος διάλογος είναι αφορητά τοξικός, με τις ακραίες φωνές να κυριαρχούν και να δίνουν τον τόνο. Η κρίση και οι δημαγωγοί που

την εκμεταλλεύθηκαν έχουν ανοίξει βαθιές ρωγμές στην ελληνική κοινωνία, που δεν λένε να κλείσουν. Οι «φωνακλάδες» έχουν πάρει θέση για το επικείμενο ματς.

Το ζητούμενο, όμως, είναι μια γερή δόση αυτογνωσίας χωρίς ύβρεις ή φαντασιακούς μύθους. Το αντέχουμε; Ενα τεράστιο ποσοστό του ελληνικού λαού, και ιδιαίτερα της νεολαίας, δεν έχει ιδέα τι ακριβώς συνέβη στον Αγώνα της Ανεξαρτησίας. Ξέρει τον Κολοκοτρώνη και τον Κανάρη και τίποτα παραπάνω.

Έχουμε, όμως, ανάγκη και από μια ευκαιρία να ξεφύγουμε από τη μίζερια των τελευταίων ετών. Από μια στιγμή ανάτασης, όπου θα σκεφθούμε συλλογικά τη διαδρομή που έχουμε καλύψει και το πού θέλουμε να πάμε. Χάσαμε τους στόχους, τις φιλοδοξίες, τον υγιή εγωισμό και την αυτοπεποίθησή μας ως έθνος.

Μετά, έχουμε μία ακόμη υποχρέωση: να φέρουμε πιο κοντά τον ελληνισμό της διασποράς. Το 1821 «μιλάει» ακόμη σε αυτούς, όπως ενδεχομένως και στα φιλελλνικά στοιχεία παντού.

Αυτή η υπόθεση είναι πολύ μεγαλύτερη από πρόσωπα και κυβερνήσεις. Μας αφορά όλους και πρέπει να την πάρουμε στα σοβαρά. Αλλά πάνω και πριν απ' όλα να αποφύγουμε τον διχασμό που έθεσε σε κίνδυνο την ίδια μας την ανεξαρτησία και που τώρα μπορεί εύκολα να μετατρέψει έναν σημαντικό εορτασμό σε μία ακόμη μίζερη εμπειρία. Δεν είναι αυτό που έχουμε ανάγκη.

Αναθεωρητική δυναμική

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΟΡΔΑΝΙΔΗ**

Δεν έκρυψε τον «θαυμασμό» του ο πρόεδρος των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ προς τον Τούρκο ομόλογό του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, αλλά επί της ουσίας δεν υπήρξε αξιόλογη προσέγγιση επί των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν σε διμερές επίπεδο οι δύο χώρες. Αυτό, ωστόσο, δεν μειώνει τη σημασία της συναντήσεως των δύο ηγετών, την περασμένη εβδομάδα στην Ουάσιγκτον.

Βεβαίως, στην Αθήνα, αρμόδιοι κυβερνητικοί και υπηρειακοί παράγοντες σταθμίζουν τις ενδεχόμενες συνέπειες του «θαυμασμού», που εξέφρασε ο κ. Τραμπ στον Τούρκο πρόεδρο, στα ελλη-

Η Ελλάδα, η χώρα μας, δεν έχει άλλη δυνατότητα από το να εμμένει σε μια πολιτική status quo, αν και ευρίσκεται γεωγραφικώς εγγύτητα –εάν όχι μέσα– στο μάτι ενός κυκλώνος.

νικά συμφέροντα. Ορθώς προβληματίζονται και ασχολούνται στην Αθήνα. Αυτή είναι η δουλειά τους, άλλωστε. Αλλά τα πράγματα ίσως να είναι πιο περίπλοκα.

Πέρα από τα ελληνοτουρκικά, λοιπόν, και τα διπνεκή προβλήματα που αντιμετωπίζει η Κύπρος μετά την τουρκική εισβολή, υπάρχει νέα κρίσιμος παράμετρος, που αφορά τον επαναπροσδιορισμό των προτεραιοτήτων οι οποίες είχαν διαμορφωθεί στη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου ή μετά την κατάρρευση των κομμουνιστικών καθεστώτων στην Ευρώπη. Κοινό στοιχείο της αναπροσαρμογής αυτής, που κατά ορισμένες διέπεται από πνεύμα «αναθεωρητικό», είναι η πρόταξη των εθνικών συμφερόντων έναντι της αντιλήψεως περί «συλλογικότητας» που υποτίθεται ότι ίσχυε.

Η πολιτική που εφάρμοσε ο κ. Τραμπ ευθύν μετά την είσοδό του

στο Λευκό Οίκο, «Πρώτα η Αμερική», και η δριμεία –αν και δικαία– κριτική του προς τη Γερμανία, αλλά και στη συντριπτική πλειονότητα των Ευρωπαίων εταίρων των ΗΠΑ, εκλόνισε την αντίληψη «συλλογικότητας» της Συμμαχίας, η οποία εστηρίζετο υλικώς πρωτίστως, εάν όχι περίπου αποκλειστικώς, στην Ουάσιγκτον.

Παράλληλα, η Τουρκία, μετά τη θηριώδη οικονομική ανάπτυξη της –αν και οι επιπτώσεις της κρίσεως έχουν αρχίσει να είναι πλέον εμφανείς–, σε συνδυασμό με την καταθλιπτική στρατιωτική υποροχή της, διεκδικεί την αναγνώριση της ως αδιамφισβητήτου περιφεριακής δυνάμεως και στη θάλασσα, μετά την επίσημη διατύπωση του στρατιωτικού δόγματος από τον υπουργό Αμύνης Χουλουσί Ακάρ περί «Γαλάζιας Πατρίδος», που πέραν του Αιγαίου και της Κύπρου περιλαμβάνει την Ανατολική Μεσόγειο και επεκτείνεται έως τη Λιβύη.

Τέλος, η Ρωσία, υπό τον «διαχρονικό» της πρόεδρο Βλαντιμίρ Πούτιν, έχει επιτύχει κάθοδο θεαματική προς Νότο και εδραίωση της στρατιωτικής της παρουσίας έως τη Συρία, εν μέρει αναιρώντας στην πράξη την αναγκαστική συρρίκνωση που υπέστη μετά τη διάλυση της Σοβιετικής Εννώσεως.

Σε αυτές τις όντως ανατρεπτικές αλλαγές που συντελούνται και οι οποίες στηρίζονται στην προβολή στρατιωτικής ισχύος, η Ελλάδα δεν έχει άλλη διέξοδο από το να αναζητεί ερείσματα σε θεσμικές «συλλογικότητες» – το διεθνές δίκαιο, τον ΟΗΕ και την Ε.Ε. Σε περιβάλλον όπου κυριαρχεί πνεύμα αναθεωρητισμού, η χώρα μας δεν έχει άλλη δυνατότητα από το να εμμένει σε μία πολιτική status quo, αν και ευρίσκεται γεωγραφικώς εγγύτητα –εάν όχι μέσα– στο μάτι ενός κυκλώνος.

Κάποιοι προβάλλουν το ενδεχόμενο θερμού επεισοδίου με την Τουρκία. Δεν πρόκειται περί αυτής. Ο κίνδυνος ευρίσκεται στην περαιτέρω φινλανδοποίηση της εξωτερικής πολιτικής της χώρας. Τίθεται ως εκ τούτου το ερώτημα εάν είναι αναστρέψιμη αυτή η δυσάρεστη προοπτική και με ποια μέσα.

Η ισχυρή κριτική του ΣΥΡΙΖΑ εναντίον της κυβερνητικής προσπάθειας να επιβάλει την τάξη στα πανεπιστήμια και στους δρόμους προκαλεί το ερώτημα εάν η αξιωματική αντιπολίτευση έχει επιλέξει συνειδητά να επενδύσει στην συνέχιση της προηγούμενης κατάστασης ή εάν απλώς δεν μπορεί να πράξει αλλιώς. Δηλαδή, την εποχή που η Ν.Δ. κυριαρχεί στον κεντροδεξιό χώρο και ο χώρος της Κεντροαριστεράς δεν καλύπτεται από το ΚΙΝΑΛ, είναι να απορεί κανείς πώς ο ΣΥΡΙΖΑ επιστρέφει σε εμμονές της εποχής πριν η συγκυρία τον ωθήσει στην εξουσία. Εάν πιστεύει ότι το 31,5% που έλαβε στις εκλογές του Ιουλίου ήταν ψήφος υπέρ της συνέχισης της ανοχής προς την ανομία, καλό θα είναι να θυμάται ότι η Ν.Δ., με τη σαφή δέσμευση του Κυριάκου Μητσοτάκη «ο νόμος, το καταφύγιο του αδυνάτου, να επιβάλεται παντού», κέρδισε τις εκλογές και διαθέτει άνετη πλειοψηφία στη Βουλή.

Ο κεντρικός χώρος, που ορίζει τον νικητή εκλογών, εξ ορισμού δεν αναζητεί ούτε κυβερνητικό αυταρχισμό

ούτε ανοχή στο μπάχαλο, ούτε αστυνομοκρατία αλλά ούτε ομάδες κρούσης «εξεγερμένων» νέων. Είναι ενδεικτικό της διαστρέβλωσης της δημόσιας ζωής στη χώρα μας ότι αυτονότητα πράγματα, όπως η εκδίωξη καταληψιών από δημόσιους και ιδιωτικούς χώρους, γίνεται αφορμή να κατηγορηθεί η κυβέρνηση για «το δόγμα του αστυνομικού κράτους», όπως το έθεσε ο βουλευτής του ΣΥΡΙΖΑ Δημήτρης Τζανακόπουλος στη Βουλή.

Μπορεί ο ΣΥΡΙΖΑ να προσπαθεί να συλλέξει τη στήριξη όλων των ομάδων που θα αντισταθούν στην κυβέρνηση, αλλά μπορεί να είναι επειδή απλώς δεν γνωρίζει τι άλλο να κάνει. Και στις δύο περιπτώσεις, το εγχείρημα είναι υψηλού ρίσκου: ο ΣΥΡΙΖΑ δεν πρέπει να ξεχνάει αφενός ότι τον χώρο του σκληρού ακτιβισμού τον ελέγχουν άλλες ομάδες –ομάδες που δεν σπιλώθηκαν από την άσκηση εξουσίας– και αφετέρου ότι η επιβίωσή του ως κόμμα που μπορεί να κυβερνήσει εξαρτάται από την προσέγκυση, όχι την απώλεια, ψηφοφόρων. Οσο περνάει ο καιρός, ή θα εντείνονται οι αντιδράσεις εναντίον της κυβερνητικής πολιτικής

στους δρόμους, στη Βουλή και αλλού, ή αυτή θα πετύχει να επιβάλει τη σταθερότητα, να εφαρμόσει το πρόγραμμά της και να κριθεί γι' αυτό. Και στις δύο περιπτώσεις είναι εξαιρετικά αμφίβολο αν ο ΣΥΡΙΖΑ θα κερδίσει οτιδήποτε. Οσο και αν μια γενικευμένη ταραχή μπορεί να κοστίζει στη Ν.Δ., ελάχιστοι θα ευγνωμονούν τον ΣΥΡΙΖΑ εάν αυτό εμποδίσει την οικονομική ανάπτυξη. Αυτοί που προκαλούν την ταραχή δεν θα έχουν κανένα λόγο να το πιστώνουν στον ΣΥΡΙΖΑ, ενώ οι σοβαρότεροι ψηφοφόροι θα εθρογίζονται με τη συνέχιση της ζημίας στην οικονομία.

Τα πολλά χρόνια αστάθειας και ανασφάλειας οδήγησαν σε εκλογικό αποτέλεσμα που δείχνει διάθεση για σταθερότητα – με ισχυρή κυβέρνηση και ισχυρή αξιωματική αντιπολίτευση. Ούτε οι επίμονες προσπάθειες του ΣΥΡΙΖΑ να παρουσιάσει τη Ν.Δ. ως ακροδεξιά καρποφόρησαν, ούτε, όμως, «έσβησε» ο ΣΥΡΙΖΑ, ώστε η Ν.Δ. να παίζει χωρίς αντίπαλο. Επίσης, αφού το Κίνημα Αλλαγής (το ΠΑΣΟΚ) βρίσκεται σε περιδίνηση, ο ΣΥΡΙΖΑ θα μπορούσε να επικεντρωθεί στο να αναδεικνύει κυβερνητικά λάθη, να στηρίζει τους αδικημένους, να

παρουσιάζει εναλλακτικό πρόγραμμα που θα μπορούσε να προσελκύσει ανθρώπους που τον Ιούλιο ψήφισαν ΚΙΝΑΛ ή και Ν.Δ. Ενώ, όμως, η προσπάθεια εγγραφής νέων μελών είχε πενιχρό αποτέλεσμα, η ηγεσία του ΣΥΡΙΖΑ δείχνει ανήμπορη να καταλάβει ότι παραμένει εγκλωβισμένη σε μια αδιέξοδη πολιτική. Αναζητεί την ανανέωση διά της οπισθοδρομησης, την ώρα που η κοινωνία προχωρεί.

Μετά τις εκλογές φαινόταν ότι ο κεντροαριστερός χώρος ήταν ανοικτός για επέλαση του ΣΥΡΙΖΑ, με το ΚΙΝΑΛ να έχει κερδίσει μόνο 8,1%. Ο Αλέξης Τσίπρας έχει στόχο το «πλειοψηφικό κοινωνικό ρεύμα» του «ΠΑΣΟΚ της πρώτης περιόδου», όπως το θέτει. Εκείνο το νικηφόρο ΠΑΣΟΚ δεν ήταν, βέβαια, παράδειγμα ορθολογισμού, σύνεψης και σοβαρότητας, αλλά είχε σαφές σχέδιο για την κατάντηση του κέντρου. Ο κ. Τσίπρας, όμως, φαίνεται να πιστεύει ότι ενώ αυτός θα περιφέρεται άσκοπα, το κέντρο θα έλθει, νομοτελειακά, σε αυτόν. Ετσι δίνει ευκαιρία είτε στο ΚΙΝΑΛ είτε σε άλλες δυνάμεις να ανασυνταχθούν και να καταλάβουν τον χώρο της Κεντροαριστεράς.

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Διακινδυνεύουμε τα τιμαλφέστερα

Μηχανιστικός οικονομισμός σε μονομαχία με την ανθρωπιά μας.

πειό του διεθνιστή-αντιεθνικιστή προστάτη της μεταναστευτικής επέλασης. Μήπως και ξεγελάσει ξανά όσους τον είχαν πιστέψει για «ριζοσπάστη» της Αριστεράς. Σε μια κοινωνία, όπως η ελληνική, παγιδευμένη για σαράντα χρόνια στην επιδίωξη του μεθοδικού αναλφαβητισμού για χάρη της καταναλωτικής εξηλιθίωσης, η αξιοποίηση της μεταναστευτικής μαστίγας για να κερδηθεί η εντύπωση αριστερού διεθνισμού μπορεί να «πίσει». Και μάλλον «έπιασε».

Οι ασταμάτητες έφοδοι επιθετικής εισβολής παράνομων μεταναστών στη χώρα δεν ενισχύουν τις πιθανότητες να εκτραπούν οι πατριωτικές ευαισθησίες σε εθνικιστικές φοβίες ικανές να οδηγήσουν σε παραβιάσεις του Συντάγματος. Ετσι θα ήθελαν οι «προοδευτικοί» λυμεώνες του κρατικού κορβανά, αριστερές ή δεξιές λεοντές. Αλλά όταν ένας μανιοκαταθλιπτικός κόβει, μπροστά στα μάτια μας, τις φλέβες του, δεν συζητάμε την περιοριστική αφορμή ούτε τα σφάλματα των γονέων του, του αρπάζουμε το ξυράφι από το χέρι.

Στην περίπτωση της πλημυρικής εισβολής των μεταναστών (όχι των γελοίων κωλοτούμπι προδοσίας του δικού του δημοψηφίσματος, δέχθηκε να παραστήσει ότι διασώζει τη μαρξιστική του λεοντή προσλαμβάνοντας το προσω-

«διεθνιστές» τύπου ΣΥΡΙΖΑ), αλλά πώς θα αντισταθούμε στο σπινμένο κοινόβουλόν, για να θριαμβεύει ο ιστορικο-υλιστικός μηδενισμός – δεξιός, αριστερός, κεντρώος: καμία διαφορά.

Ολοφάνερα πια, ευτυχώς, το «σύστημα» καταρρέει σε διεθνή κλίμακα, ο αμφιπρόσωπος Ιστορικός Υλισμός αποδεικνύεται συνταγή απάτης για την αντιμετώπιση των ανθρώπινων αναγκών. Κατέρρευσαν, σαν πύργοι από τραπουλόχαρτα, οι χιλιο-μνημένοι μαρξιστικοί «παράδεισοι». Τώρα, με συμπτωματικά βραδύτερες διεργασίες, αυτο-κατεδαφίζονται τα πιο αστραφτερά υποδείγματα της ελευθεροοικονομικής ασύδοτης απανθρωπίας. Οι κοσμοκράτειρες ΗΠΑ, καύχημα και σύμβολο της απόλυτης προτεραιότητας του χρήματος σε σχέση με οποιαδήποτε κοινωνική κατάσταση, ηγεμονεύονται σήμερα από έναν προκλητικό άξεστο και επιδεικτικά υπερφιλόλο και τυφωδών εργοπαθή Πρόεδρο, εικόνα της πιο θλιβεράς έκπτωσης ανθρώπου.

Η Αγγλία μοιάζει να έχει ιστορικά εξουδετερωθεί από μια σχιζοφρενική αμφιταλάντευση ανάμεσα στη βρετανική αυτοκρατορική nobilitas, και στους όρους οικονομικής ηγεμονίας που επιβάλλει η γερμανική σκαιότητα. Στη Γαλλία, τα «κίτρινα γιλέκα» έδειξαν να καιροφυλαχτούν σαν εφιαλτικό παλινδρομικό ενδε-

χόμενο – η καθολικότητα της εξέγερσής τους έδειξε το απειλητικό κενό που παραλύει τη γαλλική κοινωνία: Την ιστορική ύπαρξη της Γαλλίας τη δικαίωνε πάντοτε η πρωτοπορία στον στοχασμό και στη διορατική ευαισθησία – μοιάζει να το έχει ξεχάσει.

Η Ισπανία δεν είναι μια κοιτίδα της ρωμαιοκαθολικής παραδοσιαρχίας – ούτε έχει ακόμα βρει καινούργιο ιστορικό βηματισμό. Η Ιταλία, επίσης μπάχαλο πολιτικών αμχανιών, παρατίνει τεχνικά την έπασιά του παλιού και φθαρμένου, ενώ σαφώς δεν μπορεί να λειτουργήσει με τον κοιναγοραίο βαρβαρικό «οικονομισμό».

Η Ευρώπη κοντολογίς πληρώνει ακριβά και επώδυνα την άνευ όρων παράδοσή της στον πρωτογονισμό της «ελευθερίας των αγορών», στην απομίμηση του αμερικανικού ομοσπονδιακού μοντέλου. Φοβάται τους οικονομικά υπερφιλόλους: την Κίνα, τις ΗΠΑ, το φάντασμα της Σοβιετικής Ενωσης. Γι' αυτό και μοιάζει να μην μπορεί να διαγνώσει το καινούργιο που θα απαιτηθεί, όταν και επίσημα καταρρεύσει και η δεύτερη έκφανση του Ιστορικού Υλισμού: η μονοκρατορία των Αγορών.

Το μη ακόμη εξεφανισμένο δυναμικό πρόνομο της Ευρώπης είναι η μοναδικότητα-ανομοιότητα κάθε ευρωπαϊκής χώρας-κοινωνίας. Πολύτιμο προτέρημα, ασυμβίβαστο με την ιστορικο-υλιστική λογική του μαρξιστικού στρατώνα και της απάνθρωπης «ελευθερίας των αγορών». Θα επιβιώσει; Ο μηχανιστικός οικονομισμός σε μονομαχία με τον πολιτισμό – την ανθρώπινη καλλιέργεια.

Το τείχος και οι αλλαγές

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΑΡΜΕΥΤΗ**

Η επέτειος της πτώσης του τείχους στο Βερολίνο, 9 Νοεμβρίου 1989, αποτελεί ευκαιρία για να δούμε τις εξελίξεις με διαφορετικό τρόπο. Η πάροδος του χρόνου μάς παρέχει το αναγκαίο υλικό για να δούμε τι εξέφραζε τότε και τι εκφράζουν σήμερα τα τείχη της κάθε είδους διαιρέσης. Πρώτο, θεωρώ ότι οι αφύσικες διαιρέσεις δεν διαρκούν για πάντα. Μπορεί να ταλαιπωρούν τους πολίτες, αλλά κάποια στιγμή θα τελειώσουν, γιατί δεν είχαν την έγκριση των πολιτών και δεν συμβάδιζαν με τις ανάγκες μιας εποχής. Ό,τι είναι αποτέλεσμα επιβολής και αυθαιρεσίας, αργά ή γρήγορα, παίρνει τέλος.

Δεύτερο, κάθε «τείχος» εκφράζει μια στασιμότητα, εκφράζει τη φοβία ορισμένων δυνάμεων απέναντι στην αλλαγή και την κίνηση της ιστορίας. Όμως, αν δεν κινείσαι μένει στάσιμος, αν μένεις στάσιμος δεν πας παρακάτω και έτσι όλα οδηγούν σε έναν «μαρμαρωμένο» κόσμο. Τρίτο, η στασιμότητα δεν είναι μόνιμη, όταν οι ενεργοί πολίτες λαμβάνουν τον λόγο και παρεμβαίνουν στις εξελίξεις. Οι πολίτες είπαν ότι «είμαστε και εμείς εδώ, μην μας αγνοείτε». Κατά συνέπεια οι αλλαγές δεν προκύπτουν ως μια αυτόματη διαδικασία που θα τη συναντήσουμε κάπου στον δρόμο. Προηγείται η ωρίμανση μιας προσπάθειας, η συνειδητοποίηση της σημασίας που έχει η παρουσία των πολιτών στην πρώτη σελίδα των εξελίξεων.

Χώρες που πριν από τριάντα χρόνια βρίσκονταν στη θέση του ουραγού στις ευρωπαϊκές εξελίξεις, σήμερα βρίσκονται στην πρωτοπορία.

Τι ακέραια είναι η αξία της, ως μιας αδιαπραγμάτευτης πολιτικής και πνευματικής αξίας. Πέμπτο, οι πολίτες παίρνουν τον λόγο, όταν εκφράζουν με τη δράση τους τις μεγάλες οικονομικές αξίες της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της κοινωνικής ισότητας. Η στασιμότητα ξεπερνιέται και τα τείχη θα πέφτουν, όταν όλοι μας έχουμε αντίληψη των γύρω μας προκλήσεων και θέλουμε να αλλάξουμε τα πράγματα που μας αφήνουν στη στασιμότητα.

Τα πιο πάνω πέντε σημεία οδηγούν στο πιο ισχυρό συμπέρασμα, ότι κάθε εποχή έχει τις δικές της προκλήσεις, τις οποίες καλούμαστε να εξηγήσουμε και να αντιμετωπίσουμε. Χώρες που πριν από τριάντα χρόνια βρίσκονταν στη θέση του ουραγού στις ευρωπαϊκές εξελίξεις, σήμερα βρίσκονται στην πρωτοπορία. Τα τείχη της περικαράκωσης και της άγνοιας κρατούσαν πολλές χώρες δεμένες με τη στασιμότητα. Διάφορα «τείχη» κρατούσαν σφικτά τις εξελίξεις, να μην ξεφύγουν από τον «έλεγχο» μιας ομάδας εξουσίας. Οι πολίτες, όμως, άλλαξαν, και έτσι τα πράγματα άλλαξαν. Η στασιμότητα έδωσε τη θέση της στην πρόοδο, και η πρόοδος τη θέση της στην περισσότερη ανάπτυξη, γιατί αυτή είναι η βάση για να έχουμε κοινωνική δικαιοσύνη και περισσότερες ευκαιρίες για όλους. Η πρόοδος δεν προκύπτει από το πουθενά, προκύπτει μόνο αν μια κοινωνία κινείται με πυξίδα, με κατευθύνσεις που να υπηρετούν μεγάλους στόχους. Η ατομική και συλλογική δραστηριότητα χρειάζεται να μεγαλώνει τις δυνατότητές μας για καλύτερες υποδομές, καλύτερη εκπαίδευση και ενίσχυση του ανθρώπινου κεφαλαίου μας με την απόκτηση δεξιοτήτων που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες του σήμερα.

Ο κ. Γιάννης Αρμεύτης είναι αρχιτέκτονας και πρώην δημοτικός σύμβουλος Λεμεσού.

Μία κηπουρός στο Κέντρο Έρευνας Silva Araúca στην Πράγα με το χαρακτηριστικό χριστουγεννιάτικο λουλούδι poinsettia ή στα ελληνικά «αλεξανδρινό». Από το Κέντρο θα διανεμηθούν σε οικίες και καταστήματα περίπου 20.000 φυτά.

Χρυσόστομος στο μάτι του κυκλώνα...

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Πρόσωπο της εβδομάδας είναι αναμφίβολα ο αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος. Η συμμετοχή του ως μεσάζοντα στη βιομηχανία με τα «χρυσά διαβατήρια» προκαλεί έντονες συζητήσεις. Θα μπορούσαν τα πράγματα να ήταν αλλιώς; Μάλλον όχι. Ας δούμε γιατί:

1. Στις αρχιεπισκοπικές εκλογές έλαβε το 8% των ψήφων, συνεπώς είναι θρησκευτική φυσιολογμία με περιορισμένη επιρροή στην κοινή γνώμη. Επέδειξε, ωστόσο, άριστη γνώση του παρασκηνίου, έσπρωξε τους δύο επικρατέστερους για τη θέση (Κύκκου Νικηφόρο και Λεμεσού Αθανάσιο) σε μάχες αλληλοεξόντωσης και, τελικά, το 8%, του έδωσε τον αρχιεπισκοπικό θρόνο.

2. Καθ' όλη τη διάρκεια της αρχιεπισκοπίας του, επέδειξε ιδιαίτερη προσήλωση στις επιχειρηματικές δραστηριότητες της Εκκλησίας, είτε συμμετέχοντας αυτοπροσώπως στις Γ.Σ. των μετόχων της Ελληνικής και της Τράπεζας Κύπρου, είτε επιδαφιλεύοντας νουθεσίες στους εργαζόμενους στο «Sun Hall» στη Λάρνακα για να τερματίσουν τα απεργιακά μέτρα. Ιδιαίτερο χρόνο αφιερώνει στις ξενοδοχειακές επενδύσεις, ζητώντας να ξεπερνιούνται «προσκόμματα» που θέτει η ύπαρξη αρχαιοτήτων στη Γεροσκήπου, ακόμα και με την απειλή για χρήση τρακτέρ, για να προχωρούν πιο γρήγορα οι δουλειές.

3. Τα πιο πάνω είναι λίγο-πολύ γνωστά. Αν και δεν είναι λίγοι εκείνοι που προφήτευαν ότι θα ήταν ένας ενδιαφέρον επιχειρηματίας με ραβδί, η προφητεία τους απεδείχθη απολύτως εσφαλμένη: οι επιστολές του Χρυσό-

Σε επιλεγμένες περιπτώσεις ο αρχιεπίσκοπος παρεμβαίνει στο Κυπριακό με ένα κλικ πιο «μπροστά» από τον Ν. Αναστασιάδη, προετοιμάζοντας το έδαφος και ύστερα ακολουθούν οι δηλώσεις από τον δεύτερο.

στόμου σε κρατικές υπηρεσίες για να λάβει ταχέως «χρυσό διαβατήριο» ένας Μαλαισιανός μαφιόζος, έφερε στην επιφάνεια επιταγές αξίας 310.000 ευρώ που έλαβε ο ίδιος, ως Εκκλησία, από τον Μαλαισιανό συμπατριώτη. Η ανάδειξη του θέματος σε σκάνδαλο με πολλές διαστάσεις δεν έπεισε τον αρχιεπίσκοπο να κάνει τα αυτονόητα. Αντίθετα, με τη δημόσια δήλωσή του ότι «όποιος δεν αρέσει μπορεί να πέσει χώρκα του», απέδειξε ότι έχει χάσει επαφή με την πραγματικότητα.

4. Με την αποκάλυψη της υπόθεσης Τζο Λόου, όλα έγιναν πιο καθαρά σε σχέση με τις ντενκτασιακές κοπές παρεμβάσεις του στο Κυπριακό. Με αταλάντευτη αμετροέπεια προπαγανδίζει υπέρ της λύσης των δύο κρατών. Στη χριστουγεννιάτικη εγκύκλιό του το 2017, σημειώνει ότι «οι διακοινοτικές συνομιλίες, όπως γίνονταν μέχρι σήμερα, ήταν ο σχεδιασμός της Τουρκίας για να μας επιβάλει τους όρους της», ενώ λίγο πριν δήλωνε ότι «όσοι είναι κάτω των 50 ετών δεν πιστεύουν ότι μπορεί να επιτευχθεί βιώσιμη λύση მოσπονδίας στο Κυπριακό και θα

ήταν προτιμότερο να πάμε σε λύση δύο κρατών», («Πολίτης» 28/11/2017).

Η αδιαφορία του για τη συνέχιση του στάτους κβο έχει πληρέστερη εξήγηση, καθώς οι ειδήσεις γύρω από τα «χρυσά διαβατήρια» ενισχύουν τις γνώσεις μας για τα βαθύτερα αίτια αυτής της αμετροέπειας. Ο Ν. Αναστασιάδης και ο αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος ανέπτυξαν κοινές προσεγγίσεις μέσα από τη διακωμώδηση της διαδικασίας στις διακοινοτικές συνομιλίες και την ταυτόχρονη και συντονισμένη αξιοποίηση της βιομηχανίας γύρω από τα διαβατήρια. Ο Τζο Λόου ήταν μια πάσα από τον ένα στον άλλο. Σε επιλεγμένες περιπτώσεις ο αρχιεπίσκοπος παρεμβαίνει στο Κυπριακό με ένα κλικ πιο «μπροστά» από τον Ν. Αναστασιάδη, προετοιμάζοντας το έδαφος και ύστερα ακολουθούν οι δηλώσεις από τον δεύτερο, καθώς και των εταίρων τους στο παιχνίδι της παραπλάνησης. Το 2016 στο Μοντ Πελεράν, μόλις ο Ν. Αναστασιάδης παρέλαβε χάρτη για το εδαφικό και διαπίστωσε την εγκυρότητα της στάσης Ακιντζι, αποκώρωσε, κατά περίεργο τρόπο, από το ελβετικό θέρετρο. Επέστρεψε στην Κύπρο. Την επομένη, μετέβη στην αρχιεπισκοπή για συνάντηση με τον αρχιεπίσκοπο!

5. Δεν γνωρίζω, αν η κρίση των πολιτών είναι επεικής ή αυστηρή με τον αρχιεπίσκοπο. Σίγουρα, όμως, θα είναι δίκαιη: σε κανένα στάδιο του βίου του δεν επέδειξε στοιχειώδη πνευματικότητα, ή έστω, στοιχειώδη σεβασμό στο σχήμα που υπηρετεί. Κυριολεκτικά βρίσκεται στον αντίποδα σημαντικών εκκλησιαστικών ηγετών, όπως λ.χ. ο Αλβανίας Αναστάσιος. Μικρό το κακό,

θα έλεγε κάποιος, αν η Κύπρος ήταν Μονακό. Ηγείται, ωστόσο, της Εκκλησίας σε μια χώρα με τα χαρακτηριστικά μας. Η συμβολή του στην ανάπτυξη του ανορθολογικού τρόπου σκέψης υπήρξε ιδιαιτέρως καθοριστική, είτε προτείνοντας «κατάλληλους» υπουργούς Παιδείας, είτε διανέμοντας εγκυκλίου σε κυριακάτικες λειτουργίες, ώστε οι πιστοί να έχουν την ευκαιρία να ακούσουν λόγους υπέρ της διατήρησης του στάτους κβο στο Κυπριακό. Ο δημόσιος λόγος του έλκει την καταγωγή του από τον κόσμο του φανατισμού και των επιθέτων, «οι εκπαιδευτικοί είναι βίτσα που θέλουν». Πιθανώς να είναι μια σύμπτωση της ιστορίας: η ηγεσία της Εκκλησίας στο πρόσωπο του αρχιεπισκόπου έχει εξελιχθεί σε πηγή διαρκούς αντιπαλότητας, μέσα από τη χρήση βαρυστατών χαρακτηρισμών, κατά όσων δεν σκέφτονται με τον τρόπο που ο ίδιος επιθυμεί. Διαθέτει αποδεδειγμένο έλλειμμα ανοχής και διαλλακτικότητας, και προφανώς καθόλου αντίληψη της θέσης του ως φορέα συνεννόησης, ή πολύ περισσότερο ως φορέα προσέγγισης και διαλόγου ανάμεσα στα χριστιανικά δόγματα, ή και άλλες θρησκείες. Μια προσωπικότητα με αυτά χαρακτηριστικά θα ήταν, μάλλον, έκπληξη, να ήταν σε επαφή με τα σύγχρονα ευρωπαϊκά ρεύματα στον χώρο του πνεύματος, ή να τον ενδιέφερε η επίλυση του Κυπριακού. Ως συνήθης Κύπριος επιχειρηματίας επιθυμεί να μπλοκάρει την εξέλιξη της ιστορίας στο 60% της νήσου, παρά να κοιτάξει τον χάρτη και να δει πέρα από τις «αρχαιότητες»...

www.larkoslarkou.org.cy

Καλύτερα να μην ξέρει

Του **ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ**

Ειδικότερα, όσον αφορά το εθνικό θέμα, είναι άξιο απορίας τι έχουν να του πουν σήμερα όλοι αυτοί που τον αποκαλούν πολιτικό τους μέντορα και δηλώνουν πιστοί στην κληριδική σχολή σκέψης.

Θα πουν στον άνθρωπο που κατάφερε να «δαμάσει» έναν Ραούφ Ντενκτάς ότι τώρα αντιμετωπίζουμε την αδιאלλαξία του Μουσταφά Ακιντζι; Τι έχουν να του πουν για το μέλλον του Κυπριακού; Μήπως ότι το Κυπριακό «πέθανε» λόγω της τουρκικής αδιαλλαξίας και πάμε στην πλέον κρίσιμη συνάντηση στο Βερολίνο με μαξιμαλιστικές θέσεις, αδιαφορώντας αν θα εσφαλίσουμε το «πιστοποπιπτικό θανάτου»;

«Είμαι 85 χρόνων και προτιμώ να αποδημώ εις Κύριον, παρά να δω αυτό το τέλος των αγώνων

του κυπριακού λαού», έλεγε στις 15 Απριλίου του 2004, σε μια δραματική παρέμβαση με τρεμάμενη φωνή ο Γλαύκος Κληρίδης, καλώντας για στήριξη στο σχέδιο Ανάν. Τι θα του πουν; Μήπως ότι τώρα υιοθετήσαμε τις απόψεις του 76% που τάχθηκε ενάντια στο σχέδιο των Η.Ε. με αποτέλεσμα επί διακυβέρνησης της παράταξης της λύσης το τέλος των αγώνων του κυπριακού λαού να είναι ορατό όσο ποτέ άλλοτε;

Τι έχουν να του απαντήσουν στο δραματικό ερώτημα που ο αείμνηστος πρόεδρος έθετε στο τελευταίο του βιβλίο το 2007 για το τέλος της διαδρομής; Μήπως θα του απαντήσουν με τα δικά του λόγια, ότι δηλαδή οι αγωνίες του επαληθευτήκαν γιατί τώρα «Βαδίζουμε προς την οριστική διχοτόμηση που είχε επιδώξει ο πρώτο-πουργός της εισβολής Ετζεβίτ, ο οποίος, για αυτό το λόγο, δεν βιάζονταν για λύση, εκτιμώντας ότι, τελικά αυτή θα ήταν η λύση στο τέρμα μιας μακροχρόνιας διαδρομής»; Μήπως θα έχουν την αναιδεια

και το θράσος να ορκιστούν «Την πατρίδα ουκ ελάττω παραδώσω» τη στιγμή που όπου νάνε η μιση χάνεται οριστικά; Μήπως θα του πουν ότι ξεπεράσαμε αυτούς που ψήφισαν ΟΧΙ για να τιμεντώσουν το ΝΑΙ και τώρα προσπαθούμε να τιμεντώσουμε το ΟΧΙ;

Ειδικότερα ο σημερινός ηγέτης του ΔΗΣΥ, τι έχει να πει στον ιδρυτή της παράταξης; Σίγουρα θα του πει ότι μίλησε για «τσουνάμι» και ότι διοργάνωσε ημερίδα για τη ΔΔΟ. Σίγουρα θα του πει ότι δηλώνει πιστός στις παρακαταθήκες του. Σωστά όλα αυτά. Μετά όμως τι; Μήπως θα του πει ότι αν και διαφωνεί με τις σημερινές μας θέσεις περίορισε τη ρητορική του πίσω από κλειστές πόρτες και πολιτικά πηγαδάκια, ενώ δημοσίως στηρίζει πλήρως τις νεοφανείς μας ιδέες;

Τι έχει να του πει για το ότι σήμερα ο απορριπτισμός ανδρώθηκε μέσα στο σπίτι της ρεαλιστικής σχολής και τείνει να είναι η πλειοψηφούσα τάση; Τέλος, τι έχει να του πει ο Αβέρωφ Νεοφύτου για το ότι ο καθαρός και σταθερός

λόγος για το Κυπριακό, που όλα τα στελέχη υιοθετούσαν, έδωσε τώρα τη θέση του σε ηξείς αφήξεις θέσεις, ασυναρτησίες και μισόλογα;

Πολλά και βασανιστικά τα ερωτήματα ως προς το τι έχουν να του πουν. Στην ουσία δεν έχουν τίποτε να του πουν. Στο εθνικό θέμα δεν έχουν τίποτα το θετικό να του παραθέσουν. Αντίθετα το μόνο που έχουν να του παρουσιάσουν είναι η πολιτική της φουστάνελας, της προσωπικής ατζέντας, των παλινδρομήσεων και των τακτικισμών.

Συνεπώς, καλύτερα να μην του πουν τίποτε. Καλύτερα να μην ξέρει ότι αποδείχθηκαν κατώτεροι των προσδοκιών του. Ας τον αφήσουν ήρεμο εκεί που βρίσκεται γιατί, αν μας βλέπει, το ύφος του σίγουρα θα είναι μελαγχολικό, γεμάτο απογοήτευση, πικρία και απορία για το, «Quo vadis, patria mea», δηλαδή: «πού πας, πατρίδα μου». Καλύτερα να μην ξέρει, λοιπόν.

Αιωνία του η μνήμη.

Ο κ. Θεόδωρος Θεοδώρου είναι ειδικός προγραμμάτων ηλεκτρικών υπολογιστών.

Τα τετράμηνα οδηγούν στα φροντιστήρια

Το άγχος και η αβεβαιότητα προκαλούν αυξημένη ζήτηση για ενισχυτική διδασκαλία ήδη από την αρχή της σχολικής χρονιάς

Του ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ

Η εφηρμογή της νέας μορφής αξιολόγησης του Μαθητή στις Α΄ Τάξεις Λυκείων και Τεχνικών Σχολών έχει δικάσει σε πολύ μεγάλο βαθμό τον εκπαιδευτικό κόσμο, σε σημείο μάλιστα που αποτελεί το κατ’ εξοχήν θέμα συζήτησης στο χώρο της Παιδείας ήδη από τον Ιούλιο. Στις 9 Δεκεμβρίου είναι προγραμματισμένες οι κεντρικές εξετάσεις του πρώτου τετραμήνου, και από αυτές το Υπουργείο αναμένει να εξαγάγει χρήσιμα συμπεράσματα ως προς τις επιδόσεις των μαθητών μέσω αυτού του νέου συστήματος. Οι αντιδράσεις όμως των μαθητών παραμένουν ιδιαίτερα έντονες, μη αποκλείοντας κλιμάκωση μέτρων ακόμη και αποχή από τις εξετάσεις. Οι ίδιοι υποστηρίζουν πως αυτό το μέτρο ενισχύει το άγχος και την παραπαιδεία, γεγονός που αποτελεί σημαντικό στοιχείο στην ολιστική αξιοποίηση του θεσμού.

Με τα νέα δεδομένα και όπως αυτά εφαρμόζονται, σε αρκετά σχολεία παρατηρείται το φαινόμενο καθημερινής διεξαγωγής 20λεπτων και 45λεπτων διαγωνισμάτων, σε τέτοιο βαθμό που όπως υποστηρίζουν και ορισμένοι καθηγητές, να θέλουν αλλά να μη βρίσκουν «άνοιγμα» για να κάνουν τα δικά τους διαγωνίσματα. Αρκετοί μαθητές μάλιστα αναρτούν τον τελευταίο μήνα τα προγράμματα των διαγωνισμάτων τους σε συγκεκριμένη ιστοσελίδα στο διαδίκτυο, δημιουργώντας μια εικόνα έντονης αντίφασης ως προς τις εξαγγελίες του υπουργείου και την πραγματική εικόνα που επικρατεί στα σχολεία.

Από τη σειρά τους, αρκετοί είναι και οι καθηγητές που διαμνύουν πως με τη διδακτέα ύλη να παραμένει αναλλοίωτη και με βάση τη συρρίκνωση του διδακτικού χρό-

νου που επιφέρει η νέα μορφή αξιολόγησης, θεωρείται αδύνατο να φέρουν εις πέρας την αποστολή τους. Όλο αυτό το σύμπλεγμα δημιουργεί μια θολή εικόνα ως προς το ποια θα είναι ακριβώς τα αποτελέσματα που θα προσφέρει ως αξιολόγηση του θεσμού στο Υπουργείο, κυρίως όμως ποιες είναι οι άμεσες του επιδράσεις.

Το ερώτημα που προκύπτει αφορά το κατά πόσο οι μαθητές της Α΄ Λυκείου προσφεύγουν στην ενισχυτική διδασκαλία (φροντιστήρια) για να προετοιμαστούν κατάλληλα. Μέσα από τις δηλώσεις και τοποθετήσεις

Αρκετοί μαθητές αναρτούν τα προγράμματα των διαγωνισμάτων τους σε ιστοσελίδα στο διαδίκτυο, δημιουργώντας μια εικόνα έντονης αντίφασης ως προς τις εξαγγελίες του υπουργείου και την πραγματική εικόνα που επικρατεί στα σχολεία.

των άμεσα εμπλεκόμενων στο συγκεκριμένο ζήτημα, προκύπτει το αποτέλεσμα πως τα τετράμηνα έχουν αφήσει ήδη το στίγμα τους σε ό,τι έχει να κάνει με την προσφυγή μαθητών σε φροντιστήρια.

«Σε διαρκή εξέταση»

«Η πίεση που βιώνουν οι μαθητές αποτυπώνεται και στα φροντιστήρια» υποστηρίζει από την πλευρά του στην «Κ» ο πρόεδρος του Συνδέσμου Ιδιωτικών Φροντιστηρίων Κύπρου Απόστολος Ψαράς, προβαίνοντας παράλληλα στην επισήμανση

«Οι μαθητές βρίσκονται μέσα σε μια διαρκή εξέταση», υποστηρίζει ο πρόεδρος του Συνδέσμου Ιδιωτικών Φροντιστηρίων Κύπρου Απόστολος Ψαράς, αφού η διδακτέα ύλη δεν έχει μειωθεί, αλλά και λόγω των 20λεπτων διαγωνισμάτων.

πως και οι εκπαιδευτικοί από την πλευρά τους βρίσκονται σε μια φάση αβεβαιότητας.

«Οι μαθητές βρίσκονται μέσα σε μια διαρκή εξέταση», υποστηρίζει χαρακτηριστικά ο κος Ψαράς, και αυτό όπως επεξηγεί είναι απόρροια δυο βασικών συστατικών. Αρχικά το συνεχή 20λεπτα διαγωνίσματα προκαλούν στον μαθητή το αίσθημα πως βρίσκεται σε μια διαρκή εξέταση, και δευτερευόντως το γεγονός πως δεν αναθεωρήθηκε η διδακτέα ύλη σε επίπεδα αντιπροσωπευτικά του διαθέσιμου διδακτικού χρόνου, δη-

μιουργούν ένα ιδιαίτερα πιεστικό πλαίσιο στους μαθητές.

Όσον αφορά τις ποσοτικές μεταβολές των μαθητών της Α΄ Λυκείου που επιλέγουν την ενισχυτική διδασκαλία φέτος σε σχέση με άλλες χρονιές, ο κ. Ψαράς υποστήριξε πως μέχρι και τον Νοέμβριο, η οποία μεταβολή δεν ήταν ιδιαίτερα αισθητή, αλλά η ζήτηση αναμένεται να παρουσιάσει άμεσα ιδιαίτερα αυξητική τάση, λόγω του ότι ξεκινά η περίοδος προετοιμασίας για τις κεντρικές εξετάσεις.

Συγκεκριμένα σύμφωνα με την

αναθεωρημένη εγκύκλιο που απέστειλε το Υπουργείο στις σχολικές μονάδες στις 11 Οκτωβρίου, η 29η Νοεμβρίου καθορίζεται ως η τελευταία μέρα διεξαγωγής των 45λεπτων διαγωνισμάτων και η ανακοίνωση της εξεταστέας ύλης στα εξεταζόμενα μαθήματα. Από τις 2 μέχρι τις 6 Δεκεμβρίου η κάθε σχολική μονάδα θα αναπτύξει πρόγραμμα επαναλήψεων για κάλυψη αναγκών των μαθητών.

«Σύμφωνα πάντα με τις εκτιμήσεις και τη γενικότερη ατμόσφαιρα, εκεί που οι μαθητές επέλεγαν τον Απρίλη να γραφτούν σε φροντιστήριο, τώρα αυτό γίνεται από το Νοέμβριο» σημειώνει ο κ. Ψαράς, ο οποίος κάνει λόγο και για τεράστιες προκλήσεις και στους καθηγητές που πρέπει να προσαρμοστούν άμεσα στα νέα δεδομένα.

«Αυξημένη ζήτηση»

«Εμφανής η αυξημένη ζήτηση για ενισχυτική διδασκαλία από την αρχή της χρονιάς» δηλώνει από την πλευρά της στην «Κ» η Χριστίνα Θεοχαρίδου, ιδιοκτήτρια ιδιωτικού φροντιστηρίου στη Λάρνακα. «Φέτος παρατηρήθηκε έντονα το φαινόμενο οι γονείς να οργανώθηκαν πολύ πιο έγκαιρα σε σχέση με άλλες χρονιές» επισημαίνει χαρακτηριστικά, προσθέτοντας πως με βάση τις δικές της εμπειρίες ως εκπαιδευτικού, παρατηρείται και μια ποιοτική μεταβολή ως προς τους ενδιαφερόμενους μαθητές.

Σε ό,τι έχει να κάνει με την Α΄ Λυκείου τις προηγούμενες χρονιές όπως σημειώνει η κα Θεοχαρίδου, οι μαθητές ανέμεναν το αποτέλεσμα του πρώτου διαγωνίσματος τον Οκτώβριο, το οποίο και καθόριζε το κατά πόσο θα αποτεινονταν σε κάποιο φροντιστήριο. «Κατά βάση προσεγγίζαμε μαθητές οι οποίοι απο-

γοπεύονταν από την επίδοσή τους, και ζητούσαν ουσιαστικά βοήθεια για να μην βαθύνει το χάσμα ανάμεσα στους στόχους και τις επιδόσεις τους» υποστηρίζει, για να προσθέσει πως «από τον φετινό Σεπτέμβριο κιόλας, αρκετοί καλοί μαθητές προέτρεξαν να εγγραφούν στο φροντιστήριο, κυρίως από το άγχος και την αβεβαιότητα του τι θα έχουν να αντιμετωπίσουν με την εφαρμογή των τετραμήνων».

Η ίδια ως φιλόλογος έχει σαφώς πιο καθαρή εικόνα για τα εξεταζόμενα μαθήματα τα οποία θα τύχουν κεντρικής εξέτασης από το Υπουργείο στις αρχές Δεκεμβρίου. Σύμφωνα με τα χρονοδιαγράμματα που καθορίζει η εγκύκλιος του Υπουργείου, στις 9 Δεκεμβρίου οι μαθητές των Α΄ Τάξεων Λυκείων και Τεχνικών Σχολών θα εξεταστούν στο μάθημα των Νέων Ελληνικών. Για το συγκεκριμένο μάθημα, το οποίο και διδάσκει, η κα Θεοχαρίδου επισημαίνει πως «παρατηρώ σαφή αύξηση στα ποσοστά μαθητών που επιλέγουν τα εξεταζόμενα μαθήματα», προβαίνοντας ακολούθως σε ειδική αναφορά και στη σημειολογία που έχει ο μήνας Νοέμβριος με τη νέα μορφή αξιολόγησης.

Ως γνωστό και σε σχέση πάντα με τις εγκυκλίες του Υπουργείου, ο Νοέμβριος έχει οριστεί ως μήνας προετοιμασίας για τις κεντρικές εξετάσεις του Δεκεμβρίου. «Εδώ και λίγες ημέρες, ειδικότερα το δεύτερο δεκαήμερο Νοεμβρίου παρατηρείται αύξηση της ζήτησης στα φροντιστήρια λόγω των επαναλήψεων επί της εξεταζόμενης ύλης που αρχίζουν στα σχολεία. Το φαινόμενο αυτό τα προηγούμενα χρόνια παρατηρείτο τον Απρίλιο, όταν έπρεπε οι μαθητές να ετοιμαστούν για τις εξετάσεις του Μαΐου», σημειώνει χαρακτηριστικά.

Το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας

Η πολυπλοκότητά του και η ανεπιτυχής προσπάθειά αναθεώρησής του, το 1963

Μία κριτική επισκόπηση του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας

«Εν αρχή ήν το ήθος. Και το ήθος του συγγραφέα αντανακλά στο περιεχόμενο και στον τρόπο της γραφής του βιβλίου. Ύψος σεμνό, απέριπτο, κατανοητό, αλλά παράλληλα αυστηρά επιστημονικό. Πρόκειται για κείμενο που σε πείθει σε όλο το μήκος και πλάτος, ότι ο συγγραφέας με αφοσίωση και αγάπη για την πατρίδα, χωρίς οποιαδήποτε σκοπιμότητα είναι ένας ασυμβίβαστος κυνηγός της επιστημονικής αλήθειας. Η επεξεργασία των θεμάτων υπόκειται σε επιστημονική συνέπεια χωρίς εκλεκτικισμούς.»

Ανδρέας Δημητρόπουλος,
Ομ. Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου
Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ Α.Ε.
ΑΘΗΝΑ - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Αθήνα: Ιννοκράτους 23 - Τ.Κ. 106 79 - Τηλ. 210 33 87 500 - Fax 210 33 90 075 - Θεσσαλονίκη: Φράγκων 1 - Τ.Κ. 546 26 - Τηλ. 2310 535 381 - Fax 2310 546 812
Εθνικής Αμύνης 42 - Τ.Κ. 546 21 - Τηλ. 2310 244 228, 9 - Fax 2310 244 230 - www.sakkoulas.gr - info@sakkoulas.gr

Μειζον ζήτημα η πλήρης προστασία του Ακάμα

Η πρόσφατη πυρκαγιά έφερε στην επικαιρότητα διαχρονικά προβλήματα

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Την προηγούμενη εβδομάδα το Κρατικό Δάσος του Ακάμα κινδύνεψε από κακόβουλη, όπως όλα δείχνουν, πυρκαγιά. Οι έρευνες της Αστυνομίας βρίσκονται σε εξέλιξη και παραμένει μυστήριο για όλους γιατί κάποιος να θέλει να κάψει κρατική δασική γη, και δη τον Ακάμα, από τη στιγμή που η οικοπεδοποίηση ή η ανάπτυξη του είναι ουσιαστικά αδύνατα. Σύμφωνα, λοιπόν, με όλους τους εμπλεκόμενους η γη που κάπκε επειδή ακριβώς είναι κρατική δεν υπάρχει καμία περίπτωση να υπάρξει οποιαδήποτε ανάπτυξη, ούτε να αλλάξει το καθεστώς ιδιοκτησίας. Αυτό διαβεβαίωσε και ο πρόεδρος της Δημοκρατίας με ανάρτησή του στο τούιτερ, στο οποίο τόνιζε χαρακτηριστικά «Καμία κακόβουλη ενέργεια δεν θα αλλάξει το καθεστώς προστασίας του Ακάμα. Αντίθετα, μας υποχρεώνει σε αυστηρότερους μηχανισμούς προστασίας αλλά και αποκατάστασης. Η ανάπτυξη μπορεί και πρέπει να συνεργεί με την περιβαλλοντική αξία της Χερσονήσου». Ο υπουργός Γεωργίας Κώστας Καδής τόνισε στην «Κ» ότι εκείνοι που προέβησαν στον εμπρησμό ίσως να θεωρούν ότι ασκούν πιέσεις, είναι όμως παράλογες και αχαράκτιστες ενέργειες και τόνισε ότι και οι κοινόητες είναι με το μέρος της Πολιτείας. «Δεν υπάρχει περίπτωση να υποκύψουμε σε πιέσεις για καμία παρέκκλιση σε ευαίσθητες περιβαλλοντικές περιοχές και είμαι κάθετος σε αυτό». Ο κ. Αλεξάνδρος Αλεξάνδρου διευθυντής του Τμήματος Δασών είπε στην «Κ» ότι δεν χωράει αμφιβολία ότι πρόκειται για κακόβουλη ενέργεια, αλλά δυστυχώς δεν υπάρχουν περαιτέρω στοιχεία, για το πώς τέθηκε η φωτιά «ξέσπασαν πέντε με οκτώ εστίες, και αυτό είναι ένα ασφαλές συμπέρασμα». Μάλιστα, ο κ. Αλεξάνδρου σημείωσε ότι υπήρξε μια πρώτη πυρκαγιά στην περιοχή της Λάρας, εκτός Δασικού Πάρκου την οποία θεωρούν ως αντιπερισπασμό. Ο κ. Αλεξάνδρου, επίσης, δεν βλέπει καμία λογική πίσω από τον εμπρησμό, αλλά ίσως να πρόκειται για άσκηση πίεσης, όπως είπε στην εφημερίδα, αφού ίσως κάποιος να θεωρούν ότι το Πάρκο τους περιορίζει, να θεωρείται το πάρκο υπαίτιο επειδή δεν έχουν αναπτυξιακά δικαιώματα οι ιδιωτικές περιοχές: «Εμείς λέμε ότι το Πάρκο θα προσθέσει αξία, αφού αυτοί που θα επωφεληθούν θα είναι οι τοπικές κοινωνίες.». Ο Χαράλαμπος Πιττοκοπίτης βουλευτής Πάφου του ΔΗΚΟ, ο οποίος βρέθηκε από την πρώτη στιγμή στην περιοχή του Ακάμα τόνισε

στην «Κ» ότι με την εκεί παρουσία του ήθελε να δώσει το μήνυμα ότι με αυτού του είδους τις εγκληματικές ενέργειες δεν πρόκειται να επιβληθούν ή να προκαταλάβουν οποιεσδήποτε καταστάσεις, σημειώνοντας παράλληλα ότι τα πεζοπόρα τμήματα του Τμήματος Δασών κυριολεκτικά λειτούργησαν με αυτοθυσία και αυταπάρνηση για να περιορίσουν τη ζημιά, «και πρέπει να πούμε ότι σε δύο τρεις περιπτώσεις υπήρξε και κίνδυνος

«Δεν υπάρχει περίπτωση να υποκύψουμε σε πιέσεις για καμία παρέκκλιση σε ευαίσθητες περιβαλλοντικές περιοχές και είμαι κάθετος σε αυτό», τόνισε ο υπουργός Γεωργίας Κώστας Καδής.

για άντρες του Τμήματος Δασών», τόνισε ο κ. Πιττοκοπίτης. Ο κ. Πιττοκοπίτης μάλιστα είπε ότι οι πληθοφορίες του, που προέρχονται από ασφαλέστερες πηγές, κάνουν λόγο για μία μόνο εστία, και όχι για πέντε ή έξι, όπως ανέφεραν κάποιοι υπηρεσιακοί. «Αυτή η μία εστία ήταν σε τόσο απόκρημνη περιοχή και εξαιτίας των ισχυρών ανέμων η πυρκαγιά έλαβε τις διαστάσεις που πήρε και αυτό μπορεί να δημιουργήσει την εντύπωση των περισσότερων εστιών». Κάλυψε μάλιστα τους αρμοδίους να διερευνήσουν όλα τα ενδεχόμενα και θα ήταν λάθος να επικεντρωθούν αποκλειστικά και μόνο στην περιοχή, «Δεν πρέπει να αποκλειστεί τίποτα». Τόνισε δε ότι όσοι λένε ότι η πυρκαγιά τέθηκε ώστε να οικοπεδοποιηθεί η περιοχή είναι εκτός τόπου και χρόνου και δεν έχει καμία σχέση με την πραγματικότητα. Ο κ. Πιττοκοπίτης, μάλιστα, είπε σε αυτό το πλαίσιο εκφράζει την απορία του σε πρόταση νόμου που προωθεί η ΕΔΕΚ για απαγόρευση Αλλαγής Ζωνών. «Το θεωρώ ένα πυροτέχνημα, όλο αυτό, για να κερδηθούν πρόσκαιρα οι εντυπώσεις, εξ αφορμής της πυρκαγιάς».

Το Εθνικό Πάρκο Ακάμα

Οι διαδικασίες για τη δημιουργία του Εθνικού Δασικού Πάρκου Ακάμα προχωράνε σύμφωνα με το εξαγγελθέν σχέδιο, όπως είπε ο κ. Καδής, χωρίς να υπάρχουν σοβαρές αποκλίσεις και αυτή τη στιγμή βρίσκονται σε εξέλιξη κομβικές σημείας δράσεις, οι οποίες προχωρούν κανονικά. Όπως είπε ο υπουργός έχουν συμφωνηθεί με ομοφω-

Κάγκαν 70 εκτάρια πυκνής πευκόφυτης έκτασης εντός του Κρατικού Δάσους του Ακάμα. Οι αρχές αναζητούν τους ενόχους ενός περιβαλλοντικού εγκλήματος.

νία τα σημεία εισόδου του Ακάμα, όπως και οι θέσεις για τους 14 κόμβους, έχει οριστεί επίσης επιτροπή για τον αρχιτεκτονικό διαγωνισμό και έχει προκηρυχθεί ο διαγωνισμός για τις υποδομές εντός του πάρκου, σε εξέλιξη είναι και η διαδικασία για την κατακύρωση της μελέτης για τη βελτίωση του οδικού δικτύου και έχει προκηρυχθεί και η μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Παράλληλα με τα παραπάνω έχουν ήδη γίνει συναντήσεις και για τη διάθαλάσσης κίνηση των επισκεπτών και άλλα πολλά. Σημείωσε δε ότι ιδιωτική εταιρεία έχει ανατεθεί και μελέτη για τον επακριβή προσδιορισμό της επισκεψιμότητας στο Πάρκο. Τόνισε δε ότι έχουν προχωρήσει και όλες οι διαδικασίες για τις παράνομες εγκαταστάσεις μέσα στον Ακάμα και έχουν κινηθεί δικαστικά είτε το Τμήμα Δασών είτε η επαρχιακή διοίκηση Πάφου με αίτημα διαταγμάτων κατεδάφισης. Όλες οι δραστηριότητες έχουν καταγγελθεί και τις χειρίζεται η Νομική Υπηρεσία. Η δημιουργία Εθνικού Πάρκου οπωσδήποτε θα βοηθήσει στην καλύτερη προστασία του Ακάμα, αφού θα δημιουργηθεί η παρκοφυλακή και θα υπάρχουν ταυτόχρονα επτά παρκοφύλακες, σε συνεργασία με τα μέλη του Τμήματος Δασών. Στον Ακάμα σήμερα υπάρχει επανδρωμένο επί 24ωρου βάσεως πυροφυλάκιο και εντός του υπάρχει αριθμός περιπόλων σε συνεργασία με την Αστυνομία και της Υπηρεσίας Θήρας. Για όλα τα παραπάνω, όπως είπε στην «Κ» θα ενημερώσει το Υπουργικό Συμβούλιο περί το τέλος του χρόνου για να λάβουν και το πρά-

σινο φως για συνέχιση των δραστηριοτήτων που θα γίνουν το 2020. Σχετικά δε με το Τοπικό Σχέδιο Κοινοτήτων του Ακάμα ο κ. Καδής τόνισε ότι είναι ζήτημα του Υπουργείου Εσωτερικών, αλλά, επειδή εκπρόσωπος του Υπουργείου συμμετέχει στο Πολεοδομικό Συμβούλιο φαίνεται ότι το Σχέδιο πάει για το τέλος του 2020.

Στόχος του Υπουργείου είναι ό,τι έχει ανακινωθεί να ολοκληρωθεί μέχρι το 2022, οπότε και θα παραδοθεί το Πάρκο. Σχετικά με το μάκρος του χρόνου μέχρι την ολοκλήρωση του έργου, ο κ. Καδής λέει ότι δεν γίνεται να μην ακολουθηθούν όλες οι νόμιμες ενέργειες: «Τώρα μπήκε το νερό στ' αυλάκι και δεν έχει επιστροφή. Τρέχουν 22 μεγάλα πρότζεκτ, άρα δεν είναι ένα εύκολο έργο», τόνισε ο κ. Καδής. «Τα πράγματα κυλούν σύμφωνα με τα χρονοδιαγράμμάτα μας». Ο κ. Καδής τόνισε ότι ως Υπουργείο Γεωργίας κινούνται στο τρίπτυχο προστασία περιβάλλοντος, εξυπηρέτηση των επισκεπτών και στήριξη των τοπικών κοινωνιών.

Υποστελέχωση ή όχι;

«Παγκύπρια το Τμήμα Δασών είναι υποστελεχωμένο» είπε ο κ. Πιττοκοπίτης και εξήγησε: «Ενώ υπάρχουν κενές θέσεις 12-15 δασικών λειτουργών εδώ και χρόνια και έχουν γίνει και εξετάσεις, και το Υπουργείο Γεωργίας έχει κάνει πρόταση πλήρωσης των θέσεων στο Υπουργείο Οικονομικών, το τελευταίο για ανεξήγητους λόγους δεν συγκατατίθεται». Ο κ. Καδής από την άλλη είπε σχετικά ότι δεν έλθε απολύτως κανένα αίτημα για

περαιτέρω στελέχωση από το Τμήμα. «Σίγουρα περιθώρια για βελτίωση υπάρχει. Αυτή την περίοδο μάλιστα συζητάμε και για τη χρήση νέων τεχνολογιών. Έχουμε και προτάσεις ακόμα και για στήριξη από εθελοντές.». Ο κ. Αλεξάνδρου με τη σειρά του τόνισε ότι υπάρχουν ανάγκες που τις έχουν υποβάλει τόσο στο Υπουργείο Γεωργίας όσο και στο Υπουργείο Οικονομικών, και αναμένουν «πάντοτε υπάρχει περιθώριο βελτίωσης». Όπως λέγεται, μάλιστα, ήδη έχουν αρχίσει οι δράσεις για τη λειτουργία του Πάρκου και σε αυτές περιλαμβάνονται και πρόσθετα μέτρα προστασίας, όπως οι προσλήψεις παρκοφυλάκων. Αλλά θα πρέπει να παρθούν και αποφάσεις και για την υπόλοιπη έκταση της χερσονήσου του Ακάμα διότι είναι πολύ σημαντικό γύρω από το Δασικό Πάρκο του Ακάμα να υπάρχει ένα φιλικό ανθρώπινο περιβάλλον.

Οι ζημιές

Ο κ. Αλεξάνδρου είπε ότι έχει καεί κυρίως πευκοδάσος, έκτασης 70 εκταρίων, αλλά η καταστροφή δεν είναι περιβαλλοντικά τόσο μεγάλη και το συντομότερο θα ετοιμαστεί σχέδιο μεταπυρικής διαχείρισης της περιοχής για να μπορέσουν να το θέσουν σε εφαρμογή, «να ξέρετε, όμως, ότι αφήνουμε περισσότερο τη φύση να εργάζεται». Σύμφωνα με τον κ. Πιττοκοπίτη η πευκόφυτη περιοχή που κάπκε ήταν από τα πιο ζωτικά σημεία του πάρκου, και θεωρεί ότι ο οικοτόπος αυτός θα πρέπει να επανέλθει το συντομότερο στην προηγούμενη κατάσταση.

Να ψάξουν παντού

Ο βουλευτής του ΔΗΚΟ Χαράλαμπος Πιττοκοπίτης σημείωσε δε πως οι πρώτες δηλώσεις του υπουργού Γεωργίας κ. Κώστα Καδή ήταν το λιγότερο άστοχες, με τις οποίες φωτογράφιζε ή συνέδεε τον εμπρησμό με την περιοχή και τα αιτήματα των κατοίκων των κοινοτήτων του Ακάμα, και όπως είπε: «Είναι αψυχολόγητες, ατυχείς και απαράδεκτες». Στα θέματα του Εθνικού Δασικού Πάρκου οι τοπικές αρχές είναι σύμφωνες, τόνισε ο κ. Πιττοκοπίτης. Ως Παφίτης βουλευτής θα πρέπει να επισημάνω και την εκκρεμότητα από το 1988, και οι κοινότητες του Ακάμα ακούν διαχρονικά υποσχέσεις και δεσμεύσεις που είναι ουσιαστικά κούφια λόγια. «Δυστυχώς, μετά από 30 χρόνια μέναμε στις υποσχέσεις». Οι κοινότητες της περιοχής, σύμφωνα με τον κ. Πιττοκοπίτη έχουν γίνει σωστά γηροκομεία, ενώ είχαν όλες τις προϋποθέσεις για να ευμερήσουν, εξαιτίας της στολμίας της Πολιτείας να λάβει αποφάσεις που θα δικαιώνουν εκείνον τον κόσμο. Εμείς λέμε ότι δεν πρέπει με αφορμή την πυρκαγιά στον Ακάμα, που σίγουρα είναι εγκληματική να παρθούν αποφάσεις προς τη λανθασμένη κατεύθυνση.

ΜΟΝΟΒΕΡ
CYPRUS

'Ένα μουστάκι μπορεί να κάνει τη διαφορά.

ΥΠΕΡΦΑΝΟΣ ΔΙΟΡΓΑΝΩΤΗΣ ΜΟΝΟΒΕΡ CYPRUS

MAN

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΑΝΤΡΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ | ΤΕΥΧΟΣ 156 | ΧΕΙΜΩΝΑΣ 2019 -'20

ΤΑΣΟΣ ΤΡΥΦΩΝΟΣ ONE MAN SHOW

ΒΑΣΙΛΙΚΗ
ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ
SEXY WAKE
UP CALL

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 24 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Με το ισχύον σύστημα του σταυρού, περιθώριο εκλογής στο Ευρωκοινοβούλιο έχουν μόνο στελέχη με πανελλαδική αναγνωρισιμότητα, είτε λόγω μακράς παρουσίας στην πολιτική σκηνή είτε μέσω της δυνατότητας ευρείας τηλεοπτικής προβολής. Αντιθέτως, «καταδικασμένα» σε αποτυχία είναι ιδιαίτέρως αξιόλογα στελέχη.

Στο τραπέζι η επαναφορά της λίστας στην ευρωκάληπη

Βεντάλια πρωτοβουλιών για τον «εξορθολογισμό» του πολιτικού συστήματος

Του **Κ.Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Στο «τραπέζι» βρίσκεται το ενδεχόμενο κατάργησης του σταυρού προτίμησης και επαναφοράς της λίστας στις ευρωεκλογές, στο πλαίσιο μιας «βεντάλιας» κυβερνητικών πρωτοβουλιών για τον «εξορθολογισμό» του πολιτικού συστήματος με κινήσεις όπως η αποσύνδεση της ανάδειξης Προέδρου της Δημοκρατίας από την πρόωπη προσφυγή στις κάλπες, η κατοχύρωση της ψήφου των Ελλήνων του εξωτερικού και η κατάργηση της απλής αναλογικής.

Σύμφωνα με πληροφορίες, ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης είχε δώσει στίγμα προθέσεων πριν από τις εθνικές εκλογές της 7ης Ιουλίου. Ειδικότερα, είχε χαρακτηρίσει «άκρως προβληματικό» το γεγονός ότι στις ευρωεκλογές ισχύει ο σταυρός προτίμησης και μάλιστα σε μια ενιαία «εθνική» περιφέρεια. Το αποτέλεσμα είναι ότι περιθώριο εκλογής έχουν μόνο στελέχη με πανελλαδική αναγνωρισιμότητα, είτε λόγω μακράς παρουσίας στην εγχώρια πολιτική σκηνή είτε μέσω της δυνατότητας ευρείας τηλεοπτικής προβολής. Αντιθέτως, «καταδικασμένα» σε αποτυχία είναι ιδιαιτέρως αξιόλογα στελέχη, πολλά εκ των οποίων με ιδιαίτερα προσόντα, αλλά και βαθιά γνώση των τεκταινόμενων στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Μάλιστα, το φαινόμενο της εκλογής μόνο ευρέως αναγνωρίσιμων υπο-

ψηφίων δεν αφορά αποκλειστικά τη Ν.Δ., αλλά «διατρέχει» και τις ευρωομάδες τόσο του ΣΥΡΙΖΑ όσο και του ΚΙΝΑΛ.

Πάντως, εάν αναληφθεί, η σχετική πρωτοβουλία δεν θα εκδηλωθεί άμεσα, αφού προτεραιότητα είναι η θεσμοθέτηση της ψήφου των Ελλήνων του εξωτερικού και μια σειρά άλλων «περιφερειακών»

Προεκλογικά, ο κ. Μητσοτάκης είχε χαρακτηρίσει άκρως προβληματικό το υφιστάμενο σύστημα με τον σταυρό προτίμησης.

αλλαγών στην εκλογική διαδικασία. Το πιθανότερο είναι να συνδεθεί με την αλλαγή του εκλογικού νόμου και την κατάργηση της απλής αναλογικής, που τοποθετείται στις αρχές του επόμενου χρόνου. Εξάλλου ο πρωθυπουργός έχει καταστήσει σαφές ότι δεν επιθυμεί ειδικά η ψήφος των αποδήμων να συνδεθεί με άλλες κινήσεις που θα μπορούσαν να πυροδοτήσουν αντιπαράθεσεις, καθώς στόχος του είναι να ψηφιστεί –εάν είναι δυνατόν– και από τους τριακόσιους της Βουλής. Θα πρέπει να επισημανθεί πως

η κατάργηση του σταυρού προτίμησης και η επαναφορά της λίστας δεν απαιτεί αυξημένη πλειοψηφία στη Βουλή και εάν ψηφιστεί από τη Ν.Δ., θα ισχύσει από τις αμέσως επόμενες εκλογές. Επίσης, επί της ουσίας, όταν θεσπίστηκε ο «σταυρός» –το 2014–, δεν αποτελούσε επιλογή του τότε πρωθυπουργού Αντώνη Σαμαρά αλλά αποτέλεσμα επίμονης εισήγησης του τέως προέδρου του ΠΑΣΟΚ Ευάγγελου Βενιζέλου. Ο τελευταίος ήταν αντιμέτωπος με το ενδεχόμενο μιας «χαμηλής πτήσης» σε εκείνες της ευρωεκλογές και είχε αφήσει ανοικτό το ενδεχόμενο αποχώρησης από τη συγκυβέρνηση με τη Ν.Δ. σε περίπτωση αρνητικού αποτελέσματος. Ο σταυρός προτίμησης στις ευρωκάλπες διευκόλυνε τη στρατηγική του τόσο επειδή θα απέφυγε εσωτερικές αντιπαράθεσεις για τη σειρά κατάταξης των υποψηφίων στη λίστα όσο και επειδή διασφάλιζε τη μέγιστη δυνατή τους κινητοποίηση στη μάχη του σταυρού ανά την επικράτεια.

Ο κ. Μητσοτάκης έχει περιθώρια κινήσεων, καθώς τα κόμματα της αντιπολίτευσης δεν έχουν καταφέρει να βρουν τον βηματισμό τους, όπως κατέδειξαν και οι εξελίξεις της περασμένης εβδομάδας: στο μέτωπο της Προανακριτικής της Βουλής για τον Δημήτρη Παπαγγελόπουλο, ο ΣΥΡΙΖΑ υποχρεώθηκε να προβεί σε αναδίπλωση αναφορικά με την παρουσία των Δημήτρη Τζανακό-

πουλου και Παύλου Πολάκη στις εργασίες της επιτροπής. Επίσης, η κατάθεση του Κωνσταντίνου Φρουζή αποδόμισε την επιχειρηματολογία της Κουμουνδούρου περί προνομιακών σχέσεων της Novartis με πολιτικά πρόσωπα από τη Ν.Δ. και το ΠΑΣΟΚ. Παράλληλα, οι εξελίξεις στα πανεπιστήμια αποτέλεσαν αφορμή για να επιστρέψουν πολλά στελέχη του ΣΥΡΙΖΑ στη ρητορική του «3%», υποχρεώνοντας τον τέως πρωθυπουργό Αλέξη Τσίπρα να καταστήσει σαφές ότι «όπου υπάρχουν εστίες μπαλακλάδων θα πρέπει να αντιμετωπιστούν».

Εν τω μεταξύ, ο κ. Τσίπρας έχει μπροστά του το συνέδριο του ΣΥΡΙΖΑ που εκ των πραγμάτων θα αποτελέσει δοκιμασία λόγω των διαφορετικών προσεγγίσεων για τον προανατολισμό του κόμματος της αξιωματικής αντιπολίτευσης, αλλά και επειδή θα συνοδευτεί από συζήτηση για τα κυβερνητικά πεπραγμένα του ΣΥΡΙΖΑ την περίοδο από το 2015 έως το 2019.

Επίσης, ανέφελο δεν είναι το τοπίο ούτε στο εσωτερικό του ΚΙΝΑΛ. Η κ. Φώφη Γεννηματά αναμένεται ότι στο επερχόμενο συνέδριο θα επιβάλει τη θέση της κατά της διαρχίας. Δηλαδή, ο εκάστοτε πρόεδρος του ΚΙΝΑΛ θα είναι και πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ. Όμως το χόσμα με τους Νίκο Ανδρουλάκη και Παύλο Γερούλανο δεν αναμένεται να γεφυρωθεί.

Η βάση του 3% δίνει «γραμμή» στο κόμμα του 32%

Οι αντιφάσεις του ΣΥΡΙΖΑ

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Ενα δημόσιο μήνυμα με αποδέκτη την εσωκομματική αντιπολίτευση έστειλε εντός της εβδομάδας ο Αλέξης Τσίπρας, επιβεβαιώνοντας εμμέσως πλην σαφώς την εσωτερική σύγκρουση που διεξάγεται στο κόμμα του. Ο τέως πρωθυπουργός, μιλώντας σε εκδήλωση στην Κοζάνη, χαρακτήρισε «απαράδεκτο» ένα κόμμα «του 32% να έχει οργανωτική δομή που αντιστοιχεί σε κόμμα του 3%», καλώντας τους πολίτες να γίνουν μέλη.

Σύμφωνα με έμπειρα κομματικά στελέχη, ο κ. Τσίπρας με τη συγκεκριμένη αποστολή έστειλε σαφές μήνυμα «ώς εδώ και μη παρέκει» στην εσωκομματική αντιπολίτευση, που βάζει διαρκώς τρικλοποδιές στη διεύρυνση του κόμματος. Το τελευταίο διάστημα, άλλωστε, η λεγόμενη ομάδα των «53» κινείται εκ νέου. Την προηγούμενη εβδομάδα, σε συγκέντρωση που έκαναν, συζητήθηκαν οι επόμενες κινήσεις, με την κριτική στην ηγετική ομάδα να εστιάζει σε δύο βασικά σημεία: Πρώτον, στο είδος της αντιπολίτευσης, με πολλά στελέχη των «53» να θεωρούν πως αυτή πρέπει να έχει πιο έντονα αριστερά ιδεολογικά χαρακτηριστικά. Δεύτερον, επανήλθε το θέμα των μελών, όπου εκφράστηκαν φόβοι για μέλη-φαντάσματα. Η προσέγγιση αυτή ουσιαστικά επιβεβαιώνει τις πληροφορίες που θέλουν τις σημερινές νομαρχιακές να «μπλοκάρουν» το πολυπόθητο άνοιγμα.

Τα όσα αναφέρθηκαν παραπάνω, όμως, δείχνουν να προσκρούουν σε μια κεντρική αντίφαση. Ενώ στα λόγια ο Αλέξης Τσίπρας επιθυμεί το «άνοιγμα», στην πράξη ακολουθεί μια πολιτική που δείχνει σταθερά προανατολισμένη στην παλιά βάση του κόμματος, που θεωρητικά είναι η εσωκομματική του αντιπολίτευση. Εντός της εβδομάδας εμφανίστηκε εκ νέου ο ΣΥΡΙΖΑ προ του 2015. Η αξιωματική αντιπολίτευση αφενός επέλεξε την υποβάθμιση της ανομίας που εντοπίστηκε στα υπόγεια της ΑΣΟΕΕ (ξύλινα κοντάρια, υλικά για μολότοφ, κράνη, σφυριά, πέτρες, διαρρηκτικά εργαλεία), με χαρακτηριστική περίπτωση τον τέως κυβερνητικό εκπρόσωπο Δημήτρη Τζανακόπουλο, που είπε «καλά, δεν βρέθηκαν και κα-

λάσνικοφ». Αντίθετα, έκανε την επανεμφάνισή του ο ΣΥΡΙΖΑ που επιχειρεί να τεθεί επικεφαλής σε κοινωνικές αντιδράσεις, όπως αυτές που δημιουργήθηκαν μετά τη χρήση δακρυγόνων από δυνάμεις των ΜΑΤ εναντίον φοιτητών στο προαύλιο της ΑΣΟΕΕ, όταν οι τελευταίοι συγκεντρώθηκαν για να διαμαρτυρηθούν για την απόφαση της Πρυτανείας να κλείσει η σχολή μετά την αποκάλυψη της «γιάφκας».

Αλλά δεν ήταν μόνο η αντίδραση στα γεγονότα της ΑΣΟΕΕ που δείχνει πως ο ΣΥΡΙΖΑ εξακολουθεί να πολιτεύεται για την ικανοποίηση της παλιάς του εκλογικής βάσης. Η κ. Νοτοπού-

Ενώ στα λόγια ο Αλέξης Τσίπρας επιθυμεί το «άνοιγμα», στην πράξη ακολουθεί μια πολιτική που δείχνει προανατολισμένη στην παλιά βάση του κόμματος.

λου, κορυφαίο στέλεχος της νέας γενιάς, εντός της εβδομάδας χαρακτήρισε «ανοησίες να βάζεις όρια στα θαλάσσια σύνορά σου όσο διαρκεί ο πόλεμος», θυμίζοντας παλιές αναφορές του κόμματος που είχαν προκαλέσει μεγάλο μέρος της κοινής γνώμης.

Μέσα σε αυτό το αντιφατικό πλαίσιο, ο ΣΥΡΙΖΑ μεταθέτει για αργότερα την πραγματοποίηση του συνεδρίου επανεκκίνησης, το οποίο, όπως φαίνεται, πάει για την επερχόμενη άνοιξη. Εντός, πάντως, της επόμενης εβδομάδας αναμένεται να ανακοινωθεί η κεντρική οργανωτική επιτροπή ανασυγκρότησης, που θα λειτουργήσει ουσιαστικά σαν εθνικό συμβούλιο και θα έχει περισσότερα από 300 μέλη, ανάμεσα στα οποία, σύμφωνα με πηγές, δεν αποκλείεται να υπάρχουν «εκπληξείς», δηλαδή νέες προσθήκες από τον ευρύτερο προοδευτικό χώρο. Σύμφωνα με τις ίδιες πηγές, άλλωστε, η «ροή» στελεχών από τη βάση του ΚΙΝΑΛ αναμένεται να ενταθεί το επόμενο διάστημα, «όσο οι κυβερνητικές πολιτικές θα αναδεικνύουν την ανάγκη ενίσχυσης του έτερου μεγάλου πόλου».

ΑΠΟΨΗ

Αναγκαίες τομές για την ανάταξη του παραγωγικού ιστού

Του **ΑΚΗ ΣΚΕΡΤΣΟΥ***

Το στοκ των κόκκινων δανείων ύψους 80 δισ. ευρώ αποτελεί βαρίδι για την οικονομία και τις τράπεζες. Όσο καθυστερούμε την αναδιάρθρωσή τους, τόσο παρατείνουμε την οριστική έξοδο της χώρας από την κρίση. Τα βήματα που έχουν γίνει έως τώρα στο πεδίο αυτό δεν είναι ικανοποιητικά. Τουλάχιστον όχι για μια χώρα που διαθέτει τον υψηλότερο δείκτη NPLs πανευρωπαϊκά. Λόγω όμως αυτής της αδικαιολόγητης αδράνειας, συντηρούμε σε ομπρία χιλιάδες δανειολήπτες αλλά και επιχειρήσεις-ζόμπι.

Ειδικότερα στο μέτωπο των επιχειρηματικών κόκκινων δανείων, τίθεται επιτακτικά το ζήτημα της διάσωσης του υγιούς τμήματος των υπερχρεωμένων επιχειρήσεων. Εκεί η νομοθεσία δεν επιτρέπει σήμερα τη γρήγορη αλλαγή διοικήσεων. Ετσι σημαντικά παραγωγικά κεφάλαια μένουν αδρανή και απαξιώνονται σε καθημερινή βάση, θέσεις εργασίας χάνονται και το τραπεζικό σύστημα καθυλώνεται.

Με το φορολογικό νομοσχέδιο, η διαδοχή στην αλληλέγγυα ευθύνη καταργείται απολύτως και εναρμονίζεται με αντίστοιχες ευρωπαϊκές πρακτικές.

Είναι βέβαιο ότι απαιτούνται τολμηρά βήματα και τομές για να βγούμε από αυτό το τέλμα. Και η κυβέρνηση αυτή είναι αποφασισμένη να το πράξει. Η διάσωση της κεφαλαιουχικής αξίας μέσα από ταχείες αναδιρθρώσεις προβληματικών επιχειρήσεων αποτελεί βασική προτεραιότητα της πολιτικής μας για να προσελκύσουμε νέες επενδύσεις και να δημιουργήσουμε περισσότερες δουλειές.

Εκεί στοχεύουν οι παρεμβάσεις που γίνονται από την κυβέρνηση τόσο στον ποινικό κώδικα για τις ευθύνες των τραπεζικών στελεχών όσο και στον κώδικα φορολογικής διαδικασίας. Να σαρώσουμε εμπόδια

που καθυστερούν αδικαιολόγητα τη ρύθμιση χρεών, το «κούρεμα» οφειλών και την επαναπώληση, καθαρών πλέον από περιττά βάρη, των επιχειρήσεων αυτών.

Το φορολογικό νομοσχέδιο που σύντομα θα εισαχθεί στη Βουλή περιέχει μια σημαντική μεταρρύθμιση προς αυτή την κατεύθυνση, που θα συμβάλει στην εύρυθμη λειτουργία της αγοράς, στην αποκατάσταση κλίματος ασφάλειας των συναλλαγών και στην εμπέδωση της κανονικότητας στη λειτουργία της οικονομίας. Θεραπεύει δε μια οξεία στρέβλωση που προϋπήρχε πολύ πριν από την κρίση και εντοπίζεται στο άρθρο 50 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ΚΦΔ).

Το μέγεθος της στρέβλωσης και του παραλογισμού που συνδέεται με το άρθρο 50 μπορεί να παραλληλιστεί μόνο με ένα δικαστικό σύστημα, όπου ο συνήγορος υπεράσπισης μοιράζεται την ίδια ποινή με τον κατηγορούμενο, ή με ένα σύστημα υγείας, όπου ο χειρουργός μοιράζεται την τύχη του ασθενούς, αν αποτύχει η επέμβαση! Ποιος θα

έβρισκε δικηγόρο να τον υπερασπίζει ή γιατρό να τον χειρουργήσει;

Αυτό συμβαίνει και με την ισχύουσα ρύθμιση για τις υποχρεώσεις των νομικών προσώπων προς το Ελληνικό Δημόσιο, σύμφωνα με την οποία ένα είδος αντικειμενικής ευθύνης διαχέεται εις βάρος των διοικούντων τα νομικά πρόσωπα ανεξαρτήτως του πότε και από ποιον διαπράχθηκε η φορολογική παράβαση.

Πρόκειται για άλλη μία ελληνική ιδιαιτερότητα που δεν απαντάται σε καμία άλλη ευρωπαϊκή νομοθεσία. Αντιθέτως, σε όλες τις δικαιοδοσίες της Ε.Ε. τα μέλη της διοίκησης ευθύνονται μόνο για οφειλές που δημιουργούνται κατά τον χρόνο της θητείας τους.

Είναι εύλογο αν ο διευθύνων σύμβουλος Χ δεν κατέβαλε το ΦΠΑ ή τους παρακρατούμενους φόρους, που δημιουργήθηκαν ως φορολογικές υποχρεώσεις στη διάρκεια της θητείας του, να ευθύνεται ο ίδιος προσωπικά. Οχι όμως την ίδια ακριβώς ευθύνη να έχουν και τα πρόσωπα που τον διαδέχονται στη διοίκη-

ση της επιχείρησης, πληρώνοντας το τίμημα με την προσωπική τους περιουσία. Ακόμη χειρότερα, με το ισχύον καθεστώς, την ίδια αλληλέγγυα ευθύνη έχουν ακόμη και οι εκκαθαριστές των επιχειρήσεων που είχαν την ατυχία να διοριστούν από το Δικαστήριο!

Συνέπεια της δρακόντειας αυτής νομοθεσίας είναι η (πολύ συντηρημένη) άρνηση ανάληψης καθηκόντων εκκαθαριστή, με αποτέλεσμα νομικά πρόσωπα που τελούν υπό εκκαθάριση να βρίσκονται για χρόνια σε κατάσταση τέλματος. Αλλά και πολλές εταιρείες του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα, με ληξιπρόθεσμες οφειλές προς το Δημόσιο, πολύ συχνά αδυνατούν να απευθυνθούν σε έμπειρο στέλεχη για την ανάληψη διαχειριστικών καθηκόντων, καθώς η αλληλέγγυα ευθύνη είναι απολύτως αποτρεπτική.

Με το φορολογικό νομοσχέδιο, λοιπόν, η διαδοχή στην αλληλέγγυα ευθύνη καταργείται απολύτως και εναρμονίζεται με αντίστοιχες ευρωπαϊκές πρακτικές. Και εκλογικεύεται το πλαίσιο ευθύνης των

διοικούντων κατά τη διάρκεια της θητείας των οποίων δημιουργήθηκε η οφειλή. Τίθεται ως προϋπόθεση, μεταξύ άλλων, και η υπατιότητα του διοικούντος, όπως συμβαίνει ήδη στη Γαλλία και στο Ηνωμένο Βασίλειο, προκειμένου να στοιχειοθετηθεί αλληλέγγυα ευθύνη με το νομικό πρόσωπο για χρέη που ο διοικων δημιούργησε στη διάρκεια της θητείας του και μόνο.

Με το πλέγμα των παραπάνω ρυθμίσεων και βεβαίως με το σχέδιο «Ηρακλής» που θα παρέχει εγγυήσεις του ελληνικού Δημοσίου, με την έγκριση της Διεύθυνσης Ανταγωνισμού της Κομισιόν, για μαζικές τιτλοποιήσεις κόκκινων δανείων από τις συστημικές τράπεζες, φιλοδοξούμε να μειώσουμε δραστικά το μέγεθος των κόκκινων δανείων έως το 2021. Κυρίως όμως ερχόμαστε πιο κοντά στην ευρωπαϊκή πραγματικότητα που είναι και το διαχρονικό ζητούμενο για να δημιουργήσουμε ένα πιο φιλικό προς την ανάπτυξη περιβάλλον.

* Ο κ. Ακης Σκέρτσος είναι υφυπουργός παρά τω Πρωθυπουργώ.

Κωδικός «μεσαία τάξη» η στρατηγική Μητσοτάκη

Με έμφραση στην οικονομική πολιτική

Της **ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΙΑΣ ΠΕΛΩΝΗ**

«**Εμείς** είμαστε το κόμμα του ιδιωτικού τομέα, είμαστε το κόμμα της μεσαίας τάξης, θα τη στηρίξουμε και θα την εκφράσουμε πολιτικά», είχε πει ο Κυριάκος Μητσοτάκης στις 21 Ιουνίου κατά την επίσημη παρουσίαση του κυβερνητικού προγράμματος της Ν.Δ. Η στήριξη της μεσαίας τάξης και η στροφή προς το Κέντρο, στρατηγικές επιλογές του κ. Μητσοτάκη στον δρόμο προς τις κάλπες της 7ης Ιουλίου, δεν ήταν, λένε στην Πειραιώς, μόνο μια εκλογική τακτική, αλλά μια στρατηγική που ο πρωθυπουργός είναι αποφασισμένος να συνεχίσει και την οποία θα ακολουθήσει και η Ν.Δ.

Η επιλογή αυτή αναδεικνύεται κυρίως από την αλλαγή του μείγματος οικονομικής πολιτικής και τις μειώσεις φόρων που βρίσκονται στον πυρήνα του κυβερνητικού προγράμματος, αλλά και από το άνοιγμα της βεντάλιας της κυβερνητικής ατζέντας σε πεδία όπως το περιβάλλον, που μέχρι πρότινος δεν θεωρούνταν «γρήπεδο» της Κεντροδεξιάς. Ο πρωθυπουργός γνωρίζει ότι η εκλογική του επιτυχία οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στη μεσαία τάξη. Εξάλλου από αυτή – στενοί συνεργάτες του κ. Μητσοτάκη την αποκαλούσαν στον δρόμο προς τις εκλογές «μέτωπο λογικής και μέτρου»– περνά ο δρόμος για την εδραίωση της πολιτικής κυριαρχίας του και σε αυτή επιδιώκει να διατηρήσει και να ενισχύσει τα ερείσματά του μέχρι της εξάντληση της (πρώτης) τετραετίας.

Η τελευταία εξαγγελία που έκανε ο κ. Μητσοτάκης από το βήμα του Thessaloniki Summit και αφορούσε

τους ελεύθερους επαγγελματίες και τις υπερόγκες ασφαλιστικές εισφορές, μόνο τυχαία δεν ήταν. Υπενθυμίζεται ότι ο πρωθυπουργός ανακοίνωσε ότι στο πλαίσιο του νέου ασφαλιστικού θα εισαχθεί ένα νέο σύστημα με ελεύθερη επιλογή εισφορών, το οποίο θα αποσυνδέει την ασφάλιση από τα χρόνια εργασίας και το εισόδημα. Η ευελιξία του συστήματος θα συνίσταται στην πληρωμή εισφορών ενός μίνιμουμ που θα αφορά τον κατώτατο μισθό και στη δυνατότητα που θα δίνεται από εκεί και πάνω να ανέβει κανείς «κλάσεις». Δηλαδή, αν θέλει να έχει μεγαλύτερη σύνταξη, να πληρώνει μεγαλύτερη εισφορά, ενώ θα υπάρχει ανώτερη επιλογή κλάσης από κάποια χρόνια εργασίας κι έπειτα.

Σύμφωνα με πληροφορίες, δεν αποκλείεται το ασφαλιστικό να κατατεθεί ακόμα και την ερχόμενη εβδομάδα ως χωριστή ρύθμιση.

Μάλιστα, σύμφωνα με πληροφορίες, δεν αποκλείεται το ασφαλιστικό να κατατεθεί ακόμα και την ερχόμενη εβδομάδα ως χωριστή ρύθμιση, ώστε να ψηφιστεί περίπου μαζί με το φορολογικό και να εφαρμοστεί από την 1η Ιανουαρίου 2020 μαζί με τη νέα φορολογική κλίμακα. Αν συνυπολογιστεί η άμεση μείωση του ΕΝΦΙΑ –το σχετικό νομοσχέδιο ο κ. Μητσοτάκης το είχε χαρακτηρίσει «ταυτότητα» της νέας κυβέρνησης– και η μει-

Ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης επιδιώκει να κεφαλαιοποιήσει την εκλογική νίκη και να εδραιώσει το προβάδισμά του στις ομάδες που «τιμώρησαν» τον ΣΥΡΙΖΑ, καθώς, σύμφωνα με πηγές από το Μαξίμου, θεωρεί ότι σύντομα και ο Αλέξης Τσίπρας θα επιδιώξει να «ψαρέψει» από τον χώρο του Κέντρου.

Το «στοίχημα» της ασφάλειας

Η τάξη και η ασφάλεια δεν έχουν πολιτικό πρόσημο, επαναλαμβάνει ο κ. Μητσοτάκης. Η κυβέρνησή του το αποδεικνύει εμπράκτως με την προτεραιότητα που δίνει στο «να επιστρέψουν τα πανεπιστήμια και οι γειτονιές στους νόμιμους χρήστες και ιδιοκτήτες τους», όπως σημείωσε ο κυβερνητικός εκπρόσωπος, δηλώνοντας την απόφαση της κυβέρνησης να εφαρμόσει τη νομιμότητα. Η ασφάλεια αποτελεί κρίσιμο ζήτημα για τη μεσαία τάξη, ενώ, όπως δείχνουν και οι δημοσκοπήσεις, η κρίσιμότητά του διαπερνά τις κομματικές γραμμές. Στο Μαξίμου θεωρούν ότι η ρητορική που υιοθέτησαν στελέχη του ΣΥΡΙΖΑ τις τελευταίες μέρες λειτουργεί υπέρ της κυβέρνησης, καθώς θυμίζει τις εποχές που ήταν ένα κόμμα του 3%. Δεν είναι η μόνη κινδυνολογία του ΣΥΡΙΖΑ περί «ακροδεξιάς του Μητσοτάκη» που στην κυβέρνηση θεωρούν ότι αποδεικνύεται κενό γράμμα. Οι μετρήσεις δείχνουν ότι συνολικά το 81,4% των πολιτών (Μarc) θεωρεί ότι η κυβέρνηση θα τηρήσει αρκετές/πολλές ή όλες τις δεσμεύσεις της.

ωση της φορολογίας εισοδήματος για μισθωτούς, συνταξιούχους και ελεύθερους επαγγελματίες, η σπουδή της κυβέρνησης να εφαρμόσει εμπροσθοβαρώς τα μέτρα ανακούφισης της μεσαίας τάξης δεν συνδέεται μόνο με την περίοδο χάριτος που έχει ως νέα κυβέρνηση.

Ο πρωθυπουργός προφανώς επιδιώκει να κεφαλαιοποιήσει την εκλογική νίκη και να εδραιώσει το προβάδισμά του στις ομάδες που «τιμώρησαν» τον ΣΥΡΙΖΑ

και, καθώς, σύμφωνα με πηγές από το Μαξίμου, θεωρεί ότι σύντομα και ο Αλέξης Τσίπρας θα επιδιώξει να «ψαρέψει» από τον χώρο του Κέντρου, να εδραιώσει την κυριαρχία του πριν ο ΣΥΡΙΖΑ κατορθώσει να βρει τα αντιπολιτευτικά του βήματα. Το μήνυμα από επίσημα κυβερνητικά χείλη, ότι ο τρόπος με τον οποίο συμπεριφέρεται ο ΣΥΡΙΖΑ ταυτιζόμενος στην ουσία με τους «μπαχαλάκηδες», δεν συνάδει με το εκλογικό ποσο-

στό του, αλλά με ένα κόμμα της τάξεως του 3%, δεν ήταν τυχαίο.

Στην ίδια στρατηγική εντάσσεται και η ρητορική μετριοπάθειας και αναζήτησης συναινέσεων που ακολουθεί ο κ. Μητσοτάκης, συνεχίζοντας μάλιστα την προεκλογική τακτική του να μην απευθύνεται καν στον Αλέξη Τσίπρα. Εξάλλου, αξίζει να αναφερθεί ότι όταν πριν από τις ευρωεκλογές σημειώθηκε η έντονη προσωπική αντιπαράθεση του κ. Μητσοτάκη με τον κ. Τσίπρα στη Βουλή, στο Μοσχάτο είχαν χτυπήσει δημοσκοπικά «καμπανάκια» ότι το Κέντρο κινδύνευε να χαθεί.

Το συνέδριο

Την ίδια ώρα, δεν είναι τυχαίο το ότι ο πρωθυπουργός επιλέγει ο ίδιος να αναδεικνύει μέσω συναντήσεων μια ατζέντα που δεν θυμίζει «δεξιό» κόμμα και αυτή αφορά τα περιβαλλοντικά θέματα –πρόσφατα συνάντησε στο Μαξίμου εκπροσώπους περιβαλλοντικών οργανώσεων–, τα δικαιώματα, αλλά και την τεχνολογία. Η στρατηγική αυτή υπηρετείται και αναδεικνύεται ξεκάθαρα και στο επικείμενο συνέδριο της Ν.Δ. (29 Νοεμβρίου - 1 Δεκεμβρίου) τόσο από τους συμμετέχοντες και

βασικούς εισηγητές που, σύμφωνα με πληροφορίες, δεν προέρχονται από τη Ν.Δ. όσο και από τις θεματικές. Μια από τις βασικές θεματικές του συνεδρίου, που «πατάει» πάνω στην εκλογική νίκη της Ν.Δ. της 7ης Ιουλίου, είναι η νίκη κατά του λαϊκισμού και το παράδειγμα της Ελλάδας. Βασικό αφήγημα που αναμένεται να αναδειχθεί είναι ότι η νίκη της Ν.Δ. είναι το αποτέλεσμα μιας στρατηγικής επιλογής για στροφή προς το Κέντρο, που κρίθηκε επιτυχημένη και θα συνεχιστεί.

Αυτή αφορά τόσο τα πρόσωπα όσο και τις θεματικές που θα αναδείξει στο συνέδριο και έχουν στο επίκεντρο τις γυναίκες, την «πράσινη» ατζέντα και την ψηφιακή εποχή. Στόχος είναι, κατά την επιθυμία του κ. Μητσοτάκη, το κόμμα να εξακολουθήσει να είναι παραγωγός πολιτικής και να μην είναι απλώς παρακολουθήμα της κυβέρνησης. Και υπό αυτό το πρίσμα, οι επιτελείς της Ν.Δ. δεν κρύβουν ότι επιθυμία τους είναι, μέσω της ανάδειξης και εκλαϊκευσης θεμάτων που αλλάζουν την καθημερινότητα του πολίτη (όπως το περιβάλλον και η τεχνολογία), το κόμμα να παίξει και έναν παιδευτικό ρόλο.

ΑΠΟΨΗ

Ιδεολογικές αντιφάσεις της Ν.Δ.

Του **ΕΥΚΛΕΙΔΗ ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΥ***

Οικογένεια

Οι συντηρητικές παρατάξεις υποτιθέεται ότι στηρίζουν την οικογένεια. Είτε λόγω παράδοσης και παλαιότερων μαχών ενάντια στον φιλελευθερισμό είτε λόγω σύνδεσης με την Εκκλησία, η οικογένεια παρουσιάζεται ως ανάχωμα ενάντια σε επικίνδυνες ιδέες και νεωτερισμούς – ως βασικό θεμέλιο σταθερότητας του συστήματος.

Η.Ν.Δ. δεν αποτελεί εξαίρεση. Οι επιδόσεις της σε αυτό το πεδίο στην προ κρίσης εποχή μπορεί να μην ήταν εντυπωσιακές –για παράδειγμα ποτέ δεν είχαμε κοινωνικό κράτος υπέρ του παιδιού και η παιδική φτώχεια ήταν πάντα σε υψηλό επίπεδο– αλλά η Ν.Δ. είχε άλλους τρόπους να απευθύνεται στην οικογένεια, κυρίως μέσω του πελατειακού συστήματος και των μικροεξυπηρετήσεων όλων των ειδών.

Πόσο συμβατή είναι όμως μια νεοφιλελεύθερη οικονομική πολιτική, εμμονική στην απελευθέρωση της αγοράς εργασίας, με παρεμβάσεις υπέρ της οικογένειας; Η οικογένεια υποτιθέεται ότι βασίζεται στις αξίες της δέσμευσης και της εμπιστοσύνης. Η απελευθερωμένη αγορά εργασίας επιτάσσει πολλές φορές δύο δουλειές –αν βέβαια υπάρχουν–, μεγάλες καθημερινές μετακινήσεις ή μετατοπίσεις σε άλλες περιοχές. Αντί ενός σταθερού περιβάλλοντος, ο νεοφιλελευθερισμός οδηγεί στην αβεβαιότητα, στην παροδικότητα και στην αστάθεια. Ένα νέο ζευγάρι, που δεν έχει τα μέσα ούτε την αυτο-

πεποίθηση για το μέλλον ώστε να δημιουργήσει οικογένεια, αποτελεί χαρακτηριστική εικόνα της εποχής μας. Η νέα ταινία του Κεν Λόουτς μας δίνει μια τρομακτική απεικόνιση αυτής της νέας κατάστασης.

Οι οικογένειες, και τα παιδιά ιδιαίτερα, υπέστησαν μεγάλο πλήγμα στην κρίση και στην περίοδο μετά. Το υπουργείο Εργασίας επί ΣΥΡΙΖΑ είχε, παρά τις δυσκολίες, μια συγκροτημένη στρατηγική αντιμετώπισης του προβλήματος. Οι νεοφιλελεύθερες πολιτικές δεν μπορούν εκ φύσεως να πατήσουν πάνω σε αυτά τα επιτεύγματα.

Εκπαίδευση

Η ιδέα των ίσων ευκαιριών, της κοινωνικής κινητικότητας, επίσης είναι μέρος της συντηρητικής ιδεολογίας, πρωτίστως ως αντίδοτο στην επικίνδυνη ιδέα της ισότητας των αποτελεσμάτων, που θέτει θέματα αναδιανομής του εισοδήματος, του πλούτου και γενικότερα της πρόσβασης σε κοινωνικά αγαθά. Για την ελληνική και ευρωπαϊκή Δεξιά, η μεγάλη ελπίδα για τις ίσες ευκαιρίες και την κοινωνική κινητικότητα ήταν η εκπαίδευση. Βέβαια οι περισσότερες μελέτες αναδεικνύουν ότι οι χώρες με τη μεγαλύτερη ισότητα αποτελεσμάτων είναι αυτές που επιτυγχάνουν και τη μεγαλύτερη ισότητα ευκαιριών και τη μεγαλύτερη κοινωνική κινητικότητα. Αλλά αυτό πάντα ίσχυε.

Όμως στον σύγχρονο καπιταλισμό οι ανισότητες έχουν αυξηθεί και έχουν αλλάξει μορφή. Στα πρώτα χρόνια του νεοφιλελευθερισμού, οι ανισότητες οφείλονταν κυρί-

«Η πτώση των μεσαίων στρωμάτων έγινε σε πολύ μεγάλο βαθμό στην περίοδο 2010-2014, και στην περίοδο της κυβέρνησης του ΣΥΡΙΖΑ είχαμε μια μικρή ανάκαμψη».

Ο εθνικισμός και η ξενοφοβία, ο νόμος και η τάξη, αποτελούν παραδοσιακά όπλα για τις συντηρητικές δυνάμεις, σε έλλειψη αναπτυξιακού και κοινωνικού οράματος.

ως στην ανισότητα μισθών. Τα τελευταία χρόνια, στις ανεπτυγμένες οικονομίες, έχουμε και μια σημαντικότερη μείωση του μερι-

δίου της εργασίας στο εθνικό εισόδημα, με αντίστοιχη αύξηση στο μερίδιο του κεφαλαίου. Εν ολίγοις, τώρα η ανισότητα λόγω ιδιοκτησίας των μέσων παραγωγής είναι μεγαλύτερη από την ανισότητα πλούτου, που είναι μεγαλύτερη από την ανισότητα εισοδήματος.

Σε αυτή την περίπτωση η εκπαίδευση παύει να αποτελεί διέξοδο. Η αντικατάσταση εργαζομένων με πιο εκπαιδευμένους εργαζόμενους δεν μπορεί να αλλάξει την τάση προς την ανισότητα, όταν ένα ολοένα αυξανόμενο μερίδιο του εθνικού εισοδήματος απλά δεν πιάει στους εργαζόμενους.

Μεσαία στρώματα

Τα μεσαία στρώματα αποτελούν μια κοινωνική κατηγορία, αλλά για τις συντηρητικές αφηγήσεις αποτελούν πρωτίστως μια ιδεολογία: απλοί οικογενειάρχες, η ρακοκοκαλιά του συστήματος, εμπόδιο σε συλλογικά εγχειρήματα.

Το πρόβλημα για τις συντηρητικές δυνάμεις είναι ότι οι νεοφιλελεύθερες πολιτικές έχουν διαταράξει σοβαρά αυτή τη σχέση. Παντού τα μεσαία στρώματα στριμωχονται: από τους στάσιμους μισθούς, από την έλλειψη θέσεων εργασίας με προσδοκία επαγγελματικής ανέودου, από το κόστος μεταφορών (ιδιαίτερα στην περιφέρεια) ή στέγης (ιδιαίτερα στις μεγάλες πόλεις), από πολιτικές απορρύθμισης που ευνοούν μεγάλες επιχειρήσεις και αλυσίδες, και από αλλά πολλά.

Η.Ν.Δ. σε κάποιο βαθμό έπεισε ότι η κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ ήταν αυτή που κατέστρεψε αυτά τα στρώματα. Αυτό δεν στέκει εμπειρικά – η πτώση των μεσαίων στρωμάτων έγινε σε πολύ μεγάλο βαθμό στην περίοδο 2010-2014, και στην περίοδο της κυβέρνησης του ΣΥΡΙΖΑ είχαμε μια μικρή ανάκαμψη.

Αλλά τώρα καλείται η Ν.Δ. να δώσει ουσιαστική λύση στα προβλήματα των μεσαίων στρωμάτων. Η φορολογική πολιτική για το 2020 μπορεί να δώσει κάποιες ανάσες στους αυτοαπασχολούμενους –αν και είμαστε εν αναμονή των αλλαγών στο ασφαλιστικό– αλλά η ελάφρυνση για τον μεγάλο κορμό των μισθωτών και συνταξιούχων θα είναι ελάχιστη. Ταυτόχρονα, παρεμ-

βάσεις στη λογική της φιλελευθεροποίησης και απορρύθμισης θα δημιουργήσουν προβλήματα γενικότερα για τα μεσαία στρώματα, καθώς ευνοούν το μεγάλο ψάρι έναντι του μικρού.

Ευθυγράμμιση με αυταρχικές πολιτικές γενικότερα

Τρεις μεγάλες αντιφάσεις στον κορμό της ιδεολογίας της Ν.Δ. και στην πιθανότητα να οικοδομήσει ένα ηγεμονικό σχέδιο για τα επόμενα χρόνια. Δύσκολα να πιστέψει κανείς ότι οι οικογένειες και τα μεσαία στρώματα θα δουν ουσιαστική βελτίωση – το αντίθετο μάλλον. Ούτε η εκπαίδευση θα έχει τη δυνατότητα να αμβλύνει το κοινωνικό ζήτημα που προκύπτει από την αυξανόμενη ανισότητα.

Εκεί που δεν υπάρχει αντίφαση είναι ανάμεσα στο οικονομικό πρόγραμμα και στην αυταρχική πολιτική στο κράτος, στις εργασιακές σχέσεις, στο μεταναστευτικό – παντού. Ο εθνικισμός και η ξενοφοβία, ο νόμος και η τάξη, αποτελούν παραδοσιακά όπλα για τις συντηρητικές δυνάμεις, σε έλλειψη αναπτυξιακού και κοινωνικού οράματος. Η ιδέα είναι να οικοδομηθεί η ηγεμονία πάνω σε μια νέα, πιο αυταρχική και εθνική συνείδηση και ταυτότητα.

Βέβαια και εδώ υπάρχει αντίφαση. Αλλά σε αυτή την περίπτωση με τις φιλελεύθερες ιδέες της δημοκρατίας, της ισονομίας και των ατομικών δικαιωμάτων.

* Ο κ. Ευκλείδης Τσακαλώτος είναι βουλευτής ΣΥΡΙΖΑ, τέως υπουργός Οικονομικών.

Το Τείχος, «θύμα» του ελληνικού μνημονίου

Η περιπέτεια τμήματός του, το οποίο βρέθηκε από το Βερολίνο στη Θεσσαλονίκη, αλλά «εξαφανίστηκε» άρον άρον το 2015

Του ΣΤΑΥΡΟΥ ΤΖΙΜΑ

«Πήγα στη μάντρα όπου φυλάσσονταν κομμάτια από το Τείχος και διάλεξα ένα στο οποίο κάποιος, που θα είχε υποφέρει όταν ήταν όρθιο ακόμη, είχε ζωγραφίσει συμβολικά μια καγκελόφρακτη πόρτα. Στο μυαλό μου ήρθαν εκείνες οι στιγμές, τα όσα υπέφερα επτά χρόνια στα χέρια της Στάζι, πίσω από αυτό το Τείχος. Δεν ήταν εύκολο για μένα. Το φόρτωσα συγκινημένος σε μια νταλικά με τη βοήθεια του οδηγού της και έφυγε για την Ελλάδα. Πού να φανταστώ, όμως, ότι θα έφτανε η στιγμή που στην πατρίδα μου θα το γύριζαν “κατάμουντρα” πίσω σε αυτούς που τους το δώρισαν. Ήταν ύβρις προς όσους άφησαν την τελευταία τους πνοή προσπαθώντας να δρασκελίσουν αυτό το τείχος...», αφηγείται στην «Κ» ο Έλληνας μετανάστης στο Βερολίνο Γιώργος Μπακαλιός.

Και κάπως έτσι αρχίζει η εν Ελλάδα περιπέτεια του Τείχους του Βερολίνου, που εξελίχθηκε στα περίκωρα της Θεσσαλονίκης με μια διόλου τιμητική για εμάς για τους Έλληνες κατάληξη.

Ήταν το 2012 όταν ο τότε δήμαρχος Λαγκαδά Θεσσαλονίκης, Γιάννης Αναστασιάδης, επισκέφθηκε τον «αδελφό» δήμο Στέ-

Το ανεπιθύμητο κομμάτι του Τείχους του Βερολίνου μεταφέρθηκε τελικά στο προαύλιο του Ινστιτούτου Γκαίτε, όπου έκτοτε στέκει «κατακωνισμένο».

Στήθηκε, το 2012, στην είσοδο του πολυσύχναστου χώρου των ιαματικών λουτρών στον Λαγκαδά, για να θυμίζει το ιδεολογικό και πολιτικό χάσμα του Ψυχρού Πολέμου.

γκλitis-Ζέλεντορφ του Βερολίνου, προσκεκλημένος του ομολόγου του Νόρμπερτ Κορπ, και μία από τις ξεναγήσεις που τον έγιναν ήταν στον χώρο όπου φυλάσσονται συντρίμια του περιβόητου Τείχους.

Όταν στη σχετική ενημέρωση του αναφέρθηκε ότι πόλεις απ’ όλο τον κόσμο, από το Λονδίνο έως τη Σεούλ, τη Μαδρίτη μέχρι το Μπουένος Αϊρες, τις Βρυξέλλες, το Μεξικό, τη Χάιφα κ.ά. εφοδίστηκαν τμήματά του και τα εγκατέστησαν σε δρόμους και πλατείες, για να συμβολίζουν το ιδεολογικό και πολιτικό χάσμα του Ψυχρού Πολέμου, ο Έλληνας δήμαρχος εξέφρασε το ενδιαφέρον να εγκαταστήσει και αυτός ένα κομμάτι στον δήμο του, με τον οποίο το Στέγκλιτς-Ζέλεντορφ είχε αδελφοποιηθεί από τη δεκαετία του ’80.

Μετά χαράς, ο Γερμανός συνάδελφος του ανταποκρίθηκε στο αίτημα και, μερικές εβδομάδες μετά, φώναξε τον Μπακαλιό, ο οποίος

Φέτος, ανήμερα της επετείου πτώσης του Τείχους, το γερμανικό προξενείο οργάνωσε εκδηλώσεις στη Νέα Παραλία, στο άγαλμα του Μεγάλου Αλεξάνδρου.

είχε πρωτοστατήσει στην αδελφοποίηση (αρχικά ο γερμανικός δήμος αδελφοποιήθηκε με τον Δήμο Σοχού, ο οποίος με τη συνένωση εντάχθηκε στον Λαγκαδά μεταφέροντας και την αδελφοποίηση), διάλεξαν ένα τμήμα και το φόρτωσαν σε νταλικά με προορισμό τον Λαγκαδά.

«Το έφερα ως ένα κομμάτι της παγκόσμιας ιστορίας», λέει στην «Κ» ο πρώην δήμαρχος Λαγκαδά. Στις 3 Οκτωβρίου του 2012,

εν μέσω λαμπρής τελετής στην οποία παρέστησαν μεταξύ άλλων ο «αδελφός» δήμαρχος Κορπ και ο τότε υπουργός Μακεδονίας-Θράκης Θεόδωρος Καραόγλου, «το Τείχος του Βερολίνου» στήθηκε, μέρα μεσημέρι, στην είσοδο του πολυσύχναστου χώρου των ιαματικών λουτρών και στη βάση του τοποθετήθηκε ιστός με τις σημαίες των δύο κρατών και εκείνη της Ε.Ε.

Ήταν όμως η εποχή που η Ελλάδα είχε εισέλθει στον αστερι-

Μικροί μαθητές της Θεσσαλονίκης κατασκεύασαν ένα ομοίωμα του Τείχους, το οποίο στη συνέχεια γκρέμισαν σε μια συμβολική ενέργεια.

σμό των μνημονίων, οι άνεμοι των αντιγερμανικών αισθημάτων σάρωναν και η πρωτοβουλία του δημάρχου εξελήφθη από μερίδα της τοπικής κοινωνίας –και όχι μόνο– ως πρόκληση στο «πατριωτικό αίσθημα» του ελληνικού λαού. Στο Διαδίκτυο ξέσπασε πόλεμος «κατά του Τείχους», που στοχοποιήθηκε υπό το σύνθημα «οι Γερμανοί ξανάρχονται», τις νύχτες, άγνωστοι κατέβαζαν τη γερμανική σημαία και μουντζούρωναν το μνη-

μείο ζωγραφίζοντας αγκυλωτούς σταυρούς!

Υπό αυτές τις συνθήκες και με την αντιμνημονιακή καταιγίδα να κορυφώνεται, τον Φεβρουάριο του 2015, το νεοεκλεγέν δημοτικό συμβούλιο του Λαγκαδά αποφάσισε την απομάκρυνση του τμήματος από την επικράτειά του με το σκεπτικό, όπως τόνισε τότε ο νέος δήμαρχος Γιάννης Καραγιάννης, ότι αυτό «αποτελεί κομμάτι της γερμανικής ιστορίας αλλά δεν έχει καμία σχέση

με την ελληνική ιστορία, τον τόπο μας και, ως εκ τούτου, δεν υπάρχει λόγος να έχει θέση στον περιβάλλοντα χώρο των Λουτρών».

Ήταν ένας εύσχημος τρόπος να ξεφορτωθεί η δημοτική αρχή αυτό το επικίνδυνο «δώρο» φοβούμενη ενδόμυχα –μολονότι ο δήμαρχος το παραδέχτηκε μιλώντας στην «Κ»– ότι θα μπορούσε να εξελιχθεί σε διπλωματικό επεισόδιο μια ενδεχόμενη καταστροφή του τις μέρες του αντιγερμανικού παροξυσμού, αλλά και θα προκαλούσε την (εκλογική) μήνι των πολέμιων της πρωτοβουλίας. Από μίαν άποψη ήταν και το Τείχος μια «παράπλευρη απώλεια» των μνημονίων...

Έτσι, σε συνεννόηση με το γερμανικό προξενείο Θεσσαλονίκης, το ανεπιθύμητο τμήμα φορτώθηκε πάλι σε νταλικά και μεταφέρθηκε, αυτή τη φορά στο προαύλιο του Ινστιτούτου Γκαίτε, όπου έκτοτε στέκει κατακωνισμένο, μακριά από τη κοινή θέα ώστε να μην «προκαλεί».

Για τους «αδελφούς» Γερμανούς του Βερολίνου και τους εκεί Έλληνες που είχαν πρωτοστατήσει στην ενδυνάμωση των σχέσεων μεταξύ των δύο δήμων, η απόφαση ήταν ένα σοκ. «Το εξέλαβαν ως μεγάλη προσβολή και για εμάς όλους ήταν μια ντροπή, δεδομένου ότι το κομμάτι αυτό συμβόλιζε την εναντίω-

Υπό το σύνθημα «οι Γερμανοί ξανάρχονται», τις νύχτες, άγνωστοι κατέβαζαν τη γερμανική σημαία και μουντζούρωναν το μνημείο ζωγραφίζοντας αγκυλωτούς σταυρούς!

ση στον δικασμό», είπε στην «Κ» ο κ. Μπακαλιός. Την οποία ίσως «ξεπλύνει», ο δήμαρχος Θεσσαλονίκης Κωνσταντίνος Ζέρβας, ο οποίος με δήλωσή του στην «Κ» εξέφρασε την πρόθεσή του να εγκαταστήσει το «ανεπιθύμητο» κομμάτι του Τείχους του Βερολίνου σε περιοιπτη θέση σε κάποιο κεντρικό πάρκο της πόλης.

«Θα το αναδειξουμε ως σύμβολο ενότητας και απέχθειας ενάντια σε κάθε δικασμό», ανέφερε χαρακτηριστικά ο κ. Ζέρβας, ο οποίος ανήμερα την πτώση του Τείχους συμμετείχε σε εκδηλώσεις που οργάνωσε στη Νέα Παραλία, στο άγαλμα του Μεγάλου Αλεξάνδρου, το τοπικό γερμανικό προξενείο.

Μικροί μαθητές κατασκεύασαν ένα ομοίωμα του Τείχους, το οποίο στη συνέχεια γκρέμισαν σε μια συμβολική ενέργεια. Το ξεχασμένο κομμάτι-μνημείο του πραγματικού Τείχους, στην αυλή του Γκαίτε, δεν το θυμήθηκε κανείς στην τριακοστή επέτειό του.

Ο Έλληνας που βρέθηκε στο στόχαστρο της περιβόητης Στάζι

Στις 15 Μαΐου 1970, ο Γιώργος Μπακαλιός πέρασε κανονικά το φυλάκιο στο τείχος που κώριζε το Βερολίνο και μπήκε στον ανατολικό τομέα, έχοντας μαζί του και τον πατέρα του. Ήταν μια συνηθισμένη διαδρομή για τον Μπακαλιό, αφού εργαζόμενος ως κοινωνικός λειτουργός της Ευαγγελικής Εκκλησίας, επιφορτισμένος να βοηθάει τους Έλληνες μετανάστες στο Δυτικό Βερολίνο, που αριθμούσαν τότε γύρω στις 3.000, μπεινόβγαινε από το 1966 σχεδόν καθημερινά στο Ανατολικό.

«Οι Έλληνες δεν γνώριζαν καλά τη γλώσσα και ήταν πολύ δύσκολο να συνεννοηθούν στις αρμόδιες υπηρεσίες. Την εποχή εκείνη, για να ταξιδέψει κάποιος με αυτοκίνητο, λεωφορείο ή τρένο έπρεπε να έχει μια ειδική βίζα διέλευσης, όπως την ονόμαζαν, την οποία έπαιρναν στο Ανατολικό Βερολίνο. Πλιν των Ανατολικογερμανών, οι άνθρωποι μπεινόβγαιναν σχετικά εύκολα στο Ανατολικό Βερολίνο, πολλοί Έλληνες πήγαιναν για διασκέδαση αλλά και έκα-

Ο μετανάστης Γιώργος Μπακαλιός μιλάει στην «Κ» για την περιπέτεια και την επιτάχρνη φυλάκισή του στην Ανατολική Γερμανία.

ναν σχέσεις με γυναίκες, κάποιοι μάλιστα είχαν δημιουργήσει και οικογένειες. Αλλά και στο Δυτικό Βερολίνο πήγαινα στα εργοστάσια και στους ξενώνες των Ελλήνων και βοηθούσα όπου υπήρχε πρόβλημα», αφηγείται στην «Κ» ο κ. Μπακαλιός.

«Μην γνωρίζοντας όμως καλά τη γλώσσα και τα της γραφειοκρατίας, πολλοί που πήγαιναν στο Ανατολικό Βερολίνο χρειάζονταν βοήθεια και το συνδικάτο των εργοδοτών του Δυτικού Βερολίνου ζητούσε τη συνδρομή της Ευαγγελικής Εκκλησίας που, ως υπάλληλό της, έστελνε εμένα για τη διεκπε-

ραίωση. Πηγαίνοερχόμουν νόμιμα και δεν είχα κανένα πρόβλημα, ή τουλάχιστον έτσι νόμιζα».

Η 15η Μαΐου του 1970, όμως, ήταν η ημέρα που θα σημάδευε τη ζωή του, αφού τον έριξε στα δίχτυα της διαβόητης Στάζι, που τον «φιλοξένησε» για επτά ολόκληρα χρόνια στις φυλακές της. «Εκείνη την ημέρα είχα περάσει μέσα με τον πατέρα μου για να βγάλω σ’ εκείνον και στη μητέρα μου βίζα διέλευσης να ταξιδέψουν στην Ελλάδα. Πήρα κανονικά βίζα από την αρμόδια υπηρεσία, αλλά με το που βγήκα από το γραφείο και επιβίβαστκα στο αυτοκίνητο με πλείυρισαν δύο αυτοκίνητα και χωρίς να το καταλάβω με έσυραν έξω και με επιβίβασαν σ’ ένα δικό τους, το ίδιο και τον πατέρα μου. Μας οδήγησαν σε ένα από τα κτίρια της Στάζι και επί δύο μερόνυχτα μας ανέκριναν αδιάκοπα, χωρίς νερό, φαγητό και ύπνο. Με ρωτούσαν απίστευτα πράγματα, για τα οποία δεν είχα ιδέα. Κατόπιν μου απήγγειλαν κατηγορία για κατασκοπεία και με καταδίκασαν

σε φυλάκιση δώδεκα χρόνων. Τον πατέρα μου τον κράτησαν χωρίς δική επτά μήνες και τον άφησαν ελεύθερο. Πέρασα δύσκολα σε δύο φυλακές της Στάζι, πολλές φορές στην απομόνωση. Με κατηγορούσαν ότι δούλευα για τις μυστικές υπηρεσίες της Δύσης και πρώτα απ’ όλα της ελληνικής ΚΥΠ».

Ο Μπακαλιός θα αποφυλακιστεί στις 26 Μαΐου του 1976. «Ήταν η περίοδος που η Ελλάδα είχε αποκαταστήσει διπλωματικές σχέσεις με την Ανατολική Γερμανία και η πρεσβεία μας στο Ανατολικό Βερολίνο ενήργησε».

Ο φάκελος

Παρά τη βελτίωση των διμερών σχέσεων, δεν ήταν καθόλου εύκολο να απαλλαγεί κάποιος από τα νύχια της Στάζι, όταν μάλιστα αυτή τον είχε χαρακτηρίσει και καταδικάσει ως κατάσκοπο. «Την εποχή εκείνη, η κυβέρνηση της Δυτικής Γερμανίας εξαγόραζε τις ποινές κάποιων πολιτικών κρατούμενων στην Ανατολική και μεταξύ αυτών, με παρέμβαση της Ευαγ-

γελικής Εκκλησίας και της ελληνικής πρεσβείας, “αγόρασε” κι εμένα έναντι 100.000 μάρκων». Όταν έπεσε το Τείχος –«εκείνη τη νύχτα δεν πήγα, δεν είχα το κουράγιο»– και κατέρρευσε το καθεστώς, ο Μπακαλιός έψαξε την υπόθεσή του στα αρχεία της Στάζι.

«Ο φάκελός μου είχε μέσα 11.500 σελίδες, από τις οποίες φωτοτύπησα και έχω τις 5.000. Περιείχε με λεπτομέρειες το τι έκανα, πού πήγαινα, ποιον έβρισκα, τι έλεγα και τι σκεφτόμουν. Το σημαντικότερο: Είχε τις εκθέσεις του πληροφωριοδότη, που ήταν ένας Έλληνας χαρτοπαίκτης από την Πελοπόννησο ονόματι Α.Γ., τον οποίο βοηθούσα συνεχώς. Δεν μπορούσα να φανταστώ ότι με κατέδιδε. Χαρακτηριστικά αναφέρω έναν διάλογο που είχαμε κάνει το 1968 για την επέμβαση των Σοβιετικών στην Τσεχοσλοβακία και του είχα πει τότε ότι αυτό θα σιμάνει την αρχή του τέλους για το ανατολικό μπλοκ. Τους είχε ενημερώσει ακόμα και για το ότι υπηρέτησα ως έφεδρος στον ελληνι-

κό στρατό. Προτού καταρρεύσει το καθεστώς, αυτός ο άνθρωπος διέφυγε στην Ανατολική Γερμανία και εξαφανίστηκε. Καλύτερα, πάντως, που δεν τον συνάντησα μπροστά μου».

Ο Μπακαλιός, επιστρέφοντας στον δυτικό τομέα, συνέχισε να δραστηριοποιείται βοηθώντας τους Έλληνες μετανάστες, χωρίς πλέον να μπορεί να μπεινόβγαινει στον ανατολικό μέχρι την κατάργηση του καθεστώτος, και πρωτοστάτισε στις αρχές της δεκαετίας του ’80 για την αδελφοποίηση της γενετήριάς του, του Σοχού Θεσσαλονίκης, με το Στέγκλιτς - Ζέλεντορφ.

Αυτές τις αναμνήσεις του, πίσω από το Τείχος του Βερολίνου και στα δίχτυα της Στάζι, τις οποίες μεταφέρουμε με αυτονόητη επιφύλαξη, ήταν που τον φόρτισαν συναισθηματικά όταν στη μάντρα έψαχνε ένα κομμάτι του Τείχους (και μαζί) του δικού του δράματος να το στείλει πίσω στην πατρίδα.

Εγγύτερα στην καθαίρεση ο πρόεδρος

Η κρίσιμη κατάθεση της πρώην πρέσβειρας των ΗΠΑ στην Ουκρανία, Μαρίας Γιοβάνοβιτς, άναψε φωτιές στον Λευκό Οίκο

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

Μόλις ένα λεπτό προτού αρχίσει η κρίσιμη κατάθεση της πρώην πρέσβειρας των ΗΠΑ στην Ουκρανία, Μαρίας Γιοβάνοβιτς, την Παρασκευή το μεσημέρι ώρα Ελλάδος, στο πλαίσιο της δεύτερης ημέρας των καταθέσεων μαρτύρων σε επιτροπές της αμερικανικής Βουλής, σε μια έκδηλη ένδειξη πανικού ο Λευκός Οίκος έδωσε στη δημοσιότητα την απομαγνητοφώνηση της πρώτης και μάλλον ανώδυνης τηλεφωνικής συνομιλίας του Ντόναλντ Τραμπ με τον Ουκρανό ομόλογό του Βολοντίμιρ Ζελένσκι. Η ευγενική ανταλλαγή κομπλιμέντων που δημοσιοποιήθηκε προχθές έχει στόχο να διασκεδάσει την εντύπωση ότι ο Τραμπ πίεσε την Ουκρανία να ερευνήσει τον πιθανότερο αντίπαλό του στις εκλογές του 2020, Τζο Μπάιντεν, με αντάλλαγμα το πράσινο φως για την παροχή στρατιωτικής βοήθειας.

Η προσπάθεια των Δημοκρατικών αντιπάλων του Τραμπ έγκειται ακριβώς σε αυτό το σημείο: να αποδείξουν ότι ο Αμερικανός πρόεδρος εκβίασε και στη συνέχεια «δωροδόκνησε» το Κίεβο για να ξεκινήσει η σχετική έρευνα που θα διαπόμπευε τον Μπάιντεν. Δεν είναι τυχαίο ότι η Δημοκρατική πρόεδρος της Βουλής Νάνσι Πελόσι χρησιμοποίησε για πρώτη φορά τη λέξη «δωροδοκία», αφού πρόκειται για ένα αδίκημα που νομιμοποιεί την παραπομπή ενός προέδρου των ΗΠΑ με το ερώτημα της καθαίρεσης. Αυτός είναι επίσης ο λόγος που ο Τραμπ ξύπνησε το πρωί της Παρασκευής, έπιασε το smartphone κι άρχισε να επιτίθεται λυσσαλέα κατά της Πελόσι, αποκαλώντας την περιφρεϊά της, το Σαν Φρανσίσκο, «παραγκούπολη».

Ο Τραμπ και οι Ρεπουμπλικανοί έχουν φροντίσει εγκαίρως να απαξιώσουν την υπόθεση ως ψευτο-Ουότεργκεϊτ και ο Αμερικανός πρόεδρος τονίζει με κάθε ευκαιρία ότι δεν παρακολουθεί τη διαδικασία που μεταδίδεται με απευθείας τηλεοπτική κάλυψη. Την Τετάρτη, κατά την πρώτη ημέρα των καταθέσεων, την οποία σημειωτέον παρακολούθησαν 13,8 εκατ. Αμερικανοί, το βασικό συμπέρα-

Η **πρώην** πρέσβειρα των ΗΠΑ στην Ουκρανία, Μαρί Γιοβάνοβιτς, ορκίζεται λίγο πριν ξεκινήσει την κατάθεσή της σε επιτροπή της αμερικανικής Βουλής.

Η Δημοκρατική πρόεδρος της Βουλής Νάνσι Πελόσι χρησιμοποίησε για πρώτη φορά τη λέξη «δωροδοκία» – αδίκημα που νομιμοποιεί ενδεχόμενη παραπομπή του Ντόναλντ Τραμπ.

σμα από τις μαρτυρίες ήταν ότι ο Τραμπ ενδιαφέρθηκε στην υπόθεση περισσότερο για την προσωπική του επιβίωση από ό,τι για τα συμφέροντα των ΗΠΑ. Την Παρασκευή, κατά τη δεύτερη ημέρα, κατέθεσε η Μαρία Γιοβάνοβιτς, πρώην πρέσβειρα των ΗΠΑ στο Κίεβο, που απομακρύνθηκε όταν διαπιστώθηκε ότι δεν σκοπεύει να συνδράμει την κυβέρνηση Τραμπ στην προσπάθειά της να εξοντώσει τον Μπάιντεν. Η πρώην πρέσβειρα επέκρινε ανοικτά όσους Αμερικανούς εμφανίστη-

Μπλούμπεργκ, Χίλαρι και Πάτρικ

Ο **δισεκατομμυριούχος** πρώην δήμαρχος της Νέας Υόρκης Μάικλ Μπλούμπεργκ το σκέφτεται. Ο Ντ. Πάτρικ, πρώην κυβερνήτης της Μασαχουσέτης, το αποφάσισε ήδη και κατέθεσε τα απαραίτητα χαρτιά για τη συμμετοχή του στις προκριματικές εκλογές των Δημοκρατικών. Η πρώην υπουργός Εξωτερικών Χίλαρι Κλίντον δεν το απέκλεισε και δήλωσε μάλιστα ότι δέχεται ασφυκτικές πιέσεις. Τι ωθεί όλους αυτούς να επανεξετάσουν την προηγούμενη άρνησή τους και να στοχαστούν εκ νέου το ενδεχόμενο μιας υποψηφιότητας; Η δημοτικότητα του τέως αντιπροέδρου Τζο Μπάιντεν καταρρέει εξαιτίας και του σκανδάλου με την Ουκρανία, στο οποίο εμπλέκεται ο γιος του, ενώ είναι πιθανό το κατεστημένο του κόμματος να προβληματίζει η άνοδος της γερουσιαστού ΕΛίζαμπεθ Γουόρεν, μιας ιδιαίτερα αριστερής φωνής, που δύσκολα θα μπορούσε να συσπειρώσει τους Δημοκρατικούς και να επικρατήσει του Τραμπ. Το ίδιο ισχύει για τον συνάδελφό της Μπέρνι Σάντερς, ο οποίος μπορεί να πηγαίνει καλά σε επίπεδο χρηματοδότησης, αλλά δεν έχει καταφέρει να πείσει για τα δύο μειονεκτήματά του: την ηλικία και την υγεία του από τη μια και τη δυνατότητά του να εμφανιστεί ως συναινετικός υποψήφιος, ικανός να κερδίσει το 2020, από την άλλη.

καν πρόθυμοι να συνεργαστούν με διεφθαρμένους Ουκρανούς για να πετύχουν την αποπομπή της, σε μια αιχμή προς τον δικηγόρο του Τραμπ, Ρούντολφ Τζουλιάνι. «Αυτού του είδους η συμπεριφο-

ρά υπονομεύει τις ΗΠΑ, εκθέτει τους φίλους μας και διευρύνει το πεδίο δράσης αυταρχικών ηγετών, όπως ο πρόεδρος Πούτιν», ανέφερε χαρακτηριστικά. Διαψεύδοντας πληροφορίες που είχαν

δημοσιευτεί σε ακροδεξιές ιστοσελίδες, η πρώην πρέσβειρα των ΗΠΑ είπε ότι δεν είχε διανείμει στο προσωπικό της λίστα με ονόματα υπεράνω παραπομπής, ούτε είχε δώσει εντολή στους υπαλλήλους της διπλωματικής αποστολής στην Ουκρανία να αγνοήσουν τις επιθυμίες του Τραμπ. Οξύτατη ήταν η κριτική που επιφύλαξε στον Τζουλιάνι, αναρωτώμενη για τα κίνητρά του να δρομολογήσει την απομάκρυνσή της.

Σοκ και απελπισία

«Αυτό που ξέρω είναι πως ο Τζουλιάνι θα έπρεπε να γνωρίζει ότι οι ισχυρισμοί τους οποίους προωθούσε εις βάρος μου ήταν ύποπτοι και προέρχονταν από άτομα με αμφιλεγόμενους σκοπούς που δεν έχουν δικαίωμα να ανακαιτιστούν από την πολιτική μας κατά της διαφθοράς στην Ουκρανία». Η Γιοβάνοβιτς δήλωσε σοκαρισμένη και απελπισμένη όταν πρωτοδιάβασε το περιεχό-

Βολιβία, ο Μοράλες έφυγε, τα προβλήματα μένουν

Πώς εξαναγκάστηκε σε παραίτηση ο επί 13 χρόνια πρόεδρος της χώρας και ποια είναι η αντικαταστάριά του Τζανίν Ανιέζ

Θύμα του πρώτου «υβριδικού πραξικοπήματος» στη Λατινική Αμερική έπεσε ο παραιτηθείς πρόεδρος της Βολιβίας, Εβο Μοράλες, ο οποίος διέφυγε από τη χώρα του και εξασφάλισε πολιτικό άσυλο στο Μεξικό. Στη νέα αυτή μορφή δημοκρατικής εκτροπής, ο στρατός απέφυγε να καταλάβει την εξουσία, αρκούμενος να αποσύρει την εμπιστοσύνη του από τον Μοράλες, η εκλογή του οποίου για τέταρτη θητεία αμφισβητήθηκε από μερίδα ψηφοφόρων και από τους εκλογικούς παρατηρητές του Οργανισμού Αμερικανικών Κρατών. Η νηοσία του στρατού, που έχει μακρά ιστορία παρέμβασης στα πολιτικά πράγματα της Βολιβίας, επέλεξε να «διευκολύνει» την ανάληψη της εξουσίας από τη γερουσιαστή Τζανίν Ανιέζ, η οποία, ως υπηρεσιακή πρόεδρος του Κογκρέσου, διαθέτει τη συνταγματική νομιμοποίηση να αντικαταστήσει τον Μοράλες.

Εχοντας παραμείνει 13 χρόνια στην εξουσία, ο Εβο Μοράλες, ο οποίος οφείλει την πολιτική του σταδιοδρομία στην επιτυχία του ως συνδικαλιστής οργάνωσης ακτιμώνων καλλιεργητών κόκας, της πρώτης ύλης για την παραγωγή κοκαΐνης, ανήκει στη γενιά αριστερών πολιτικών της δεκαετίας του 2000. Πολιτικό όπως ο Ούγκο Τσάβεζ στη Βενεζουέλα, ο πρώην αντάρτης Τσουπαμάρος Πίπε Μουχίκα στην Ουρουγουάη και ο πρώην συνδικαλιστής μεταλλουργίας Λούλα στη Βραζιλία οδήγησαν σε ριζική αναμόρφωση του πολιτικού

χάρτη της Λατινικής Αμερικής. Σε αντίθεση με ιδεολογικούς συνοδοιπόρους του στη Βενεζουέλα και στην Κούβα, όμως, ο Εβο Μοράλες επέδειξε αξιοθαύμαστο οικονομικό ρεαλισμό, όπως επισημαίνει σε άρθρο της η οικονομική ιστοσελίδα Bloomberg, επιτυγχάνοντας πρωτόγνωρη οικονομική ανάπτυξη: Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Βολιβίας τριπλασιάστηκε, φθάνοντας τις 3.600 δολάρια, σύμφωνα με στοιχεία του

«Η πόλη δεν είναι κατάλληλη για τους αυτόχθονες. Ας επιστρέψουν στα βουνά και στις πεδιάδες τους», έγραψε στο Twitter η Ανιέζ

ΔΝΤ. Η χώρα παραμένει, πάντως, η φτωχότερη της Λατινικής Αμερικής. Τα σημαντικά έσοδα από το φυσικό αέριο επέτρεψαν στον Μοράλες να «κτίσει» πλεόνασμα προϋπολογισμού, αυξάνοντας παράλληλα τις κοινωνικές παροχές. Με την υποχώρηση των τιμών του φυσικού αερίου, όμως, η χώρα επέστρεψε στα ελλείμματα, με την κεντρική τράπεζα να έχει καταναλώσει το ήμισυ των συναλλαγματικών αποθεμάτων της την τελευταία πενταετία, σε μια προσπάθεια στήριξης του εθνικού νομίσματος.

Ο Μοράλες εξόργισε μερίδα ψηφοφόρων, οι οποίοι θεώρησαν ότι

Ο **Εβο Μοράλες** χαιρετά πολίτες και δημοσιογράφους στο Μεξικό, όπου του προσφέρθηκε πολιτικό άσυλο.

η απόφασή του να αγνοήσει το αποτέλεσμα δημοψηφίσματος για περιορισμό των προεδρικών θητειών αποτέλούσε από μόνη της πραξικόπημα. Η άρνηση της αντιπολίτευσης, που σύμφωνα με τους οπαδούς του Μοράλες εκφράζει την πλέον οπισθοδρομική και συντηρητική μερίδα ψηφοφόρων, να αναγνωρίσει το αποτέλεσμα των προεδρικών εκλογών της 20ής Οκτωβρίου, έδωσε το έναυσμα για την παρούσα πολιτική κρίση. Η έκθεση του Οργανισμού Αμερικανικών Κρατών στις 10 Νοεμβρίου κατάφερε το τελικό πλήγμα στον Μοράλες, ο οποίος ακολούθησε τη

«σύσταση» του αρχηγού του στρατού να παραιτηθεί. Σε μήνυμά του στο Twitter από το Μεξικό, έκανε λόγο για στρατιωτικό πραξικόπημα και δεσμεύθηκε να επιστρέψει «ισχυρότερος» στη χώρα του.

Παρότι οι ισχυρισμοί του Μοράλες και των αριστερών υποστηρικτών του στη Δύση για πραξικόπημα είναι δυνατόν να αμφισβητηθούν, αυτό που είναι βέβαιο είναι ότι η υπηρεσιακή πρόεδρος της χώρας, Τζανίν Ανιέζ, διακατέχεται από βαθιά ρατσιστική περιφρόνηση για τον Μοράλες και για το σύνολο των αυτοχθόνων Ινδιάνων της Βολιβί-

ας. Σε πρόσφατο μήνυμά της στο Twitter έγραφε: «Θέλω η Βολιβία να απαλλαγεί από τις σατανιστικές δοξασίες των αυτοχθόνων. Η πόλη δεν είναι κατάλληλη για τους αυτόχθονες. Ας επιστρέψουν στα βουνά και στις πεδιάδες τους».

Αποικιακές προκαταλήψεις

Η υπηρεσιακή πρόεδρος εκφράζει τις βαθιές αποικιακές προκαταλήψεις της άρχουσας τάξης της Βολιβίας. Οι Ινδιάνοι –στους οποίους συγκαταλέγεται ο Μοράλες, αλλά και ποσοστό 70% του πληθυσμού της χώρας– θεωρούνται φορείς «σατανιστικών δοξασιών» και είναι ανί-

μενο του τηλεφωνήματος Τραμπ - Ζελένσκι, στο οποίο αποκαλούσε την έμπειρη διπλωμάτιδα «κακά μαντάτα».

Όσο κατέθετε η Γιοβάνοβιτς κι ενώ ο Τραμπ είχε διακηρύξει ότι έχει άλλες δουλειές και πως δεν πρόκειται να παρακολουθήσει τη διαδικασία, άρχισε να τουιτάρει αρνητικά σχόλια για την καριέρα της. Υπενθυμίζεται ότι ο Τραμπ είχε εκτοξεύσει απειλές εναντίον της στη συνομιλία του με τον Ζελένσκι, λέγοντάς του ότι η Γιοβάνοβιτς «θα περάσει κάποιες δυσκολίες», αποστροφή που η ίδια είχε εκλάβει ως απειλή.

Οι Δημοκρατικοί ανησυχούν μήπως και αυτή η διαδικασία αποδειχθεί χρονοβόρα και σύνθετη χωρίς ένα κεντρικό μήνυμα που θα μπόρεσει να νομιμοποιήσει την παραπομπή και στα μάτια της κοινής γνώμης. Με το προηγούμενο της ατελέσφορης έρευνας του ειδικού ανακριτή Μιούλερ για την ανάμιξη της Ρωσίας στις εκλογές του 2016, το κόμμα φιλοδοξεί τώρα να εξασφαλίσει υποστήριξη και από μια μερίδα του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος.

Η αλήθεια είναι ότι οι ενδοκυβερνητικοί αντιπάλοι του Τραμπ έχουν αρχίσει να πληθαίνουν όσο αυξάνονται τα στελέχη που απομακρύνονται από κοντά του. Όπως προκύπτει για παράδειγμα από το βιβλίο της Νικί Χέλεϊ, ο Ρεζ Τίλερσον και ο Τζον Μπόλτον, πρώην υπουργός Εξωτερικών και σύμβουλος Εθνικής Ασφαλείας αντίστοιχα, είχαν συμπάξει μέτωπο λογικής για να αποκορώσουν τη διπλωματική παραφροσύνη του προέδρου.

Ο Ανώνυμος, μέλος της κυβέρνησης Τραμπ, που έγινε γνωστός από περυσινό επικριτικό άρθρο στους «Τάιμς της Νέας Υόρκης», επανήλθε τώρα δριμύτερος με ολόκληρο βιβλίο που σκιαγραφεί μια δόλου κολακευτική εικόνα για τον πρόεδρο. Ακόμη και ο Τζουλιάνι ρωτήθηκε πρόσφατα αν φοβάται ότι ο Τραμπ θα μπορούσε να τον εγκαταλείψει, κι ενώ εμφανίστηκε σίγουρος ότι αυτό δεν πρόκειται να συμβεί, έσπευσε να διευκρινίσει ότι έχει λάβει τα μέτρα του ώστε να αποτραπεί μια τέτοια εξέλιξη.

και να διαχειρισθούν την εξουσία. Αλλο «βαρίδι» της αντιπολίτευσης είναι η ταύτισή της στα μάτια πολλών Βολιβιανών με τις πιο ζοφερές περιόδους της σύγχρονης ιστορίας της χώρας, και συγκεκριμένα με τη δικτατορία του Ούγκο Μπάντσερ τη δεκαετία του 1970. Ο απόγονος Γερμανών ζυθοποιών Μπάντσερ είχε προσλάβει τον περιβόητο επικεφαλής της Γκεστάπο στην κατεχόμενη Λυών, Κλάους Μπάμπερ, ως σύμβουλό του για την αναδιοργάνωση της αστυνομίας. Από τη μεριά της, η Τζανίν Ανιέζ φιλοδοξεί να γίνει η εκφραστής της επιστροφής στην πλέον αυστηρή μορφή καθολικού δόγματος, η οποία αντιμετωπίζει εκθρικά κάθε παρέκκλιση από τους κανόνες του Βατικανού.

Η αντιπολίτευση στον Μοράλες καλείται τώρα να αποδείξει ότι δεν έχει καμία σχέση με τους υπερχείλους των οδυνηρών νεοφιλελεύθερων πολιτικών των αρχών της δεκαετίας του 2000, που επέβαλαν στη Βολιβία αυστηρή δημοσιονομική πειθαρχία, μαζικές ιδιωτικοποιήσεις στον ενεργειακό τομέα και χιλιάδες απολύσεις στον τομέα της εξόρυξης. Ενα από τα ισχυρότερα στελέχη της αντιπολίτευσης, ο Κάρλος Μέζα, ήταν αντιπρόεδρος της κυβέρνησης του συντηρητικού προέδρου Σάντωσης ντε Λοσάδα, γνωστού και ως «ελ Γκρίνγκο» (ο Αμερικανός), η κυβέρνηση του οποίου διέταξε τη βίαιη καταστολή των διαδηλώσεων του 2003 με περισσότερους από 60 νεκρούς.

REUTERS

Η επίσκεψη Ερντογάν δεν έδωσε λύσεις

Οι κινήσεις της Άγκυρας στην Ανατολική Μεσόγειο εξακολουθούν να προβληματίζουν την αμερικανική πλευρά

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Την προηγούμενη εβδομάδα ο πρόεδρος της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν πραγματοποίησε μια σύντομη, επίσημη επίσκεψη στο Λευκό Οίκο. Λίγο πριν την εν λόγω επίσκεψη, η Τουρκία ήρθε σε συνεννόηση με τις ΗΠΑ και τη Ρωσία για την τρίτη εισβολή στο βορειοανατολικό κομμάτι της Συρίας και τη νέα κατάπαυση του πυρός. Έπειτα, οι πρόεδροι των ΗΠΑ και της Τουρκίας συνομιλήσαν τηλεφωνικά, και στη συνέχεια «έκλεισε» η επίσκεψη του κ. Ερντογάν στην Ουάσιγκτον.

Έμπειροι αναλυτές που παρακολούθησαν την επίσκεψη του κ. Ερντογάν στον Λευκό Οίκο έκαναν λόγο για «επίσκεψη-αστραπή». Περίπου σε 30 ώρες, ο Τούρκος πρόεδρος και οι συνεργάτες του επιχείρησαν να προβάλουν στην αμερικανική πλευρά τις θέσεις της τουρκικής κυβέρνησης σε σειρά ζητημάτων. Σύμφωνα με τους αναλυτές, η μικρή χρονική διάρκεια της επίσκεψης εξυπρέτησε τα συμφέροντα της τουρκικής πλευράς, η οποία απέφυγε τις επιμέρους συζητήσεις, αλλά και τα ερωτήματα δημοσιογράφων σχετικά με τα ευαίσθητα ζητήματα που αφορούν την Άγκυρα. «Στο κάτω-κάτω της γραφής, ο κ. Ερντογάν πλέον δεν έχει άλλους φίλους στην Ουάσιγκτον πέρα από τον Τραμπ και μια μικρή ομάδα Αμερικανών αξιωματούχων. Τριάντα ώρες ήταν αρκετές για τις επαφές με αυτή τη μικρή ομάδα», συμπεραίνει ο Τούρκος δημοσιογράφος Ιλχάν Τανίρ, ο οποίος για πολλά χρόνια παρακολουθεί από κοντά τις αμερικανο-τουρκικές σχέσεις. Ο κ. Τανίρ προσθέτει τα εξής: «Δεν άνοιξε καμία νέα λευκή σελίδα στις αμερικανοτουρκικές σχέσεις, έτσι όπως υποστηρίζει ο σύμβουλος του προέδρου της Τουρκίας, Φα-

Ο Ερντογάν πλέον δεν έχει πολλούς φίλους στην αμερικανική πρωτεύουσα. Ωστόσο, η συνάντηση της 13ης Νοεμβρίου ήταν μια χρήσιμη συνάντηση κυρίως για τους εσωτερικούς πολιτικούς λόγους των δυο προέδρων.

χρετίν Αλτούν. Δεν επιλύθηκε κανένα πρόβλημα στις διμερείς σχέσεις. Όμως, ο Τραμπ αποτελεί μια χρυσή ευκαιρία για τον Ερντογάν και ο Τούρκος πρόεδρος επιθυμεί να επωφεληθεί από αυτήν στο έπακρον».

Προβλήματα παραμένουν

Τόσο ο κ. Τανίρ όσο και ο διενθής Τύπος τονίζουν ότι η σύντομη επίσκεψη του κ. Ερντογάν δεν έδωσε λύσεις σε κανένα από τα μεγάλα προβλήματα στις διμερείς σχέσεις των ΗΠΑ και της Τουρκίας. Στον Λευκό Οίκο, οι δύο κυβερνήσεις συμφώνησαν ότι διαφωνούν σε σειρά ζητημάτων, ενώ παράλληλα επιβε-

Όπως επισημαίνει ο Ιλχάν Τανίρ, ο οποίος παρακολούθησε την συνάντηση: «Παρά τα προβλήματα που εξακολουθούν να βρίσκονται στο τραπέζι, από την συνάντηση του Λευκού Οίκου προκύπτει ότι στην Ουάσιγκτον ο Ερντογάν έχει πλέον λίγους αλλά ισχυρούς φίλους».

βαίωσαν αλλήλους ότι δεν στοχεύουν στην τελική ρήξη στις μεταξύ τους σχέσεις.

Στο ζήτημα των ρωσικών πυραύλων S-400, οι τελευταίες πληροφορίες θέλουν τον πρόεδρο Ντόναλντ Τραμπ να επιχείρησε να προσεγγίσει την τουρκική πλευρά, παραθέτοντας μια σειρά ελκυστικών προτάσεων και κινήτρων. Η αμερικανική πλευρά ζητάει από την Άγκυρα να παραμείνει απενεργοποιημένο το νέο ρωσικό σύστημα, έτσι ώστε οι εμπορικές σχέσεις Τουρκίας-ΗΠΑ να γνωρίσουν νέα άνθηση. Η τουρκική πλευρά, αν και προσγγίζει θετικά την εν λόγω προοπτική, δεν έδωσε καμία υπό-

σχεση στις ΗΠΑ. Παρόμοια κατάσταση επικρατεί και στα άλλα «μέτωπα» των αμερικανοτουρκικών σχέσεων, όπως το ζήτημα της Συρίας, το Κουρδικό, ο αυταρχισμός της τουρκικής κυβέρνησης στο εσωτερικό της χώρας και οι επιλογές της Άγκυρας στο πεδίο της διπλωματίας.

Αξίζει να σημειωθεί ότι μέχρι τη στιγμή που γραφόταν το συγκεκριμένο δημοσίευμα δεν είχε γίνει γνωστό αν στη συνάντηση του Λευκού Οίκου ΗΠΑ και Τουρκία έθεσαν επί τάπητος και τους φακέλους διαφθοράς που αγγίζουν την κορυφή της πολιτικής και οικονομικής εξουσίας της Τουρκίας.

Για την Αν. Μεσόγειο

Όσον αφορά το κατά πόσο οι εξελίξεις της Ανατολικής Μεσογείου συζητήθηκαν στη σύντομη επίσκεψη του Τούρκου προέδρου, καλά ενημερωμένες πηγές της «Κ» αποφεύγουν να δώσουν μια ξεκάθαρη απάντηση. Ωστόσο, σύμφωνα με τις πηγές μας οι κινήσεις της Άγκυρας στην Αν. Μεσόγειο εξακολουθούν να προβληματίζουν την αμερικανική πλευρά, η οποία θεωρεί ότι μέσα από την επίδειξη ισχύος στην περιοχή, η Τουρκία πιέζει τις ΗΠΑ και με το «χαρτί» της Αν. Μεσογείου. «Σε κάθε νέα επαφή και συνομιλία η τουρκική πλευρά λαμβάνει από την Ουάσιγκτον το μήνυμα ότι η ένταση στην Αν. Μεσόγειο δεν εξυπηρετεί τα συμφέροντα καμιάς πλευράς.

Όλες οι εμπλεκόμενες πλευρές καλούνται άμεσα να εστιάσουν σε συμβιβαστικές φόρμουλες και στις κοινές προκλήσεις, δηλαδή τη Ρωσία, το Ιράν, την τρομοκρατία και τις ενεργειακές ανάγκες της Δύσης», τονίζουν οι πηγές της «Κ».

Οι διασυνδέσεις κλειδιά του Ερντογάν

Όπως μας επισημαίνει ο κ. Τανίρ, ο οποίος παρακολούθησε την συνάντηση των δύο προέδρων στην Ουάσιγκτον: «Παρά τα προβλήματα που εξακολουθούν να βρίσκονται στο τραπέζι, από την συνάντηση του Λευκού Οίκου προκύπτει ότι στην Ουάσιγκτον ο Ερντογάν έχει πλέον λίγους αλλά ισχυρούς φίλους». Στο ίδιο μήκος κύματος ο διεθνής Τύπος αναφέρθηκε στον ρόλο που διαδραματίζει μια μικρή ομάδα στον έλεγχο της έντασης στις αμερικανοτουρκικές σχέσεις. Την εν λόγω ομάδα απαρτίζουν οι γαμπροί και στενοί συνεργάτες των δύο προέδρων, αλλά και Τούρκοι και Αμερικανοί επιχειρηματίες και αξιωματούχοι. Ο κ. Τανίρ μας επισημαίνει ότι στη νέα περίοδο, οι Ρεπουμπλικάνοι γερουσιαστές στους κόλπους της προαναφερόμενης άτυπης ομάδας αμερικανοτουρκικής φιλίας και συνεργασίας, αναλαμβάνουν ρόλο του κυματοθραύστη στην ανακαίτιση του κύματος αντιδράσεων που έχει ξεσκάσει κατά της Τουρκίας στην αμερικανική πρωτεύουσα. Οι τελευταίες εξελίξεις επιβεβαιώνουν την παραπάνω επισήμανση, καθώς λίγο μετά το τέλος της συνάντησης των δύο προέδρων η προεδρία της αμερικανικής Γερουσίας αποφάσισε να μπλοκάρει την ψήφιση απόφασης για την τελική αναγνώριση της Αρμένικης Γενοκτονίας. Την ίδια στιγμή, παρά τα μεγάλα προβλήματα στις σχέσεις με την Άγκυρα, υψηλόβαθμοι Αμερικανοί πολιτικοί τάχθηκαν υπέρ της διατήρησης του κλίματος συνεργασίας με την Τουρκία. Για τον κ. Τανίρ, τα προαναφερόμενα μηνύματα της αμερικανικής πλευράς μιλούν από μόνα τους. Ο έμπειρος Τούρκος δημοσιογράφος τονίζει τα εξής: «Ο Τραμπ και ο αρχηγός της Γερουσίας εμπόδισαν την προώθηση πακέτου εμπάργκο κατά του Ερντογάν. Μετά από συνάντηση με τον Τραμπ, ο Lindsey Graham μπλόκαρε την αναγνώριση της Αρμένικης Γενοκτονίας στη Γερουσία. Πρέπει να τονιστεί ότι ο Ερντογάν βασίζεται πλέον στον μοναδικό φίλο του στην Ουάσιγκτον, στον Τραμπ. Ο Ερντογάν πλέον δεν έχει πολλούς φίλους στην αμερικανική πρωτεύουσα. Σε κάθε περίπτωση, η συνάντηση της 13ης Νοεμβρίου ήταν μια χρήσιμη συνάντηση κυρίως για τους εσωτερικούς πολιτικούς λόγους των δύο προέδρων».

«Αιμορραγεί» το κόμμα Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης

Η συμμαχία ΑΚΡ με το εθνικιστικό κίνημα φαίνεται να ευνοεί μονάχα το δεύτερο και οι αντίπαλοι σχηματισμοί να κλέβουν ποσοστά

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Ενδιαφέρουσες εξελίξεις έρχονται στο πολιτικό προσκήνιο της Τουρκίας στον απόηχο των τσαρωτικών αλλαγών στην οικονομία. Νέες σφυγμομετρήσεις δείχνουν ότι τα ποσοστά του κυβερνώντος Κόμματος Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης (ΑΚΡ) καταγράφουν ελεύθερη πτώση. Η συμμαχία του ΑΚΡ με το εθνικιστικό κίνημα φαίνεται να ευνοεί μονάχα το δεύτερο. Την ίδια στιγμή από το εσωτερικό του ΑΚΡ αναδύονται δύο ανεξάρτητοι πολιτικοί φορείς που έρχονται να «κλέψουν» πολύτιμα ποσοστά από την κυβερνητική συμμαχία.

Οι Αλί Μπαμπατζάν και Αχμέτ Νταβούτογλου προχωρούν με γοργό βήμα στην ίδρυση των δικών τους πολιτικών κομμάτων, τα οποία σύμφωνα με πρώτες μετρήσεις δεν αποκλείεται να κλέψουν ένα σημαντικό ποσοστό της τάξεως του 15-20% από το ΑΚΡ και τους συμμάχους του. Την ίδια στιγμή, παρά το κλίμα εθνικισμού και милитарισμού που ευνοεί την συντηρητική κυβερνητική συμμαχία, η οικονομική ύφεση και τα προβλήματα στο εσωτερικό της Τουρκίας εξακολουθούν να επισκιάζουν το κυβερνητικό έργο.

Η πτώση των ποσοστών

Την προηγούμενη εβδομάδα μια νέα δημοσκόπηση της εταιρείας ORC τάρaxe τα νερά στην πολιτική σκηνή της Τουρκίας. Η σφυγμομέτρηση, την οποία εμπιστεύονται οι πολιτικοί και οικονομικοί φορείς της χώρας, πραγματοποιήθηκε σε 42 επαρχίες της Τουρκίας ταυτόχρονα. Σύμφωνα με τη δημοσκόπηση αυτή, το ΑΚΡ συγκεντρώνει

Οι Αλί Μπαμπατζάν και Αχμέτ Νταβούτογλου προχωρούν με γοργό βήμα στην ίδρυση των δικών τους πολιτικών κομμάτων, τα οποία σύμφωνα με πρώτες μετρήσεις δεν αποκλείεται να κλέψουν ένα σημαντικό ποσοστό της τάξεως του 15-20% από το ΑΚΡ.

αυτήν την περίοδο το 32,7% των ψήφων και το ποσοστό αυτό αντιστοιχεί στις ψήφους που έλαβε το ΑΚΡ στις εκλογές του 2002, όταν άρχισε η ανοδική του πορεία προς την εξουσία. Με άλλα λόγια, η έρευνα του ORC δείχνει ότι το κόμμα του προέδρου Ερντογάν επιστρέφει στο σημείο που ξεκίνησε.

Την ίδια περίοδο, στασιμότητα έως και πτωτική πορεία, παρουσιάζουν τα κόμματα της παραδοσιακής αντιπολίτευσης, με εξαίρεση το Κόμμα Εθνικιστικής Δράσης (ΜΗΡ), το οποίο υποστηρίζει την κυβέρνηση Ερντογάν. Πιο συγκεκριμένα, το ποσοστό του Ρεπουμπλικανικού Λαϊκού Κόμματος (ΡΑΚ) είναι 25,9%. Το Δημοκρατικό Κόμμα των Λαών (ΔΚΛ), που υποστηρίζεται από τους Κούρδους και την Αριστερά διατηρεί ένα ποσοστό της τάξης του 8,5%. Το Καλό Κόμμα (ΚΛ) της Μεράλ Άκσενερ παρουσιάζει αξιοσημείωτη πτώση, εξασφαλίζοντας ποσοστό της τάξης 3,5%. Στην τελευταία θέση της κατάταξης των τουρκικών κομμάτων

Στασιμότητα έως και πτωτική πορεία, παρουσιάζουν τα κόμματα της παραδοσιακής αντιπολίτευσης, με εξαίρεση το Κόμμα Εθνικιστικής Δράσης, το οποίο υποστηρίζει την κυβέρνηση Ερντογάν.

συναντάμε το συντηρητικό Κόμμα Ευτυχίας (ΚΕ), το οποίο συνεργάζεται με το μέτωπο της αξιωματικής αντιπολίτευσης, με ένα ποσοστό της τάξης του 1,3%. Στην αντίπερα όχθη βρίσκεται το ΜΗΡ το οποίο σύμφωνα με την δημοσκόπηση της ORC αυξάνει τα ποσοστά του σε 15,4% και εξασφαλίζει τη θέση του τρίτου μεγαλύτερου κόμματος της χώρας. Αξίζει να σημειωθεί επίσης, ότι σύμφωνα με τη νέα δημοσκόπηση 7 στους 10 πολίτες δεν εμπιστεύονται την τουρκική δικαιοσύνη, ενώ την ίδια στιγμή, πε-

ρίπου 6 στους 10 πολίτες δηλώνουν ότι η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει την καθημερινότητά τους.

Ανάγνωση αποτελεσμάτων

Τα αποτελέσματα της νέας δημοσκόπησης, τα οποία δεν διαφέρουν από άλλες, πρόσφατες σφυγμομετρήσεις, οδηγούν τους έμπειρους Τούρκους αναλυτές σε τέσσερα βασικά συμπεράσματα. Πρώτος, ανεξάρτητα από το μέγεθος της πτώσης των ποσοστών του ΑΚΡ (οι εκπρόσωποί του θεωρούν ότι σήμερα το ποσοστό του κόμ-

ματος είναι περίπου 40%), το σύγυρο είναι ότι η πτωτική τάση έχει πλέον καταστεί μια αδιαμφισβήτητη πραγματικότητα για το κόμμα του Ερντογάν. Η περίοδος των υψηλών ποσοστών της τάξεως του 45-49% ανήκει στο παρελθόν και άρα το 2023 ο κ. Ερντογάν θα χρειαστεί να επιστρατεύσει όλες τις δυνάμεις του για να εξασφαλίσει την παραμονή του στην εξουσία. Δεύτερον, η συμμαχία του ΑΚΡ με το εθνικιστικό κίνημα ευνοεί μονάχα το δεύτερο κόμμα. Αυτή την άποψη είχε εκφράσει και ο κ. Νταβούτογλου λίγο πριν εγκαταλείψει τους κόλπους του ΑΚΡ. Το κύμα του εθνικισμού ενισχύει τη θέση του ΜΗΡ στο πολιτικό προσκήνιο της χώρας. Το κόμμα του Ντεβλέτ Μπαχτσέλι κλέβει πολύτιμα ποσοστά από το κόμμα της κ. Άσγκενερ και το ΑΚΡ, με αποτέλεσμα να σκαρφώνει στην κατάταξη των τουρκικών κομμάτων. Τρίτον, τα κόμματα της παραδοσιακής αντιπολίτευσης παρουσιάζουν στασιμότητα. Παρά την οικονομική κρίση και τα νέα προβλήματα που αντιμετωπίζει η τουρκική κυβέρνηση (λ.χ. επτά στους δέκα πολίτες δεν εμπιστεύονται το νομικό σύστημα της χώρας), η αξιωματική αντιπολίτευση και οι συμμαχικές δυνάμεις δεν κατορθώνουν να αυξήσουν τα ποσοστά τους.

Όλα τα προαναφερόμενα καθιστούν ακόμη πιο κρίσιμη την εμφάνιση στο πολιτικό προσκήνιο της Τουρκίας των κομμάτων των κ. Μπαμπατζάν και κ. Νταβούτογλου. Η εκλογική απόδοξη αυτών των κομμάτων δεν αποκλείεται να τροποποιήσει ριζικά τις υφιστάμενες ισορροπίες στο τουρκικό πολιτικό προσκήνιο.

Εκλογές το 2023

Αυτή την περίοδο, οι Μπαμπατζάν και Νταβούτογλου ολοκληρώνουν τις προετοιμασίες τους σε ολόκληρη την Τουρκία για την ανακοίνωση της ίδρυσης των κομμάτων τους. Μπούσουλας στην νέα προσπάθεια των δυο πρώην συνεργατών του Ερντογάν είναι οι προεδρικές και βουλευτικές εκλογές του 2023. Η οικονομική κρίση και η συνεχιζόμενη συρρίκνωση των ποσοστών του ΑΚΡ δεν αποκλείεται να πυροδοτήσουν εξελίξεις στην Τουρκία, ακόμη και να οδηγήσουν τη χώρα σε πρόωρες εκλογές. Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο, τα επιτελεία των Μπαμπατζάν και Νταβούτογλου επιταχύνουν τις προετοιμασίες τους. Οι τελευταίες πληροφορίες θέλουν τα δύο νέα κόμματα να έχουν ολοκληρώσει την οργάνωσή τους σε όλα τα μεγάλα αστικά κέντρα της Τουρκίας. Αυτή η εξέλιξη διευκολύνει το έργο των ηγεσιών των κομμάτων, οι οποίες αναμένουν πλέον την κατάλληλη στιγμή, κυρίως την μείωση της έντασης του κύματος του εθνικισμού και милитарισμού, για την ανακοίνωση της ίδρυσης των νέων πολιτικών φορέων. Σύμφωνα πάντα με πληροφορίες από δημοσιογραφικούς κύκλους, ο πρόεδρος της Τουρκίας παρακολουθεί στενά τις προετοιμασίες για την ίδρυση των εν λόγω κομμάτων, πράγμα που λογικά οι Μπαμπατζάν και Νταβούτογλου γνωρίζουν πολύ καλά.

Ερχονται μεγάλες ανατροπές στην Ιατρική

Ο Αμερικανός καθηγητής Μαρκ Σβάιτσερ μιλάει στην «Κ» για τα επιτεύγματα και τα πηικά διλήμματα της επιστήμης του

Συνέντευξη στον

ΠΕΤΡΟ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Πρόεδρος του Ακτινολογικού Τμήματος στο πανεπιστημιακό νοσοκομείο της Σχολής Stony Brook, που υπάγεται στο Πολιτειακό Πανεπιστήμιο Νέας Υόρκης (SUNY), ο Μαρκ Σβάιτσερ είναι ένα από τα κορυφαία ονόματα της αμερικανικής ιατρικής στην ειδικότητά του. Η σχολή του βρίσκεται εδώ και δεκαετίες στην πρωτοπορία της έρευνας στον τομέα των διαγνωστικών απεικονίσεων, σε παγκόσμια κλίμακα – εδώ, μεταξύ άλλων, εφευρέθηκε η μαγνητική τομογραφία. Συνεχιστής αυτής της παράδοσης, ο Σβάιτσερ άνοιξε νέους δρόμους στη διάγνωση και τη θεραπεία σοβαρότατων φλεγμονών, όπως η οστεομυελίτιδα και οι φλεγμονές στο διαβητικό πόδι, γεγονός που επέτρεψε σε πολλούς ασθενείς να αποφύγουν ακρωτηριασμούς. Πρόσφατα επισκέφθηκε την Αθήνα, προσκεκλημένος της Ελληνικής Ακτινολογικής Εταιρείας. Στο περιθώριο των διαλέξεων που έδωσε στο Αρετάειο και στο ΚΑΤ, μας παραχώρησε τη συνέντευξη που ακολουθεί.

– Γιατί επιλέξατε τις ιατρικές σπουδές και γιατί ακολουθήσατε τον λιγότερο επικερδή δρόμο του δημόσιου τομέα;

– Νομίζω πως όσοι στρέφονται προς την ιατρική το κάνουν πρωτίστως γιατί πιστεύουν ότι μπορούν να διακριθούν προσφέροντας στους συνανθρώπους τους. Μπορεί αρκετοί να κάνουν τον δρόμο τους, αλλά αυτό είναι σχεδόν πάντα το πρώτο κίνητρο. Προσωπικά προέρχομαι από μια λαϊκή οικογένεια, δεν θα έλεγα φτωχή, αλλά μη προνομιούχα, και η ιατρική μου πρόσφερε την καλύτερη δυνατότητα να διακριθώ με κοινωνικά ωφέλιμο τρόπο. Οι γονείς μου δεν θα μπορούσαν να καλύψουν τα έξοδα φοίτησής σε ιδιωτικό κολέγιο κι έτσι ήρθα να σπουδάσω στο δημόσιο πολιτειακό πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης. Κατά κάποιον τρόπο, ένιωσα υποχρεωμένος, αφού αποφοίτησα, να προσφέρω κι εγώ κάτι σε αυτό το ίδρυμα που τόσα είχε δώσει σε μένα.

Η Σχολή Stony Brook μου άνοιξε μεγάλες δυνατότητες. Εδώ εφευρέθηκε η μαγνητική τομογραφία από τον Πολ Λότερμπουργ, ο οποίος τιμήθηκε με το βραβείο Νομπέλ. Έχουμε ακόμη στην πανεπιστημιούπολη τον πρώτο μαγνητικό του τομογράφο. Εδώ επίσης έγινε η βασική εφεύρεση που οδήγησε στο PETSCAN, εδώ γεννήθηκε η τρισιδιάστατη κολονοσκόπηση και σειρά άλλων επαναστατικών καινοτομιών. Είμαστε ένα μοναδικό ίδρυμα, που συγκεντρώνει γιατρούς, μηχανικούς, χη-

“

Η υγεία σχετίζεται και με σειρά κοινωνικών και περιβαλλοντικών προβλημάτων: τι τρώμε, σε τι συνθήκες διαμένουμε και εργαζόμαστε, τι αέρα αναπνέουμε.

“

Οφείλουμε να συζητήσουμε πολύ σοβαρά μέχρι ποιου σημείου έχουμε τη δυνατότητα να ενισχύουμε τις φυσικές και πνευματικές δυνατότητες του ανθρώπου.

μικούς και βιολόγους στην κοινή έρευνα. Δεν θα έλεγα λοιπόν ότι ακολούθησα έναν κακοτράχαλο δρόμο, αλλά μια φωτισμένη λεωφόρο που προσφέρει μεγάλη πηική ανταμοιβή.

– Είσθε ταυτόχρονα γιατρός, δάσκαλος και ερευνητής. Πόσο δύσκολος είναι ο συνδυασμός και πού πέφτει το κύριο βάρος;

– Καλή ερώτηση, την έχω κάνει κι εγώ πολλές φορές σε άλλους. Η απάντηση, βέβαια, εξαρτάται από ποιον ρωτάτε. Σε ό,τι με αφορά, ήμουν, είμαι και θα είμαι πάνω απ' όλα γιατρός, γιατί αυτό είναι το βασικό στοιχείο της ταυτότητάς μου και δεν θα ήθελα να κοιτάξω μια μέρα τον εαυτό μου στον καθρέφτη και να δω κάποιον διαφορετικό άνθρωπο. Βεβαίως, η έρευνα και η διδασκαλία μου δίνουν τη δυνατότητα να συμβάλω στη θεραπεία ανθρώπων που δεν θα δω και δεν θα γνωρίσω ποτέ, μέσω των καινούργιων ανακαλύψεων που θα βρουν κλινικές εφαρμογές και μέσω της κατάρτισης των νέων γενιών γιατρών, που θα πάρουν τη θέση μας. Όταν διδάσκω στο αμφιθέατρο, καταλαβαίνω γιατί οι καλοί νηθοποιοί έχουν ιδιαίτερα αδυναμία στο σανίδι, που τους προσφέρει την άμεση επικοινωνία και την αλληλεπίδραση με το κοινό.

– Διαβάσαμε πρόσφατα στους

«Τα πλεονεκτήματα –σε πολλές περιπτώσεις– της προόδου της ρομποτικής είναι εντελώς χειροπιαστά. Ενα ρομπότ μπορεί πιο γρήγορα από τον άνθρωπο να εντοπίσει αιμορραγία αγγείου και να την αντιμετωπίσει», λέει ο Μαρκ Σβάιτσερ.

Μια λογική που οδηγεί στην ευγονική

– Πρόσφατα η εταιρεία Neuralink του ιδιοκτήτη της αυτοκιντοβιομηχανίας Tesla, Ελον Μασκ, ανακοίνωσε πρόγραμμα για ενίσχυση του εγκεφάλου όχι μόνο ατόμων με αναπηρίες, αλλά και εντελώς υγιών ατόμων μέσω ηλεκτρονικών εμφυτευμάτων. Σας προβληματίζουν ανάλογες παρεμβάσεις;

– Είναι όντως σοβαρό ζήτημα, αλλά ήδη έχει γίνει κάτι ανάλογο με τα ψυχοτρόπα φάρμακα. Δεν έχει σημασία αν χρησιμοποιούμε τη χημεία ή τα ηλεκτρόδια, το αποτέλεσμα είναι το ίδιο. Για μένα σαφώς υπάρχει ηθικό ζήτημα. Οφείλουμε να συζητήσουμε πολύ σοβαρά μέχρι ποιου σημείου έχουμε τη δυνατότητα να ενισχύουμε τις φυσικές και πνευματικές δυνατότητες του ανθρώπου, γιατί στο άκρο αυτής της λογικής βρίσκουμε τη θεωρία της γενετικής επιλογής, την ευγονική. Η Αμερική είναι από τις ελάχιστες χώρες του κόσμου που έχει νομιμοποιήσει την επιλογή φύλου του εμβρύου με τεχνητή γονιμοποίηση, και αυτό το θεωρώ ανήθικο. Εδώ οι φιλόσοφοι έχουν στάδιον δόξης λαμπρόν.

New York Times ότι, παρά τις προόδους στην ιατρική, το προσδόκιμο επιβίωσης στις Ηνωμένες Πολιτείες όχι μόνο δεν ανεβαίνει, αλλά πέφτει εδώ και μερικά χρόνια. Σε τι οφείλεται αυτό;

– Περιγράψατε μια πραγματική τάση, η οποία δεν έχει ωστόσο ια-

τρικά, αλλά κοινωνικά αίτια. Βασικοί συντελεστές είναι η επιδημία των οπιοειδών και οι αυτοκτονίες, θέματα για τα οποία μπορούμε να συζητάμε επί μακρόν και έχουν ξεκάθαρα κοινωνικές ρίζες. Είδαμε κάτι ανάλογο, σε πολύ μεγαλύτερη κλίμακα, στη Ρωσία μετά την διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης,

όπου η αποδόμηση του κοινωνικού ιστού οδήγησε σε μεγάλη πτώση του προσδόκιμου επιβίωσης, ιδίως των ανδρών, με καταλυτικό τον ρόλο του αλκοολισμού και της κατάθλιψης. Επιμένω πάντα ότι η ιατρική δεν ταυτίζεται με την υγεία. Η υγεία και η ποιότητα ζωής μας δεν σχετίζονται μόνο με την επιστημονική πρόοδο, αλλά και με σειρά κοινωνικών και περιβαλλοντικών προβλημάτων –τι τρώμε, σε τι συνθήκες διαμένουμε και εργαζόμαστε, τι αέρα αναπνέουμε και ούτω καθεξής– που χρήζουν αντιμετώπισης. Η καλύτερη υγειονομική περίθαλψη είναι εκείνη που δεν θα χρειαστεί να κορηνηθεί σε κάποιον.

– Μια και αναφερθήκατε στην περίθαλψη, ποια είναι η γνώμη σας για τη μεταρρύθμιση Ομπάμα, τον περίφημο νόμο Obamacare, που τόσες επικρίσεις δέχεται από την κυβέρνηση Τραμπ;

– Στην Αμερική είχαμε το πρόβλημα ότι εκατομμύρια άνθρωποι δεν διέθεταν καμία ασφάλιση

υγείας. Στον Καναδά, όπου είχα εργαστεί προηγουμένως, τα πράγματα είναι από αυτή την άποψη πολύ καλύτερα. Οι δύο γειτονικές χώρες έχουν πάρα πολλά κοινά, αλλά οι Καναδοί είναι πιο υγιείς, ζουν περισσότερο, όχι γιατί έχουν καλύτερη ιατρική από τις ΗΠΑ, αλλά γιατί έχουν καλύτερες κοινωνικές συνθήκες και σύστημα υγείας.

Η μεταρρύθμιση Ομπάμα δέχτηκε κριτική από τα αριστερά, από ανθρώπους που πίστευαν ότι δεν ήταν αρκούντως ριζοσπαστική, όπως και από τα δεξιά, από εκείνους που τον κατηγορούσαν ότι ενίσχυσε πολύ τον κρατικό παρεμβατισμό. Επιδέχεται συζήτηση και βελτίωση; Ασφαλώς. Ήταν ένας συμβιβασμός και κάθε συμβιβασμός θα αφήσει δυσареστημένους και από τις δύο πλευρές. Γεγονός είναι, όμως, ότι εκατομμύρια ανασφάλιστοι απέκτησαν για πρώτη φορά πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας και αυτό δεν είναι ευκαταφρόνητο.

– Ακούμε πολλά για εξατομικευμένες γονδιακές θεραπείες και άλλα πανάκριβα, φουτουριστικά σχέδια τη στιγμή που πάρα πολλοί άνθρωποι πεθαίνουν από νόσους που θεωρούσαμε παρελθόν, όπως η ελονοσία και η φυματίωση. Μήπως έχουμε πάρει λάθος δρόμο;

– Θίγετε ένα μεγάλο θέμα, μάλλον σκοπεύω να μιλήσω γι' αυτό στη διάλεξή μου. Όπως είπα και πριν, ιατρική και υγεία δεν συμπίπτουν. Οφείλουμε να δώσουμε μεγαλύτερο βάρος στην πρόληψη, αντιμετώπιζοντας τους παράγοντες της νοσηρότητας όπως η μόλυνση του περιβάλλοντος, η φτώχεια, οι συνθήκες υγιεινής, το κάπνισμα, τα τροχαία κ.λπ. Εδώ υπάρχουν και δυνητικά φονικές ασθένειες, όπως η ελονοσία και η φυματίωση, που σχετίζονται με περιβαλλοντικούς και κοινωνικούς παράγοντες. Αυτό δεν σημαίνει, βέβαια, ότι δεν πρέπει να συνεχίσουμε την έρευνα για τον καρκίνο ή άλλες ασθένειες βάσει των νεότερων επιτευγμάτων της βιολογίας και της τεχνολογίας.

– Πώς φαντάζεστε την πρόοδο της Ιατρικής έπειτα από 20 χρόνια;

– Για μένα, η μεγαλύτερη πρόοδος θα ήταν να αλλάξουμε τρόπο σκέψης και να αφιερώσουμε μεγαλύτερους πόρους και προσπάθειες στην ενίσχυση της δημόσιας υγείας και όχι μόνο της ιατρικής περίθαλψης. Μιλάω για τη μετατόπιση του κέντρου βάρους στις περιβαλλοντικές, κοινωνικές συνθήκες της νοσηρότητας. Πετύχαμε σε μεγάλο βαθμό κάτι τέτοιο με την εκστρατεία κατά του καπνίσματος, αλλά έχουμε πολύ δρόμο ακόμη.

Μετατρέπουμε τον καρκίνο σε χρόνια νόσο, κάτι σαν τον διαβήτη

– Συχνά πειράζουν όσους φυσικούς κάνουν έρευνα γύρω από τη θερμοπυρηνική σύντηξη, λέγοντας ότι απέχουν μόνο 20 χρόνια από το να την πετύχουν και ότι πάντα θα απέχουν 20 χρόνια. Θα μπορούσε να πει κανείς το ίδιο για τη θεραπεία του καρκίνου;

– Στο παρελθόν σκεφτόμουν κάπως έτσι κι εγώ, αλλά σήμερα δεν συμφωνώ με αυτή τη θεώρηση. Έχουμε καταλήξει ότι ο καρκίνος δεν είναι μία ασθένεια, αλλά πολλές – άλλο πράγμα είναι ο καρκίνος του μαστού, άλλο ο καρκίνος του πνεύμονα, επομένως δεν υπάρχει μια μαγική λύση για όλους. Έχουμε καταφέρει ως ένα βαθμό (όχι απολύτως, αλλά σε αρκετά μεγάλη έκταση) να μετατρέψουμε τον καρκίνο σε χρόνια νόσο, κάτι σαν τον διαβήτη. Πριν από 20 χρόνια, αν η διάγνωσή σας ήταν καρκίνος θα πέφτατε σε μία από τις δύο κατηγορίες: είτε της ιδίαιμης νόσου, είτε της θανατικής καταδίκης έπειτα από κάποιους μήνες. Σήμερα πολλός κόσμος ζει μεγάλο μέρος της ζωής του, με καλή ποιότητα ζωής, συνυπάρχοντας με τον καρκίνο και τελικά μπορεί να πεθάνει σε προχωρη-

“

Ποιος θα φταίει αν ο αλγόριθμος κάνει λάθος στη διάγνωση και στη θεραπεία; Ποιον θα μπνύσει ο ασθενής ή οι συγγενείς; Σοβαρά, νέα προβλήματα που καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε.

μένη ηλικία από κάποια άλλη νόσο. Αυτή είναι η γενική τάση και, όταν ολοκληρωθεί, θα πρόκειται για κάτι πραγματικά κολοσσιαίο.

– Ακούμε και διαβάζουμε πολλά για την εισβολή της τεχνητής νοημοσύνης στην ιατρική, ειδικά δε στην ακτινολογία. Πώς αποτιμάτε τις εξελίξεις σε αυτό το πεδίο;

– Η τεχνητή νοημοσύνη αναμ-

φίβολα θα επηρεάσει σε μεγάλη έκταση την ιατρική, όπως και κάθε τομέα της σύγχρονης ζωής. Νομίζω, όμως, ότι δεν μπορούμε να προβλέψουμε με ποιον ακριβώς τρόπο θα μας επηρεάσει. Φωτάω συχνά συναδέλφους και ρωτώ τους ποιους τομείς της ιατρικής βλέπουν να επηρεάζονται περισσότερο. Άλλοι λένε η ακτινολογία, άλλοι η οφθαλμολογία κι άλλοι η δερματολογία. Εγώ πιστεύω ότι η πιο μεγάλη επίδραση δεν αποκλείεται να εκδηλωθεί σε τομείς που δεν φανταζόμαστε, όπως οι μεταμοσχεύσεις οργάνων. Γιατί; Απλούστατα, γιατί καθώς τα αυτόνομα Ι.Χ. θα μειώνουν τα αυτοκινητικά δυστυχήματα, θα έχουμε λιγότερους δότες και θα αναγκαστούμε να επινοήσουμε άλλες μεθόδους. Το λέω εντελώς υποθετικά για να σας δείξω γιατί οι προβλέψεις είναι επισφαλείς. Η πρόκληση για εμάς τους γιατρούς είναι να κατανοήσουμε την τεχνητή νοημοσύνη και να μπορούμε να την εντάξουμε στο οπλοστάσιό μας.

– Δεν υπάρχει όμως ένα πρόβλημα εμπιστοσύνης; Είναι εύκολο ο ασθενής να κλείσει ραντεβού με

τον αλγόριθμό του και να ακούσει από αυτόν τη διάγνωση;

– Έχετε δίκιο, είναι ένα νόμιμο ερώτημα. Η σχέση γιατρού-ασθενούς, νοσοκομείου-ασθενούς είναι πάρα πολύ σημαντική. Προσωπικά δεν πιστεύω ότι στο προβλέψιμο μέλλον κινδυνεύουμε να υποκατασταθούμε από αλγόριθμους. Θα συνεργαστούμε μαζί τους, αλλά η τελική απόφαση για τη διάγνωση και τη θεραπεία θα είναι στα χέρια μας. Υπάρχει επίσης ο κίνδυνος διαρροής προσωπικών δεδομένων σε ασφαλιστικές εταιρείες, εργοδότες ή οπουδήποτε αλλού. Η Ευρωπαϊκή Ένωση βρίσκεται στην πρωτοπορία σε αυτό τον τομέα, καθώς έχει θεσπίσει αυστηρούς κανόνες προστασίας, ενώ στις ΗΠΑ είμαστε πιο πίσω. Επιπλέον, τίθεται το πρόβλημα της νομικής ευθύνης: ποιος θα φταίει αν ο αλγόριθμος κάνει λάθος στη διάγνωση και στη θεραπεία και ποιον θα μπνύσει ο ασθενής ή οι συγγενείς; Πρόκειται για σοβαρά, νέα προβλήματα που καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε.

– Σε πρόσφατο, εκτενές ρεπορτάζ για τη ρομποτική χειρουργ-

γική, το περιοδικό New Yorker έγραψε ότι συχνά μοιάζει με απάντηση σε αναζήτηση ερωτήματος. Δηλαδή, ότι μπορεί να εντυπωσιάζει, αλλά η προστιθέμενη θεραπευτική αξία της είναι σε πολλές περιπτώσεις μικρή ή ανύπαρκτη. Ποια είναι η δική σας εκτίμηση;

– Το πρόβλημα είναι, νομίζω, ότι είμαστε στα πρώτα βήματα της ρομποτικής, σε ό,τι αφορά τις ιατρικές εφαρμογές της. Δεν μιλάμε ακόμη για πραγματικά αυτόνομα ρομπότ, αλλά μόνο για πρόσθετα εργαλεία, υπό τον άμεσο έλεγχο του χειρουργού. Είναι καλύτερα αυτά τα εργαλεία από όσα διαθέταμε πριν; Ίσως σε κάποιες περιπτώσεις να είναι, ενώ σε κάποιες άλλες όντως δεν προσφέρουν πραγματικά προστιθέμενη αξία. Πιστεύω όμως ότι τα επόμενα χρόνια θα υπάρξει ισχυρή αλληλεπίδραση μεταξύ ρομποτικής και τεχνητής νοημοσύνης, κάτι που θα οδηγήσει σε αυτόνομα ιατρικά ρομπότ, τα οποία δεν θα είναι απλά εργαλεία, αλλά κάτι πολύ παραπάνω. Αυτό βέβαια θα απαιτήσει αρκετά χρόνια.

– Πόσο εύκολο μπορούμε να συμ-

φιλιωθούμε με την ιδέα ότι θα εμπιστευθούμε τη ζωή μας στους λογισμικό μιας μηχανής;

– Μα εμπιστευόμαστε αυτόματα μηχανές έτσι κι αλλιώς. Στα αεροπλάνα, ο αυτόματος πιλότος κυβερνά το σκάφος στο μεγαλύτερο διάστημα της πτήσης, με εξαίρεση την προσγείωση και την απογείωση. Αύριο κάτι ανάλογο θα συμβαίνει στα αυτόνομα ή ημιαυτόνομα αυτοκίνητα. Αλλά και στην ιατρική κάτι ανάλογο συμβαίνει εδώ και πολλά χρόνια: εμπιστευόμαστε το ηλεκτροκαρδιογράφημα, τον αξονικό τομογράφο και σειρά άλλων μηχανών. Καταλαβαίνω τα κοινωνικά ζητήματα που θέτει η τεχνητή νοημοσύνη, αλλά δεν βλέπω εδώ ζήτημα βιοηθικής. Τα πλεονεκτήματα που προσφέρει σε πολλές περιπτώσεις η πρόοδος της ρομποτικής είναι εντελώς χειροπιαστά. Για παράδειγμα, ένα ρομπότ μπορεί πιο γρήγορα από τον άνθρωπο να εντοπίζει αιμορραγία αγγείου και να την αντιμετωπίσει. Αλλά δεν νομίζω ότι η ρομποτική χειρουργική με αυτόνομα ρομπότ θα έχει γενικευθεί προτού πάρω σύνταξη.

Πρωτοβουλία Σοφοκλέους κατά της κάρτας φιλάθλου

Ο πρόεδρος της ΑΕΛ έστειλε επιστολή στην ΚΟΠ και ζητά τροποποίηση του νόμου

Η ΑΕΛ είναι ίσως ο σύλλογος που επηρεάστηκε περισσότερο (όπως και ο ΑΠΟΕΛ), από την εφαρμογή του μέτρου της κάρτας φιλάθλου. Οι «Λέοντες» εδώ και δύο χρόνια αγωνίζονται με λίγους οπαδούς τους στην κερκίδα, αφού η μεγάλη πλειοψηφία απέχει από τα γήπεδα λόγω της κάρτας φιλάθλου.

Ο πρόεδρος της ΑΕΛ, Αντρέας Σοφοκλέους, ανέλαβε πρωτοβουλία για το «καυτό» αυτό θέμα. Έστειλε επιστολή στον πρόεδρο της Κυπριακής Ομοσπονδίας Ποδοσφαίρου, Γιώργο Κούμα, και την κοινοποίησε στους προέδρους των ομάδων της πρώτης κατηγορίας, στους οργανωμένους όλων των ομάδων και στην Εκτελεστική Επιτροπή της ΚΟΠ.

Ο διοικητικός ηγέτης των γαλαζοκιτρίνων της Λεμεσού, ζητά να συνταχθεί ένα κοινό μέτωπο για την κατάρνηση ή την τροποποίηση του νόμου της κάρτας. Καλεί τον πρόεδρο της ΚΟΠ να συγκαλέσει συνάντηση των προέδρων των ομάδων για να συ-

ζητηθεί το θέμα και να αποφασιστούν οι επόμενες ενέργειες για την επίλυση του προβλήματος.

Στην επιστολή του ο κ. Σοφοκλέους εκφράζει την άποψη πως με τα υφιστάμενα δεδομένα θα πτωχεύσουν τα σωματεία, γι' αυτό ζητά από την ΚΟΠ δράση για τροποποίηση του σχετικού νόμου.

Απόσπασμα από την επιστολή του Ανδρέα Σοφοκλέους:

«Πρόεδρε, εκτός από τον κίνδυνο οικονομικής πτώχευσης των σωματείων λόγω της μικρής προσέλευσης στα γήπεδα, αν συνεχιστεί αυτή η κατάσταση με την αποχή από τη μία και την αδιαφορία των παραγόντων του ποδοσφαίρου σε αυτή την αποχή από την άλλη, τότε και αυτό είναι και το πιο σοβαρό θα πτωχεύσει και το ίδιο το άθλημα, διότι τα αθλήματα ζουν εφόσον προσφέρουν θέαμα στον κόσμο και ο κόσμος από τη μεριά του τα στηρίζει με την προσέλευσή του. Αν νομίζετε ότι με το να συνεχιστεί η παρακολούθηση από τον κόσμο

Στην επιστολή του ο κ. Σοφοκλέους εκφράζει την άποψη πως με τα υφιστάμενα δεδομένα θα πτωχεύσουν τα σωματεία, γι' αυτό ζητά από την ΚΟΠ δράση.

των αγώνων από την τηλεόραση και όχι από το γήπεδο θα συνεχίσει το άθλημα να είναι ζωντανό στην Κύπρο απατάστε οικτρά. Αν ο φιλάθλος δεν νιώσει τη ζέση και την ομορφιά του ποδοσφαίρου μέσα στο γήπεδο και παρακολουθεί από την τηλεόραση όπως οποιοδήποτε άλλο τηλεοπτικό πρόγραμμα ενώ ταυτόχρονα θα έχει τη δυνατότητα να παρακολουθήσει και άλλους ποδοσφαιρικούς αγώνες πιο προηγμένων πρωταθλημάτων, αυτό απλά θα σημαίνει το τέλος του κυπριακού ποδοσφαίρου.

Πρόεδρε, δυστυχώς εσύ και η εκτελεστική επιτροπή σφυρίζετε αδιάφορα, παρά το γεγονός ότι το άθλημα κινδυνεύει. Ανάλαβε δράση εσύ και η

εκτελεστική άμεσα διότι τα περιθώρια στενεύουν. Μην σας εξαπατά το γεγονός ότι περιστασιακά για αγώνες ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος ή για αγώνες μεγάλης κρισιμότητας έκαναν κάρτα φιλάθλου 90-100.000 κόσμου την προσέλευση των φιλάθλων συνολικά στους αγώνες να εξετάσετε. Σας καλώ όπως συγκαλέσετε συνάντηση προέδρων για να σχεδιάσουμε και να συζητήσουμε περαιτέρω ενέργειες προς επίλυση αυτού του προβλήματος. Σίγουρα, δεν πρόκειται να καταργηθεί η κάρτα φιλάθλου αλλά πρέπει να γίνουν όλες οι απαραίτητες κινήσεις για την τροποποίηση του νόμου για να επιστρέψει πάλι ο κόσμος πίσω στα γήπεδα».

Στο τουρνουά συμμετείχαν 120 αθλητές από 30 χώρες.

Αψογη διοργάνωση, πολύ ψηλού επιπέδου

Ολοκληρώθηκε το ITF Hellenic Bank Masters Tennis Academy U18

Την περασμένη εβδομάδα, από την Δευτέρα 11 Νοεμβρίου, μέχρι και χθες Σάββατο 16 Νοεμβρίου, έγινε στις εγκαταστάσεις της Masters Tennis Academy στον Στρόβολο, το «Hellenic Bank Masters Tennis Academy» με διοργανώτρια την ομώνυμη ακαδημία στη Λευκωσία. Το πρωτάθλημα της ITF είναι κατηγορίας 3, για ηλικίες 18 χρονών και κάτω για αγόρια και κορίτσια. Είναι το πιο σημαντικό τουρνουά που έγινε φέτος στην Κύπρο. Συμμετείχαν 120 αθλητές (60 αγόρια και 60 κορίτσια) από 30 χώρες! Από τους ξένους αντισφαιριστές, οι πιο γνωστοί από όσους συμμετείχαν είναι οι Βρετανοί Χάρι Γουέντελκεν και Τόμπι Σάμουελ και από τα κορίτσια η Πολωνή Βερόνικα Μπάζακ (Νο71 στον κόσμο) και η Ιταλίδα Σάρα Ζιοντάτο (Νο92).

Ήταν τόσο ψηλό το επίπεδο και ο ανταγωνισμός που δυστυχώς οι Κύπριοι αντισφαιριστές και αντισφαιριστριες (Στέφανος Σάββα, Κωνσταντίνος Κοσιή, Φώτος Φωτιάδης, Σέργιος Κύζα, Μάτιος Μάτις, Παύλο Παρσών, Στυλιανός Χριστοδούλου, Φλωρεντία Χατζηγεωργίου, Κλειώ Μαρία Ιωάννου και Μαρία Κωνσταντίνου) αποκλείστηκαν από τον Α' γύρο.

Το τουρνουά ITF Hellenic Bank Masters Tennis Academy, ξεκίνησε το διήμερο 10 - 11 Νοεμβρίου με τους προκριματικούς και την Τρίτη 12 Νοεμβρίου άρχισαν οι αγώνες για το κυρίως ταμπλό. Την Τρίτη και την Τετάρτη (12 και 13/11) οι αγώνες άρχιζαν στις 9:00 το πρωί και οι τελευταίοι τέλειωναν κοντά στα μεσάνυχτα.

Ο διευθυντής της Masters Tennis Academy Γιάννος Χατζηγεωργίου

ήταν ο Tournament Director του Πρωταθλήματος ITF Hellenic Bank Masters Tennis Academy. Μας μίλησε για τις εντυπώσεις του από την διοργάνωση: «Όπως το αναμέναμε, το επίπεδο ήταν πάρα πολύ ψηλό. Κύλησαν όλα ομαλά. Την Παρασκευή (15/11), μετά τις πρωινές βροχές, στεγνώσαμε τα γήπεδα σε ελάχιστο χρόνο και οι αγώνες συνεχίστηκαν απρόσκοπτα. Οι αντισφαιριστές, οι αντισφαιριστριες και οι προπονητές – συνοδοί τους, έμειναν κατενθουσιασμένοι από την διοργάνωση και το επίπεδο του Τουρνουά καθώς επίσης και από τις εγκαταστάσεις της Masters Tennis Academy. Είναι πολλά και σημαντικά τα οφέλη της Κυπριακής Αντισφαιρίσης με την διεξαγωγή τόσο μεγάλων διοργανώσεων».

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΤΤΙΧΗΣ

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

Τρέχει ο Κίρζης

Στην γύρα βγήκε ο πρόεδρος του Απόλλωνα μήπως και βρει συμμάχους στην προσπάθειά του να περάσει το αίτημά του για ξένους διαιτητές. Κάποιοι την ανοίγουν φοβισμένοι, κάποιοι μένουν κλειδαμπαρωμένοι ενώ κάποιοι άλλοι υποκρίνονται πως τάχατες ενδιαφέρονται. Ένα είναι το σίγουρο. Το επιχείρημα του Λεμεσιανού παράγοντα μοιάζει δύσκολο έως και ανέφικτο.

* * * * *

Ξένοι διαιτητές - αντιδράσεις

Για την ώρα είμαστε ακόμη στο στάδιο συζητήσεων. Δεδομένη, ωστόσο, πρέπει να θεωρείται η αντίδραση των κυπρίων διαιτητών και του Συνδέσμου τους, σε περίπτωση που το θέμα καθόλου ξένων διαιτητών προχωρήσει, πολύ περισσότερο αν προκύψουν δεδομένα τα οποία θα καθιστούν εφικτό ένα τέτοιο σενάριο. Αν ο ΣΔΚ δημοσιοποιούσε την παραδοχή του, για τα σοβαρά και μαζεμένα λάθη των πρώτων αγωνιστικών, αν αποδεχόταν πως το ενδεχόμενο καθόλου ξένων διαιτητών, καλύ-

τερου επιπέδου, θα βοηθούσε και την κυπριακή διαιτησία, αν στην ουσία ζητούσε από την ΚΟΠ να φέρει ξένους, προκειμένου η κατάσταση να βελτιωθεί, αν μη τι άλλο θα κέρδιζε την εκτίμηση των φιλάθλων, ακόμη και από χώρους με έντονες αντιδράσεις για τα μέχρι τώρα λάθη. Όλα αυτά βέβαια, αν στο ΣΔΚ συμμερίζονται τις απόψεις για τυπικές αδυναμίες των μελών τους, ειδικά φέτος...

* * * * *

Στου κουφού την πόρτα...

Κάθε εβδομάδα τα ίδια. Κάθε φορά και χειρότερα. Κλωτσιές εκτός φάσης, γρονθοκοπήματα σε αντίπαλο, φτυσίμο, εξύβριση και απρεπείς χειρονομίες. Όλα όσα συμπεριλαμβάνονται στις καταγγελίες και παραπομπές ενώπιον του Αθλητικού Δικαστή της ΚΟΠ, για ποδοσφαιριστές πρωταθλημάτων U16, U17 και U19 Νεαρά παιδιά δηλαδή, νεαροί ποδοσφαιριστές, οι οποίοι πέρα από την ποδοσφαιρική τους εκπαίδευση, διαμορφώνουν και ποδοσφαιρικό χαρακτήρα. Πώς αντιδρούν οι

προπονητές τους, τι κάνουν οι αρμόδιοι - υπεύθυνοι Ακαδημιών ή μικρών ηλικιακά ομάδων; Μάλλον λίγα πράγματα, ίσως και τίποτα, αν κρίνουμε από τη συχνότητα με την οποία παρουσιάζονται, κάθε εβδομάδα, τέτοιου είδους υποθέσεις ενώπιον του Αθλητικού Δικαστή.

* * * * *

Ξανά διακοπή

Ξανά διακοπή για τις Εθνικές ομάδες. Οι αγώνες των Εθνικών ομάδων έχουν χάσει εδώ και καιρό την αίγλη τους. Και δεν πρόκειται να τη ξαναβρούν όσο υπάρχει το Τσάμπιονς Λινγκ. Οι δε ποδοσφαιριστές (κυρίως οι πρωτοκλασάτοι), δείχνουν να έχουν κάνει τις επιλογές τους με τον τρόπο που αντιμετωπίζουν τα ματς των συλλόγων τους και της Εθνικής τους ομάδας.

* * * * *

Κάτι ετοιμάζεται

Κάτι ετοιμάζεται γενικώς στο κυπριακό ποδόσφαιρο μήπως και ανατραπούν

κάποια δεδομένα που λειτουργούν εις βάρος του. Περισσότερα δεν μπορούμε ν' αναφέρουμε ωστόσο θα πρέπει να θεωρείται δεδομένη η κοινή προσπάθεια κάποιων μήπως και καταφέρουν να ρίξουν τον τοίχο. Οι προσπάθειες που γίνονται είναι προσεγγμένες και εκατό τοις εκατό μακριά από τα φώτα της δημοσιότητας.

* * * * *

Παλαιότερη ανακοίνωση

Στις 16 Απριλίου του τρέχοντος έτους το ΔΣ της ΚΟΠ εξέδωσε ανακοίνωση που άρχιζε ως εξής: «Σε περίπτωση κατά την οποία υπάρχει ενημέρωση από την UEFA για ύποπτη στοιχηματική δραστηριότητα για ποδοσφαιρικό αγώνα που αφορά μέχρι το Πρωτάθλημα Β' Κατηγορίας (δηλαδή εκτός της Α' Κατηγορίας), που διοργανώνεται από την Κυπριακή Ομοσπονδία Ποδοσφαίρου θα επιβάλλονται οι πιο κάτω ποινές». Οι ποινές περιλαμβάνουν αποκοπή χορηγιών, πρόστιμο, αφαίρεση βαθμών κλπ. Γιατί τα γράφουμε τώρα αυτά; Έλα ντε...

ΑΠΟΨΕΙΣ

Μας λείπει ο Τζίμης

Του ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ

Τα έγγραφε duόμιση δεκαετίες πριν, ο μέγας Τζίμης Πανούσης, επιβεβαιώνοντας το καλλιτεχνικό του μεγαλείο. Γιατί ακριβώς, ένας μεγάλος καλλιτέχνης ξεχωρίζει ανάμεσα στους άλλους λόγω κυρίως της διορατικότητάς του. Επ' αυτού, τα έργα του παραμένουν επίκαιρα και στο μέλλον, φλερτάροντας έτσι με την έννοια του κλασικού.

Ο αριστοφανικός Πανούσης, γράφοντας του στίχους του «Νεόελληνα» θέλοντας να σχολιάσει την τότε κατάσταση σχετικά με την παιδεία που παρέχεται στα παιδιά άρα και στη κοινωνία, προφίτηψε παράλληλα και τι θα προκύψει στα χρόνια που ακολουθήσαν.

Λίγο να δεις τους στίχους του τραγουδιού, μια ανατριχίλα διαπερνά τον ψυχικό σου κόσμο και όχι μόνο αφού δεν αργεί να πάει το μυαλό στου στην σημερινή κατάσταση στην Κύπρο.

«Καίω τα δέντρα χτιζώ μεζονέτες, θα κάνω τα παιδιά μου μαριονέτες»... γράφει ο Τζίμης και δυστυχώς η τέχνη του βρήκε πλήρη εφαρμογή στο βάρβαρο, απολίτιστο λαό μας, που φτάνει σε σημείο να κάψει το μεγαλύτερο δώρο που του προσέφερε η ίδια μητέρα Φύση.

Να καίει δηλαδή την ιδία του την γη για να πλουτίσει, αφομοιώνοντας πλήρως την σαθρή αξία που του προσφέρει τούτη η κοινωνία και οι ηγέτες της, πνευματικοί (εδώ γελάμε) και πολιτικοί (πάλι δυστυχώς γελάμε). Ότι δηλαδή το χρήμα, δεν είναι απλά χρήσιμο αλλά η ανώτερη αξία που μπορεί να έχει ο άνθρωπος για να προκόψει. Και λίγο πολύ για τούτο σκοτώνει τη μάνα ή καίει την γη που τον μεγάλωσε.

Και αυτά για να χτίσει μεζονέτες, βίλες και ξενοδοχεία, στέλνοντας τα παιδιά στα καλύτερα σχολεία μήπως και μπορέσουν να τα διοικήσουν, μήπως και οι επενδύσεις τους αυγατίσουν.

Και άμα όχι ή ακόμη και αν ναι, το μίσος παραμένει στον ψυχισμό του προσπαθώντας να δοξάσει τα θεία για να βγάλει όλη του τη βλακεία, την εθνική μας μιζέρια την μεταμορφώνει σε πατριωτικό μεγαλείο και τη σκατόψυχή του σε δήθεν λεβεντιά και παλικαριά.

Και έζησαν αυτοί καλά και όλοι εμείς χειρότερα αφού μεταξύ άλλων μας λείπει και ο Τζίμης.

Ξένους διαιτητές, χθες!

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΔΗ

Όταν ακούς τον πρόεδρο του Συνδέσμου Διαιτητών Κύπρου να λέει πως δεν χρειάζεται να φέρουμε ξένους διαιτητές στο κυπριακό πρωτάθλημα, γιατί σε λίγους μήνες θα έρθει το VAR και η κατάσταση θα βελτιωθεί, λογικά ανησυχείς περισσότερο για τη συνέχεια του φετινού πρωταθλήματος! Παλαιότερα και σε ανάλογες περιπτώσεις, όταν οι εκπρόσωποι των διαιτητών σχολίαζαν αντιδράσεις για σοβαρά λάθη, ακούγαμε το... κλασικό «λάθη γίνονται παντού», ενώ παίρναμε και διαβεβαιώσεις για βελτίωση της κατάστασης. Η πρόσφατη τοποθέτηση του κυρίου Πάπουτσου, περί του VAR και της επικείμενης εφαρμογής του στο κυπριακό πρωτάθλημα, κάτι σαν παραδοχή μοιάζει, σε σχέση με τις αδυναμίες της κυπριακής διαιτησίας και των πολλών προβλημάτων που παρουσιάζονται από το ξεκίνημα του φετινού πρωταθλήματος.

Ίσως γιατί ποτέ και κανείς, από τους αρμοδίους, δεν έκανε κάτι τα τελευταία χρόνια για να βελτιωθεί η κατάσταση στο χώρο της κυπριακής διαιτησίας, να βοηθηθούν οι κύριοι διαιτητές. Ίσως γιατί δεν προνόησαν οι υπεύθυνοι, δεν δούλεψαμε σωστά στην εκπαίδευση αλλά και στην επιλογή νέων διαιτητών - ικανών να διαδεχθούν τους πιο παλιούς, οι οποίοι σταδιακά αποχωρούν. Ό,τι και να φταίει, η ουσία δεν αλλάζει και χωρίς υπερβολή, κανείς μάλλον δεν πιστεύει πως βγαίνει η φετινή χρονιά, έχοντας ήδη καταγράψει τόσο σημαντικά λάθη σε εννέα αγωνιστικές, έχοντας ήδη δημιουργηθεί ένα σκηνικό έντονων αμφισβήτησης, για όλους σχεδόν τους διαιτητές, σκηνικό σε πολύ μεγάλο βαθμό δικαιολογημένο και όχι απλά λόγω προκατάληψης.

Αντίστροφα λοιπόν θα πρέπει να ερμηνεύεται το επιχείρημα του ΣΔΚ. Αντί για υπομονή, μέχρι το VAR να βελτιώσει την κατάσταση, στην ουσία διορθώνοντας πολλά από τα σοβαρά λάθη των κύπριων διαιτητών, κάθοδος ξένων διαιτητών προκειμένου το πρόβλημα να περιοριστεί και όσο το δυνατό με λιγότερες... αναταράξεις να ολοκληρωθεί η φετινή περίοδος, αναμένοντας του χρόνου τη βοήθεια της τεχνολογίας.

Σαφώς και το θέμα καθόλου ξένων διαιτητών δεν είναι απλό. Ποιοι και από πού, σε ποιους αγώνες και τι γίνεται με τους κύπριους διαιτητές, γιατί οι ξένοι προσωρινή λύση αποτελούν και πολλά άλλα. Η ουσία, ωστόσο, δεν αλλάζει. Εκτός και αν κάποιος πιστεύει, πως από την ερχόμενη εβδομάδα, με την επανέναρξη του πρωταθλήματος, τα σοβαρά λάθη θα μειωθούν στο ελάχιστο και διαιτητές οι οποίοι αποδεδειγμένα σφυρίζουν συχνά «φάλτσα», θα μπορέσουν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις...

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.
0,2%Χ.Α.
2,37%

Dow Jones

0,90%

Nasdaq

0,68%

Nikkei

-0,38%

Dax

-0,82%

FTSE 100

-1,53%

ΤΟ 2020
Προβλέπουν
κατάρρευση
της τιμής
του «μαυρου
χρυσού»
Σελ. 9

Πετρέλαιο

-0,44%

€/ \$

0,03%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΔΙΕΘΝΗ

Ενισχύθηκε οριακά
η γερμανική οικονομία

Ο κίνδυνος τεχνικής ύφεσης της γερμανικής οικονομίας αποφεύχθηκε οριακά, δίνοντας ακόμη μία δικαιολογία στην κυβέρνηση να μη χαλαρώσει τη δημοσιονομική της πολιτική, παρά τις πιέσεις. Η γερμανική οικονομία ενισχύθηκε κατά 0,1% σε τριμηνιαία βάση και κατά 0,5% σε ετήσια. **Σελ. 10**

ΕΛΛΑΔΑ

Τα funds θα γεμίσουν
την αγορά με ακίνητα

Πάνω από 20.000 ακίνητα στην Ελλάδα θα διατεθούν τα επόμενα χρόνια μέσω απευθείας πωλήσεων και πλειστηριασμών. Πρόκειται για ακίνητα που αποτελούν εγγυήσεις των καρτοφυλακίων κόκκινων δανείων, που πωλήθηκαν ή πρόκειται να πωληθούν τους επόμενους μήνες σε funds. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών
ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	0,60%	0,09%
Γερμανία	-0,35%	-0,11%
Γαλλία	-0,03%	-0,08%
Ιταλία	1,32%	0,16%
Ισπανία	0,45%	0,07%
Ιρλανδία	0,06%	-0,08%
Ελλάδα	1,42%	0,21%
Ην. Βασίλειο	0,71%	-0,08%

Βαθμολογία
από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο- πρόθεσμο Χρέος	Βραχυ- πρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba2	NP
S&P	BBB-	A-3

Τα διαβατήρια κρίνουν τις αξιολογήσεις

Κίνδυνος να επηρεάσουν αρνητικά τις εκθέσεις του ΟΟΣΑ και της Moneyval το επόμενο εικοσαήμερο

Στη **Ζυγαριά** των αξιολογήσεων της κυπριακής οικονομίας από τους θεσμούς μπαίνει το θέμα των διαβατηρίων. Αυτή την εβδομάδα αναμένεται η έκθεση του ΟΟΣΑ και την 1η Δεκεμβρίου η έκθεση για την αξιολόγηση των

μέτρων κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (MONEYVAL). Και στις δύο εκθέσεις θα υπάρχει αναφορά στο θέμα που δημιουργήθηκε με τα διαβατήρια και στις

αδυναμίες του προγράμματος. Και οι δύο θεσμοί έχουν κρούσει πολλάκις τον κώδωνα του κινδύνου αναφορικά με το πρόγραμμα που εφαρμόζει η Κύπρος. «Το κλίμα είναι περίεργο και τα μηνύματα που λαμβάνουμε είναι μικτά»,

ανέφερε πηγή από την επαγγελματική ομάδα των λογιστών στην «Κ», σχετικά με τις δύο εκθέσεις. Σημείωσε πως τα τελευταία δημοσιεύματα και η έκταση που έλαβε το θέμα των πολιτογραφήσεων λειτούργησαν ιδιαίτερος αρνητικά

σε μία περίοδο που οριστικοποιούνταν οι δύο εκθέσεις. «Ήδη ήταν βαρύ το κλίμα με το ζήτημα των πολιτογραφήσεων, αλλά τα τελευταία γεγονότα φαίνεται να έδωσαν και τη χαριστική βολή», ανέφερε χαρακτηριστικά. **Σελ. 5**

Στους ακριβότερους εμπορικούς δρόμους η Ερμού

Στη **Λίστα** με τους ακριβότερους εμπορικούς δρόμους του κόσμου είναι για μία ακόμα χρονιά η Ερμού. Συγκεκριμένα, βρίσκεται πλέον στη 14η θέση, καθώς το μέσο ετήσιο ενοίκιο αυξήθηκε κατά 14% τον τελευταίο χρόνο και διαμορφώνεται πλέον σε 3.420 ευρώ τ.μ., από 3.000 ευρώ / τ.μ. πέρυσι. Σε σχέση μάλιστα με το 2017, όταν η Ερμού βρισκόταν στη 19η θέση, η αύξηση των ενοικίων προσεγγίζει το 30%. **Σελ. 8**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του **HOLGER SCHMIEDING***

Ελπιδοφόρες ενδείξεις για τη διεθνή οικονομία

Οι **εμπορικές** διενέξεις που προκάλεσε ο Αμερικανός πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ, η επιβράδυνση της οικονομίας της Κίνας και η αβεβαιότητα σχετικά με την έξοδο της Βρετανίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση προξενούν σοβαρές επιπτώσεις στην παγκόσμια μεταποίηση και στο εμπόριο. Αν και η τελική εγχώρια ζήτηση διατηρείται ζωηρή, αυτοί οι κραδασμοί υποχρέωσαν τον ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης στις χώρες του προηγμένου κόσμου σε επίπεδα κάτω από τη μακροπρόθεσμη τάση. Οι οικονομίες δε που εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τις εξαγωγές, όπως η Γερμανία, παραπαίουν στο χείλος της ύφεσης. Τα στοιχεία ερευνών από τον κλάδο παροχής υπηρεσιών και τα επίσημα από την αγορά

εργασίας φανερώνουν ότι η δραστηριότητα στον κλάδο της μεταποίησης διαχέεται αργά σε άλλους κλάδους της οικονομίας. Συνεπώς το ερώτημα που εγείρεται για το 2020 είναι πια προφανές: μήπως βαθύνει έτι περαιτέρω η εξασθένιση της μεταποίησης και τελικώς ανακόψει τον βηματισμό σε άλλους τομείς, οι οποίοι μέχρι στιγμής έχουν φανεί ανθεκτικοί, ή η μεταποίηση θα ανακάμψει αρκετά σύντομα, ώστε να αποτρέψει να συμβεί κάτι τέτοιο; Σε αντίστανση, οι πρόσφατες εξελίξεις αναθερμαίνουν την ελπίδα ότι σε λίγους μήνες η παραγωγή της μεταποίησης και το παγκόσμιο εμπόριο θα σταθεροποιηθούν, ανοίγοντας τον δρόμο για μια σταδιακή επαναφορά του βηματισμού της διεθνούς οικονομίας

Σε λίγους μήνες η παραγωγή της μεταποίησης και το παγκόσμιο εμπόριο θα σταθεροποιηθούν.

σε ορίζοντα δωδεκαμήνου. Ιδού ορισμένες ελπιδοφόρες ενδείξεις. Δεύτερη φορά μέσα στη χρονιά ορισμένοι βασικοί δείκτες φανερώνουν ότι η μεταποίηση και το εμπόριο συντόμως θα ανακάμψουν. Εάν ο Αμερικανός πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ δεν ταραξεί τη διεθνή οικονομία, οξύνοντας τις εμπορικές διενέξεις, όπως τον Μάιο, τα χειρότερα θα έχουν συντομα περάσει. Κατόπιν, οι κρη-

ματιστηριακοί δείκτες προοικονομούν μια πιθανή ανάκαμψη εδώ και πολύ καιρό. Εντούτοις, οι κεφαλαιαγορές είναι άστατες. Άλλοτε μπορούν και άλλοτε όχι να προαναγγείλουν τα σημεία καμπής της οικονομίας. Εάν, όμως, τα αληθινά δεδομένα, όπως οι προσδοκίες των εταιρειών, αρχίσουν να επιβεβαιώνουν το μήνυμα των αγορών, μπορούμε να είμαστε βέβαιοι σε λογικά πλαίσια ότι έρχονται καλύτερες ημέρες. Τα οικονομικά στοιχεία, βέβαια, συνεχίζουν να δείχνουν αποδυναμωση. Αλλά, ορισμένα στοιχεία, όπως το ΑΕΠ των ΗΠΑ και της Ευρωζώνης, δεν προκαλούν έκπληξη με το να φανερώνουν κάμψη. Οι προσδοκίες γίνονται πιο ρεαλιστικές. Κι αν τα νοικοκυριά και οι επιχειρήσεις δεν χρειάζον-

ται πλέον να περιορίσουν περισσότερο τις δαπάνες τους, η αύξηση της παραγωγής μπορεί να σταθεροποιηθεί.

Στην περίπτωση της εξαγωγικής οικονομίας της Γερμανίας, τέλος, αυτή έχει πληγεί από τους εμπορικούς πολέμους, την επικείμενη αποχώρηση της Βρετανίας από την Ε.Ε. και την επιβράδυνση της οικονομίας της Κίνας – και μάλιστα, τα πλήγματα είναι βαρύτερα από κάθε άλλη προηγμένη οικονομία. Παρά ταύτα, οι προσδοκίες των επιχειρήσεων στη μεταποίηση το καλοκαίρι σταθεροποιήθηκαν και βελτιώθηκαν κατά τι τον Οκτώβριο, φθάνοντας στα υψηλότερα τετραμήνιο.

* Ανώτατος οικονομολόγος της Berenberg Bank.

pwc

Θα θέλατε να μάθετε περισσότερα για τα Funds?

Εγγραφείτε εδώ για περισσότερες πληροφορίες

www.pwc.com.cy/funds

ΑΝΑΛΥΣΗ Του ΚΩΣΤΑ ΚΑΛΛΙΤΣΗ

Ανάπτυξη και «αναπτυξιακός» βολонταρισμός

Πώς θα έρθει η ανάπτυξη; As μην έχουμε αυταπάτες. Η ανάπτυξη δεν θα έρθει επειδή θα μειωθούν κάποιοι φορολογικοί συντελεστές, επειδή θα γίνει κάποια έστω πολύ μεγάλη επένδυση, επειδή θα δανειστούμε (όπως σχεδόν όλα τα κράτη...) με μικρό επιτόκιο. Ούτε, πάλι, η ανάπτυξη θα πέσει ως μάν-να εξ ουρανού, με κάποιο «δώρο» από έναν θείο από την Κίνα, από τις ΗΠΑ ή από τη Γερμανία.

Η ανάπτυξη προϋποθέτει ότι κάνουμε μεταρρυθμίσεις. Προϋπο-

Αν εμείς δεν κάνουμε τις μεταρρυθμίσεις, δεν θα γίνουν, κανείς δεν θα τις κάνει για λογαριασμό μας.

θέτει βαθιές τομές στη δημόσια διοίκηση, στην ίδια την αρχιτεκτονική και στις δομές του κράτους, στο σύστημα απονομής Δικαιοσύνης (που έχει καταστεί αγαθό που σπανίζει εξαιτίας της απίστευτης καθυστέρησης...), στα συστήματα των κρατικών προμηθειών, στην αποτελεσματική αντιμετώπιση της διαφθοράς και της διαπλοκής (απεχθό φαινόμενα που η κρίση δεν φαίνεται να έθιξε, αντιθέτως ίσως είναι από τα λίγα που βγήκαν ενισχυμένα μέσα από την κρίση...), ριζικά μέτρα για την αποκατάσταση ισονομίας, αξιοκρατίας, ασφάλειας, αλληλεγγύης.

Προϋποθέτει, επίσης, ότι η κοινωνία μας θα πάψει να είναι θλιβερό υπόδειγμα της «τραγωδίας των θεσμών», θα πάψει να είναι φοβική και κλειστή και θα αποκτήσει την ικανότητα να δημιουργήσει ένα νέο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας, να δημιουργήσει θεσμούς ισχυρούς, ασφαλείς και ευπροσάρμοστους στις μεταβαλλόμενες συνθήκες τόσο με την έννοια των νομοθετημένων οργάνων της πολιτείας όσο και με την ευρύτερη έννοια των «κανόνων του παιχνιδιού».

As θυμηθούμε ότι οι Ρόμπιν-

σον-Ατζέμogliου άρχιζαν το γνωστό bestseller τους (Why Nations Fail, 2012) με το παράδειγμα της πόλης Νογκάλες, που κόβεται στη μέση από έναν φράκτιν.

Μισή ανήκει στην Αριζόνα (ΗΠΑ) και είναι πλούσια, η άλλη μισή ανήκει στη Σονόρα (Μεξικό) και είναι φτωχή. Γιατί, ενώ είχαν ξεκινήσει χωρίς καμία διαφορά πλούτου, η μιν αναπτύχθηκε, η δε υστέρησε; Για τον ίδιο λόγο που οι πάμπλουτες σε πρώτες ύλες πά-λαι ποτέ αποικίες στη Νότια Αμερική παρέμειναν φτωχές, ενώ οι πάμπτωες σε πρώτες ύλες πάλαι ποτέ αποικίες στη Βόρεια Αμερική έγιναν πάμπλουτες: Η διαφορά οφείλεται στους διαφορετικούς θεσμούς που οικοδομήθηκαν στη μία και στην άλλη περίπτωση.

Κατάληξη: Συχνά πυκνά λέγεται ότι η ανάπτυξη δεν διατάσσεται, δεν έρχεται κατόπιν σχετικής εντολής. Σωστά. Να συμπληρώσουμε κάτι επίσης σωστό, ότι η ανάπτυξη δεν πρόκειται να έρθει επειδή κάποιος της λέει λόγια λατρείας, επειδή πίνει νερό στο όνομά της και της ορκίζεται αιώνια πίστη και αφοσίωση. Με άλλα λόγια, η ανάπτυξη ούτε διατάσσεται ούτε παραμυθιάζεται. Ούτε υπακούει σε εντολές ούτε υποκύπτει στη γοητεία ενός «αναπτυξιακού» βολонταρισμού σαν κι αυτόν που κάνει τη θορυβώδη παρουσία του μετεκλογικά (αφού θέλω ανάπτυξη, αρκεί να φωνάζω ότι θέλω επενδύσεις, σκώνων τα μανίκια, επιδιδομαι σε έναν «αναπτυξιακό» ακτιβισμό κι αυτά είναι, δόθεν, ικανά να κάνουν την ανάπτυξη να εμφανιστεί από τη γωνία!).

Για να έρθει η ανάπτυξη, χρειάζονται τομές και σύγχρονο θεσμικό πλαίσιο. Αυτά εξαρτώνται από εμάς. Αν εμείς δεν τα κάνουμε, δεν θα γίνουν – κανείς δεν θα τα κάνει για λογαριασμό μας. Αλλά, προς το παρόν τουλάχιστον, (παρά την ευνοϊκή συγκυρία, το εύκρατο πολιτικό/κοινωνικό κλίμα...) δεν φαίνεται να είναι στις κυβερνητικές προτεραιότητες.

kallitsiskostas@yahoo.com

ΔΗΚΤΗΣ

Εντυπωσιασμοί

Ο Αβέρωφ δεν μπορούσε να πει μπροστά στις κάμερες ότι έκανε πίσω με τις χρεώσεις η Τράπεζα Κύπρου, έπρεπε να φωνάξει τα media για να τους δηλώνει ότι είναι ευχαριστημένος και πόσο καλά πήγε η κουβέντα που είχε με τον Πανίκο Νικολάου. Συν τοις άλλοις, φάνηκε ήρωας ο Αβέρωφ, λες και ο Βότσης για παράδειγμα, δεν έβγαине στα τηλεοπτικά παράθυρα από την πρώτη στιγμή και να λέει πως αυτές οι χρεώσεις είναι ένα σύγχρονο χαράτσι.

Κρέμα αντιγήρανσης

Την απόσυρση και αντικατάσταση παλαιών οχημάτων εξήγγειλε το Υπουργείο Οικονομικών, με το ύψος της χορηγίας να ανέρχεται στα 2.000 ευρώ (1.250 χορηγίες). Το προς απόσυρση «παλαιό όχημα» πρέπει, μεταξύ άλλων, να είναι ηλικίας μεγαλύτερης ή ίσης των δεκαπέντε ετών, κατηγορίας M1 (τύπου σαλούν) ή N1 (μεταφοράς εμπορευμάτων). Το καινούργιο όχημα που θα εγγραφεί θα πρέπει να έχει κυβισμό μικρότερο ή ίσο των 1800 κυβικών εκατοστών, Πιστοποιητικό Συμμόρφωσης με ένδειξη "Euro 6AD" ή μεταγενέστερη και μάζα εκπεμπόμενου διοξειδίου του άνθρακα μικρότερη ή ίση των 150 γραμμαρίων ανά χιλιόμετρο, μετρούμενη με τη νέα μέθοδο μέτρησης, γνωστή ως «WLTP». Χαιρετίζει η στήλη τέτοια μέτρα, διότι έτσι θα μειωθούν έστω και 1.250 γηρασμένα αυτοκίνητα από την Κύπρο.

Ούτε που ξέρουν

Ούτε που ξέρουν τι θα κάνουν οι τρεις διορισθείσες για την επιτροπή ελέγχου των διαβτηρίων. Υπάρχει μία σύγχυση, μεταξύ Προεδρικού, Υπουργείου Εσωτερικών, Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, Νομικής Υπηρεσίας και ΑΔΕΕΛΕΠ. Ο λόγος; Το Προεδρικό θέλει να προκηρσσουν σε επανέλεγχο όλων των διαβτηρίων που δόθηκαν από το 2013 έως και σήμερα, δίχως όμως να έχουν καθορίσει το πώς θα γίνεται. Δηλαδή. Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς για παράδειγμα, έχει οριοθετήσει ως μία οντότητα που θα ελέγχει τα διαβτηρία που έχουν δοθεί, δίχως όμως να ξέρει πως, που, πότε. Όχι ότι δεν έχει την τεχνογνωσία η ΕΚΚ για παράδειγμα να ελέγξει περιεργους (αυτό κάνει με τις εταιρείες), αλλά εάν δεν έχει μπροστά της αντικείμενο δεν μπορεί να κάνει κάτι. Και από το Προεδρικό θέλουν να γίνει η διαδικασία «χθες». Ούτε σήμερα, ούτε αύριο.

Για τις πλημμύρες τίποτα;

Το Δημοτικό Συμβούλιο Λεμεσού δήλωσε γραπτός πως ο Προϋπολογισμός του 2020 για την πόλη αντικατοπτρίζει ένα Δήμο νοικοκυρμένο ο οποίος λειτουργεί στη βάση της χρη-

diktis@kathimerini.com.cy

Θα πέσει πολύ τεχνολογικός αλφαριθμητικός τελευταία. Από τη μία θα πρέπει να μάθουν οι καταναλωτές πώς να χρησιμοποιούν το app της Τράπεζας Κύπρου ώστε να μην χρεώνονται στο μέλλον και από την άλλη πώς θα bid-άρουν για ηλεκτρονικούς πλειστηριασμούς.

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Φοροδιαφυγή

Φοροδιαφυγή καλείται η παράνομη μείωση της φορολογικής υποχρέωσης/επιβάρυνσης ή η παράνομη εξαίρεση καταβολής φορολογίας.

Η παράνομη αυτή πράξη/πρακτική ΔΕΝ προκύπτει σε καμία περίπτωση μέσα από νόμιμες διαδικασίες και κατάλληλο φορολογικό σχεδιασμό (βάσει προτύπων και νομοθεσίας), όπως συμβαίνει με τη νόμιμη πράξη/πρακτική της φοροαποφυγής.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

στής διοίκησης. Είναι ισοσκελισμένοι και πλεονασματικοί, με έσοδα €49,2 εκατομμύρια και δαπάνες €43 εκατομμύρια. Οι αναπτυξιακές δαπάνες είναι για ακόμα μια χρονιά σε υψηλό επίπεδο και ανέρχονται στα €29,5 εκατομμύρια. Μέσα από το προϋπολογισμό του 2020 αναφέρεται πως προωθούνται τα εξής έργα:

1. Την επέκταση της ανάπτυξης στην περιφέρεια και στις συνοικίες της Λεμεσού μέσα στα πλαίσια της φιλοσοφίας μας για μια ολοκληρωμένη και καθολική ανάπτυξη της πόλης.
2. Τον εκσυγχρονισμό της Δημοτικής Μηχανής για καλύτερη εξυπηρέτηση των δημοτών.
3. Την αναβάθμιση των σημείων αναφοράς της πόλης μας όπως η Παλιά Αγορά, η Πλατεία Ηρώων, το ΓΣΟ και ο Δημόσιος Κήπος.
4. Την ενίσχυση της κοινωνικής πολιτικής του Δήμου μέσα από προγράμματα για τις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού αλλά και την προώθηση σχεδίων για προσιτή και κοινωνική στέγη.
5. Την αναβάθμιση των πολιτιστικών εκδηλώσεων και την στήριξη των συμπατριωτών μας ανθρώπων της Τέχνης και του πολιτισμού. Για τις πλημμύρες δεν θα κάνουμε κάτι;

Καρκίνο προκαλεί η ατμοσφαιρική ρύπανση

Τα νανοσωματίδια της ατμοσφαιρικής ρύπανσης συνδέονται με την εμφάνιση καρκινικών όγκων στον εγκέφαλο, σύμφωνα με νέα έρευνα, η οποία δημοσιεύθηκε στην επιθεώρηση Epidemiology. Ειδικότερα, η αυξημένη έκθεση στα υπερλεπτά σωματίδια (UFPs) που παράγονται από την καύση των καυσίμων, ιδιαίτερα από τους ντιζελοκινητήρες οχημάτων, αυξάνει σημαντικά τις πιθανότητες εμφάνισης καρκινικών όγκων στον εγκέφαλο.

Όπως επισημαίνουν οι επιστήμονες του Πανεπιστημίου ΜακΓκίλ του Καναδά, που εκπόνησαν τη μελέτη, οι καρκινικοί όγκοι στον εγκέφαλο είναι αρκετά σπάνιοι και η αύξηση της έκθεσης σε ατμοσφαιρική ρύπανση που συνδέεται με μετακίνηση από έναν ήσυχο δρόμο ενός αστικού κέντρου σε μια πολυσύχναστη λεωφόρο, καταλήγει στην εμφάνιση ενός επιπλέον καρκίνου του εγκεφάλου ανά 100 χιλιάδες κατοίκους. Προκειμένου να καταλήξουν σε σαφή συμπεράσματα, οι Καναδοί επιστήμονες ανέλυσαν τα ιατρικά αρχεία και την έκθεση στην ατμοσφαιρική ρύπανση 1,9 εκατ. ενήλικων συμπατριωτών τους, κατά την περίοδο 1991-2016. Έτσι, διαπίστωσαν ότι ο συσχετισμός ανάμεσα στον καρκίνο του εγκεφάλου και στην έκθεση στα νανοσωματίδια ήταν «εντυπωσιακά σταθερός». Διαπιστώθηκε ότι αύξηση της έκθεσης στην ατμοσφαιρική ρύπανση 10 χιλιάδων νανοσωματιδίων ανά κυβικό εκατοστό, διαφορά δηλαδή που καταγράφεται ανάμεσα σε έναν ήσυχο δρόμο και σε μια πολυσύχναστη λεωφόρο, αυξάνει τον κίνδυνο εμφάνισης καρκίνου του εγκεφάλου κατά 10%. Ωστόσο οι ερευνητές επιση-

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας έχει χαρακτηρίσει την ατμοσφαιρική ρύπανση «σιωπηρή κρίση της δημόσιας υγείας».

μαίνουν ότι αυτά ήταν μόνο η πρώτη έρευνα που συνδέει τα δύο και είναι επιτακτικό να εκπονηθούν και μεγαλύτερες μελέτες.

Η τοξική ατμόσφαιρα έχει συνδεθεί και στο παρελθόν με άλλα προβλήματα του εγκεφάλου, όπως μειωμένη νοημοσύνη, άνοια και προβλήματα ψυχικής υγείας, τόσο σε ενήλικους όσο και σε παιδιά. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας έχει χαρακτηρίσει την ατμοσφαιρική ρύπανση «σιωπηρή κρίση της δημόσιας υγείας».

Τέλος ο καθηγητής Τζορντι Σουνιέρ, του Ινστιτούτου Παγκόσμιας Υγείας της Βαρκελώνης, χαρακτηρίζει σημαντικά τα συμπεράσματα των Καναδών ερευνητών, ιδιαίτερα αφού προηγουμένως μελέτες σε ζώα απέδειξαν ότι τα νανοσωματίδια είναι πολύ περισσότερο τοξικά από τα μεγαλύτερα.

Μείωση των ορίων ταχύτητας

Πιο «αργοί» οι αυτοκινητοδρόμοι της Ολλανδίας εξαιτίας του οξειδίου του αζώτου

ΧΑΓΗ. Στα 100 χλμ./ώρα, από 130 που είναι σήμερα, θα μειωθεί το όριο ταχύτητας στους αυτοκινητοδρόμους της Ολλανδίας, όπως ανακοίνωσε χθες ο πρωθυπουργός Μαρκ Ρούτε. Το Συντηρητικό Κόμμα του Ρούτε ήταν ανέκαθεν αντίθετο με μέτρα περιορισμού της αυτοκίνησης, αλλά αναγκάστηκε να λάβει την απόφαση αυτή λόγω των εξαιρετικά υψηλών συγκεντρώσεων οξειδίων του αζώτου στην ατμόσφαιρα. Η ελάττωση της ταχύτητας μειώνει την κατανάλωση καυσίμου

Η χώρα έχει πρόβλημα και με το άζωτο στα ποτάμια και στα κανάλια της, λόγω της εντατικής γεωργικής και κτηνοτροφικής δραστηριότητας.

για την ίδια απόσταση, πράγμα που συνεπάγεται μείωση της ρύπανσης. Τον Μάιο, το ανώτατο δικαστήριο της χώρας αποφάσισε ότι οι διαδοχικές καταδίκες της Ολλανδίας από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για την παράβαση των ορίων αζώτου οφείλουν να γίνουν σεβαστές. Το Δικαστήριο έδωσε εντολή να «παγώσουν» μια σειρά από κατασκευαστικά έργα, τα οποία χρησιμοποιούν βαριά πετρελαιοκίνητα μηχανήματα, ώστε να περιοριστούν οι εκπομπές οξειδίων του αζώτου. «Είναι ένα άσχημο μέτρο, σε κανέναν δεν αρέσει, αλλά εξυπηρετεί το ευρύτερο

Πινακίδες με το όριο ταχύτητας των 100 χλμ. την ώρα κατασκευάζονται στο Ασεν της Ολλανδίας.

συμφέρον», ανέφερε ο Ρούτε. «Το χρειαζόμαστε για να μην παραλύσει η χώρα και χαθούν δουλειές χωρίς λόγο».

Ο βασικός ένοχος για την ατμοσφαιρική ρύπανση με οξείδια του αζώτου είναι οι κινητήρες ντιζελ. Παρότι το μερίδιο της ντιζελοκίνησης στους ολλανδικούς δρόμους είναι μόλις 15% και παρότι τα νέα ντιζελοκίνητα οχήματα διαφημίζονται ως καθαρότερα από τα παλιά, η Ολλανδία πνίγεται στους ρύπους. Επιπλέον, η χώρα έχει πρόβλημα και με το άζωτο στα ποτάμια και τα κανάλια της, εξαιτίας της εντατικής γεωργικής και κτηνοτροφικής δραστηριότητας. Μεγάλες, πρόσφατες διαμαρτυρίες αγροτών που κατέβηκαν με τρακτέρ στη Χαγή, ένα άσχημο μέτρο, σε κανέναν δεν αρέσει, αλλά εξυπηρετεί το ευρύτερο

ρισμό της ρύπανσης από τα αζωτούχα λιπάσματα θα τους θίξουν. Συνολικά, από τις μεταφορές, τις κατασκευές και τη γεωργία, η πυκνοκατοικημένη Ολλανδία απορρίπτει στο περιβάλλον τέσσερις φορές περισσότερο άζωτο κατά κεφαλήν από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

«Ωραίο συναίσθημα»

«Όλα τα λογικά επιχειρήματα υποδεικνύουν ότι χρειάζεται μείωση της ταχύτητας», είπε ο Ολλανδός ευρωβουλευτής των Πρασίνων, Μπας Εϊκχάουτ. «Το μόνο επιχείρημα για τη γρήγορη οδήγηση είναι ότι είναι ωραίο συναίσθημα. Βάζουμε λοιπόν τη λογική απέναντι στο συναίσθημα και αυτό είναι πάντα μια δύσκολη συζήτηση».

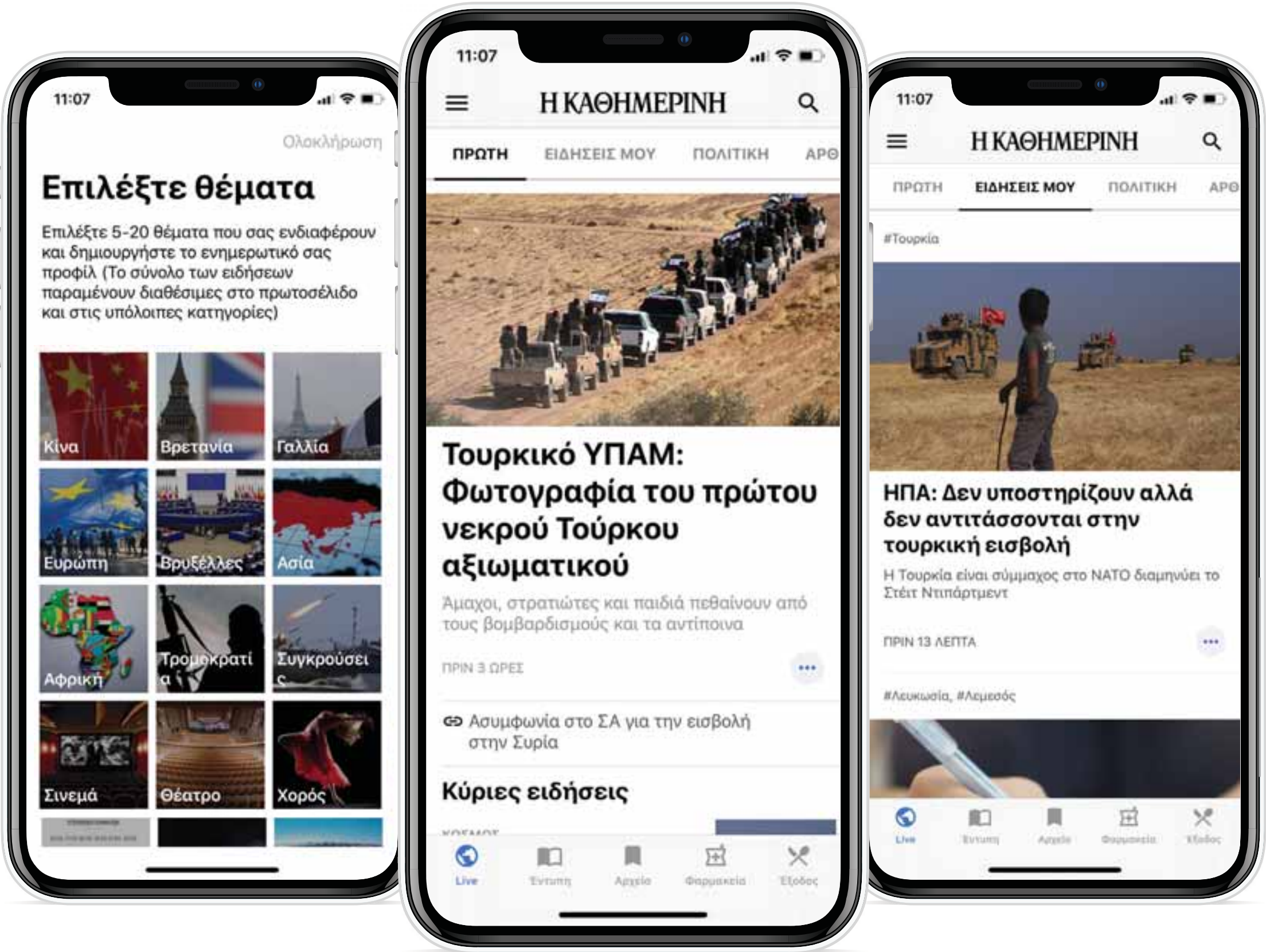
Η ελάττωση του ορίου ταχύτητας

αναμένεται να μειώσει τα τροχαία ατυχήματα και να εξομαλύνει τη ροή των οχημάτων, εφόσον σε όλες τις λωρίδες του αυτοκινητοδρόμου τα οχήματα θα κινούνται σχεδόν με την ίδια ταχύτητα. Αυτή τη στιγμή, η δεξιά και μερικές φορές και η μεσαία λωρίδα των ολλανδικών αυτοκινητοδρόμων είναι σχεδόν παντού κατειλημμένη από βαρέα οχήματα που κινούνται με μέγιστη ταχύτητα 90 χλμ. την ώρα, αφήνοντας τον υπόλοιπο χώρο στα Ι.Χ. που πασχίζουν να προσπεράσουν. Έρευνα που είχε γίνει πριν από λίγα χρόνια, έδειξε ότι οι μισοί Ολλανδοί οδηγοί εκνευριζόνταν με αυτούς που τους πιέζαν να τρέξουν παραπάνω από τα όρια ταχύτητας και οι άλλοι μισοί με αυτούς που τηρούσαν τα όρια ταχύτητας.

REUTERS, A.P.

Ο κάθε άνθρωπος είναι ξεχωριστός

Φτιάξε το δικό σου timeline ειδήσεων
στη **NEA** εφαρμογή της Κ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

kathimerini.com.cy

Πονοκέφαλος οι διοικητικές αρρυθμίες του ΟΚΥπΥ

Οι προεκτάσεις από την δεύτερη φυγή
προέδρου μέσα σε διάστημα δέκα μηνών

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Η **φυγή** Αλέκου Σταμάτη από την προεδρία του Οργανισμού Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας (ΟΚΥπΥ), αφήνει πίσω της δυο κεφαλιώδη ζητήματα που άπτονται της εφαρμογής του ΓεΣΥ. Πρώτον ήλθε να ενισχύσει τις απόψεις εκείνες που θεωρούν πως ένας από τους βασικούς πυλώνες της δημόσιας υγείας, ο ΟΚΥπΥ, πάσχει και δεύτερον δημιουργεί βάσιμες ανησυχίες για το χρόνο υπερπλήδωσης και κατά συνέπεια ομαλοποίησης, της διοικητικής αστάθειας. Η δημόσια αίσθηση που προκάλεσε, η δεύτερη αποχώρηση ηγετικού στελέχους του ΟΚΥπΥ, προτού συμπληρωθεί ένας χρόνος δεν ήταν κεραυνός εν αιθρία εντός του Οργανισμού. Όπως λένε χαρακτηριστικά πηγές κοντά στο ΓεΣΥ, η παραίτηση Σταμάτη αποκαλύπτει πως ο οργανισμός ουσιαστικά προσπαθεί να προσαρμοστεί και να λειτουργήσει στο νέο περιβάλλον, πατώντας σε δυο βάρκες. Μια τακτική που αφενός σχετίζεται με το πλαίσιο, εντός του οποίου καλείται να διαχειριστεί τα δημόσια νοσηλευτήρια και αφετέρου με την προσπάθεια συνύπαρξης του παλαιού με το νέο, στο χώρο της δημόσιας υγείας. Έξι μήνες μετά την εισαγωγή του ΓεΣΥ και τα όποια προβλήματα εμφανίσθηκαν, ο ΟΚΥπΥ φαίνεται να είναι το σοβαρότερο που εάν δεν

βρεθεί η χρυσή λύση άμεσα και σε βάθος χρόνου, θα επιβειβάσει πανηγυρικά όσους πρόβλεπαν πως το ΓεΣΥ υπό τις παρούσες συνθήκες θα βρεθεί λίαν συντόμως ενώπιος ενωπίω με την πραγματικότητα.

Υπάρχει θέμα

Αν κάποιος αναζητήσει τους βαθύτερους λόγους που ώθησαν στην έξοδο τον Αλέκο Σταμάτη, επτά μήνες από τον διορισμό του στη θέση του προέδρου του ΟΚΥπΥ, θα πέσει πάνω στο μοντέλο μεταβάσης των δημοσίων νοσηλευτηρίων σε περιβάλλον ΓεΣΥ. Ενώ ο ΟΚΥπΥ θεωρείται αυτόνομος Οργανισμός, στην ουσία λειτουργεί ως προέκταση του δημοσίου τόσο σε επίπεδο αποφάσεων όσο και προσωπικού. Κάτι που φάνηκε έντονα στην περίπτωση των διαβουλεύσεων με τον ΠΑΣΥΚΙ. Στο παρσκήνιο, η πρόθεση Σταμάτη να εξέλθει, λένε οι πληροφορίες, ήταν γνωστή εδώ και ένα μήνα και είχε να κάνει με τα εμπόδια που συναντούσε σε λειτουργικά ζητήματα με αποκορύφωμα το θέμα με τα κίνητρα στους γιατρούς του δημοσίου. Ο παραιτηθείς πρόεδρος που ουσιαστικά εκτελούσε χρέη Εκτελεστικού, βίωσε λένε οι γνωρίζοντες, την δυσκαμψία του Οργανισμού που διαχειρίζεται τα κρατικά νοσηλευτήρια, ένεκα της οικονομικής εξάρτησης από τα κρατικά ταμεία.

Η άμεση κάλυψη του κενού που δημιουργήθηκε από την παραίτηση του Αλέκου Σταμάτη δεν αναμένεται να προκαλέσει καθυστερήσεις στις διαβουλεύσεις του ΟΚΥπΥ με τους γιατρούς του δημοσίου.

Στο πνεύμα αυτό, λένε οι πληροφορίες, το ποτήρι ξεχείλιζε εκ των έσω. Το Διοικητικό Συμβούλιο του ΟΚΥπΥ φέρεται να μη συμμερίσθηκε τις απόψεις Σταμάτη για τα κίνητρα στους γιατρούς του δημοσίου. Το άλλο, εξίσου σοβαρό ζήτημα που ευθύνεται για τις διοικητικές αρρυθμίες, είναι το εργασιακό στάτους δυο ταχυτήτων στα δημόσια νοσηλευτήρια κάτι που σχετίζεται με το θέμα της αυτονόμησης.

Τα κίνητρα

Πηγές από εντός του ΟΚΥπΥ αλλά και των γιατρών του δημοσίου, υποστήριζαν πως ο παραιτηθείς πρόεδρος αντιμετώπιζε τα θέλω της ΠΑΣΥΚΙ με μια διαφορετική προσέγγιση που απείχε από αυτή του δημοσίου. Μάλιστα, όπως υποστηρίζουν οι ίδιες πηγές, ο κ. Σταμάτη είχε παραδεχθεί ενώπιον του Προέδρου της Δημοκρατίας το βασικό επιχείρημα της ΠΑΣΥΚΙ, πως υπάρχει δηλαδή ψαλίδα, οικονομική, μεταξύ ιατρών του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα. Όταν η πρόταση της συνεκτίσας των γιατρών του δημοσίου πήγε στο ΔΣ του

Σύμφωνα με τα όσα έχουν γίνει γνωστά το χάσμα που χωρίζει τις δυο πλευρές είναι μεγάλο. Οι γιατροί του δημοσίου φέρονται να ζητούν ποσοστό 30% από ιατρικές πράξεις και επισκέψεις ενώ ο ΟΚΥπΥ δίνει 8% και 20% αντίστοιχα.

ΟΚΥπΥ, φάνηκε πως η προσέγγιση Σταμάτη δεν βρήκε υποστηρικτές. Η απόσταση ανάμεσα σε αυτά που ζητούσε η ΠΑΣΥΚΙ και όσα έδινε ο ΟΚΥπΥ, ήταν τεράστια και ουσιαστικά οδήγησε στη σημερινή κατάσταση.

Με βάση πληροφορίες από το χώρο των ιατρών του δημοσίου, ο ΟΚΥπΥ έδινε ένα ποσοστό 8% για κάθε ιατρική πράξη και 20% για ιατρικές επισκέψεις. Οι γιατροί του

δημοσίου διεκδικούν ποσοστό 30% τόσο για ιατρικές πράξεις και επισκέψεις. Αυτό που χώριζε τις δυο πλευρές, πριν την παραίτηση Σταμάτη, δεν ήταν τόσο η διαφορά των ποσοστών, λένε οι πληροφορίες, όσο η προσέγγιση να δίνονται κίνητρα μόνο από τα κέρδη του Οργανισμού.

Οι ανησυχίες

Η διοικητική αναταραχή στον ΟΚΥπΥ εκ των πραγμάτων προκαλεί ευρύτερες ανησυχίες στο χώρο της υγείας. Μια παράμετρος έχει να κάνει και με τον διάλογο με τους γιατρούς του δημοσίου. Πηγές από το χώρο της ΠΑΣΥΚΙ υποστηρίζουν πως το κλίμα που έχει δημιουργηθεί θα αφήσει το αποτύπωμά του στο ΓεΣΥ και στις προετοιμασίες που γίνονται ενόψει της δεύτερης φάσης. Από πλευράς ΠΑΣΥΚΙ ξεκαθαρίζεται πως οι γιατροί σε καμία περίπτωση δεν θα συμμετάσχουν σε ένα διάλογο που ενδεχομένως να ξεκινούσε από την αρχή. Οι ανησυχίες που εκφράζονται φαίνεται να προβληματίσαν και τον υπουργό Υγείας Κωνσταντίνο Ιωάννου και φάνηκαν στην επιλογή που

έγινε για τον νέο πρόεδρο του Οργανισμού. Ο Μάριος Παναγιώδης προέρχεται από το ΔΣ του ΟΚΥπΥ και μπορεί να συνεχίσει τις διαβουλεύσεις με την ΠΑΣΥΚΙ από εκεί που έχουν μείνει, χωρίς να υπάρξει κενό.

Από τον Νικόλσον

Ο Μάριος Παναγιώδης είναι ο τρίτος πρόεδρος του ΟΚΥπΥ από ιδρύσεως του. Πρώτος πρόεδρος ήταν Sir David Nicholson ο οποίος υπέβαλε την παραίτησή του, τέλος Φεβρουαρίου του 2019 για θέμα ασυμβίβαστου. Στη θέση του προέδρου διορίστηκε ο Αλέκος Σταμάτης με πολυετή πείρα στον τομέα της Υγείας, με εμπλοκή στους σχεδιασμούς του ΓεΣΥ από τη δεκαετία των 1990, ενώ διετέλεσε Εκτελεστικός Διευθυντής του Ογκολογικού Κέντρου της Τράπεζας Κύπρου. Μια τρίτη πικρή αποχώρηση από τον ΟΚΥπΥ ήταν και αυτή του Νικόλαου Πολύζου, Γενικού Διευθυντή ο οποίος διορίστηκε τον Οκτώβριο του 2018 και παύτηκε τον Μάιο του 2019, μετά από καταγγελίες της οικονομικής διευθύντριας του Οργανισμού.

ΑΡΘΡΟ / Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ*

Κλιματική αλλαγή, οικονομία και επιχειρήσεις

Οι **επιχειρήσεις** στη σημερινή παγκοσμιοποιημένη εποχή δεν ενδιαφέρονται μόνο για τη μεγιστοποίηση των κερδών τους. Σκοπός τους αποτελεί και η κοινωνική τους συνεισφορά και προσφορά στην περιοχή και στη χώρα ή στις χώρες που δραστηριοποιούνται, εάν, βέβαια, πρόκειται για πολυεθνικές επιχειρήσεις. Η εταιρική κοινωνική ευθύνη (ΕΚΕ) ανάγεται σε πρωταγωνιστικό παράγοντα αναγνώρισης μιας επιχείρησης. Μία από τις πτυχές της ΕΚΕ συνιστά το έμπρακτο ενδιαφέρον της εκάστοτε εταιρείας για τις περιβαλλοντικές της επιδράσεις από την παραγωγή, διακίνηση και διανομή των προϊόντων της ή την προσφορά των υπηρεσιών της, με άλλα λόγια και πιο επιστημονικά για το κοινωνικό και περιβαλλοντικό της αποτύπωμα.

Το φαινόμενο της κλιματικής αλλαγής, το οποίο λαμβάνει μεγάλες διαστάσεις κατά τα τελευταία χρόνια, έχει επιδεινωθεί εξαιτίας της υπερκατανάλωσης αγαθών και κυρίως καταναλωτικών προϊόντων από τις δυτικές, βιομηχανικά και τεχνολογικά προηγμένες κοινωνίες. Όμως, πλέον, νέες οικονομικές δυ-

νάμεις έχουν αναδειχθεί κυρίως στην Ασία (Κίνα, Ινδία, Ινδονησία, Νότια Κορέα, Τουρκία κ.ά.), οι οποίες καταλαμβάνουν σημαντικό μερίδιο στον διεθνή καταμερισμό της εργασίας και έχουν μεγάλο περιβαλλοντικό αποτύπωμα λόγω των πολυεπιπέδων και πολύμορφων επιχειρηματικών δράσεων των οικονομικών τους. Εξάλλου την τελευταία δεκαετία το ΑΕΠ των κρατών αυτών ολοένα και αυξάνεται

Το φαινόμενο της κλιματικής αλλαγής έχει επιδεινωθεί τα τελευταία χρόνια εξαιτίας της υπερκατανάλωσης.

σε κάποιες περιπτώσεις αλματώδως, σύμφωνα με τα στοιχεία του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. Ανεπτυγμένες και αναδυόμενες οικονομίες ενισχύουν διαχρονικά την ετήσια, συνολική τους παραγωγή και παραγωγικότητα, παρά τις κατά καιρούς βραχυχρόνιες πτωτικές

Μόνο αν μέχρι το 2030 μειωθούν οι εκπομπές του διοξειδίου του άνθρακα κατά 50% συγκριτικά με το 2010, θα συνεχίσει να βρίσκεται η γη στον +1,5 βαθμό Κελσίου (καλό σενάριο) και όχι στους +2 βαθμούς Κελσίου.

διακυμάνσεις του ΑΕΠ και της οικονομικής τους δραστηριότητας. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να χειροτερεύουν οι επιδράσεις στο περιβάλλον (έδαφος, θάλασσα, αέρας κτλ.) και τελικά αυτό να επιβαρύνεται με τις επιχειρηματικές δράσεις που αναλαμβάνονται διεθνώς. Η

κατάσταση διαρκώς επιδεινώνεται και χρόνο με τον χρόνο παρατηρούνται αλλαγές στο κλίμα, στην ατμόσφαιρα, ειδικά στους πόλους της Γης (Βόρειο και Νότιο) καθώς το λιώσιμο των πάγων επιφέρει αρνητικά αποτελέσματα στη στάθμη της θάλασσας, οδηγεί σε πλημμυ-

ρικά φαινόμενα, τεράστιες μεταβολές στο μικροκλίμα και στο περιβάλλον πολλών χωρών και μεγάλων σε έκταση περιοχών.

Οι πολυεθνικές επιχειρήσεις που ασκούν εντατική παραγωγική δραστηριότητα σε πολλές χώρες του κόσμου οφείλουν να λάβουν έγκαιρα τα μέτρα τους και να λειτουργήσουν προληπτικά ως προς τις παρενέργειες της παραγωγικής τους δράσης, δηλαδή των εργασιών, των ποικίλων εγκαταστάσεων - μονάδων τους, των μηχανημάτων - μηχανών και λοιπών παγίων στοιχείων που χρησιμοποιούν για την παραγωγή ή τη διακίνηση - διανομή των προϊόντων τους.

Ενας τρόπος είναι η ανακύκλωση (recycling) των υλικών που δύνανται να ανακυκλωθούν και να επαναχρησιμοποιηθούν. Η χρήση βιοδιασπώμενων (biodegradable) υλικών βοηθάει στην εξοικονόμηση κόστους, όπως και η ανακύκλωση, καθώς και στην προστασία του περιβάλλοντος. Η χρήση κατάλληλων φίλτρων όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο στις παραγωγικές μονάδες και οι διαδικασίες απορρύπανσης

των οικοσυστημάτων χλωρίδας και πανίδας (θαλασσών, δασών, λιμνών κτλ.) συνιστούν υπεύθυνες λύσεις στα συσσωρευμένα προβλήματα του περιβάλλοντος, όπως π.χ. η υπερθέρμανση του πλανήτη, η υπεραλίευση, η άνοδος της στάθμης της θάλασσας κτλ.

Η πρόσφατη Συμφωνία 200 κρατών που υπογράφηκε στο Παρίσι τον Δεκέμβριο του 2018 σχετικά με το κλίμα του πλανήτη, έδωσε στη διεθνή κοινότητα κάποια χρησιμότητα εργαλεία, αλλά δεν οδήγησε στην ανάληψη συγκεκριμένων δεσμεύσεων για την αντιμετώπιση των σοβαρών περιβαλλοντικών προβλημάτων που έχουν προκύψει, ειδικά τα τελευταία χρόνια. Επιβάλλεται, λοιπόν, η λήψη αποτελεσματικών μέτρων και αποφάσεων. Έτσι, μόνο αν μέχρι το 2030 μειωθούν οι εκπομπές του διοξειδίου του άνθρακα κατά 50% συγκριτικά με το 2010, θα συνεχίσει να βρίσκεται η γη στον +1,5 βαθμό Κελσίου (καλό σενάριο) και όχι στους +2 βαθμούς Κελσίου.

* Ο δρ Γιώργος Κωνσταντινίδης είναι οικονομολόγος.

Can advanced technologies
help auditors make the
hard-to-see easier to see?

ey.com #BetterQuestions

EY
Building a better
working world

The better the question. The better the answer. The better the world we live in.

«Βαρύ» 20ήμερο με αξιολογήσεις για την Κύπρο

ΟΟΣΑ και Moneyval θα δώσουν τις εκθέσεις τους μέχρι την 1η Δεκέμβρη υπό τη σκιά του σάλου με τα διαβατήρια

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

«**Βαρύ**» θα είναι το επόμενο εικοσαήμερο για την κυπριακή οικονομία και συγκεκριμένους επαγγελματικούς κλάδους, αφού αναμένονται δύο αξιολογήσεις από θεσμούς. Την εβδομάδα που μπαίνει, αναμένεται η έκθεση του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), αλλά και την 1η Δεκέμβρη η έκθεση για την αξιολόγηση των μέτρων κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (MONEYVAL). Όλα τα παραπάνω δε, στη σκιά των διαβατηρίων και

«**Το κλίμα είναι περίεργο και τα μηνύματα που λαμβάνουμε είναι μικτά**», ανέφερε στην «**Κ**» πηγή από την επαγγελματική ομάδα των λογιστών σχετικά με το περιεχόμενο.

του αποδεδειγμένου –μέχρι τώρα– μη επαρκούς ελέγχου που έφεραν στην επιφάνεια τις αδυναμίες του προγράμματος. Όχι όμως αδυναμίες για τους συγκεκριμένους θεσμούς, οι οποίοι έχουν κρούσει πολλάκις τον κώδωνα του κινδύνου αναφορικά με το πρόγραμμα που εφαρμόζει η Κύπρος.

Προειδοποιήσεις

Ο ΟΟΣΑ είχε συμπεριλάβει από το 2018 την Κύπρο στην «μαύρη λίστα» μαζί με 20 άλλες χώρες όσον αφορά το πρόγραμμα πολιτογραφίσεων, το οποίο, όπως είχε αναφέρει ο Οργανισμός, αποτελεί απειλή για τις διεθνείς προσπάθειες καταπολέμησης της φοροδιαφυγής.

Μέχρι τις 10 Ιανουαρίου έχει υποχρέωση να εφαρμόσει η Κύπρος και την 5η οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Σύμφωνα με τον Οργανισμό, τα προγράμματα πολιτογραφίσεων παρέχουν πρόσβαση σε χαμηλό συντελεστή φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων σε υπεράκτια χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, ενώ την ίδια ώρα δεν απαιτούν από το άτομο να ξοδεύει σημαντικό χρονικό διάστημα διαμονής στην χώρα που παρέχει το πρόγραμμα.

Στο ίδιο ύψος όμως είχε κινηθεί και το κλιμάκιο της Moneyval κατά την επίσκεψή τους στο νησί το Μάιο. Στο πλαίσιο συλλογής στοιχείων για να συνθέσει την έκθεσή της το κλιμάκιο, είχε διαρρεύσει πως το Πρόγραμμα των πολιτογραφίσεων και ο τρόπος που το δια-

χειρίζονται συγκεκριμένες επαγγελματικές ομάδες, όπως λογιστές και δικηγόροι, ενδεχομένως να είναι προβληματικός. Κι αυτό πολύ πριν από την έναρξη των αποκαλύψεων από διεθνή και εγχώρια μέσα ενημέρωσης για διαβατήρια που έχουν δοθεί κατά τη χρονική διάρκεια που εφαρμόζει η χώρα το Πρόγραμμα σε δικτάτορες και καταγορούμενους για οικονομικά εγκλήματα.

Μην ξεχνάμε πως οι δύο θεσμοί λαμβάνουν υπόψη πολύ σοβαρά τις υποδείξεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τις εκθέσεις που είχε κυκλοφορήσει αρχές του 2019. Εν προκειμένω, τονίζονταν πως τα διαβατήρια που δίδονται από τα κράτη

είναι ευρωπαϊκά και όχι του κάθε κράτους μόνο. Και αναμένεται να αναλάβει δράση μετά τις πρόσφατες αποκαλύψεις, αφού θέση της Κομισιόν είναι να λαμβάνεται πάντα το δικαίο της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρά το δικαίωμα του κάθε κράτους να εφαρμόζει ό,τι πρόγραμμα θεωρεί το ίδιο πως λειτουργεί υπέρ του.

Δυσκόλεψαν τα πράγματα

«Το κλίμα είναι περίεργο και τα μηνύματα που λαμβάνουμε είναι μικτά», ανέφερε πηγή από την επαγγελματική ομάδα των λογιστών στην «Κ», αναφορικά με τις δύο εκθέσεις. Σημείωσε πως τα τελευταία δημοσιεύματα και η έκταση

Καθοριστικός παράγων για τη J.P. Morgan

Οι προεκτάσεις των εκθέσεων για την Κύπρο από τους δύο θεσμούς και η εφαρμογή της 5ης οδηγίας αναμένεται να λειτουργήσει καθοριστικά για την έλευση ή μη της τρίτης κατά σειρά ανταποκρίτριας τράπεζας συναλλαγών σε δολάριο στην Κύπρο. Αν υιοθετήσει όλα τα διεθνή πρότυπα και τις συστάσεις των θεσμών, ενδεχομένως να αποφασίσει να συνεργαστεί η διεθνής τράπεζα με την χώρα, κίνηση η οποία θα αποδεικνύει πως η Κύπρος είναι συμμορφωμένη και «καθαρή». Πάντως όλα όσα έχουν έρθει στο φως της δημοσιότητας στο τελευταίο διάστημα (και καλώς που βγήκαν) δεν λειτουργούν θετικά προς την έλευση του αμερικανικού κολλοσσού.

τις κυπριακές αρχές λίγο πριν από τη δημοσιοποίηση της τελικής τους έκθεσης.

5η οδηγία από Ιανουάριο

Πέρα από τις –αυστηρές από ότι φαίνεται– δύο εκθέσεις που θα δημοσιοποιηθούν μέχρι το πρώτο πενθήμερο του Δεκέμβρη, μέχρι τις 10 Ιανουαρίου η Κύπρος έχει υποχρέωση να εφαρμόσει και την 5η οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Οι νέοι κανόνες εισάγουν αυστηρότερες απαιτήσεις διαφάνειας, συμπεριλαμβανομένης της πλήρους πρόσβασης του κοινού στα μητρώα δικαιούχων ιδιοκτησίας για τις επιχειρήσεις, της μεγαλύτερης διαφάνειας στα μητρώα πραγματικής ιδιοκτησίας των καταπιστευμάτων και της διασύνδεσης αυτών των μητρώων. Η πέμπτη οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες αυξάνει επίσης τη συνεργασία και την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρχών καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της εποπτικής αρχής, μεταξύ άλλων με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Οι βασικές αλλαγές που εισάγονται σε σύγκριση με την 4η οδηγία που εφαρμόζει ήδη η Κύπρος, περιλαμβάνει τον περιορισμό της χρήσης ανώνυμων πληρωμών μέσω προπληρωμένων καρτών, συμπεριλαμβανομένων των πλατφορμών ανταλλαγής οικονομικών νομισμάτων υπό το πεδίο εφαρμογής των κανόνων για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Πρόσθετα, διευρύνονται οι απαιτήσεις επαλήθευσης πελατών, απαιτώντας αυστηρότερους ελέγχους στις τρίτες χώρες υψηλού κινδύνου, καθώς και περισσότερες εξουσίες για στενότερη συνεργασία μεταξύ των εθνικών μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών.

Σχέδιο εισόδου στην ελληνική αγορά ενέργειας από την Italgas

Κοντά σε συμφωνία με την Eni Gas e Luce για το 49% της ΕΔΑ ΘΕΣΣ

Της ΧΡΥΣΕΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ

Προ των πυλών για την εισοδό της στην ελληνική αγορά ενέργειας βρίσκεται η Italgas. Η μεγαλύτερη εταιρεία διανομής φυσικού αερίου της Ιταλίας και η τρίτη μεγαλύτερη στην Ευρώπη βρίσκεται, σύμφωνα με πληροφορίες, πολύ κοντά σε συμφωνία με την επίσης ιταλική Eni Gas e Luce για την εξαγορά του χαρτοφυλακίου που διαθέτει στα δίκτυα διανομής φυσικού αερίου στην Ελλάδα.

Η Eni Gas e Luce, θυγατρική του πετρελαϊκού κολοσσού ENI, δραστηριοποιείται στην Ελλάδα στη λιανική φυσικού αερίου και ρεύματος μέσω της ZeniΘ (πρώην ΕΠΑ Θεσσαλονίκης - Θεσσαλίας) και στον τομέα της διανομής φυσικού αερίου μέσω της ΕΔΑ ΘΕΣΣ, στην οποία συμμετέχει με ποσοστό 49%.

Ποσοστό 51% στην εταιρεία διανομής αερίου ελέγχει η ΔΕΠΑ. Το ενδιαφέρον της Italgas για την ΕΔΑ ΘΕΣΣ συνδέεται με έναν στρατηγικό σχεδιασμό πλήρους ελέγχου των δικτύων διανομής φυσικού αε-

ρίου στην Ελλάδα, ευκαιρία που δίνεται με την αναμενόμενη διάθεση σε στρατηγικό επενδυτή της συμμετοχής του Δημοσίου στη ΔΕΠΑ Υποδομών, την εταιρεία δηλαδή που θα προκύψει από τη διάσπαση της ΔΕΠΑ και στην οποία θα μεταφερθεί ο κλάδος των υποδομών και οι συμμετοχές της ΔΕΠΑ στην

Πρόκειται για τη μεγαλύτερη εταιρεία διανομής φυσικού αερίου της Ιταλίας και την τρίτη μεγαλύτερη στην Ευρώπη.

ΕΔΑ Αττικής, την ΕΔΑ ΘΕΣΣ και τη ΔΕΔΔΑ.

Πληροφορίες φέρουν τις δύο ιταλικές εταιρείες να βρίσκονται πολύ κοντά σε συμφωνία πώλησης -εξαγοράς του 49% της ΕΔΑ ΘΕΣΣ, η οποία μάλιστα δεν αποκλείεται να προηγηθεί του διαγωνισμού για την ιδιωτικοποίηση της ΔΕΠΑ Υπο-

δομών. Επαφές φαίνεται να έχουν γίνει και με την πλευρά της ΔΕΠΑ και του ΤΑΙΠΕΔ.

Σε αντίθεση με την Italgas, η στρατηγική της οποίας επικεντρώνεται στα δίκτυα, για την Eni Gas e Luce η δραστηριότητα της διανομής δεν είναι ενταγμένη στη στρατηγική της. Αλλωστε, η μοναδική αγορά στην οποία διαχειρίζεται δίκτυο είναι η ελληνική. Στελέχη της Eni Gas e Luce στα οποία απευθύνθηκε η «Κ», αν και απέφυγαν να σχολιάσουν τα περί πώλησης του ποσοστού τους στην ΕΔΑ ΘΕΣΣ στην ομοεθνή τους εταιρεία, επιβεβαιώνουν την πρόθεσή τους για έξοδο από τη δραστηριότητα των δικτύων.

Η Eni Gas e Luce είναι σε αναμονή των εξελίξεων στην Ελλάδα και στη συνέχεια θα αξιολογήσει τις επιλογές που έχει σχετικά με το μερίδιό της στην ΕΔΑ ΘΕΣΣ, χωρίς να αποκλείει ακόμα και το ενδεχόμενο παραχώρησής του, αναφέρουν χαρακτηριστικά. Στόχος της Eni Gas e Luce τα επόμενα χρόνια είναι να γίνει μια ευρωπαϊκή υπερδύναμη και στη λιανική εμ-

πορία αερίου και ρεύματος όπου ήδη επιτυχημένα δραστηριοποιείται σε Ιταλία, Γαλλία, Ελλάδα (μέσω της ZeniΘ) και Σλοβενία. Με την αποσπένδυση στα δίκτυα η ZeniΘ θα επιδιώξει την ενίσχυση της θέσης στην προμήθεια αερίου και ρεύματος.

Η Eni Gas e Luce έχει απόλυτη εμπιστοσύνη στη διοίκηση της ZeniΘ και γι' αυτό όχι μόνο της μεταφέρει καθημερινά την τεχνογνωσία της και τις βέλτιστες πρακτικές από τις ώριμες αγορές της Ευρώπης, αλλά είναι και διατεθειμένη να την ενισχύσει περισσότερο με επενδύσεις σε συστήματα, ανθράκους και υπηρεσίες.

Η Eni Gas e Luce δίνει μεγάλη έμφαση στην εμπειρία του πελάτη σε όλο το «ταξίδι» του, από την επιλογή έως και τη χρήση των προϊόντων και των υπηρεσιών, παρέχοντας υπηρεσίες και προϊόντα που βασίζονται στην καινοτομία, προκειμένου να καλύψει κάθε επιπλέον ανάγκη ενός νοικοκυριού, από ασφαλιστική κάλυψη έως και οικιακές συσκευές.

Το ενδιαφέρον της Italgas για την ΕΔΑ ΘΕΣΣ συνδέεται με έναν στρατηγικό σχεδιασμό πλήρους ελέγχου των δικτύων διανομής φυσικού αερίου στην Ελλάδα.

Η Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης (ΓΔ ΕΠΣΑ), το Γραφείο Επιτρόπου Περιβάλλοντος και το Κυπριακό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (CSR CYPRUS) σας **προσκαλούν στις ημερίδες** με θέμα:

Υπεύθυνη Επιχειρηματικότητα

19 Νοεμβρίου 2019, ώρα 08.30 – Δημαρχείο Στροβόλου, Λευκωσία
19 Νοεμβρίου 2019, ώρα 17.30 – ΤΕΠΑΚ (Αίθουσα Τάσος Παπαδόπουλος), Λεμεσός
Πληροφορίες: 22400190
www.dgepcd.gov.cy

Ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί από αύριο

Θα διενεργούνται μόνο εργάσιμη ημέρα Δευτέρα έως και Παρασκευή, από τις 10:00 π.μ. έως τις 12:00 μ.μ.

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Οι ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί αρχίζουν και στην Κύπρο, με τον πρώτο να διεξάγεται από τη Δευτέρα 18 Νοεμβρίου. Την ευθύνη για την πλατφόρμα θα έχει ο Σύνδεσμος Τραπεζών Κύπρου, ενώ την δημιουργία της ανέλαβε η ελληνική εταιρεία η οποία δημιούργησε και την ελληνική πλατφόρμα. Οι ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί διενεργούνται μόνο εργάσιμη ημέρα Δευτέρα έως και Παρασκευή, από τις 10:00 π.μ. έως τις 12:00 μ.μ. και εκτός από τις αργίες. Μπορεί να καθυστερήσει περίπου ενάμιση χρόνο μέχρι να λειτουργήσει (διότι η νομοθεσία για τη δημιουργία τέτοιας πλατφόρμας ψηφίστηκε το καλοκαίρι του 2018), ωστόσο αναμένεται πως θα έχει θετικά αποτε-

Κατά την περίοδο 31.12.2014-30.6.2019 σημειώθηκε συνολική μείωση στις μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις ύψους €17,6 δισ. ή 64,5%.

λέσματα ως προς τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Και αυτό, διότι δικαίωμα συμμετοχής θα έχουν και πολίτες εκτός Κύπρου, αλλά όπου και να εφαρμοστώ, είχε επιτυχία. Θετικό θεωρείται το γεγονός ότι το «πεδίο δράσης» θα διευρυνθεί, άρα και θα μεγαλώσουν οι πιθανότητες πώλησης ενός ακινήτου.

Η έναρξη των ηλεκτρονικών πλειστηριασμών γίνεται εν μέσω δημιουργίας του μηχανισμού ελέγχου των εκποιήσεων από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, ο οποίος θα είναι σε συνεννόηση με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Ο μηχανισμός αυτός δεν αναμένεται να επιπράξει τη διαδικασία, αφού τα ακίνητα τα οποία θα διατίθενται προς πώληση θα έχουν ήδη εκποιηθεί. Ωστόσο, οι βουλευτές της Επιτροπής Οικονομικών αναμένουν το μηχανισμό αυτό από την Κεντρική, από το τέλος Οκτωβρίου.

Η έναρξη των ηλεκτρονικών πλειστηριασμών γίνεται εν μέσω δημιουργίας του μηχανισμού ελέγχου των εκποιήσεων από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, ο οποίος θα είναι σε συνεννόηση με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Στο τέλος Ιουνίου 2019 μειώθηκε κατά €436 εκατ. ή 4,3% το σύνολο των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων σε σύγκριση με το τέλος Μαρτίου 2019. Ως αποτέλεσμα, ο δείκτης μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων προς το σύνολο των χορηγήσεων μειώθηκε από 30,6% στο τέλος Μαρτίου 2019 στο 29,8% στο τέλος Ιουνίου 2019. Σημειώνεται ότι, κατά την περίοδο 31.12.2014-30.6.2019, σημειώθηκε συνολική μείωση στις μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις ύψους 17,6 δισ. ευρώ ή 64,5%.

Οι λεπτομέρειες

Προς πλειστηριασμό θα διατίθενται όλων των ειδών τα ακίνητα, όπως κατοικία, επαγγελματικός χώρος, κατάσταση, γραφείο, θέση στάθμευσης (parking), αποθήκη, βιομηχανικός-βιοτεχνικός χώρος, οικόπεδο, οικόπεδο με κτίσμα, αγροτεμάχιο, αγροτεμάχιο με κτί-

σμα και ξενοδοχειακή μονάδα. Κάθε επισκέπτης του ιστοτόπου (εγγεγραμμένο μέλος ή μη), από την αρχική σελίδα του συστήματος, θα μπορεί να περιηγηθεί και ν' αναζητήσει πληροφορίες πλειστηριασμών επιλέγοντας από τα ακόλουθα κριτήρια: Τύπος Ακινήτου, Επαρχία, Δήμος/Ενορία/Κοινότητα. Υπάρχουν επίσης και φίλτρα αναζήτησης εκάστου πλειστηριασμού, τα οποία, είναι: Η τρέχουσα κατάσταση του πλειστηριασμού (αναρτημένος, ανοικτός, έτοιμος προς διενέργεια, ματαιωμένος, ολοκληρωμένος, οριστικοποιημένη λίστα συμμετεχόντων, σε αναστολή). Η ημερομηνία και η ώρα διεξαγωγής του πλειστηριασμού. Το ονοματεπώνυμο / επωνυμία του ενυπόθηκου δανειστή. Το είδος του ακινήτου το οποίο εκπλειστηριάζεται. Η επιφυλασόμενη τιμή. Η ημερομηνία ανάρτησης. Ο μοναδικός κωδικός του πλειστηριασμού (αν πρόκειται

για μέρος πολλαπλού πλειστηριασμού, αποτυπώνεται και ο μοναδικός κωδικός του κύριου πλειστηριασμού από τον οποίο προκύπτει).

Οι συμμετοχές

Για να συμμετάσχει ο ενδιαφερόμενος σε ηλεκτρονικούς πλειστηριασμούς θα πρέπει να εγγραφεί ως υποψήφιος προσφοροδότης, οπότε μπορεί να λαμβάνει μέρος για δικό του λογαριασμό ή ως εκπρόσωπος άλλων φυσικών ή νομικών προσώπων. Πρέπει, δε, και οι εκπροσωπούμενοι να είναι εγγεγραμμένα μέλη στο Σύστημα ως υποψήφιοι προσφοροδότες. Εάν ο ενδιαφερόμενος είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο είναι εγγεγραμμένο στο Αρχείο Πληθυσμού της Κυπριακής Δημοκρατίας ή στον Έφορο Εταιρειών, αντίστοιχα, ταυτοποιείται μέσω των διαδικασιών του συστήματος Αριάδνη. Σε περίπτωση επιτυχούς ταυτοποίησης,

εγκρίνεται η εγγραφή του προσώπου και ενεργοποιείται η διαδικασία δημιουργίας στοιχείων εισόδου (credentials) μέλους του Συστήματος. Στη συνέχεια και με κριτήριο το εάν είναι ο ενδιαφερόμενος φυσικό ή νομικό πρόσωπο, οδηγείται στην αντίστοιχη σελίδα καταχώρησης στοιχείων εγγραφής. Για φυσικά ή νομικά πρόσωπα τρίτων χωρών, η διαδικασία διαφέρει.

Οι περιορισμοί

Με βάση το νομικό πλαίσιο, δεν μπορούν να συμμετάσχουν όσοι εμπίπτουν σε κάποια από τις ακόλουθες περιπτώσεις:

(α) Είστε πρόσωπο που κατέχει ποσοστό πέραν του δύο τοις εκατό (2%) του μετοχικού κεφαλαίου του ενυπόθηκου δανειστή που προωθεί τη διαδικασία του εν λόγω ηλεκτρονικού πλειστηριασμού ή συνδεόμενο με αυτό το πρόσωπο ή αντιπρόσωπός του ή σύζυγός του

ή γονέας του ή κατιόντας αυτού μέχρι τρίτου βαθμού.

(β) Είστε λειτουργός, διευθυντής ή εργαζόμενος του ενυπόθηκου δανειστή που προωθεί τη διαδικασία του εν λόγω ηλεκτρονικού πλειστηριασμού.

(γ) Είστε ο Υπάλληλος Ηλεκτρονικού Πλειστηριασμού για τον εν λόγω ηλεκτρονικό πλειστηριασμό ή λειτουργός, διευθυντής, αντιπρόσωπος ή συγγενής αυτού μέχρι τετάρτου βαθμού.

(δ) Είστε ο εκτιμητής που ετοίμασε την έκθεση εκτίμησης για το υπό πώληση ακίνητο στον εν λόγω ηλεκτρονικό πλειστηριασμό ή συγγενής αυτού μέχρι τετάρτου βαθμού συγγένειας.

Κατά την υποβολή αίτησης συμμετοχής σε ηλεκτρονικό πλειστηριασμό θα σας ζητηθεί να δηλώσετε ότι δεν εμπίπτετε σε μία από αυτές τις περιπτώσεις.

Πότε ξεκινούν

Όπως προαναφέρθηκε, όλοι οι πλειστηριασμοί ξεκινούν στις 10:00 π.μ. και διαρκούν για δύο ώρες (μέχρι τις 12:00) καθώς και κατά τις παρατάσεις του χρόνου εφόσον προκύψουν (μέχρι ακόμα μία ώρα). Αυτή είναι η πρώτη φάση του πλειστηριασμού. Μετά την ολοκλήρωση της πρώτης φάσης, σε περίπτωση που υπάρχει υποψήφιος(οι) προσφοροδότης(ες) με προνομιακό καθεστώς, ακολουθεί δεύτερη φάση υποβολής προσφορών δεκαπέντε (15) λεπτών μεταξύ υποψήφιων προσφοροδοτών με προνομιακό καθεστώς μόνο.

Σε περίπτωση υποβολής προσφοράς κατά το τελευταίο λεπτό του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού, δηλαδή από ώρα 11:59:00 έως 11:59:59 δίδεται αυτόματη παράταση πέντε (5) λεπτών. Για κάθε προσφορά που υποβάλλεται κατά το τελευταίο λεπτό της παράτασης, δίδεται νέα αυτόματη παράταση πέντε (5) λεπτών, εφόσον υποβληθεί μεγαλύτερη προσφορά. Οι παρατάσεις μπορούν να συνεχισθούν για χρονικό διάστημα όχι μεγαλύτερο της μίας (1) ώρας από την ορισθείσα ώρα λήξης του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού, οπότε ολοκληρώνεται η πρώτη φάση της διαδικασίας υποβολής προσφορών το αργότερο μέχρι τις 13.00.

Μισογεμάτο βλέπει το ποτήρι για την Ελλάδα η Bank of America

Αισιοδοξία για ομόλογα, πλεόνασμα, επιφυλάξεις για ανάπτυξη, τράπεζες

Της ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ

Τη σημαντική πρόοδο που έχει πετύχει η ελληνική κυβέρνηση μέσα σε μόλις τέσσερις μήνες αλλά και τις προκλήσεις με τις οποίες βρίσκεται ακόμη αντιμέτωπη υπογραμμίζει σε έκθεσή της η Bank of America, μετά και το πρόσφατο ταξίδι στελεχών της στην Αθήνα, όπου είχαν συναντήσεις με την κυβέρνηση, τις τράπεζες, την ΤτΕ, τους επίσημους πιστωτές και αναλυτές.

Παράλληλα αναφέρεται στις εντυπωσιακές επιδόσεις των ελληνικών ομολόγων, εκτιμώντας ότι η θετική πορεία τους θα συνεχιστεί, ενώ όσον τις τράπεζες η BofA επισημαίνει ότι το σχέδιο «Ηρακλής» δεν αναμένεται να συνοδευτεί από άλλα συστημικά μέτρα μέσα στο επόμενο 12μηνιο.

Όπως επισημαίνει η αμερικανική τράπεζα, η ελληνική κυβέρνηση θα πετύχει εύκολα τον στόχο για πρωτογενές πλεόνασμα 3,5% φέτος, αν και το ΔΝΤ είναι πιο επιφυλακτικό για το 2020, ωστόσο οι ελληνικές αρχές είναι προσληγμένες στους στόχους.

Έχουν ήδη ανακοινωθεί μειώσεις φόρων, με την εφαρμογή τους να είναι σταδιακή, χωρίς να διακινδυνεύει τη δημοσιονομική εξυγίανση. Παράλληλα, εξετάζονται οι δια-

πάνες προκειμένου να βρεθούν επιπλέον εξοικονομήσεις. Η στρατηγική της κυβέρνησης, όπως σημειώνει η BofA, είναι να πετύχει τους δημοσιονομικούς στόχους και στη συνέχεια να διαπραγματευτεί χαμηλότερο πλεόνασμα για το 2021.

Στο μέτωπο της ανάπτυξης, η ελληνική κυβέρνηση έχει λάβει διάφορα μέτρα, ενώ, σύμφωνα με την BofA, η αλλαγή του μείγματος

Προβλέπει ότι η ανάπτυξη θα κινηθεί στο 1,7% φέτος και στο 2% το 2020.

δημοσιονομικής πολιτικής για τη σταδιακή μείωση του βάρους της φορολογίας θα στηρίξει την ανάπτυξη, τόσο μεσοπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα.

Ωστόσο, όπως εκτιμά, η Ελλάδα θα παραμείνει μια οικονομία με υψηλούς φόρους σε σχέση με τους ανταγωνιστές, άρα είναι απίθανο οι σχεδιαζόμενες μειώσεις φόρων από μόνες τους να είναι αρκετές για να φέρουν την Ελλάδα σε έναν δρόμο πολύ υψηλότερης ανάπτυξης. Σε αυτό, μεσοπρόθεσμα, θα βοηθήσει η αποφασιστικότερη πρό-

οδος σε μεγάλα επενδυτικά έργα και στις ιδιωτικοποιήσεις. Προς το παρόν, η BofA προβλέπει ότι η ανάπτυξη θα κινηθεί στο 1,7% φέτος και στο 2% το 2020.

Εάν υλοποιηθούν οι σχεδιαζόμενες μεταρρυθμίσεις, η προοπτική της ελληνικής οικονομίας θα βελτιωθεί μεσοπρόθεσμα και αυτή είναι η πρόθεση της κυβέρνησης, όπως φάνηκε από τις συναντήσεις.

Δύο προκλήσεις

Η BofA θεωρεί, πάντως, πως έχουν απομείνει δύο προκλήσεις για την ελληνική κυβέρνηση. Η πρώτη είναι οι κίνδυνοι για την ευρωπαϊκή και την παγκόσμια οικονομία, που θα μπορούσαν να επηρεάσουν και την ελληνική οικονομία, και η δεύτερη είναι το πως θα αυξηθεί η μακροπρόθεσμη δυναμική ανάπτυξη της χώρας, η οποία παραμένει χαμηλή.

Όσον αφορά τα ομόλογα, η θετική πορεία τους αναμένεται να συνεχιστεί χάρη σε τρεις παράγοντες:

1) Στο συνεχιζόμενο κυνήγι αποδόσεων από τους επενδυτές, με τα ελληνικά κρατικά ομόλογα να ωφελούνται από την αυξημένη ρευστότητα στις αγορές και τον ΟΔ-ΔΗΧ να αναμένεται να αυξήσει τα ομόλογα σε κυκλοφορία είτε με αντικατάσταση των εντόκων με ομό-

λογα είτε με την ανταλλαγή ομολόγων,

2) στην επιτάχυνση των μεταρρυθμίσεων και στην αναγνώρισή τους από τους οίκους αξιολόγησης και

3) στις αυξημένες πιθανότητες οι ελληνικές τράπεζες να μπορέσουν σύντομα να αυξήσουν τις θέσεις τους στα ελληνικά ομόλογα, κάτι που θα ενισχύσει τη ρευστότητα της αγοράς και θα δημιουργήσει έναν αγοραστή «τελευταίου καταφυγίου» για τα ελληνικά ομόλογα.

Ο τραπεζικός κλάδος

Για τον τραπεζικό κλάδο, η BofA σημειώνει πως οι προοπτικές βελτιώνονται, αλλά παραμένει αρκετά επιφυλακτική λόγω διαρθρωτικών κινδύνων, οι οποίοι ενδέχεται να μην υλοποιηθούν βραχυπρόθεσμα, αλλά πρέπει να αποτελούν μέρος της επενδυτικής απόφασης. Επιπλέον, οι αποτιμήσεις δεν δείχνουν τόσο δελεαστικές μετά το έως σήμερα ράλι στις μετοχές. Οι εκπρόσωποι των ελληνικών τραπεζών αποκάλυψαν στην BofA κατά τις συναντήσεις που έγιναν στην Αθήνα ότι παραμένουν «προσεκτικά αισιόδοξοι», καθώς οι μακροοικονομικοί δείκτες συνεχίζουν να κινούνται προς τη σωστή κατεύθυνση, ενώ περιμένουν τις τελικές λε-

Είναι απίθανο οι σχεδιαζόμενες μειώσεις φόρων από μόνες τους να είναι αρκετές για να φέρουν την Ελλάδα σε ένα δρόμο πολύ υψηλότερης ανάπτυξης, αναφέρει στην έκθεσή της για την ελληνική οικονομία η Bank of America.

πτομέρειες του σχεδίου «Ηρακλής» (αν θα είναι μηδενικού ρίσκου τα senior ομόλογα). Επίσης, όπως επισημάνθηκε κατά τις συναντήσεις, η εφαρμογή του «Ηρακλή» θα είναι το βασικό σημείο εστίασης στους επόμενους 12 μήνες και είναι απί-

θανο να συνοδευτεί από άλλα συστημικά μέτρα. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της αμερικανικής τράπεζας, εάν το σχέδιο εφαρμοστεί σωστά, το απόθεμα των NPLs θα μπορούσε να μειωθεί έως και κατά 40 δισ. ευρώ.

Κατά 15% αυξήθηκε η αξία συναλλαγών με κάρτες

Ανήλθε στα 11,42 δισ. το τρίτο τρίμηνο – Μεγάλη ώθηση από τον τουρισμό – Ανενεργά παραμένουν τα μισά POS

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Με ρυθμό περίπου 15% αυξήθηκε το τρίτο τρίμηνο του έτους η αξία των συναλλαγών που γίνονται με κάρτες, διαψεύδοντας τους φόβους για σημαντική επιβράδυνση του ρυθμού αύξησης των ηλεκτρονικών συναλλαγών σε μονοψήφιο ποσοστό το 2019.

Αυτό προκύπτει από τα στοιχεία για την εξέλιξη των συναλλαγών με «πλαστικό χρήμα» το γ' τρίμηνο του έτους, με βάση τα οποία η συνολική αξία των συναλλαγών που έγινε μέσω χρεωστικών ή πιστωτικών καρτών ανήλθε στα 11,42 δισ. ευρώ και είναι αυξημένη κατά 14,6% ή κατά 1,4 δισ. ευρώ σε σχέση με το αντίστοιχο περυσινό τρίμηνο. Το ένα τρίτο αυτής της ανόδου οφείλεται στις αυξημένες –κατά 15,8%– δαπάνες που έγιναν μέσω καρτών που έχουν εκδοθεί από τράπεζες του εξωτερικού. Πρόκειται δηλαδή για συναλλαγές που έχουν γίνει από τουρίστες τους μήνες Ιούλιο, Αύγουστο και Σεπτέμβριο και οι οποίες είναι αυξημένες κατά 495,7 εκατ. ευρώ σε σχέση με το αντίστοιχο περυσινό διάστημα. Οι δαπάνες των τουριστών ανήλθαν το γ' τρίμηνο του έτους στα 3,6 δισ. ευρώ και αντιπροσωπεύουν το ένα τρίτο των συνολικών συναλλαγών με κάρτες που πραγματοποιήθηκαν στη χώρα μας το ίδιο διάστημα.

Εν τω μεταξύ, σημαντική είναι και η αξία των συναλλαγών που πραγματοποιούν οι Έλληνες με «πλαστικό χρήμα» και κυρίως των συναλλαγών που πραγματοποιούν με τη χρεωστική τους κάρτα. Με βάση τα στοιχεία του γ' τριμήνου, το ύψος των συναλλαγών που έγιναν με χρεωστικές κάρτες ανήλθε

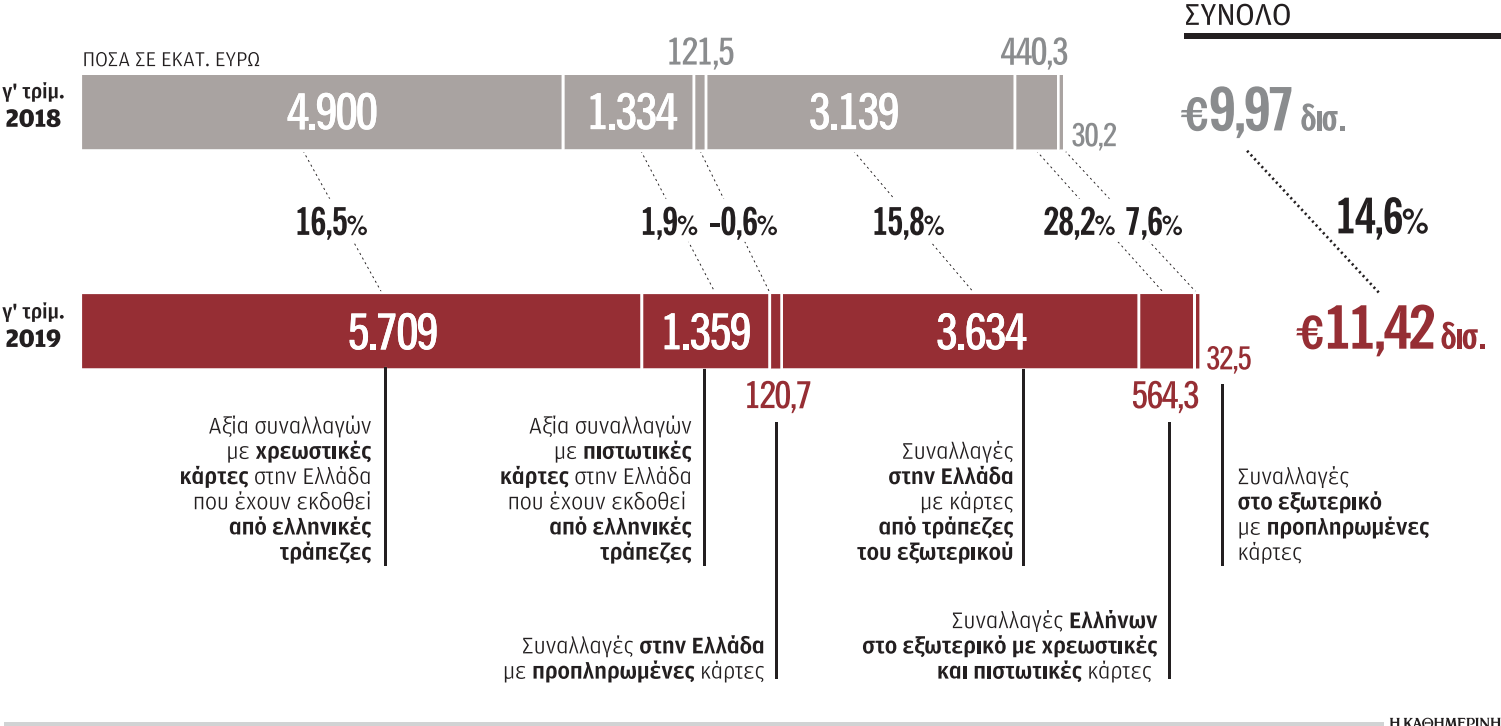
στα 5,7 δισ. ευρώ έναντι 4,9 δισ. ευρώ το αντίστοιχο περυσινό τρίμηνο, καταγράφοντας άνοδο της τάξης του 16,5%.

Διστακτική αντίθετα παραμένει η χρήση των πιστωτικών καρτών, καθώς η αξία των συναλλαγών που πραγματοποιήθηκε μέσω αυτής της κατηγορίας, αυξήθηκε μόλις κατά 25 εκατ. ευρώ και διαμορφώθηκε στο 1,3 δισ. ευρώ. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο αριθμός των πιστωτικών καρτών έχει σταθεροποιηθεί τα τελευταία χρόνια στα 2,5 εκατ. περίπου από 6,5 εκατ. που ήταν το 2008, επιβεβαιώνοντας ότι ένα μεγάλο ποσοστό μεταξύ των Ελλήνων καταναλωτών δεν διαθέτει πιστωτική κάρτα, είτε γιατί δεν το επιθυμεί είτε γιατί δεν μπορεί να εκδώσει με βάση τα πιστοδοτικά κριτήρια των τραπεζών.

Σε κάθε περίπτωση και σε αντίθεση με ό,τι συνέβαινε στο παρελθόν, οι Έλληνες προτιμούν σταθερά τις χρεωστικές κάρτες, τις οποίες χρησιμοποιούν πλέον για καθημερινές συναλλαγές μικρής αξίας, ακόμη και κάτω των 5 ευρώ, ενώ η μέση αξία της συναλλαγής έχει μειωθεί κάτω από τα 30 ευρώ. Τα στοιχεία για την εξέλιξη της χρήσης του «πλαστικού χρήματος» δείχνουν ότι η παρατηρούμενη οικονομική ανάκαμψη στρέφει ξανά τους Έλληνες σε ταξίδια στο εξωτερικό.

Η τάση αυτή καταγράφεται ξεκάθαρα στα στοιχεία για τις δαπάνες που πραγματοποιούν με χρεωστικές ή πιστωτικές κάρτες, οι οποίες κατά το γ' τρίμηνο του έτους είναι αυξημένες κατά 28%. Συγκεκριμένα, η αξία των συναλλαγών που πραγματοποίησαν οι Έλληνες στο εξωτερικό με κάρτες που έχουν εκδοθεί από τράπεζα

Η πορεία των συναλλαγών με κάρτες

Τα στοιχεία δείχνουν ότι η ανάκαμψη στρέφει ξανά τους Έλληνες σε ταξίδια στο εξωτερικό.

του εσωτερικού, ανήλθε στα 564,3 εκατ. ευρώ.

Από το σύνολο αυτής της δαπάνης τα 376 εκατ. ευρώ έγιναν μέσω χρεωστικής κάρτας, καταγράφοντας άνοδο κατά 38,7% σε σχέση με πέρυσι, ενώ οι συναλλαγές μέσω πιστωτικών καρτών αυ-

ξήθηκαν κατά 11,3% και ανήλθαν στα 188,1 εκατ. ευρώ.

Να σημειωθεί ότι μέσω χρεωστικών και πιστωτικών καρτών πραγματοποιείται πλέον το 20% της ιδιωτικής κατανάλωσης και παρά το γεγονός ότι το ποσοστό αυτό έχει αυξηθεί τα τελευταία χρόνια, απέχει πολύ ακόμη από ώριμες ευρωπαϊκές αγορές, που έχουν περιορίσει κατά πολύ τη χρήση μετρητών. Η σκοπιμότητα μιας γενικευμένης χρήσης του «πλαστικού χρήματος» συνδέεται στη χώρα μας με την ανάγκη περιορισμού της φοροδιαφυγής, που ειδικά σε συγκεκριμένες επαγγελματικές κατηγορίες ανθεί. Τα δια-

πίστωση αυτή επιβεβαιώνουν τα στοιχεία των τραπεζών που δείχνουν ότι τα μισά περίπου από τα τερματικά μηχανήματα POS που εγκαταστάθηκαν τα δύο τελευταία χρόνια στη βάση της υποχρεωτικότητας του νόμου, παραμένουν ανενεργά.

Τα σούπερ μάρκετ

Ο κύριος όγκος των συναλλαγών εξακολουθεί να προέρχεται από τα σούπερ μάρκετ, που αντιπροσωπεύουν το 15% του τζίρου που διενεργείται με κάρτες, τα πρατήρια βενζίνης που αντιπροσωπεύουν το 6%, ενώ ακολουθούν τα φαρμακεία με 5%, τα μίνι μάρ-

κετ και τα εστιατόρια με ποσοστό 5%.

Παρά το γεγονός ότι ο αριθμός των εγκατεστημένων POS στη χώρα μας είναι ο μεγαλύτερος στην Ευρώπη, ξεπερνώντας τα 710.000 και η δυνατότητα αποδοχής καρτών είναι καθολική στην αγορά, η χρήση του «πλαστικού χρήματος» σε συγκεκριμένες κατηγορίες υπηρεσιών, όπως π.χ. τα κομμωτήρια ή η διασκέδαση, είναι περιορισμένη, ενώ εξίσου περιορισμένη είναι η χρήση της κάρτας για την πληρωμή επαγγελματιών, όπως οι υδραυλικοί, οι ηλεκτρολόγοι, οι ψυκτικοί και φυσικά οι γιατροί, οι δικηγόροι κ.ά.

2nd Annual Symposium

Center of Excellence in Risk & Decision Sciences (CERIDES)

Nicosia Risk Forum 2019

Thursday, 21 November 2019

Cultural Center, European University Cyprus

Organizer:

European University Cyprus

CERIDES
Excellence in Innovation and Technology

Gold Sponsor:

PREVENTION AT SEA

FEC International

aditess

ISPIRAL

Bronze Sponsor:

cablenet

BLUESUN AUTOMATION

vttv

Supporter:

Under the Auspices:

Media Sponsor:

Η κυπριακή game developer εταιρεία, NEXTERS, αναδεικνύεται ανάμεσα στις 10 πιο κερδοφόρες εταιρείες στον τομέα του mobile developing

Η κυπριακή game developer εταιρεία, NEXTERS GLOBAL Ltd, συμπεριλαμβάνεται, για πρώτη φορά στην ιστορία, στη 10η θέση με τις πιο κερδοφόρες εφαρμογές ανάμεσα στις Ευρωπαϊκές εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον τομέα του mobile developing. Τα στοιχεία αυτά προκύπτουν σύμφωνα με την αξιολόγηση της πλατφόρμας διεθνών υπηρεσιών ανάλυσης δεδομένων, Datamagic (<http://bit.ly/3200v10>).

Με έτος ίδρυσής της το 2009, η NEXTERS GLOBAL Ltd είναι μια επιτυχημένη και δημιουργική εταιρεία ανάπτυξης και έκδοσης στον τομέα του game developing και ξεχωρίζει στη διεθνή αγορά του cross-platform games. Κατά τη διάρκεια του 2019, η NEXTERS επέδειξε μια εντυπωσιακή αύξηση κερδών, η οποία συνόδεψε την έκδοση του παιχνιδιού Hero Wars, το οποίο κυκλοφόρησε στις αρχές του 2017 στις κινητές πλατφόρμες

iOS και Android.

Αξίζει να σημειωθεί ότι πέραν από την εταιρεία NEXTERS, στην πλατφόρμα αξιολόγησης περιλαμβάνονταν κι άλλες κυπριακές εταιρείες του τομέα, όπως οι Wargaming (41η θέση), PixelGun 3D (75η θέση) και AppQuantum (77η θέση). Τα στοιχεία των εταιρειών που περιλαμβάνονται στη λίστα αξιολόγησης δεν είναι προσβάσιμα στο ευρύ κοινό, αλλά σύμφωνα με την πλατφόρμα διεθνών υπηρεσιών ανάλυσης δεδομένων, τα κέρδη των εταιρειών που ξεχώρισαν και περιλαμβάνονται στις πρώτες θέσεις της αξιολόγησης αυτής, υπολογίζονται σε εκατοντάδες εκατομμύρια δολάρια ανά μήνα.

Τα κεντρικά γραφεία της εταιρείας NEXTERS είχαν την έδρα τους στη Λάρνακα, αλλά προσφάτως η Διοίκηση της εταιρείας και συγκεκριμένα ο διοικητικός διευθυντής της κ. Κυριάκος Παφίτης, ανακοίνωσε τη μετεγκατάσταση της εταιρείας σε νέο κτήριο στο κέντρο της Λεμεσού. Η κίνηση αυτή συνδέεται άμεσα με την αξιοσημείωτη επέκταση της επιχειρηματικής δραστηριότητας της εταιρείας.

Εκτός αγοράς εργασίας το 60% των ατόμων 55 έως 64 ετών

Δεύτερη από το τέλος η Ελλάδα στην Ε.Ε. στην απασχόληση μεγάλων σε ηλικία

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

Μόλις 4 στους 10 Έλληνες ηλικίας από 55 έως ακαι 64 ετών βρίσκονται εντός αγοράς εργασίας, με το ποσοστό απασχόλησης ανδρών και γυναικών στη συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα να είναι το χαμηλότερο πλνν του Λουξεμβούργου μεταξύ των 28 κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τα στοιχεία που δημοσιοποίησε χθες η Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία (Eurostat) είναι αποκαλυπτικά, καθώς δείχνουν πως σε επίπεδο Ε.Ε., εντός της τελευταίας 15ετίας συντελούνται εντυπωσιακές αλλαγές στην αγορά εργασίας όσον αφορά τους μεγαλύτερους σε ηλικία πολίτες.

Ετσι, τον προηγούμενο χρόνο, τα ευρωπαϊκά ποσοστά απασχόλησης (ανδρών - γυναικών) ηλικίας 55 έως 64 ετών ήταν υψηλότερα από τα μέσα ποσοστά για όλους τους ενηλίκους.

Συγκεκριμένα, ήταν 65% στους άνδρες και 52% στις γυναίκες, όταν τα συνολικά ποσοστά ήταν 60% και 48% αντίστοιχα.

Αυτό βέβαια δεν αφορά τη χώρα μας, όπου το ποσοστό απασχόλησης των ατόμων ηλικίας μεταξύ 55 και 64 ετών ήταν μόλις 41,1%. Να σημειωθεί, βέβαια, ότι αντίστοιχα

χαμηλά, στο 41,9%, ήταν και το γενικό ποσοστό των ενηλίκων (άνω των 15 ετών), ανδρών και γυναικών, που βρίσκονταν το 2018 στην αγορά εργασίας.

Σύμφωνα με τη Eurostat, ο ρυθμός αύξησης των ποσοστών απασχόλησης για άτομα ηλικίας 55 έως 64 ετών ήταν μεταξύ του 2003 και του 2018 εντυπωσιακός, με ελάχιστες ή καθόλου επιπτώσεις από την παγκόσμια χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση.

Κάτι που φαίνεται και από το αυξανόμενο ποσοστό γυναικών στην εργασία. Ετσι, το 2018, τα ποσοστά απασχόλησης μεταξύ ατόμων ηλικίας 55 έως 64 ετών ήταν πάνω από 70% στη Σουηδία, στη Γερμανία και στη Δανία.

Αντίθετα, υπήρχαν επτά κράτη-μέλη της Ε.Ε. –η Μάλτα, η Πολωνία, η Σλοβενία, η Ρουμανία, η Κροατία, η Ελλάδα και το Λουξεμβούργο– όπου τα ποσοστά για αυτή την ηλικιακή ομάδα ήταν μικρότερα από 50%.

Όπως επισημαίνει η Eurostat, οι ηλικιωμένοι που καθυστερούν τη συνταξιοδότησή τους κερδίζουν περισσότερα χρήματα, συγκεντρώνουν πρόσθετα συνταξιοδοτικά δικαιώματα και ενδέχεται να είναι σε θέση να εξοικονομήσουν περισσότερα ή να μεταφέρουν τα κέρδη τους σε κάποιο

Πόσα χρόνια δουλεύουμε

	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ
Ισλανδία	48,3	44,2	46,3
Ελβετία	44,8	40,3	42,7
Σουηδία	42,9	41,0	41,9
Ολλανδία	42,9	38,0	40,5
Δανία	41,5	38,3	39,9
Νορβηγία	40,9	38,2	39,6
Ηνωμένο Βασίλειο	41,5	36,8	39,2
Γερμανία	40,7	36,5	38,7
Πορτογαλία	39,4	36,5	38,0
Κύπρος	39,9	34,1	37,1
Ιρλανδία	40,4	33,6	37,0
Ε.Ε.-28	38,6	33,7	36,2
Γαλλία	37,1	33,7	35,4
Ισπανία	37,4	32,8	35,2
Βέλγιο	35,1	31,2	33,2
Βουλγαρία	34,6	31,4	33,1
ΕΛΛΑΔΑ	36,3	29,2	32,9
Ιταλία	36,4	27,0	31,8

ΠΗΓΗ: EUROSTAT

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η χώρα μας έχει χαμηλή απόδοση και όσον αφορά τη διάρκεια του εργασιακού βίου, με 32,9 έτη.

ιδιωτικό συνταξιοδοτικό πρόγραμμα. Σύμφωνα, βέβαια, με τα πρόσφατα στοιχεία της Ε.Ε. που αναφέρονται στην έκθεση «Ageing Europe», η Ελλάδα παρουσιάζει χαμηλή απόδοση και όσον αφορά τη συνολική διάρκεια του εργασιακού βίου, με 32,9 έτη, όταν ο ευρω-

παϊκός μέσος όρος είναι στο 36,2. Παρ’ όλα αυτά, οι μεγαλύτεροι σε ηλικία αντιμετωπίζουν στην Ελλάδα μικρότερο κίνδυνο φτώχειας σε σύγκριση με τους εργαζομένους, κάτι βέβαια που ισχύει και για την υπόλοιπη Ευρώπη.

Κίνδυνος φτώχειας

Ετσι, βάσει των στοιχείων του 2017, ενώ το 22% των Ελλήνων ηλικίας 16 έως 64 ετών ήταν αντιμετώπι με τον κίνδυνο της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, το ποσοστό αυτό περιορίζεται στο 12,4% όσον αφορά τους ηλικιωμένους, άνω των 65 ετών.

σε μηνιαία βάση, προτού υποχωρήσει μέχρι τα 150 ευρώ/τ.μ. Όπως αναφέρει σχετικά ανάλυση της Proprius για το φετινό τρίτο τρίμηνο, το μηνιαίο ενοίκιο στην Ερμού, ιδίως σε ακίνητα πλησίον της πλατείας Συντάγματος, που είναι και τα ακριβότερα, μπορεί πλέον να ανέλθει σε 285 ευρώ/τ.μ., με την τάση μάλιστα να παραμένει ανοδική. Αλλωστε, σύμφωνα με φορείς της αγοράς ακινήτων, την επανεμφάνισή του στην Ερμού έχει κάνει και ο περίφημος «αέρας».

Εντόνο παραμένει και το επενδυτικό ενδιαφέρον από θεσμικούς επενδυτές, όπως η ΑΕΕΑΠ. Από τις πιο πρόσφατες κινήσεις, είναι η απόκτηση εμπορικού καταστήματος στην οδό Ερμού 58-60, μισθωμένο στην αλυσίδα Calzedonia από την Orilina Properties ΑΕ-ΕΑΠ, μια από τις μη εισηγμένες εταιρείες του κλάδου. Το ακίνητο αποκτήθηκε τον Μάιο και είναι εκτιμώμενης αξίας 1,175 εκατ. ευρώ. Αντίστοιχα, κινήσεις για απόκτηση καταστημάτων στην Ερμού πραγματοποιήσαν το 2018 τόσο η Prodea Investments (πρώην Εθνική Πανγαία) όσο και η Trastor.

Η πρώτη απέκτησε ένα κτίριο στη συμβολή των οδών Ερμού 66 και Αγ. Ειρήνης 7, αντί ποσού 5,7 εκατ. ευρώ. Αντίστοιχα, η Trastor ΑΕΕΑΠ προχώρησε στην απόκτηση καταστήματος κοντά στην πλατεία Συντάγματος, καθώς επικράτησε σε δημόσιο πλειστηριασμό για ακίνητο επί της Ερμού 16-18.

Πρόκειται για κατάστημα επιφάνειας 109,12 τ.μ., για το οποίο καταβλήθηκε τίμημα 2,56 εκατ. ευρώ, δηλαδή περίπου 23.450 ευρώ/τ.μ.

Ανακαλείται η μεγάλη αύξηση του φόρου στις επενδυτικές ακινήτων

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΞΑΝΟΓΛΟΥ**

Ένα απροσδόκτο «δώρο» για τον κλάδο των επενδυτικών εταιρειών ακινήτων (ΑΕΕΑΠ) έκρυβε το φορολογικό νομοσχέδιο, καθώς ανακλήθηκε η προ τριετίας ρύθμιση, με την οποία επιταπλασιάζονταν η φορολόγηση του ενεργητικού των εταιρειών (ακίνητα και καταθέσεις). Ουσιαστικά, πρόκειται για επαναφορά στο προγενέστερο καθεστώς, όταν ο σχετικός φόρος ήταν της τάξεως του 0,105% ετησίως, αντί για 0,75% που ίσχυε από το 2016 μέχρι σήμερα. Όπως αναφέρεται στο σχετικό άρθρο 35, «οι εταιρείες επενδύσεων σε ακίνητη περιουσία υποχρεούνται σε καταβολή φόρου, ο συντελεστής του οποίου ορίζεται σε δέκα τοις εκατό (10%) επί του εκάστοτε ισχύοντος επιτοκίου παρέμβασης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (επιτοκίου αναφοράς), προσauξανόμενο κατά μία ποσοστιαία μονάδα και υπολογίζεται επί του μέσου όρου των επενδύσεών τους, πλέον των διαθεσίμων, σε τρέχουσες τιμές, όπως απεικονίζονται στους εξαμηνιαίους πίνακες επενδύσεων. Κατά τον υπολογισμό του παραπάνω φόρου δεν λαμβάνονται υπόψη τα ακίνητα που κατέχουν άμεσα ή έμμεσα θυγατρικές των ΑΕΕΑΠ, εφόσον αυτά αναγράφονται διακεκριμένα στις καταστάσεις επενδύσεών τους».

«Πρόκειται για επαναφορά του πρότερου καθεστώτος, γεγονός που θα βοηθήσει πολύ τις εταιρείες του κλάδου να προσελκύσουν κεφάλαια από το εξωτερικό», σημειώνει στην «Κ», ο κ. Απis Καρυτινός, διευθύνων σύμβουλος της Prodea Investments, της μεγαλύτερης ΑΕΕΑΠ στην Ελλάδα. Κατά τον ίδιο, η αύξηση που έγινε το 2016 έπληξε σημαντικά το κύρος του θεσμού εκτός Ελλάδας, γεννώντας αβεβαιότητα σε πολλούς επιδόξους ξένους επενδυτές, λόγω του επιταπλασιασμού του σχετικού φορολογικού συντελεστή. Πάντως, θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο φόρος εξακολουθεί να υπολογίζεται κι επί των καταθέσεων (κάτι που δεν ίσχυε πριν από το 2016), ενώ διατηρούνται και οι υψηλότεροι συντελεστές συμπληρωματικού ΕΝΦΙΑ (55

τοις χιλίοis, από 25 τοis χιλίοis πριν από το 2016), παρότι υπάρχει αισιοδοξία, ότι ενδεχομένως και αυτοί να μειωθούν.

Αξίζει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με υπολογισμούς που είχαν κάνει στελέχη του κλάδου, όπως ο κ. Γιώργος Χρυσικός, επικεφαλής της Grivalia, αν δεν είχε επιβληθεί ο φόρος αυτός, ο κλάδος των ΑΕΕΑΠ θα είχε διπλασιαστεί ως μέγεθος ήδη από το 2017, καθώς υπήρχαν πλάνα για τη λειτουργία τουλάχιστον πέντε νέων ΑΕΕΑΠ, ήδη από την περίοδο 2013-2014. Παράλληλα, η χώρα απώλεσε την ευκαιρία να προσελκύσει κεφάλαια της τάξεως των 3 δισ. ευρώ σε βάθος χρόνου, λόγω της ανασφάλειας που προκλήθηκε στους ξένους επενδυτές που μελετούσαν την εισοδό τους

Επανέρχεται το προγενέστερο καθεστώς για τις ΑΕΕΑΠ, όταν ο σχετικός φόρος ήταν της τάξεως του 0,105% ετησίως.

στην ελληνική αγορά ακινήτων, προκειμένου να εκμεταλλευθούν τις ευκαιρίες που παρουσιάζονταν.

Πέραν, όμως, της επενδυτικής ανασφάλειας, ο αυξημένος φόρος που επιβλήθηκε, κατέστησε τις ελληνικές ΑΕΕΑΠ ως τις λιγότερο ελκυστικές για επενδύσεις σε ακίνητα, συγκριτικά με εκείνες του εξωτερικού, παρότι η Ελλάδα είχε πρωτοπορήσει πανευρωπαϊκά, όταν το 1999 θεσπίστηκε το θεσμικό πλαίσιο για τις ΑΕΕΑΠ, δεδομένου ότι σχεδόν καμία άλλη χώρα δεν διέθετε αντίστοιχη πρόβλεψη. Σήμερα βέβαια, όπως σημειώνουν στελέχη του κλάδου, απαιτείται ένα εξ ολοκλήρου νέο πλαίσιο λειτουργίας και φορολόγησης των εταιρειών, προσαρμοσμένο στις σύγχρονες ανάγκες και το οποίο να μην αντιμετωπίζει τις ΑΕΕΑΠ ως αμοιβαία κεφάλαια, όπως σημείωσε σε πρόσφατη δημόσια τοποθέτησή του ο κ. Καρυτινός.

Βενζινοκίνητα οχήματα και SUV κάθε μεγέθους προτιμούν οι Έλληνες

Στη βενζίνη επιστρέφουν οι Έλληνες οδηγοί, καθώς τα στοιχεία δείχνουν ολοένα και μεγαλύτερη μείωση του μεριδίου αγοράς των πετρελαιοκίνητων οχημάτων. Μετά την κατακόρυφη αύξηση που σημειώθηκε τα πρώτα χρόνια που επιτράπη η πετρελαιοκίνηση σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη, επήλθε «διόρθωση» στην αγορά. Καθοριστικό ρόλο διαδραμάτισε η ύπαρξη σύγχρονων κινητήρων βενζίνης, αλλά και το γεγονός ότι, λόγω κρίσης, οι περισσότεροι οδηγοί στην Ελλάδα κάνουν διαδρομές κυρίως εντός της πόλης και όχι μακρινές εκδρομές, όπου ένα πετρελαιοκίνητο αυτοκίνητο θα ήταν πιο συμφέρον.

Σύμφωνα, λοιπόν, με τα στοιχεία του Συνδέσμου Εισαγωγέων Αντιπροσώπων Αυτοκινήτων (ΣΕ-ΑΑ), το 65,7% των καινούργιων επιβατικών αυτοκινήτων που πωλήθηκαν το διάστημα Ιανουαρίου - Οκτωβρίου 2019 ήταν βενζινοκίνητα, έναντι 59,6% το αντίστοιχο διάστημα του 2018. Την ίδια ώρα, το μερίδιο των πετρελαιοκίνητων Ι.Χ. υποχώρησε το δεκάμηνο του 2019 κατά 9,1 ποσοστιαίες μονάδες και διαμορφώθηκε στο 26,6% από 35,7% το δεκάμηνο του 2018. Χαμηλό, αλλά με ανοδική τάση, είναι το μερίδιο των υβριδικών αυτοκινήτων.

Στο δεκάμηνο του 2019 διαμορφώθηκε σε 5,4% από 3,5% το αντίστοιχο διάστημα του 2018. Στο 1,3% διαμορφώνεται το μερίδιο των Ι.Χ. που χρησιμοποιούν φυ-

σικό αέριο, ενώ 0,7% είναι το μερίδιο των αυτοκινήτων που χρησιμοποιούν υγραέριο και 0,4% το μερίδιο των ηλεκτρικών επαναφορτιζόμενων.

Η τάση για επιστροφή στα βενζινοκίνητα οχήματα είναι πανευρωπαϊκή και σε ορισμένες περιπτώσεις οφείλεται και στο γεγονός ότι σε κάποιες ευρωπαϊκές πόλεις πρόκειται να ληφθούν μέτρα απαγόρευσης της κυκλοφορίας πετρελαιοκίνητων οχημάτων.

Οι Έλληνες, επίσης, αποδεικνύεται ότι είναι οπαδοί των λεγόμενων αυτοκινήτων SUV διαφόρων κατηγοριών. Το μερίδιο των SUV συνολικά (μικρών, μεσαίων και μεγάλων) διαμορφώθηκε το δεκάμηνο του 2019 σε 33,8% έναντι μεριδίου 28,2% το διάστημα Ιανουαρίου - Οκτωβρίου 2018. Μεγαλύτερο μερίδιο, πάντως, έχει η κατηγορία των σούπερ μίνι, με 34% (έναντι 36% στο δεκάμηνο του 2018). Η κυριαρχία των σούπερ μίνι σχετίζεται σε μεγάλο βαθμό με την οικονομική κρίση, καθώς πρόκειται για αυτοκίνητα που μπορούν εύκολα να χρησιμοποιηθούν για μετακινήσεις εντός και εκτός πόλης, και είναι πιο οικονομικά από τα γνωστά μας σεντάν.

Συνολικά, το δεκάμηνο Ιανουαρίου - Οκτωβρίου 2019 πωλήθηκαν 100.062 καινούργια επιβατικά έναντι 91.201 το αντίστοιχο διάστημα του 2018, σημειώνοντας αύξηση 9,7%.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Στους ακριβότερους δρόμους του κόσμου η Ερμού

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΞΑΝΟΓΛΟΥ**

Ακόμα μία θέση στην παγκόσμια κατάταξη με τους ακριβότερους εμπορικούς δρόμους, αναφορικά με το κόστος ενοικίασης, αναρικήθηκε τον τελευταίο χρόνο η οδός Ερμού.

Σύμφωνα με τη σχετική λίστα, που επιμελείται σε ετήσια βάση ο διεθνής όμιλος παροχής υπηρεσιών ακινήτων Cushman & Wakefield, η Ερμού βρίσκεται πλέον στη 14η θέση, καθώς το μέσο ετήσιο ενοίκιο αυήθηκε κατά 14% τον τελευταίο χρόνο και διαμορφώνεται πλέον σε 3.420 ευρώ/τ.μ., από 3.000 ευρώ/τ.μ. ετησίως, στην αντίστοιχη έρευνα του προηγούμενου έτους. Σε σχέση μάλιστα με το 2017, όταν η Ερμού βρισκόταν στη 19η θέση, η αύξηση των ενοικίων προσεγγίζει το 30%. Ενδεικτικό είναι ότι, το 2016, η οδός στο κέντρο της Αθήνας

Βρίσκεται στη 14η θέση, καθώς το μέσο ετήσιο ενοίκιο αυξήθηκε κατά 14%, στις 3.420 ευρώ/τ.μ.

δεν ξεπερνούσε την 25η θέση. Σύμφωνα με την κ. Νίκη Σύμπουρα, επικεφαλής της Proprius η οποία εκπροσωπεί στην Ελλάδα την Cushman & Wakefield, «η συνεχής άνοδος των τιμών ενοικίασης καταστημάτων στην Ερμού οφείλεται σε μια σειρά παραγόντων, αρχής γενομένης από την έλλειψη κενών καταστημάτων σε σχέση με τη ζήτηση που υπάρχει, αλλά και την απουσία νέων εμπορικών κέντρων, που ωθεί αρκετές αλυσίδες στην ανα-

Παγκόσμια κατάταξη των ακριβότερων εμπορικών δρόμων

2019	2018	ΟΔΟΣ, ΠΟΛΗ, ΧΩΡΑ	Τιμή ενοίκιασης (ευρώ/τ.μ. ετησίως)
1	2	Κόζγουεϊ Μπέι, Χονγκ Κονγκ	25.965
2	2	Απερ Φιρθ Αβενιου, Νέα Υόρκη, ΗΠΑ	21.295
3	3	Νιου Μποντ Στριτ, Λονδίνο, Μεγ. Βρετανία	16.222
4	4	Λεωφόρος Ηλυσίων Πεδίων, Παρίσι, Γαλλία	13.992
5	5	Βία Μοντεναπολεόνε, Μιλάνο, Ιταλία	13.700
6	6	Τζίντζα, Τόκιο, Ιαπωνία	11.838
7	7	Πιτ Στριτ Μολ, Σίδνεϊ, Αυστραλία	10.185
8	9	Μπαχχοφστράσε, Ζυρίχη, Ελβετία	8.195
9	8	Μιονγκντόνγκ, Σεούλ, Ν. Κορέα	8.163
10	10	Κολμάρκτ, Βιέννη, Αυστρία	4.860
11	11	Γουανγκφουτζίνγκ, Πεκίνο, Κίνα	4.453
12	12	Κάουφινγκερ/Νοϊχάουζερ, Μόναχο, Γερμανία	4.440
13	13	Γκράφτον Στριτ, Δουβλίνο, Ιρλανδία	3.794
14	15	Ερμού, Αθήνα, Ελλάδα	3.420
15	14	Πορτάλ ντελ Ανκελ, Βαρκελώνη, Ισπανία	3.420

ΠΗΓΗ: Cushman & Wakefield

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ζήτηση σημείων στην Ερμού, ως ένα από τα εμπορικότερα σημεία της Αθήνας».

Παράλληλα, σύμφωνα με την κ. Σύμπουρα, σημαντική τόνωση έχει δώσει και η αύξηση του τουριστικού ρεύματος στις συνοικίες πέριξ της Ερμού, ενισχύοντας σημαντικά τον τζίρο των καταστημάτων, με αποτέλεσμα οι αλυσίδες να είναι περισσότερο πρόθυμες να δαπανήσουν τα σχετικά, υψηλά ποσά ενοικίασης, προκειμένου να αποκτή-

σουν σημείο πώλησης στην οδό.

Υπενθυμίζεται ότι στο απόγειο της κρίσης στην αγορά των εμπορικών καταστημάτων, το 2013, η οδός Ερμού είχε υποχωρήσει μέχρι και την 31η θέση στη σχετική λίστα, προτού αρχίσει να αναρριχάται έκτοτε. Στον αντίποδα, κατά την περίοδο πριν από την οικονομική κρίση, η Ερμού είχε φθάσει μέχρι και την πρώτη δεκάδα παγκοσμίως, καθώς το μέσο ενοίκιο είχε ανέλθει σε 360 ευρώ/τ.μ.

Κατάρρευση τιμής πετρελαίου το 2020 προβλέπουν οι τράπεζες

Αν δεν αποφασίσει ο OPEC νέα μείωση της παραγωγής στη σύνοδο του Δεκεμβρίου

Αν τα κράτη-μέλη του OPEC δεν αποφασίσουν σε λιγότερο από ένα μήνα νέα μείωση της παραγωγής πετρελαίου για το 2020, τότε η υπερπροσφορά θα οδηγήσει σε κατάρρευση της τιμής του «μαύρου χρυσού», προβλέπουν οι αναλυτές ορισμένων εκ των μεγαλύτερων τραπεζών του κόσμου. Αυτή η εξέλιξη θα ευνοούσε τους καταναλωτές, αλλά όχι χώρες παραγωγούς όπως το Ιράν και η Σαουδική Αραβία, ούτε εταιρείες όπως η Saudi Aramco και οι αμερικανικές πετρελαϊκές που παράγουν οχιστολιθικό πετρέλαιο. Οι τιμές του αργού πετρελαίου, που σήμερα βρίσκονται στα 62 δολάρια το βαρέλι, είναι πιθανό να υποχωρή-

Η αξία του βαρελιού θα υποχωρήσει στα 45 με 50 δολάρια, από 62 δολ. σήμερα, εάν η υπερπροσφορά διατηρηθεί.

σουν μέχρι και κατά 30%, στα 45 δολάρια το βαρέλι, εάν τα μέλη του OPEC και η Ρωσία δεν ανακοινώσουν μεγαλύτερη μείωση της παραγωγής στη σύνοδό τους στη Βιέννη, προειδοποιούν αναλυτές των Morgan Stanley, Citigroup και BNP Paribas. Οι αναλυτές της πρώτης προβλέπουν πτώση της τιμής του πετρελαίου Brent ακόμη και στα 45 δολάρια το βαρέλι και των άλλων δύο τραπεζών προβλέπουν υποχώρηση στα 50 δολάρια το βαρέλι ή ελάχιστα υψηλότερα. «Η προοπτική

Η Διεθνής Υπηρεσία Ενέργειας (IEA) εκτιμά πως σήμερα τα κράτη-μέλη του OPEC παράγουν 1,5 εκατ. βαρέλια πετρέλαιο την ημέρα περισσότερο απ' όσο χρειάζεται η αγορά.

της υπερπροσφοράς επισκιάζει την αγορά το 2020», λέει ο Μάρτιν Ρατς, αναλυτής παγκόσμιων αγορών πετρελαίου στη Morgan Stanley. «Είτε ο OPEC θα μειώσει και άλλο την παραγωγή, είτε οι τιμές θα υποχωρήσουν γύρω στα 45 δολάρια το βαρέλι και θα αναγκάσουν τους Αμερικανούς παραγωγούς οχιστολιθικού πετρελαίου που εξισορροπούν την αγορά να μειώσουν και αυτοί την παραγωγή τους», εξηγεί. Με την άποψη αυτή συντάσσεται και η Διεθνής Υπηρεσία Ενέργειας (IEA), η

οποία συμβουλεύει τις χώρες που εισάγουν πετρέλαιο, καθώς προβλέπει ότι σήμερα τα κράτη-μέλη του OPEC παράγουν 1,5 εκατομμύριο βαρέλια πετρέλαιο την ημέρα περισσότερο απ' όσο χρειάζεται η αγορά. «Το πρώτο μισό του επόμενου έτους θα έχουμε πολύ μεγάλη υπερπροσφορά», προβλέπει ο Μπομπ Μακ Νάι, πρόεδρος της Rapidan Energy Group. «Προκειμένου ο OPEC να αποτρέψει τη διόγκωση των αποθεμάτων και να περιορίσει τις πτωτικές πιέσεις των

τιμών το πρώτο εξάμηνο, θα πρέπει να μειώσει ξανά (την παραγωγή)», προσθέτει. Με την άποψη αυτή συμφωνεί και ο Πατρίκ Πουγιάν, διευθύνων σύμβουλος της γαλλικής πετρελαϊκής εταιρείας Total. «Αισθάνομαι πως θα αντιδράσει ο OPEC καθώς η τιμή (του πετρελαίου) θα υποχωρεί κάτω από τα 60 δολάρια το βαρέλι», δήλωσε τη Δευτέρα από το Αμπου Ντάμπι.

Απροθυμία

Παρ' όλα αυτά, η Σαουδική Αραβία φαίνεται πως δεν έχει ιδιαίτερη όρεξη για νέες θυσίες, καθώς έχει μειώσει ήδη την παραγωγή της σε διπλάσιο βαθμό απ' ό,τι προβλεπόταν αρχικά τον Οκτώβριο. Ταυτόχρονα, άλλα μέλη του OPEC, όπως το Ιράκ και η Νιγηρία, δεν έχουν εκπληρώσει τις δεσμεύσεις που έχουν αναλάβει για περιορισμό της παραγωγής, σύμφωνα με στοιχεία που έχει συγκεντρώσει το Bloomberg. Η δε Ρωσία δεν πείζεται τόσο πολύ δημοσιονομικά όπως ορισμένα μέλη του OPEC σαν το Ιράν και τη Σαουδική Αραβία, και συνεπώς δεν πιέζει. Ο λόγος που ο OPEC δεν εξετάζει προς το παρόν νέα μείωση της παραγωγής είναι πως προσβλέπει σε συμφωνία μεταξύ ΗΠΑ και Κίνας για τερματισμό του εμπορικού πολέμου. Αναλυτές των τραπεζών Goldman Sachs, Standard Chartered, DNB και SEB θεωρούν επίσης πως ο OPEC και η Ρωσία δεν χρειάζεται να μειώσουν εκ νέου την παραγωγή πετρελαίου και προβλέπουν πως η τιμή του Brent το 2020 θα παραμείνει πάνω από τα 60 δολάρια το βαρέλι.

BLOOMBERG

Χαμηλώνει τον πήχυ για την Aramco το Ριάντ

Όσο πιο κοντά πλησιάζει η στιγμή της αλήθειας για την Aramco, όταν η αγορά θα αποφασίσει ποια είναι η αποτίμησή της, τόσο φαίνεται να απομακρύνεται ο αρχικός στόχος των 2 τρισ. δολαρίων που είχε θέσει ο πρίγκιπας διάδοχος Μοχάμεντ μπιν Σαλμάν. Όμως, τη στιγμή που οι ξένοι επενδυτές αντιδρούν αμφισβητώντας την υψηλή αποτίμηση που θέλει να πετύχει το Ριάντ, η κυβέρνηση της Σαουδικής Αραβίας στρέφεται σε πλούσιες οικογένειες της χώρας ζητώντας τους να επενδύσουν στη μετοχή της πιο κερδοφόρας εταιρείας του πλανήτη.

Ο πρίγκιπας διάδοχος Μοχάμεντ μπιν Σαλμάν έχει μειώσει τον στόχο για την αποτίμηση της Aramco στο 1,7 τρισ. δολάρια τις τελευταίες εβδομάδες, καθώς η μεγαλύτερη πετρελαϊκή εταιρεία του κόσμου βρίσκεται στην τελική ευθεία για την εισαγωγή της στο χρηματιστήριο του Ριάντ.

Ωστόσο, μεγάλοι διαχειριστές χαρτοφυλακίου, όπως οι AllianceBernstein και Union Investment Privatfonds, θεωρούν ότι η αξία της Aramco, με κέρδη 111 δισ. δολάρια το 2018, είναι ακόμη χαμηλότερη.

Ορισμένες από τις μεγάλες τράπεζες (Bank of America, Goldman Sachs) που έχουν αναλάβει την εισαγωγή της Aramco τοποθετούν την αξία της μεταξύ 1,2 τρισ. δολαρίων και 2,3 τρισ. δολαρίων. Ωστόσο, ανεξάρτητοι διαχειριστές και εταιρείες συμβούλων τείνουν να περιορίζουν την αξία της Aramco στο χαμηλότερο επίπεδο του ομολογούμενως πολύ μεγάλο εύρους αποτίμησης.

Βασικές ανησυχίες τους είναι ότι η κυβέρνηση της Σαουδικής Αραβίας —η οποία ενδέχεται να πουλήσει μόλις το 2% της Aramco— δεν πρόκειται να παραχωρήσει

επαρκή δικαιώματα στους μετόχους μειοψηφίας. Επίσης, ότι η Aramco αντιμετωπίζει σημαντικές γεωπολιτικές απειλές, όπως φάνηκε όταν έγιναν οι εγκαταστάσεις της στόχος πυραυλικής επίθεσης τον Σεπτέμβριο, με αποτέλεσμα να μειωθεί η παραγωγή της περίπου κατά το ήμισυ για ένα δεκαήμερο. «Αν αποφασίσει η Aramco να μειώσει σημαντικά την υπερβολικά φιλόδοξη προσδοκία αποτίμησης και να πουλήσει τη μετοχή σε τιμή φιλική για τους επενδυτές, αυτό θα θεωρηθεί ένδειξη δύναμης και σοφίας, όχι ένδειξη αδυναμίας», λέει στο Bloomberg ο Σλάββα Μπρούσοβ, υψηλόβαθμος αναλυτής της AllianceBernstein, η οποία διαχειρίζεται κεφάλαια ύψους 600 δισ. δολαρίων. «Μια επιτυχημένη αρχική δημόσια προσφορά είναι αυτή που αποφέρει κέρδη για τους επενδυτές, όχι αυτή που επιτυγχάνει την υψηλότερη αποτίμηση», σημειώνει.

Ο ίδιος τοποθετεί την αξία της «πολύ κάτω από το 1,5 τρισ. δολάρια». Ο Ντουάιτ Αντερσον του hedge fund Ospraie Management παραδέχεται ότι «τα περιουσιακά στοιχεία της Aramco με βάση την κλίμακα και την ποιότητα είναι τα καλύτερα στον κόσμο, χωρίς εξαίρεση... αλλά οι αποφάσεις που λαμβάνουν έχουν στόχο την επίτευξη των στόχων της χώρας, όχι των δικών σου ως μεμονωμένου μετόχου». Η Sanford C. Bernstein τοποθετεί την αξία της Aramco μεταξύ 1,2 τρισ. δολαρίων και 1,5 τρισ. Για τον Μάρκου Σεβενίξ, αναλυτή της εταιρείας αναλύσεων TS Lombard, η αξία της εταιρείας είναι μεταξύ 1,2 και 1,3 τρισ. δολαρίων, διότι πρωταρχική προτεραιότητά της δεν είναι ο μέτοχος ή η εταιρική σταθερότητα, αλλά η χρηματοδότηση του σαουδαβικού κράτους.

PIK1

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Στις οκτώ το βράδυ ακριβώς, η ενημέρωση, με εγκυρότητα και αντικειμενικότητα. Με το πιο εκτεταμένο δίκτυο ανταποκριτών στην Κύπρο και το εξωτερικό, σφαιρική πληροφόρηση από την Κύπρο και τον κόσμο.

Παρουσίαση:
Γωγώ Αλεξανδρινού

Υπεύθυνος Σκηνοθέτης Δελτίου Ειδήσεων:
Στέφανος Φαρμακάς

Καθημερινά
8.00 μ.μ.
PIK 1

PIK1

POLDARK (5ος Κύκλος)

Ο συναρπαστικός Aidan Turner στον πρωταγωνιστικό ρόλο, το εξαιρετικό καστ, τα μοναδικά τοπία και η ενδιαφέρουσα πλοκή επανέρχονται στον πολυαναμενόμενο 5ο κύκλο επεισοδίων.

Δευτέρα, Τρίτη, Τετάρτη και Πέμπτη
11.00 μ.μ.
PIK 1

Απέφυγε την ύφεση η γερμανική οικονομία

Το ΑΕΠ αυξήθηκε 0,1% στο β' τρίμηνο παρά τις περί του αντιθέτου προβλέψεις

Ο **κίνδυνος** τεχνικής ύφεσης της γερμανικής οικονομίας αποφεύχθηκε οριακά, δίνοντας ακόμη μία δικαιολογία στη γερμανική κυβέρνηση να μη καλωρώσει τη δημοσιονομική πολιτική της χώρας, παρά τις συντονισμένες πιέσεις από το εξωτερικό. Ανατρέποντας τις ομόφωνες προβλέψεις περί τεχνικής ύφεσης, η γερμανική οικονομία ενισχύθηκε κατά 0,1% σε τριμηνιαία βάση και κατά 0,5% σε ετήσια βάση. Κινητήριο δύναμη της ανάπτυξης ήταν ιδίως η αύξηση της κατανάλωσης και των κρατικών δαπανών, ενώ βελτίωση σημειώθηκε στον κατασκευαστικό κλάδο και στις εξαγωγές. Μολονότι η Γερμανία πήρε μια μικρή ανάσα ανακούφισης, πολλοί παρατηρούν διστακτικά την οριακή ανάπτυξη του τρίτου τριμήνου, καθώς φαίνεται πως η οικονομία δεν έχει ξεφύγει πλήρως από τον κίνδυνο. Για ορισμένους οικονομολόγους είναι μόνο θέμα χρόνου το πότε θα επεκταθούν τα πλήγματα του πολυπαθού βιομηχανικού κλάδου στον κλάδο των υπηρεσιών και στην αγορά εργασίας, σύμφωνα με τους Financial Times.

Η γερμανική βιομηχανική παραγωγή βρίσκεται σε ελεύθερη πτώση τον τελευταίο ενάμιση χρόνο, αφού δέχεται αλλεπάλληλα ατυχήματα από τον εμπορικό πόλεμο

και την αβεβαιότητα σχετικά με το Brexit. Ο κλάδος της αυτοκινητοβιομηχανίας, κεντρική αρτηρία της γερμανικής οικονομίας, συνιστά ιδιάζουσα περίπτωση. Όχι μόνον δυσκολεύεται να προσαρμοστεί στα νέα όρια εκπομπών αέριων ρύπων, αλλά και στη μετάβαση προς τα ηλεκτρικά οχήματα. Ταυτόχρονα, ελλοχεύει ακόμη ο κίνδυνος επιβολής αμερικανικών δασμών στα γερμανικά αυτοκίνητα, γεμίζοντας τον κλάδο με αβεβαιότητα.

Η κατανάλωση, στην οποία πλέον στηρίζεται η ανάπτυξη, επίσης διατρέχει κίνδυνο, διότι παρατηρούνται σημάδια αστάθειας στην αγορά εργασίας. «Μια αποδυνάμωση στη γερμανική αγορά εργασίας θα αρχίσει να επιβαρύνει τη διάθεση του καταναλωτή, ο οποίος αυτή τη στιγμή είναι ο κεντρικός πυλώνας της γερμανικής οικονομίας, και πιστεύουμε ότι του χρόνου αυτός ο πυλώνας θα αρχίσει να κλονίζεται όλο και περισσότερο», εξηγεί στους Financial Times η Καθarina Ούτερμολ, οικονομολόγος στην Allianz. Σε κάθε περίπτωση, απειλείται η πρωτοκαθεδρία της Γερμανίας στην Ευρώζων. Σύμφωνα με προβλέψεις της Κομισιόν, η γερμανική οικονομία θα αναπτυχθεί με ρυθμό 0,4% το 2019, ενώ υπό το 1% θα παραμείνει και το 2020, όπως αναφέρει

Η **γερμανική** κυβέρνηση δεν σκοπεύει να ακολουθήσει επεκτατική πολιτική, και ένθερμος υποστηρικτής της θέσης αυτής είναι ο υπουργός Οικονομικών Ολαφ Σόλτς, ο οποίος έχει τονίσει ότι δεν χρειάζεται μια «εσπευσμένη» επιστράτευση δημοσιονομικών μέτρων.

Κινητήριο δύναμη της οριακής ανάπτυξης ήταν η αύξηση της κατανάλωσης και των κρατικών δαπανών.

το Reuters. Επίσης, αναθεωρήθηκαν τα οικονομικά αποτελέσματα του περασμένου τριμήνου, καταλήγοντας σε ύφεση της τάξης του -0,2% από 0,2%. Στον αντίποδα βρίσκεται η Γαλλία, όπου ο πρόεδρος Εμανουέλ Μακρόν έχει διοχετεύσει 10 δις. ευρώ στην οικονομία για την ελάφρυνση των χαμηλόμισθων και των συνταξιούχων, απαντώντας στις απαιτήσεις των «Κίτρινων Γιλέκων». Βάσει των προβλέψεων της Κομισιόν για ανάπτυξη της γαλλικής οικονομίας στο 1,3% το 2019, αναμένεται πως η Γαλλία θα αποτελέσει τη νέα ατμομηχανή της Ευρώπης. «Οι σχετικοί οικονομικοί δείκτες δεν είναι ακόμη ενδεικτι-

κοί κάποιας θεμελιώδους αλλαγής της οικονομικής κατάστασης, αλλά αποτελούν την πρώτη αχτίδα ελπίδας», σχολίασε ο Γερμανός υπουργός Οικονομίας Πέτερ Αλτμαϊερ μετά τη δημοσίευση των αποτελεσμάτων. Ο ίδιος συμπλήρωσε ότι η ανάπτυξη «εξακολουθεί να είναι αναίμικη». Κοινή γραμμή της γερμανικής κυβέρνησης, προτού δημοσιευτούν τα τριμηνιαία αποτελέσματα, ήταν η αποφυγή μέτρων επεκτατικής πολιτικής. Ενθερμος υποστηρικτής της απόφασης αυτής είναι και ο Γερμανός υπουργός Οικονομικών Ολαφ Σόλτς, ο οποίος είχε τονίσει τον προηγούμενο μήνα ότι δεν χρειάζεται μια «εσπευσμένη» επιστράτευση δημοσιονομικών μέτρων. Παρά τις έντονες πιέσεις των εταίρων της από την Ε.Ε. και την Ουάσινγκτον, η Γερμανία προβλέπεται πως θα εμμένει στην αρχική της θέση, έχοντας πλέον το άλλοθι της οριακής ανάπτυξης κατά το τρίτο τρίμηνο.

BLOOMBERG, FINANCIAL TIMES, REUTERS

Σταθεροί ρυθμοί ανάπτυξης

Σημάδια επιβράδυνσης εμφανίζουν και ορισμένες χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, καθώς επιβαρύνονται από τις μεγάλες οικονομίες στις οποίες εξάγουν, μεταξύ αυτών και από τη Γερμανία.

Η Πολωνία κατέγραψε ρυθμό ανάπτυξης 3,9% σε ετήσια βάση, η Ρουμανία 3%, η Τσεχία 2,5% και η Σλοβακία 1,8%. Παρότι και οι τέσσερις οικονομίες αναπτύσσονται με σταθερό ρυθμό, δεν ξεπέρασαν τις προβλέψεις των αναλυτών. Αντιθέτως, η Ουγγαρία και η Βουλγαρία ξεπέρασαν τις προσδοκίες.

Εκθεση της Ευρωπαϊκής Τράπεζας για την Ανασυγκρότηση και την Ανάπτυξη δείχνει ότι οι χώρες της Ανατολικής και της Κεντρικής Ευρώπης θα σημειώσουν επιβράδυνση εξαιτίας της αναιμικής παγκόσμιας ανάπτυξης, των εμπορικών εντάσεων και της συγκρίκνωσης της παραγωγής στον

κλάδο της αυτοκινητοβιομηχανίας. «Οι πιο σημαντικοί εμπορικοί εταίροι της περιοχής έρχονται αντιμέτωποι με δυσοίωνα οικονομικά μοτίβα, τα οποία μπορεί να επεκταθούν στις οικονομίες μας», δήλωσε στο Bloomberg ο Φαμπρίν Περουσκό, διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας Fortenova Grupa στην Κροατία.

Ορισμένοι αισιόδοξοι αναλυτές υπενθυμίζουν ότι ενδέχεται να υπάρξει εκεχειρία μεταξύ Ουάσινγκτον και Πεκίνου, ενώ θεωρούν ενθαρρυντικό το γεγονός ότι η Γερμανία απέφυγε την ύφεση. Υποστηρίζουν επιπλέον ότι, παρότι η ανάπτυξη στις ευρωπαϊκές οικονομίες ήταν χαμηλή, εξακολουθεί να είναι ανάπτυξη και όχι ύφεση. Ωστόσο ο κλάδος της μεταποίησης συνεχίζει να επιβαρύνει τις οικονομίες των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, ιδίως την Τσεχία και την Πολωνία.

Σημάδια έντονης επιβράδυνσης σε Κίνα και Ιαπωνία

Ο **εμπορικός** πόλεμος και η αβεβαιότητα που προκαλεί δεν πλύνουν μόνο τη γερμανική οικονομία αλλά και ακόμη δύο μεγάλες εξαγωγικές οικονομίες, την κινεζική και την ιαπωνική. Στην Κίνα, βιομηχανική παραγωγή, λιανικές πωλήσεις και επενδύσεις διαμορφώθηκαν πολύ χαμηλότερα από το προβλεπόμενο, υποδηλώνοντας επιβράδυνση της οικονομίας, ενώ στην Ιαπωνία η οικονομία ήταν σχεδόν στάσιμη το τρίτο τρίμηνο.

Η αδύναμη εξωτερική και εσωτερική ζήτηση εξακολουθεί να πλήττει τη δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία του πλανήτη. Η βιομηχανική παραγωγή στην Κίνα επιβραδύνθηκε τον Οκτώβριο στο 4,7% σε ετήσια βάση, από 5,8% τον Σεπτέμβριο, σύμφωνα με στοιχεία της κινεζικής στατιστικής υπηρεσίας. Η αξία των βιομηχανικών εξαγωγών μειώθηκε τον Οκτώβριο κατά 3,8%, πτώση που καταγράφεται για τρεις συναπτούς μήνες. Οι επενδύσεις, βασικός κινητήριος μοχλός οικο-

Οι επενδύσεις στην Κίνα αυξήθηκαν στο δεκάμηνο 5,2%, ρυθμός που είναι ο χαμηλότερος από το 1996.

νομικής ανάπτυξης, αυξήθηκαν το διάστημα Ιανουαρίου - Οκτωβρίου μόλις κατά 5,2%, ρυθμός που είναι ο χαμηλότερος από το 1996, σύμφωνα με το Reuters. Οι λιανικές πωλήσεις αυξήθηκαν τον Οκτώβριο μόλις κατά 7,2% σε ετήσια βάση, επίδοση που είναι η χαμηλότερη των τελευταίων 16 ετών. Οι Κινέζοι καταναλωτές είναι τους τελευταίους μήνες αντιμέτωποι με αυξήσεις στις τιμές των τροφίμων εξαιτίας της μεγάλης αύξησης των τιμών του χοιρινού και άλλων ειδών κρέατος. «Όλα αυτά τα δεδομένα υποστηρίζουν την εκτίμησή μας ότι

Η **ανάπτυξη** στην Ιαπωνία περιορίστηκε το τρίτο τρίμηνο στο 0,2% από 1,8% το δεύτερο τρίμηνο.

η ανάπτυξη εξακολουθεί να αντιμετωπίζει ισχυρούς ενάντιους ανέμους και πως η οικονομία δε έχει φτάσει ακόμη στο κατώτα-

το σημείο», αναφέρει σε σημείωμα η τράπεζα Nomura, επαναλαμβάνοντας την πρόβλεψη για επιβράδυνση του κινεζικού ΑΕΠ στο 5,8% το τέταρτο τρίμηνο, από 6% το τρίτο τρίμηνο.

Στην Ιαπωνία, την τρίτη μεγαλύτερη οικονομία του πλανήτη, ο ρυθμός ανάπτυξης επιβραδύνθηκε το διάστημα Ιουλίου - Σεπτεμβρίου στο 0,2% σε ετήσια βάση, από ρυθμό 1,8% το δεύτερο τρίμηνο. Η υποχώρηση της ζήτησης παγκοσμίως έπληξε τις ιαπωνικές εξαγωγές, ενώ επιβραδύνθηκε και η ιδιωτική κατανάλωση το τρίτο τρίμηνο στο 0,4% από 0,6% το δεύτερο τρίμηνο. Μοναδικό παρήγορο στοιχείο ήταν η ενίσχυση των επενδύσεων κατά 0,9%. «Η συρρίκνωση του ΑΕΠ το τέταρτο τρίμηνο πρέπει να θεωρείται δεδομένη. Η οικονομία ενδέχεται να ανακάμψει στις αρχές του επόμενου έτους, αλλά όχι ορμητικά», εξήγησε στο Reuters ο Τάρο Σάιτο, αναλυτής στο NLI Research Institute.

Προς αρχική συμφωνία για τραπεζική ένωση στην Ε.Ε.

Πρόσδος σημειώνεται στο πεδίο της τραπεζικής ένωσης στο πλαίσιο της Ε.Ε., ενώ ο υπουργός Οικονομικών της Γερμανίας Ολαφ Σόλτς δήλωσε πως μία κατ' αρχήν συμφωνία μπορεί να συναφθεί τον Δεκέμβριο. «Καλό θα ήταν η συγκυρία της νέας προεδρίας και των νέων μελών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να συνδυαστεί με όλες τις αναγκαίες συμφωνίες», δήλωσε ο Γερμανός υπουργός. «Ευελπιστούμε πως θα έχουμε φθάσει σε αυτές τις συμφωνίες τον Δεκέμβριο», πρόσθεσε. Την προηγούμενη εβδομάδα, χωρίς να έχει συζητηθεί κάτι ανάλογο εντός του υπουργικού συμβουλίου, ο Ολαφ Σόλτς διαμήνυσε ότι το Βερολίνο είναι έτοιμο να εξετάσει ένα είδους κοινό οχήμα ασφάλειας καταθέσεων σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Οι διαφωνίες ακριβώς επί' αυτού του θέματος και της αποδέσμευσης των εθνικών τραπεζών από τα αντίστοιχα κρατικά ομόλογα οδηγούσαν πάντα σε

αδιέξοδο τον δημόσιο διάλογο και απέτρεπαν την περαιτέρω ενοποίηση των τραπεζών της Ευρωζώνης. Επιπλέον, έκανε μνεία ειδικά στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της Ιταλίας, καθώς εκείνα είναι που εξέφρασαν τους σοβαρότερους φόβους για το εγχείρημα. Κατά τον Ολαφ Σόλτς, «ορισμένες από τις μεγάλες τράπεζες της χώρας είναι στον σωστό δρόμο για να περιορίσουν το ρίσκο στις δραστηριότητές τους». Η καγκελάριος Άγκελα Μέρκελ προσέφερε τη στήριξη της στην πρόταση του Σόλτς. Πάντως, δείχνει ότι υπάρχει η διάθεση από το Βερολίνο να διαπραγματευθεί ένα ενιαίο πλαίσιο εγγυήσεων για τις τραπεζικές καταθέσεις. Σημειώτεον πως μια τέτοια δομή είχε κομική θέση στη στρατηγική της Ευρωζώνης για την έξοδο από την κρίση χρέους, αλλά μέχρι πρότινος όλες οι απόπειρες είχαν ναυαγήσει.

BLOOMBERG

Σε ιστορικό υψηλό, στα 14 τρισ. δολάρια, το χρέος των νοικοκυριών στις ΗΠΑ

Στα 14 τρισ. δολάρια, σε επίπεδο ρεκόρ, διαμορφώθηκαν τα συνολικά χρέη των αμερικανικών νοικοκυριών για δάνεια κάρη στην αύξηση των στεγαστικών δανείων, σύμφωνα με στοιχεία της Ομοσπονδιακής Τράπεζας των ΗΠΑ (Fed).

Τα στεγαστικά δάνεια, συνολικού ύψους 9,44 τρισ. δολαρίων, εξακολουθούν να αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος των χρεών. Σε σύγκριση με το δεύτερο τρίμηνο του 2019, οι οφειλές για στεγαστικά δάνεια αυξήθηκαν κατά 31 δις. δολάρια, ή κατά 0,3%. Όσον αφορά τα φοιτητικά δάνεια, διογκώθηκαν κατά 1,4% το τρίτο τρίμηνο αγγίζοντας το 1,5 τρισ. δολάρια, ενώ οι ανεξόφλητες οφειλές για πιστωτικές κάρτες αυξήθηκαν κατά 13 δις. δολάρια σε τριμηνιαία βάση.

Τα στοιχεία της Fed δείχνουν ότι ιδίως οι δανειολήπτες που κατοικούν σε γειτονίες με Αφροαμε-

Τα στεγαστικά δάνεια, συνολικά 9,44 τρισ. δολ., αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος των οφειλών.

ρικανούς αδυνατούν να αποπληρώσουν τα χρέη τους εγκαίρως. Επιπλέον, φαίνεται πως οι κάτοικοι των ιδίων περιοχών παίρνουν κατά μέσον όρο μεγαλύτερα δάνεια. Οι δυσκολίες αποπληρωμής οδηγούν στο συμπέρασμα ότι υπάρχει σημαντική εισοδηματική ανισότητα μεταξύ διάφορων περιοχών στις ΗΠΑ, όπως διαπίστωσαν αναλυτές της Fed.

Τα χρέη, ιδίως από τα στεγαστικά και αυτά που προκύπτουν από τις πιστωτικές κάρτες, υποστηρί-

Τα φοιτητικά δάνεια αυξήθηκαν κατά 1,4% το τρίτο τρίμηνο του 2019, αγγίζοντας το ποσό του 1,5 τρισ. δολαρίων.

ζουν την κατανάλωση, που αποτελεί τον κυριότερο πυλώνα της οικονομίας των ΗΠΑ. Τα αμερικανικά νοικοκυριά ενθαρρύνονται από το χαμηλό ποσοστό ανεργίας και τα χαμηλά επιτόκια δανεισμού. «Τα στοιχεία δείχνουν ότι τα νοικοκυριά εκμεταλλεύονται το περιβάλλον των χαμηλών επιτοκίων δανεισμού προκειμένου να εξασφαλίσουν μετρητά», σχολίασε ο Ντόνγκουν Λι, ερευνητής στη Fed, σύμφωνα με το Reuters. Ωστόσο, τα αμερικανικά νοικοκυριά ενδέχεται να δυσκολευθούν να αποπληρώσουν τις οφειλές τους στην περίπτωση μιας ύφεσης, όταν δηλαδή αυξηθεί η ανεργία, όπως αναφέρει το αμερικανικό δίκτυο CNN.

Ο Τζερόμ Πάουελ, πρόεδρος της Fed, προειδοποίησε ότι το χρέος των επιχειρήσεων βρίσκεται σε ιστορικό υψηλό, ωστόσο άφησε

να εννοηθεί ότι τα καταναλωτικά δάνεια δεν πρέπει να προκαλούν ανησυχία. «Η αναλογία μεταξύ δανεισμού των νοικοκυριών και εισοδήματος μπορεί να συγκριθεί με τα προ κρίσης επίπεδα και τα τελευταία χρόνια σταδιακά μειώνεται», δήλωσε ο Πάουελ, σύμφωνα με το CNN.

Το τρίμηνο Ιουλίου-Σεπτεμβρίου αυξήθηκε επίσης το ποσοστό των νοικοκυριών που καθυστερούν να αποπληρώσουν τις οφειλές τους. Οι συνολικές εκκρεμίες οφειλές αυξήθηκαν στο 4,8% από 4,4%. Μεγάλη καθυστέρηση, ήτοι περισσότερο από 90 ημέρες, σημειώθηκε στην αποπληρωμή του 3% των καταναλωτικών δανείων, κατά κύριο λόγο σε φοιτητικά δάνεια. Περίπου το 10,9% των φοιτητικών δανείων αποπληρώθηκε με καθυστέρηση ή δεν έχει ακόμη αποπληρωθεί.

Η Nike σταματάει τη διακίνηση προϊόντων της μέσω της Amazon

Η πιο προσωπική επαφή με τους πελάτες της στο επίκεντρο της νέας στρατηγικής

Αλλαγές στη στρατηγική του κάνει ο αμερικανικός κολοσσός αθλητικών ρούχων και παπουτσιών Nike, που πλέον εστιάζει με έμφαση στην προσωπική σχέση με την πελατεία του και επανεξετάζει τη συνεργασία με τις ψηφιακές πλατφόρμες γενικού λιανικού εμπορίου με διεθνή εμβέλεια. Κι αυτό σημαίνει πως θα πάψει να διακινεί μέσω της πλατφόρμας Amazon όλα τα είδη του, ολοκληρώνοντας ένα πιλοτικό πρόγραμμα του 2017. Στην ιστορία της Nike (που πολύ απλά είναι η μεταγραφή της ελληνικής λέξης «νίκη» στα αγγλικά), το ενδιαφέρον έγκειται στο ότι η κίνηση αυτή ενσωματώνεται σε μια ευρύτερη αναθεώρηση στρατηγικής, στο πλαίσιο της οποίας έγινε και η πρόσληψη του πρώην επικεφαλής της ψηφιακής εταιρείας δημοπρασιών eBay, Τζον Ντόναχο, στη θέση του νέου διευθύνοντος συμβούλου. Η επιλογή του Ντόναχο δείχνει κιόλας πως η Nike κάνει ακόμα πιο επιθετική στροφή στις ηλεκτρονικές πωλήσεις, αλλά χωρίς τη βοήθεια της Amazon. Σε ανακοίνωσή της η Nike αναφέρει: «Βάζουμε στο επίκεντρο της προσοχής μας το να βελτιώσουμε την εμπειρία αγορών των καταναλωτών μας, έχοντας μια περισσότερο άμεση και απευθείας επικοινωνία μαζί τους και όχι μέσω τρίτων – κι έτσι αποφασίσαμε να τερματίσουμε το πιλοτικό πρόγραμμα με την Amazon. Θα συνεχίσουμε να επενδύουμε, πάντως, σε ισχυρές συνεργασίες με άλλες πλατφόρμες και λιανεμπόρους για την εξυπηρέτηση των καταναλωτών μας παγκοσμίως».

Ορισμένα μεγάλα εμπορικά

«Βάζουμε στο επίκεντρο της προσοχής μας το να βελτιώσουμε την εμπειρία αγορών των καταναλωτών μας, έχοντας μια περισσότερο άμεση και απευθείας επικοινωνία μαζί τους και όχι μέσω τρίτων – κι έτσι αποφασίσαμε να τερματίσουμε το πιλοτικό πρόγραμμα με την Amazon», αναφέρει η ανακοίνωση της Nike.

σήματα δεν συνεργάζονται με την Amazon, όπου κυκλοφορούν προϊόντα-μαϊμού και μη εξουσιοδοτημένοι έμποροι μειώνουν δραστικά τις τιμές, άρα προκαλούν ένα είδος αθέμιτου ανταγωνισμού, που οδηγεί σε υποτίμηση της αξίας των πολύ δημοφιλών επώνυμων ειδών. Η αποχώρηση της Nike από την Amazon δημιουργεί ανησυχίες στους εμπόρους που συνεργάζονται με τη δεύτερη. Στο πλαίσιο της συμφωνίας τους, η Nike λειτουργούσε ως χονδρέμπορος έναντι της Amazon, αντί απλώς να επιτρέπει σε τρίτους να «διαλαλούν»

εκεί τα προϊόντα της. Πώς ακριβώς, όμως, λειτουργεί η Amazon; Πρόκειται για μια ψηφιακή αγορά, κάτι σαν ηλεκτρονικό εμπορικό κέντρο, όπου ποικίλοι έμποροι διαθέτουν την «πραμάτεια» τους. Περισσότερο από το 50% όλων των ειδών στην Amazon προέρχεται από ανεξάρτητους εμπόρους, που της καταβάλλουν προμήθεια σε κάθε πώληση. Ταυτόχροτως, η Amazon δρα και ως έμπορος η ίδια, αγοράζοντας από χονδρεμπόρους και προωθώντας τα είδη της. Σχεδόν το 68% επί των ετήσιων πωλήσεων του αμερικανικού κολοσσού Nike προ-

έρχεται από το χονδρεμπόριο, όταν το 2013 το ποσοστό ήταν της τάξεως του 81%.

Παρά το γεγονός ότι το χονδρεμπόριο εξακολουθεί να αντιστοιχεί στην πλειονότητα των πωλήσεων της Nike, παράλληλα οι άμεσες πωλήσεις έχουν αναπτυχθεί τρεις φορές γρηγορότερα. Το 2017 η Nike είχε συνεργασία με 30.000 λιανεμπόρους σε όλον τον κόσμο. Ο τότε διευθυντής του τμήματος με τις δραστηριότητες καταναλωτών και αγοράς, Έλιοτ Χιλ, επισήμανε στους επενδυτές ότι η εταιρεία θα εστίαζε τις μελλοντικές προσπάθειές της σε σχεδόν 40 συνεταιρίους. Χωρίς να εξηγήσει περισσότερα, η Nike τόνισε ότι ξεχωρίζει τους 40 από τους υπόλοιπους μη διαφοροποιημένους λιανεμπόρους. Όπως αναφέρει το Bloomberg, εάν κάποιος διαβάσει ανάμεσα στις γραμμές, θα αντιληφθεί ότι η Nike ήθελε συνεργάτες που θα έδιναν συγκεκριμένο και διακριτό χώρο στο εμπορικό σήμα της, όπως έκανε το ηλεκτρονικό κατάστημα Nordstrom x Nike. Τότε, το 2017, σύμφωνα με τη Wall Street Journal, η εταιρεία έθετε την Amazon μεταξύ εκείνων των λιανεμπόρων που θα έβαζε σε προτεραιότητα. Σήμερα, όμως, αρκετές μεγάλες φίρμες έχουν πλέον απογοητευθεί από εκείνη, διότι δείχνει σχετικά αδρανής στο να αντιμετωπίσει τα προϊόντα-μαϊμού. Επιπλέον, φοβούνται ότι, επιτρέποντας στην Amazon να έχει μεγάλο έλεγχο επί των τιμών, θα απαξιωθούν τα ίδια τα προϊόντα τους.

BLOOMBERG

Πουλάει δραστηριότητες ο όμιλος Thyssenkrupp

Η αρχή του τέλους σηματοδοτείται για τον γερμανικό βιομηχανικό κολοσσό Thyssenkrupp, ο οποίος άλλοτε αποτελούσε κεντρική αρτηρία της γερμανικής οικονομίας. Επίδοχοι μνηστήρες έχουν ενδιαφερθεί για την εξαγορά των επιμέρους τμημάτων του Thyssenkrupp, ιδίως για το τμήμα ανελκυστήρων, το οποίο εξακολουθεί να είναι εξαιρετικά κερδοφόρο. Ο βιομηχανικός όμιλος όχι μόνο τροφοδότησε με χάλυβα για την κατασκευή του εμβληματικού κτιρίου Chrysler, που στολίζει τη Νέα Υόρκη, αλλά και κατασκεύασε πολεμικές μηχανές των ναζι. Επιπλέον, δημιούργησε μια σειρά μηχανημάτων στα οποία η Κίνα οφείλει μεγάλο μέρος της βιομηχανικής της ανάπτυξης στις αρχές του 21ου αιώνα. Η εποχή της δόξας για τον γερμανικό Thyssenkrupp θεωρείται, ωστόσο, προ πολλού ξεπερασμένη, αφού πλέον προσπαθεί να συγκεντρώσει χρήματα ώστε να μειώσει το χρέος της και να χρηματοδοτήσει την αναδιάρθρωση των λειτουργιών της. Αλλοποικιακά, η κατάρρευση του βιομηχανικού γίγαντα και της δυναστείας που εκπροσωπεί παραπέμπει στην επιβράδυνση της γερμανικής οικονομίας, η οποία συνειδητοποιεί ότι δεν μπορεί πλέον να επαφίεται στις εξαγωγές. Υψηλόβαθμα στελέχη του ομίλου έχουν ήδη ξεκινήσει τις διαδικασίες για την πώληση του τμήματος ανελκυστήρων. Η αξία του εκτιμάται πως θα αγγίξει έως και τα 20 δισ. δολάρια, σύμφωνα με πληροφορίες των Financial Times. Μεταξύ των επιδοχών μνηστήρων βρίσκεται και η εταιρεία επενδύσεων 3G Capital, στην οποία έχουν επενδύσει ορισμένοι από τους πλουσιότερους ανθρώπους στον κόσμο. Επιπλέον, ο Thyssenkrupp αναζητεί αγοραστή για το τμήμα των εξαρτημάτων αυτοκινήτων. Τα κέρδη του εν λόγω τμήματος μειώνονται με σταθερό ρυθμό, καθώς γενικότερα ο γερμανικός κλάδος αυτοκινήτων διατρέχει ταραχώδη περίοδο. Τέλος, αναζητείται αγοραστής για το τμήμα των λαμαρινών χάλυβα, χάρη στο οποίο κατασκευάστηκαν

πολλά τανκ και πολεμικά πλοία κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

«Αυτή είναι η συνέχεια μιας πτωτικής τάσης, η οποία ξεκίνησε μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο», όπως δήλωσε στο Bloomberg ο Αλμπρεχτ Ριτςλ, καθηγητής Οικονομικής Ιστορίας στο London School of Economics. «Η βαριά βιομηχανία της Γερμανίας δεν ήταν ποτέ πλήρως βιώσιμη στις συνθήκες της παγκόσμιας αγοράς, καθώς έχει πολλά ανθρακωρυχεία, τα οποία όμως δεν μπορεί να εκμεταλλευθεί με ευκολία», συμπλήρωσε ο Ριτςλ. Τον Σεπτέμβριο ο Thyssenkrupp έχασε τη θέση του στον δείκτη των 30 μεγαλύτερων εταιρειών στο χρηματιστήριο της Φρανκφούρτης και αντικαταστάθηκε με την εταιρεία παραγωγής μηχανών για αεροσκάφη MTU Aero Engines. Το γεγονός σηματοδότησε για ορισμένους το τέλος της δυναστείας των χαλυβουργιών και την αντικατάστασή τους από τεχνολογικές εταιρείες. Εκτός αυτού, αποδεικνύει ότι το εξαγωγικό οικονομικό μοντέλο, στο οποίο στηρίζεται η γερμανική οικονομία, είναι προβληματικό, αφού αφήνει τη χώρα εκτεθειμένη στα πτυχήματα του εμπορικού πολέμου και στους αμερικανικούς δασμούς. Για τον κατακερματισμό και την πτώση του Thyssenkrupp ευθύνονται εν μέρει και οι ισχυροί ανταγωνιστές του από την Κίνα. «Η Ευρώπη θα δυσκολευθεί να παραμείνει στο παιχνίδι ενάντια στο φιλόδοξο κινεζικό κράτος, το οποίο θα συνεχίσει να βοηθά τις εταιρείες του σε βασικούς βιομηχανικούς κλάδους, ώστε να καταστήσει την Κίνα μια ανεπτυγμένη, εκλεπτυσμένη οικονομία», εξηγεί στο Bloomberg ο Φίλιππε Λε Κόρε, ειδικός στις κινεζικές και ευρωπαϊκές οικονομικές σχέσεις στην Carnegie Endowment for International Peace. Σύμφωνα με έρευνα του κινεζικού εμπορικού επιμελητηρίου, οι κινεζικές εταιρείες συνιστούν πλέον, χάρη στο πρόγραμμα Made in China, τη μεγαλύτερη απειλή για τους Γερμανούς παραγωγούς.

BLOOMBERG, FINANCIAL TIMES

Η Boeing στέλνει στην Airbus την Air Arabia

Με την ευρωπαϊκή Airbus είναι πιθανότερο να συνεργαστεί η αεροπορική χαμπλού κόστους Air Arabia, παραγγέλλοντας περισσότερα από 100 αεροσκάφη, σύμφωνα με ανώνυμες πηγές του Reuters. Η Air Arabia, η οποία εκτιμάται πως είναι η μεγαλύτερη αεροπορική χαμπλού κόστους στον Περσικό κόλπο και στη Βόρεια Αφρική, πρόκειται να επιλέξει μεταξύ Boeing και Airbus προκειμένου να υπερδιπλασιάσει τον στόλο των αεροσκαφών της, ενώ δύο πηγές του Reuters αναφέρουν πως η ζυγαριά κλίνει προς την Airbus. Αυτή τη στιγμή, ο στόλος της απαρτίζεται από 55 αεροσκάφη της Airbus τύπου A320 και η αεροπορική πρόκειται να αγοράσει επιπλέον 120 αεροσκάφη, σύμφωνα με πληροφορίες του Reuters. Με βάση τιμές τιμοκαταλόγου, η αγορά των αεροσκαφών πρόκειται να κοστίσει έως και 10 δισ. δολάρια, όπως αναφέρεται σε σχετικό δημοσίευμα του Bloomberg. Τον Φεβρουάριο, ο Αντέλ Αλί, διευθύνων σύμβουλος

της Air Arabia, είχε δηλώσει στο Bloomberg ότι σκέφτεται και το ενδεχόμενο συμφωνίας είτε με την Boeing είτε με την Airbus, προκειμένου να διευρύνει το δίκτυό της με επιπλέον προορισμούς στη νοτιοανατολική Ασία, στην Αυστραλία, στην Αφρική και στην Ευρώπη. Προς το παρόν, η αεροπορική χαμπλού κόστους έχει βάσεις στο Μαρόκο και στην Αίγυπτο, καθώς και στα αεροδρόμια Ras al-Khaima και Σάρτζα των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων. Εκτός από την ενίσχυση του στόλου της, η Air Arabia σκοπεύει να αξιοποιήσει τα καινούργια αεροσκάφη για τη δημιουργία νέου αερομεταφορέα με τη συνεργασία της Etihad Airways, δεύτερης μεγαλύτερης αεροπορικής εταιρείας στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα. Αγνοστη είναι ακόμη η ακριβής ημερομηνία έναρξης των λειτουργιών της νέας αεροπορικής, η οποία θα ονομάζεται Air Arabia Abu Dhabi. Η Etihad Airways περιορίζει σταδιακά τις παραγγελίες αεροπλάνων,

καθώς και το δίκτυο των προορισμών της, προσπαθώντας να αντισταθμίσει τις ζημιές ύψους σχεδόν 5 δισ. δολαρίων που έχει υποστεί τα τελευταία τρία χρόνια. Τα αεροσκάφη τύπου 737 MAX της Boeing παραμένουν εκτός αγοράς, ύστερα από τα δύο πολύνεκτρα δυστυχήματα, τα οποία συνέβησαν σε απόσταση πέντε μηνών. Τα 737 MAX αναμένεται πως θα επανέλθουν σε λειτουργία από τον Ιανουάριο του 2020, παρότι η αμερικανική εταιρεία είχε υποσχεθεί ότι θα επιστρέψουν νωρίτερα στους αιθέρες. Η απόφαση της Air Arabia για συνεργασία με την αμερικανική Boeing ή την ευρωπαϊκή Airbus θα ανακοινωθεί μέχρι τον Ιανουάριο, όπως δήλωσε εκπρόσωπος της εταιρείας. Συγκεκριμένα, ενδέχεται να υπάρξει ανακοίνωση κατά τη διάρκεια της έκθεσης αεροναυπηγικής του Ντουμπάι, που θα πραγματοποιηθεί την εβδομάδα από 17 έως 21 Νοεμβρίου.

BLOOMBERG, REUTERS

Από τη Λεμεσό για όλη την Κύπρο...

Απο την Κύπρο για όλο τον κόσμο...

www.kanali6.com.cy
www.facebook.com/kanali6
twitter.com/kanali_6

106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ

ΤΑΣΟΣ ΜΑΡΚΟΥ

ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΗΡΩΑΣ ΘΥΛΟΣ

ΔΕΥΤΕΡΑ, 25 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2019, 8:00 Μ.Μ.

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΣΤΡΟΒΟΛΟΥ

ΔΙΟΡΓΑΝΩΤΕΣ

Ο Πολιτιστικός Σύλλογος ΡΩΜΗΟΣΥΝΗ και ο Δήμος Στροβόλου.

Υπό την αιγίδα του Εντιμού Υπουργού Άμυνας κ. Σάββα Αγγελίδη.

ΠΑ: 22807752, 22807641 (Μέχρι 19 Νοε 2019)

Τα funds πλημμυρίζουν με ακίνητα την αγορά

Πάνω από 20.000 προς διάθεση μέσω άμεσης πώλησης ή πλειστηριασμών

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Πάνω από 20.000 ακίνητα κάθε είδους αναμένεται να διατεθούν στην αγορά τα επόμενα χρόνια, είτε μέσω απευθείας πωλήσεων είτε πλειστηριασμών, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την πορεία των τιμών. Πρόκειται για τα ακίνητα που αποτελούν τις εγγυήσεις των χαρτοφυλακίων κόκκινων δανείων, που πωλήθηκαν ή πρόκειται να πωληθούν τους επόμενους μήνες σε επενδυτικά funds

Πρόκειται για τα ακίνητα που αποτελούν τις εγγυήσεις των χαρτοφυλακίων κόκκινων δανείων, που αγόρασαν ή θα αγοράσουν.

και ομίλους, όπως η Apollo Global Management, η Bain Capital και η Centerbridge Partners και τα οποία έχουν ήδη ξεκινήσει να «πέφτουν» στην αγορά.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η εντατικοποίηση της σχετικής δραστηριότητας από την Bain Capital, η οποία ξεκίνησε τις πρώτες πωλήσεις ήδη από τον Ιούλιο, συγκεντρώνοντας κεφάλαια άνω των 35 εκατ. ευρώ, μέσω της πώλησης σημαντικών κτιρίων. Η Bain έχει αποκτήσει το χαρτοφυλάκιο μη εξυπηρετούμενων δανείων Amoeba, καταβάλλοντας ποσό της τάξεως των 430 εκατ. ευρώ. Σε αυτό εκτιμάται ότι βρίσκονταν περί τις 2.300 ακίνητα ως εξασφαλίσεις. Αυτήν την περίοδο, η Bain Capital

«τρέχει» τον δεύτερο κύκλο πωλήσεων ακινήτων σε ενδιαφερόμενους θεσμικούς ή ιδιώτες επενδυτές.

Αντίστοιχα και η Apollo, η οποία απέκτησε το πακέτο Jupiter αντί ποσού 337 εκατ. ευρώ, κινείται εσχάτως στην αγορά για να ξεκινήσει τις πρώτες πωλήσεις. Το εν λόγω χαρτοφυλάκιο αφορούσε απαιτήσεις ύψους 1 δισ. ευρώ και εκτιμάται ότι περιελάμβανε πάνω από 1.700 ακίνητα από υποθήκες, εκτιμώμενης αξίας άνω του μισού δισ. ευρώ. Μεγάλο μέρος των ακινήτων (περίπου το 40%) αφορά σε κατοικίες, ένα μέρος αφορά σε επαγγελματικά ακίνητα, ενώ στο πακέτο απαντώνται και δεκάδες ξενοδοχειακά ακίνητα.

Σύμφωνα με πληροφορίες, αυτήν την περίοδο «τρέχει» η διαδικασία για την ανάκτηση των οφειλών, με την πλειονότητα των δανειοληπτών, μέχρι στιγμής τουλάχιστον, να επιλέγουν την οδό του πλειστηριασμού. Στο πλαίσιο αυτό, εκτιμάται ότι πάνω από 1.000 ακίνητα θα οδεύσουν προς πλειστηριασμό τους επόμενους μήνες. Η αρχή αναμένεται να γίνει τον προσεχή Απρίλιο και Μάιο, όταν κι έχουν ήδη προγραμματιστεί πλειστηριασμοί αρκετών εκατοντάδων ακινήτων. Η άλλη επιλογή που προσφέρεται στους δανειολήπτες από τα funds αφορά τη συναινετική πώληση. Σε αυτήν την περίπτωση, ο οφειλέτης δέχεται να πωληθεί το ακίνητό του, προκειμένου να καλυφθεί το χρέος του. Η τρίτη εναλλακτική αφορά την αποπληρωμή της οφειλής έπειτα από κάποιο «κούρεμα», κάτι που σημαίνει ότι ο οφειλέτης διατηρεί το ακίνητο, στην κατοχή του.

Παράλληλα, παράγοντες της

Τα ακίνητα που περιλαμβάνονται στα χαρτοφυλάκια κόκκινων δανείων που πωλούν οι τράπεζες

ΣΥΝΟΛΟ

22.300

ακίνητα

ΕΚ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ

αγοράς ακινήτων σημειώνουν ότι αυτήν την περίοδο έχει ξεκινήσει και η διαδικασία της πώλησης των 70 και πλέον ακινήτων της Alpha Bank, που επίσης μεταβιβάστηκαν στην Apollo, στο πλαίσιο του Project Jupiter. Πρόκειται για ακίνητα που είχε ανακτήσει η ίδια η τράπεζα και ενέταξε στο πακέτο, προκειμένου αυτό να καταστεί δελεαστικότερο για τον επενδυτή. Τα εν λόγω ακίνητα, εκτιμώμενης αξίας άνω των 50 εκατ. ευρώ, έχουν ήδη ανατεθεί προς πώληση στις μεγάλες εταιρείες παροχής υπηρεσιών ακινήτων. Σημειώτεον ότι δεν πρόκειται για μαζική πώληση, καθώς κάθε ακίνητο πωλείται μεμονωμένα, όπως έγινε και στην περίπτωση των ακινήτων που πούλησε η Bain Capital.

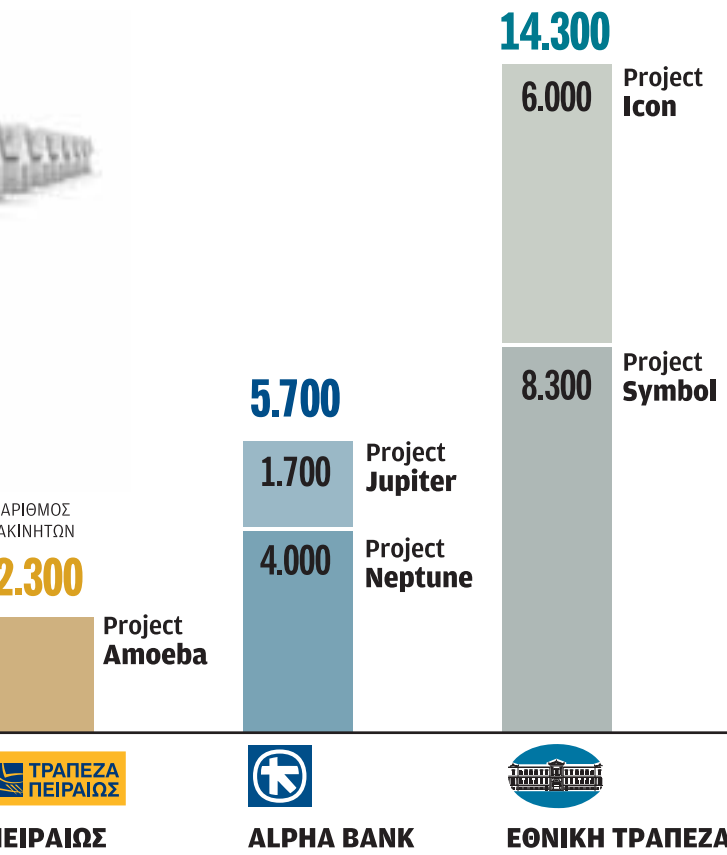
Η τελευταία, μαζί με την Apollo Global Management, αλλά και τη Fortress διεκδικεί το Project Neptune, το οποίο αφορά μη εξυπηρετούμενα δάνεια με εξασφαλίσεις σε ακίνητα, επίσης της Alpha Bank. Στο εν λόγω χαρτοφυλάκιο περιλαμβάνονται 4.000 ακίνητα ως εξασφαλίσεις, με την εμπορική τους αξία να υπολογίζεται σε περίπου 1,1 δισ. ευρώ. Το 30% των ακινήτων είναι επαγγελματικά ακίνητα. Το 20% αφορά σε βιομηχανικά ακίνητα, ενώ υπάρχουν επίσης ξενοδοχεία, οικόπεδα, και αποθήκες.

Δύο μεγάλα χαρτοφυλάκια από την Εθνική

Το επόμενο διάστημα αναμένονται και τα πρώτα ακίνητα από το πακέτο Symbol που πούλησε πριν από λίγες εβδομάδες η Εθνική Τράπεζα στην κοινοπραξία των Centerbridge Partners, LLP και Elliott Advisors (UK) Limited. Πρόκειται για χαρτοφυλάκιο που διαθέτει 12.800 μη εξυπηρετούμενα δάνεια, με 8.300 ακίνητα ως εγγυήσεις. Το πακέτο πουλήθηκε αντί ποσού 250 εκατ. ευρώ. Όπως έχει ανακοινώσει η Εθνική Τράπεζα, η διαχείριση του χαρτοφυλακίου θα γίνει από την Cepal Hellas.

Παράλληλα, το επόμενο διάστημα, η Εθνική Τράπεζα θα αποφασίσει και για την πώληση του έτερου «πακέτου» δανείων με εγγυήσεις σε ακίνητα, του Project Icon, το οποίο διαθέτει περίπου 6.000 ακίνητα, εκτιμώμενης αξίας 1,1 δισ. ευρώ. Τα ακίνητα είναι κυρίως επαγγελματικά (γραφεία, καταστήματα, αποθήκες), όπως επίσης και ξενοδοχειακά, αλλά και βιομηχανικά. Το 27% των ακινήτων βρίσκεται στην Αθήνα και το 23% στη Βόρεια Ελλάδα.

Το εν λόγω χαρτοφυλάκιο αφορά καταγγελλόμενα δάνεια ύψους 1,52 δισ. ευρώ (οφειλόμενο κεφά-

Περιλαμβάνουν πάνω από 14.300 ακίνητα – Το χαρτοφυλάκιο Symbol έχει ήδη πωληθεί και ακολουθεί το Project Icon.

λαιο), ενώ η συνολική απαίτηση της τράπεζας ανέρχεται σε 2,52 δισ. ευρώ. Το προς πώληση χαρτοφυλάκιο περιλαμβάνει 7.300 καταγγελλόμενα (σ.σ. το 83% του συνόλου) ή σε βαθιά καθυστέρηση δάνεια 1.500 μικρομεσαίων ως πολύ μικρών επιχειρήσεων. Σημειώτεον δε ότι είναι χωρισμένο σε δύο τμήματα.

Το πρώτο αφορά δάνεια 137 μικρομεσαίων επιχειρήσεων, με οφειλόμενο κεφάλαιο 959 εκατ. ευρώ και το άλλο δάνεια μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων, με οφειλόμενο κεφάλαιο 564 εκατ. ευρώ. Οι μη δεσμευτικές προσφορές υποβλήθηκαν στις 15 Οκτωβρίου και βάσει αυτών, στο τελικό στάδιο της διαγωνιστικής διαδι-

κασίας προκρίθηκαν οι Apollo, Centerbridge, Fortress, καθώς και η κοινοπραξία Elliott-Bain. Βάσει του χρονοδιαγράμματος, οι δεσμευτικές προσφορές θα υποβληθούν στα μέσα Δεκεμβρίου.

Πάντως, στελέχη της αγοράς επισημαίνουν ότι για να απορροφηθεί ομαλά ο παραπάνω όγκος ακινήτων, κρίνεται επιβεβλημένη η διευκόλυνση της χρηματοδότησης από την πλευρά των τραπεζών.

Παράλληλα, θα πρέπει να ενισχυθεί και ο θεσμός των ηλεκτρονικών πλειστηριασμών, καθώς κρίνεται ότι η σημερινή μορφή της πλατφόρμας δεν είναι ιδιαίτερα φιλική προς τον χρήστη. Ουσιαστικά, οι πλειστηριασμοί όπως γίνονται σήμερα, παρότι όντως η διαδικασία είναι διαφανής, αποτρέπουν τους ιδιώτες από το να αναζητήσουν ακίνητα, καθώς αφενός μεν πρέπει να έχουν εξασφαλίσει σημαντική ρευστότητα (κάτι δύσκολο), αφετέρου η επιλογή ακινήτου είναι ιδιαίτερα υψηλού ρίσκου, καθώς οι ενδιαφερόμενοι δεν έχουν καλή αντίληψη των χαρακτηριστικών του προς απόκτηση ακινήτου.

ΑΡΘΡΟ / Του ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ

Η επίθεση της Ιταλίας στην αστυφιλία

Η εγκατάλειψη της υπαίθρου λόγω αστυφιλίας δεν ισχύει μόνο στη χώρα μας. Παρατηρείται παντού. Πολλές χώρες πασκίζουν να βρουν τρόπους να επαναφέρουν τη ζωή πίσω στην υπαίθρο, εφαρμόζοντας διάφορες πολιτικές που κάποιες φορές πετυχαίνουν, αλλά που συνήθως αποτυγχάνουν.

Στην Ιταλία ισχύσε κάτι παρόμοιο. Από νότια στη Σικελία μέχρι

Υπάρχουν και άλλου είδους επενδυτικά προγράμματα που μπορούν να μας δίνουν καλή δημοσιότητα και να πετυχαίνουν κάποιους αντικειμενικούς σκοπούς.

βόρεια στις Άλπεις, ολόκληρα χωριά έμειναν με ελάχιστους κατοίκους ακολουθώντας μια φθίνουσα πορεία επί σειρά δεκαετιών. Τα σπίτια έμειναν ερειπωμένα αλλά στο μεταξύ όλες οι φορολογικές υποχρεώσεις βάρυναν τους ιδιοκτήτες, οι οποίοι όμως πλέον δεν έμεναν μέσα αφού είτε μετανάστευσαν εκτός Ιταλίας στις αρχές του προηγούμενου αιώνα ή μετακόμισαν στις

πόλεις. Αυτό το γεγονός προβληματίζε τους Ιταλούς, οι οποίοι σκεπτόμενοι «λλιον» «outside the box» αποφάσισαν το εξής: να προσφέρουν προς πώληση σπίτια σε αυτά τα χωριά προς €1 – και διαβάσατε σωστά «ένα Ευρώ» και να προβούν σε διεθνή καμπάνια για να ελκύσουν αγοραστές! Η ιδέα είναι πως αν οι Ιταλοί δεν ήθελαν να πάνε εκεί, σίγουρα θα βρίσκονταν αρκετές χιλιάδες ξένων που θα έρχόντουσαν με ένα τέτοιο κίνητρο και ο σκοπός του να ξαναζωντανεύουν τα χωριά θα πετύχαινε.

Πήραν φωτιά οι διαφημίσεις σε τηλεοπτικά κανάλια διεθνούς εμβέλειας και στο διαδικτυο και τα αιτήματα για πληροφόρηση έπεφταν βροχή. Οι πλείστοι στην αρχή δύσπιστοι, ήθελαν να βεβαιωθούν ότι δεν επρόκειτο για κάποια φάρσα. Και όμως οι επίσημες ισοσελίδες ήταν ξεκάθαρες για το πώς δουλεύει το σύστημα.

Πρόκειται για ερειπωμένα ή/και εγκαταλειμμένα σπίτια τα οποία χρειάζονται αναστύλωση ή τουλάχιστον εκτεταμένη ανακαίνιση. Οι ιδιοκτήτες τους μη θέλοντας να πληρώνουν τους όποιους φόρους, να τα συντηρούν και να μην τα χρησιμοποιούν, τα κάνουν δωρεά στα δημαρχεία και τις κοινοτικές αρχές οι οποίες με τη σειρά τους μέσω δημόσιων διαδικασιών τα

Το ενδιαφέρον είναι τόσο που κάποιοι δήμοι δημοπρατούν κάποια ακίνητα τα οποία μπορεί από το €1 να φθάσουν μέχρι και €20.000 το οποίο ποσό επίσης θεωρείται χαμηλό αναλόγως κατάστασης του κτηρίου.

πουλούν για το συμβολικό ποσό του ενός Ευρώ.

Από την πλευρά τους, οι αγοραστές αναλαμβάνουν κάποιες υποχρεώσεις ως ακολούθως:

Θα πρέπει εντός 365 ημερών από την ημέρα που το αγοράζουν να έρθουν με ένα σχέδιο ανακαίνισης που θα έχει προϋπολογισμό της τάξης των €20.000 - €25.000.

Θα αναλάβουν το κόστος συμβολαιογραφικών και μεταβιβαστικών.

Μόλις εξασφαλιστούν όλες οι άδειες οι κατασκευαστικές εργασίες θα πρέπει να ξεκινήσουν εντός δύο μηνών.

Για εξασφάλιση ότι η αγορά και η διαδικασία είναι δίκαιη από πλευράς του αγοραστή, οι δημοτικές

εδώ. Η προβολή ώθησε όπως είπαμε πολλούς στο να το ψάξουν. Κάποιοι ερωτεύτηκαν τις περιοχές και προτίμησαν να αγοράσουν ακίνητα εκτός του σχεδίου επειδή δεν ήθελαν να εμπλακούν στη διαδικασία κατασκευής, αναστύλωσης και ανακαίνισης. Αυτοί επένδυσαν περισσότερα χρήματα. Και έτσι εκεί που τα χωριά ήταν ερειπωμένα ή σχεδόν ερειπωμένα, ξαφνικά απέκτησαν ζωή.

Αυτό το παράδειγμα, θα έπρεπε να μας ωθήσει και εμάς να σκεφτούμε «outside-the-box». Όλοι διαπιστώνουμε πρόβλημα αστυφιλίας, όλοι λέμε πως θέλουμε να φέρομε ξανά ζωή πίσω στην υπαίθρο, στα χωριά και στις ορεινές περιοχές, κάνουμε μελέτες και τις βάζουμε στο συρτάρι. Άσπε που στην πορεία θα βρεθούν και κάποιοι μονοστέφανοι που θα εντοπίζουν το κάθε πρόβλημα σε κάθε λύση, αντί πιθανές λύσεις στο πολύ ορατό πρόβλημα.

Βλέπετε όμως πως μπορεί να υπάρχουν και άλλου είδους επενδυτικά προγράμματα που μπορούν να μας δίνουν καλή δημοσιότητα και να πετυχαίνουν κάποιους αντικειμενικούς σκοπούς.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, CEO, APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Δεν έχουμε την τέχνη που μας αξίζει

Η νέα καλλιτεχνική διευθύντρια του Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου Κατερίνα Ευαγγελάτου μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στη **ΓΙΩΤΑ ΣΥΚΚΑ**

Το γραφείο της στο Φεστιβάλ Αθηνών είναι τακτοποιημένο, με φρούτα, νερό και καφέ για τον επισκέπτη, και αυτοκόλλητα χαρτάκια να της θυμίζουν εκκρεμότητες. Χώρος φωτεινός, με φυτά στα παράθυρα και μια διάθεση ηρεμίας που προκαλεί το πανιστικό κλασικό κομμάτι που ακούμε σε διακριτική ένταση. Η σκηνοθέτις Κατερίνα Ευαγγελάτου, νέα καλλιτεχνική διευθύντρια του Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου, είναι εντυπωσιακή στο βυσσινί της φόρεμα και στα τακούνια. Αποπνέει σιγουριά και αυτοπεποίθηση, παρότι έχει τρία βαριά φορτία: τη διεύθυνση του πιο εξωστρεφούς πολιτιστικού θεσμού της χώρας, τη σκηνοθεσία του «Αμλετ» στο οικογενειακό θέατρο, που εξασφάλισε έως τον Μάιο, και τη συνεργασία της με τη Λυρική Σκηνή, στον «Ριγκολέττο» του Βέρντι που θα δούμε τον Ιούνιο. Τα δύο ήταν προγραμματισμένα από καιρό, το Φεστιβάλ είναι το καινούργιο στοιχείο. Δεν κρύβει ότι από τη νέα της θέση σκέφτεται πολύ συχνά τους γονείς της, τον Σπύρο Ευαγγελάτο και τη Λήδα Τασοπούλου. Στο Αμφι-Θέατρο, όπου κάνει πρόβες, κάθε γωνία έχει την πνοή τους. Η Επιδαύρος και το Ηρώδειο επίσης. Η Λυρική Σκηνή την αύρα του πατέρα της. «Νομίζω ότι θα ήταν πολύ χαρούμενοι», λέει τρυφερά.

Στο Ηρώδειο θα δούμε μεγάλες ορχήστρες, παραγωγές θεάτρου και χορού, ένα άνοιγμα σε διαφορετικά είδη μουσικής, μεγάλους ερμηνευτές της τζαζ. Τζαζ και στη Μικρή Επιδαύρο, που θα έχει μουσικό χαρακτήρα, ενώ η Πειραιώς 260 θα διατηρήσει τη φυσιογνωμία της. Σίγουρα δεν θα έχουμε το «Άνοιγμα στην πόλη» – «80 παραγωγές σε πολύ μικρούς χώρους δεν μπορεί να σκώσει η Αθήνα. Στοχευμένα θα υπάρξουν κάποιες εκτός της Πειραιώς».

Η 39χρονη σκηνοθέτις δεν ζήτησε διακελιστικό έλεγχο, «δεν χρειάστηκε», απαντά. Πιστεύει στη μικρότερη χρονική διάρκεια του Φεστιβάλ, σε «λιγότερες παραγωγές με καλύτερους οικονομικούς όρους για τους καλλιτέχνες». Να κάτι που έμαθε σπουδάζοντας στο εξωτερικό, κυρίως στη Ρωσία: «Την αγάπη για τους ηθοποιούς, πώς να συνεργάζεσαι σε ένα όραμα μαζί με άλλους καλλιτέχνες».

Η πρώτη αντίδραση ήταν η έκπληξη, όταν η υπουργός Πολιτισμού Λίνα Μενδώνη της έκανε την πρόταση. «Είναι πολύ δύσκολο να αναλαμβάνει κανείς μια τέτοια θέ-

“
Εχουμε ανάγκη από μεγάλους χορηγούς, που ενδιαφέρονται για το ρηξικέλευθο, το πάντρεμα παράδοσης και νέας ματιάς.

“
Οι απώλειες είναι τόσο παρέα με τη ζωή μου από μικρή. Ημουν πάντα δυνατός άνθρωπος και φαίνεται πως η ζωή δεν χάνει ευκαιρία να με τεστάρει.

ση, 1η Σεπτεμβρίου, για ένα πρόγραμμα που καλείται να σχεδιάσει και να ανακοινώσει τον Ιανουάριο». Μπήκε όμως με φόρα, επιδιώκοντας συνεργασίες με προσβείς, ιδρύματα, φορείς πολιτισμού στην Ελλάδα και στο εξωτερικό και θα δώσει, λέει, «τα πρώτα σημάδια από φέτος». Θα κάνει επίσης παραγγελίες νέων έργων. Και δηλώνει ευχαριστημένη «ότι υπήρχε συνεργασία με την προηγούμενη διεύθυνση, τον Βαγγέλη Θεοδωρόπουλο. Κάποιοι από τους συνεργάτες του παραμένουν. Έχει σημασία να υπάρχει συνέχεια».

– Η έλλειψη διοικητικής εμπειρίας σάς φοβίζει;
– Πάντα αναλάμβανα τα εγχειρήματα με μεγάλο ρίσκο. Έτσι είναι η φτιαξιά του χαρακτήρα μου, δεν φοβάμαι τις ευθύνες. Δεν είναι θράσος, ούτε ελαφρότητα, αλλά πίστη και ενθουσιασμός. Ίσως και μικρή άγνοια του κινδύνου. Επίσης δεν έχω την οικονομική ευθύνη του οργανισμού. Υπάρχουν γενικά διευθύντρια και οικονομικός διευθυντής.

– Ο κ. Θεοδωρόπουλος δήλωσε πως είχε πλεονασματικό προϋπολογισμό, κάτι που, όπως είχε πει, «μεταφράζεται στη μη χρή-

«Πάντα αναλάμβανα τα εγχειρήματα με μεγάλο ρίσκο. Έτσι είναι η φτιαξιά του χαρακτήρα μου, δεν φοβάμαι τις ευθύνες. Δεν είναι θράσος, ούτε ελαφρότητα, αλλά πίστη και ενθουσιασμός», λέει η Κατερίνα Ευαγγελάτου.

ση έκτακτης επιχορήγησης για πρώτη φορά στην ιστορία του θεσμού».
– Υπήρξε έκτακτη επιχορήγηση, συγκεκριμένα πέρυσι, γιατί μειώθηκε το ποσοστό που λαμβάνει το Φεστιβάλ από τα καζίνο – μια ειδική ρύθμιση από την εποχή του ΕΟΤ. Επειδή αυτό άλλαξε, υπήρξε έκτακτη επιχορήγηση για να καλυφθεί η διαφορά. Παρ' όλα

αυτά, είναι ένας υγιής οργανισμός και δεν έχω άγχος να καλύψω κάποια τρύπα.

– Με τι χρήματα ξεκινάτε το πρόγραμμα για το 2020;
– Με το ίδιο ποσό, ελπίζω, που είχε στη διάθεσή του πέρυσι ο προκάτοχός μου, περίπου 10 εκατ. ευρώ για τα ανελαστικά έξοδα, τις μισθοδοσίες, όλα. Απ' αυτά, μόλις

τα 3,5 εκατ. ευρώ διατίθενται για το καλλιτεχνικό μέρος, τεσσάρων στην ουσία, φεστιβάλ: Επιδαύρου, Ηρωδείου, Πειραιώς και Μικρής Επιδαύρου. Κάνουμε μεγάλη προσπάθεια ανεύρεσης χορηγών, συμμάχων με άλλους οργανισμούς, ιδρύματα. Εχουμε ανάγκη από μεγάλους χορηγούς να σταθούν στο πλευρό μας, που ενδιαφέρονται για το ρηξικέλευθο, το πάντρεμα πα-

ράδοσης και νέας ματιάς, τις συνομίλιες με το εξωτερικό.

– Εκτός από τον Πολωνό σκηνοθέτη Κριστόφ Βαρλικόφσκι, υπάρχουν άλλες δεσμεύσεις στο πρόγραμμα;
– Αυτός και κάποιες ορχήστρες για το Ηρώδειο, συμπράξεις που είχαν ξεκινήσει πέρυσι και τις ολοκληρώνουμε.

Το θολό θεατρικό τοπίο και το άγχος επιβίωσης του ηθοποιού

– Γιατί αλλάζετε τον χαρακτήρα της Μικρής Επιδαύρου σε καθαρά μουσικό;
– Θεωρώ ότι η μουσική ταιριάζει ωραία στον χώρο, θα δοκιμάσουμε, θα δούμε την ανταπόκριση, ίσως δεν είναι κάτι μόνιμο. Ηθελα επίσης να δοθεί χώρος σε καλλιτέχνες των οποίων το είδος που υπηρετούν δεν ταιριάζει στο Ηρώδειο. Γι' αυτούς δεν υπήρχε χώρος στο Φεστιβάλ. Ενδιαφερόμαστε για παράξενες συναντήσεις: μπάρνκ με electronics, Ανατολής - Δύσης, συναυλίες σύγχρονες «λόγιας» μουσικής που δεν μπορούν να γίνουν αλλού, συναυλίες για φωνή και πιάνο, κουαρτέτα, την πλούσια ελληνική σκηνή της τζαζ.

– Τι αλλαγές να περιμένουμε γενικότερα;
– Καλό θα ήταν να συντομευθεί το Φεστιβάλ, για να είναι πιο δυναμικό. Λιγότερες παραγωγές, με καλύτερους οικονομικούς όρους για τους Έλληνες καλλιτέχνες, με κατάλληλες συνθήκες ώστε να μπορούν να παραγάγουν καλλιτεχνικό έργο υψηλού επιπέδου. Το Φεστιβάλ πρέπει να προσφέρει κάτι που δεν μπορείς να το κάνεις μόνος σου και τη δυνατότητα να δουλέψεις απρόσκοπτα. Μοιράζοντας πολύ λίγα χρήματα σε πάρα πολύ κόσμο, για μένα δεν είναι Φεστιβάλ. Το Φεστιβάλ δεν έχει κανένα λόγο να συνεχίζει τα τσουρούτικα πράγματα. Ηδη το θεατρικό τοπίο είναι θολό και θέλουμε να βοηθήσουμε

“
Καλλιτέχνες υπάρχουν, αλλά δεν τους δίνουμε τη δυνατότητα να εργαστούν όπως πρέπει.

να έχουν οι συνάδελφοί μου καλύτερους όρους εργασίας. Δεν είναι σίγουρο ότι θα κάνουν καλύτερη παράσταση, αλλά δημιουργείς την προϋπόθεση.

– Σε ένα τέτοιο θαμπό τοπίο, πώς

δημιουργεί η καλλιτεχνική κοινότητα;
– Χωρίς χρήματα. Δεν υπάρχει μακροπρόθεσμη πνοή στην επένδυση. Να συμπορευθείς, δηλαδή, με έναν παραγωγό, φτιάχνοντας ένα χώρο, με συγκεκριμένο ρεπερτόριο για τα επόμενα πέντε χρόνια, απασχολώντας 15 ηθοποιούς. Είναι ο λόγος που δεν έχουμε την τέχνη που μας αξίζει, γιατί καλλιτέχνες υπάρχουν, αλλά δεν τους δίνουμε τη δυνατότητα να εργαστούν όπως πρέπει. Υπάρχει τεράστιο άγχος επιβίωσης και πενιχρό ή καθόλου μισθό. Ο ηθοποιός το πρωί παίζει σε κάποιο παιδικό, το μεσημέρι κάνει πρόβες για άλλη παράσταση, το βράδυ παίζει σε τρίτη και ενδιάμεσα διδάσκει σε σχολή. Πρέπει να φτιαχτεί

ένα σωστό πλαίσιο για τις επιχορηγήσεις, με σωστή αξιολόγηση, ποσά που να ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα της αγοράς, με ενθάρρυνση των χορηγών και φοροπαλλαγές, για να αλλάξει το τοπίο.
– Ο «Αμλετ» των γονιών σας σφράγισε τόσο έντονα την εφηβεία σας ώστε να επιστρέψετε, στο Αμφι-Θέατρο, που ανοίγει ύστερα από οκτώ χρόνια, με τον δικό σας «Αμλετ»;
– Είχα έντονες εικόνες από εκείνη τη δουλειά που είδα έξι-επτά φορές, στα 11 μου χρόνια, είχα μανία μαζί της. Είχε τρομερό καστ, τον Γιάννη Φέρντι, τη μαμά μου, την Ελένη Χατζηαργύρη, τον Γιώργο Μοσχιδή, τον Χρήστο Καλαβρούζο,

τον Κώστα Αθανασόπουλο. Ηθελα να επισκεφθώ αυτό το σύμπαν. Είχα ανάγκη να μη γίνει σε ένα κανονικό θέατρο. Ηθελα μια μεγαλύτερη σχέση του δραματουργικού υλικού του έργου Σαίξπηρ, που έχει να κάνει με ένα βασίλειο που κάποτε ήταν, αλλά τώρα δεν είναι, κι ένα χώρο που ήταν κάποτε στις δόξες του, όπως το Αμφιθέατρο, και τώρα δεν είναι. Γίνονται αναφορές της παράστασης που σκηνοθέτησε ο πατέρας μου το 1991 μέσα στη δική μου. Από την αρχή σκέφτηκα το Αμφιθέατρο, αλλά επρόκειτο να πωληθεί. Αναζητούσαμε μάταια χώρους, ώσπου σκέφθηκαν να ξαναρωτήσω τους ιδιοκτήτες του. Η συμφωνία πώλησης είχε σπάσει και έτσι, καρμικά, πήραμε τον χώρο μέχρι τον Μάιο.

Ατζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

17.11.19 - 23.11.19

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
kouroupakis@kathimerini.com.cy

ΒΙΒΛΙΟ

Ο Όμιλος Λογοτεχνίας και Κριτικής (ΟΛΚ), οι Εκδόσεις Ηλία Επιφανίου και το Κοινωνικό Συμβούλιο Λυθροδόττα διοργανώνουν την παρουσίαση του παιδικού βιβλίου του Ανδρέα Πάμπουκκα «Το ρολόι που κουράστηκε». Η παρουσίαση του βιβλίου θα γίνει από την εκπαιδευτικό Μαριάννα Νικολάου. Χαιρετισμό θα απευθύνουν ο κοινοτάρχης Λυθροδόττα Λάμπρος Λουκά, ο πρόεδρος του ΟΛΚ δρ Λεωνίδα Γαλάζης και ο εκδότης Ηλίας Επιφανίου. Για τους μικρούς φίλους θα ακολουθήσουν Θεατρικές Παιχνιδοπεριπέτειες με την Ελεάνα Παστελλά, εμπνευσμένες από «Το ρολόι που κουράστηκε». **Παρασκευή 22 Νοεμβρίου, ώρα 7:00 μ.μ., Αίθουσα Καστελλιώτισσα, Πύλη Πάφου, Λευκωσία.**

ΘΕΑΤΡΟ

«Μισά - Μισά»

Η μάυρη κωμωδία «Μισά - Μισά» των καταξιωμένων Καταλανών συγγραφέων Τζόρντι Σάντσεθ και Πеп Άντον Γκόμεθ, μετά από μια πολύ επιτυχημένη πορεία στην Ευρώπη, θα παρουσιαστεί για πρώτη φορά στην Κύπρο σε σκηνοθεσία του Παναγιώτη Λάρκου και με πρωταγωνιστές τους Χάρη Αττώνη και Στέλιο Καλλιστράτη. Οι τρεις τους ενώνουν ξανά τις δυνάμεις και το κέφι τους, μετά από την καλοκαιρινή επιτυχία φιλοδοξώντας να μας παρουσιάσουν σε έναν κόσμο για όλους όσοι τολμούν να παραμερίσουν τις κοινωνικές συμβάσεις και να παραδεχτούν τις αμαρτωλές κρυφές τους επιθυμίες. «Ένας δάσκαλος σε κρίση σεξουαλικής ταυτότητας, με έναν ετεροθαλή αδελφό που θέλει να του φάει τη μισή κληρονομιά και μια μάνα που δεν λέει να πεθάνει με τίποτα!» Παραστάσεις: Κάθε Παρασκευή, Σάββατο και Κυριακή. Από τις 1 Νοεμβρίου - 8 Δεκεμβρίου 2019. Κέντρο Τέχνης και Πολιτισμού, Αδερμόντιου Κορρά 1, Λευκωσία, ώρα 8:30 μ.μ. **Πληροφορίες στο τηλέφωνο 99035132, Εισιτήρια στο www.soldoutticketbox.com**

ΧΟΡΟΣ

«Μια Ζωή Χωρίς Όρια»

Η παράσταση από το Aura CuriAtlas Physical Theatre της Αμερικής είναι εμπνευσμένη από το έργο του αστροφυσικού Stephen Hawking σε μουσική της Κύπριας συνθέτριας Σοφίας Σέρρη, καθηγήτριας Μουσικής με έδρα τις ΗΠΑ. Συνδυάζει χορό, θέατρο και ακροβατικά καθώς αφηγείται χωρίς λόγια το πάθος και το χιούμορ του διάσημου αστροφυσικού, που ξεπερνά την όποια αναπηρία. Ακολουθεί Ο Γελοιοποιός και ο Κόσμος που χορογραφεί τον ιδιόμορφο συμβολισμό των 22 καρτών Tarot, σε ζωντανή μουσική πιάνου που ερμηνεύει η συνθέτρια Σοφία Σέρρη. Διοργάνωση: Πολιτιστικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας σε συνεργασία με τον οργανισμό Multi-Arts Crossings και τη στήριξη της Πρεσβείας των ΗΠΑ. Θέατρο Ριάλτο, Ανδρέα Δρουσιωτή 19, Λεμεσός, Δευτέρα 25 Νοεμβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. Είσοδος Ελεύθερη. **Απαραίτητη η εξασφάλιση θέσεων από το ταμείο του θεάτρου, την ιστοσελίδα του, ή την εφαρμογή Rialto Theatre App.**

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

«Δόκτωρ Γκλας» του Γιάλμαρ Σέντερμπεργκ

Θεατρικό ανέβασμα στην Κύπρο για το μυθιστόρημα «Δόκτωρ Γκλας» ένα από τα πιο προκλητικά και εμπληματικά αριστουργήματα της Σκανδιναβικής λογοτεχνίας, γραμμένο το 1905 με τη μορφή ημερολογίου, από τον σουηδό συγγραφέα Γιάλμαρ Σέντερμπεργκ. Ο σκηνοθέτης και θεατρικός συγγραφέας Στρατής Πανούριος συνεπαρμένος από την ηθική δύναμη του βιβλίου δίνει σάρκα και οστά στον ιδιόμορφο ψυχολόγο Δόκτωρ Γκλας. Διασκευάζει και σκηνοθετεί το σπουδαίο αυτό έργο, που παρουσιάζεται για πρώτη φορά στην Κύπρο και την Ελλάδα, φέρνοντας μας αντιμέτωπους με τις σκοτεινές πλευρές του ήρωα-αντιήρωα. Δύο συν ένα πρόσωπα παρουσιάζονται επί σκηνής σε μια αναζήτηση για τα μεγάλα και αναπάντητα ερωτήματα που προκύπτουν μέσα από τον μπενετισμό και τον κυνισμό του γιατρού Γκλας απέναντι στη ζωή. Ένα έργο που αποτελεί άσκηση για τα όρια

της ανθρώπινης κατανόησης. Τον γιατρό Γκλας επί σκηνής ενσαρκώνει ο Παναγιώτης Μπουγιούρης και τη νεαρή Χέλγκα, αντικείμενο του έρωτα του και αφορμή για την αποτρόπαια πράξη του, υποδύεται

η Αγγέλα Σιδηροπούλου. Για έξι παραστάσεις έως 24 Νοεμβρίου. Θέατρο ΔΕΝΤΡΟ, Ενόπτιος 44, Παλλουριώτισσα, Λευκωσία. **Πληροφορίες - κρατήσεις τηλεφώνω 97906990**

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Ομαδική έκθεση στην γκαλερί Στάθμη

Η γκαλερί Στάθμη διοργανώνει νέα ομαδική έκθεση, στην οποία συμμετέχουν οι Ελλαδίτες καλλιτέχνες Μιχάλης Καραϊσκος, Λουίζα Μίσσιου, Ανδρέας Πατράκης,

29 Νοεμβρίου, ώρα 19:00. Δευτέρα - Παρασκευή: 16:30-19:00, Σάββατο: 10:30-13:30. **Πληροφορίες: www.stathmigallery.com, 22 260095.**

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Η ανθρώπινη φιγούρα

Η Γκαλερί Οπύς 39 παρουσιάζει 6 καταξιωμένους καλλιτέχνες οι οποίοι διπραγματεύονται το θέμα της ανθρώπινης φιγούρας. Μέσα από την ιστορία της τέχνης η ανθρώπινη φιγούρα υπήρξε ένα θέμα το οποίο έλκυε διαχρονικά καλλιτέχνες και κοινό. Σε αυτή την έκθεση ο θεατής θα έχει την ευκαιρία να δει την απόδοση της φιγούρας στις διαφορετικές εκφάνσεις της μέσα από πολλαπλές τεχνολογίες, στυλ και μέσα όπως ζωγραφική, σχέδιο και γλυπτική. Συμμετέχουν οι καλλιτέχνες ο Κωνσταντίνος Κυρτής, η Χριστίνα Χριστοφί, ο Κωνσταντίνος Πτωκόπουλος, ο Πανίκος Τεμπριώτης, ο Αδι Ατσί, η Carolina Souss. Η έκθεση θα διαρκέσει από τις

18 - 30 Νοεμβρίου 2019. Τα εγκαίνια θα γίνουν την Δευτέρα 18 Νοεμβρίου η ώρα 19:30. Δευτέρα 17:00-20:00, Τρίτη - Παρασκευή 10:30-12:30 & 17:00-20:00 και Σάββατο 10:30 - 12:30. **Πληροφορίες τηλεφώνω 22 424983.**

MISE EN PLACE | Της ΓΙΟΥΛΗΣ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ

«Βουλευμικοί» των social media

Υπόλληλος τραπέζης με αρμοδιότητα την παρακολούθηση σελίδων κοινωνικής δικτύωσης. Ακούγεται κάπως τρελό, αλλά μάλλον δεν είναι. Τα επαγγέλματα τα γεννούν οι ανάγκες, και το συγκεκριμένο φαίνεται ότι πλέον είναι απαραίτητο στα τραπέζια ιδρύματα που αναζητούν στρατηγικούς κακοπληρωτές. Πώς τους εντοπίζουν; Είναι πολύ απλό. Δεν είναι δυνατόν να ταξιδεύεις σε διάφορα μέρη του κόσμου, να τρώς σε καλά εστιατόρια απ' όπου ποστάρεις φωτογραφίες στο Instagram και ταυτόχρονα να δηλώνεις ότι δεν έχεις κανένα εισόδημα.

Αυτό ακριβώς συνέβη με αιτούσα για υπαγωγή στον νόμο Κατσέλη για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά. Όταν το Ειρηνοδικείο Αθηνών είδε τις φωτογραφίες από το προφίλ της στο Facebook, τις οποίες προσκόμισαν στο δικαστήριο οι δικηγόροι της τράπεζας από την οποία είχε λάβει στεγαστικό δάνειο, έκρινε πως η δήλωση της οικονομικής της κατάστασης ήταν ανεπικερνής. Το φωτογραφικό υλικό που παρουσιάστηκε στο δικαστήριο, έδειχνε την αιτούσα με τον σύζυγό της

να ζει και να εργάζεται στο Λονδίνο εδώ και τέσσερα χρόνια, απολαμβάνοντας μια άνετη ζωή. Κοινώς να καλοπερνάει και να μην το κρύβει. Μια σαββατιάτικη έξοδος για σουσί στο Σόχο -κοντινό καρέ στο σασίμι κατάλληλα τραβηγμένο για

Instagram, μαζί με την απαραίτητη κοινοποίηση-, σέλφι στην αγορά του Κόβεντ Γκάρντεν, ίσως και κάποιο σχολείο για την πιο πολυσυζητημένη παράσταση στο Μπρόντγουεϊ. Αν είχε επιλέξει οι αναρτήσεις της στο προφίλ της να μην

είναι δημόσιες, δεν θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν στο δικαστήριο. Επειδή όμως δεν το έκανε, προδόθηκε.

Αυτή είναι η ιστορία που έχει κάτι αστείο, αλλά και κάτι τραγικό. Αστείο είναι το ότι κάνει δημόσια μια φωτογραφία σου, όπου μπορεί λ.χ. να απολαμβάνεις ένα ακριβό Cabernet σε καλό εστιατόριο του Λονδίνου, και την ίδια ώρα δηλώνεις μπδενικά εισοδήματα. Θυμίζει κάπως σκηνή από ταινία του Γούντι Αλεν. Τραγικό το ότι δεν καταλαβαίνεις τι κάνεις, καθώς η ανάγκη σου να ποστάρεις, να τροφοδοτείς διαρκώς την πραγματικότητα των social media με νέο υλικό, υπερβαίνει τη στοιχειώδη λογική.

Έχουν κυκλοφορήσει εκατοντάδες, ίσως και χιλιάδες μελέτες για τη χρήση των social media, τον βαθμό εξάρτησής μας από αυτά, το πόσο εύκολο είναι να εθιστούμε και πόσο δύσκολο να αντέξουμε μακριά τους. Μάλλον χρειάζονται πολύ περισσότερες για να πειστούμε για τις παγίδες. Η συγκεκριμένη κυρία πήρε ένα σκληρό μάθημα, σίγουρα θα το «φυσάει και δεν θα κρυώνει».

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Σκοτεινό δωμάτιο μέσα στο δάσος

Είναι ίσως η πρώτη φορά που θα δυσκολευόμουν να ορίσω και να περιγράψω τι ήταν αυτό το οποίο άκουσα και είδα στο Μέγαρο Μουσικής στην αρχή της εβδομάδας, με τη musicAeterna και τον μαέστρο Θεόδωρο Κουρεντζή. Ο τίτλος «Tristia» («Πένθιμα άσματα») του σύγχρονου Γάλλου συνθέτη Φιλίπ Ερσάν, για μεκλή χορωδία και ορχηστρικό σύνολο, σε άφηνε εκτεθειμένο σε ένα σύμπαν ακατάτακτο.

Μερικές φορές η μουσική ηχοούσε σαν λυτρωτική προευνχή, άλλες σαν σφυροκόπημα φόβου και αγωνίας, το σκοτάδι ήταν πυκνό, ο αρκικός στίκος «ανάμεσα στο μαύρο και στο λευκό» δυσκολευόταν να πείσει για το πέρασμα, αν το έβλεπε κανείς μεταφορικά. Η ποίηση βασίζεται σε στίχους κρατουμένων φυλακών, οπότε το «Λευκό» μόνο λευκό δεν είναι. Το γαλλικό (πρώτο) τμήμα του έργου απαρτίζεται από ποιήματα κρατουμένων που έζησαν ή ζουν ακόμη στις φυλακές του αββαείου του Κλερβό, ενώ, αντίθετα, το ρωσικό (δεύτερο μέρος), από ποιήματα γραμμένα σε διαφορετικές εποχές από σημαίνοντες συγγραφείς, πολιτικούς κρατουμένους ή ακόμη και κοινούς εγκληματίες. Εδώ δεσπόζουν, μεταξύ άλλων, έργα δύο μεγάλων Ρώσων ποιητών του 20ού αιώνα, του Οσίπ Μαντελστάμ και του Βαρλάμ Σαλάμοφ, οι οποίοι εκτοπίστηκαν από το σταλινικό καθεστώς. Πλούσιες και οι αναφορές στον Οβίδιο, στον Δάντη, στον Ντοστογιέφσκι, μία από τις κεντρικές μορφές είναι κάποιος με το ψευδώνυμο Τακέζο, τα εξαιρετικά ποιήματα του οποίου συνοδεύονται από τον ήχο του φαγκότου. Πρόκειται για Γάλλο κρατούμενο, ο οποίος κατά τη διάρκεια της ποινής του έμαθε ιαπωνικά, μελέτησε την ιαπωνική ποίηση και έγραψε τα δικά του χαϊκού. «Λίγες λέξεις/ ριγμένες στο χαρτί.../ μόνο για να ξεχαστούν».

Ολοι ντυμένοι στα μαύρα επί σκηνής, κοντά εξήντα άτομα, φωτισμός υποτυπώδης, ο 47χρονος διεθνής Έλληνας μαέστρος κυκλοφορεί ανάμεσά τους, τους συνοδεύει, τους οδηγεί, διαγράφουν κύκλους, εγκλεισμός και στροβίλισμα εσωτερικό, «ζωές ρημαγμένες». Θα μπορούσε να είναι ορατόριο, αλλά όχι γιατί υπάρχει θεατρική δράση, έστω και χωρίς πλοκή, ένα δράμα σιωπηλό γιατί οι στίχοι το επιτάσσουν. «Μια πόρτα κλείνει, μια άλλη ανοίγει, πιο μεγάλη, πιο ωραία», γράφει ο Φρανκ. Και ο Ντενί προσθέτει: «Δρόμος χωρίς διεξοδο/ πορεία κυκλική/ γύρω, γύρω, γύρω/ χιλιάδες βήματα/ που δεν οδηγούν πουθενά».

Οι στίχοι εγγράφονται σαν συνομιλία στον θεατή. Σαν σκέψεις που διατυπώνονται από άγνωστους μεταξύ τους ανθρώπους, που όμως βλέπουν τον κόσμο μέσα από μια γκριζά ζώνη απέραντης μελαγχολίας, μοιράζονται την ίδια ζωή που έχει τη γεύση «βρεγμένου, μπαγιάτικου ψωμιού».

Η αίθουσα «Χρήστος Λαμπράκης», ασφκτικά γεμάτη ως τα πλαϊνά θεωρεία, είναι σαν να μην ανασαίνει. Περίεργη ακινησία: δεν είναι της κατάνυξης, ούτε της συγκίνησης. Είναι σαν να πλέουν σε ένα σύμπαν χωρίς αρχή και τέλος, μετέωροι σε έναν κόσμο γνωστό αλλά με έναν τρόπο ανοικτό.

Για τους New York Times, ο Θόδωρος Κουρεντζής (που εμφανίζεται σε λίγες ημέρες στο νέο πολιτιστικό κέντρο, σύγχρονες δημιουργίας, The Shed, στο Μανχάταν) είναι ένα «φαινόμενο», ένας αρχιμουσικός «αναρχικός, σκοτεινός», ένα είδος γκουρού. Όσοι παρακολουθούμε την εντυπωσιακή πορεία του από την εποχή που τον πρωτοέφερε ο Γιώργος Λούκος στο Φεστιβάλ Αθηνών, είναι σαν να χαράζει μια ανήσυχη και απρόβλεπτη μουσική διαδρομή. Έχει φανατικούς οπαδούς και αρνιτές, όπως συμβαίνει με όλες τις χαρισματικές προσωπικότητες. Σαν πανκ κοσμοκαλόγερος (όσο ακραίο κι αν μοιάζει), σκονοβατεί σε ένα μουσικό ψυχισμό. Καταδύεται και αναδύεται, κρατώντας στις παλάμες του κόμμα και δάκρυα.

Όπως ο Βαρλάμ Σαλάμοφ οδηγεί το κοινό σε ένα μονοπάτι που είναι «μόνο δικό του»: «Στην τσίγκα είχα ένα υπέροχο μονοπάτι. Το είχα ανοίξει με τροφές μου, ένα καλοκαίρι, όταν μάζευα ξύλα για τον χειμώνα. (...) Το μονοπάτι αυτό, που ήταν μόνο δικό μου, το περπατούσα κοντά τρία χρόνια. Εκεί, οι στίχοι μου έρχονταν αβίαστα. Όταν ξανάβρισκα το μονοπάτι μου, πάλι μετά από κάποια εκτόπιση, δεν υπήρχε περίπτωση να μην καταφέρω να γράψω μια έστω στροφή περπατώντας το. Το είχα συνθησιεί, ήταν για μένα κάτι σαν ένα γραφείο μέσα στο δάσος». Το έργο «Tristia» ήταν ακριβώς αυτό: ένα σκοτεινό δωμάτιο μέσα σε δάσος, με τοίχους ψηλούς αλλά διάφανους.

Η αλήθεια υπάρχει και γελάει σαν μικρό παιδί

Στη Δεύτερη Σκηνή της ΕΘΑΛ ανεβαίνει το έργο του Ε. Ίψεν «Το κουκλόσπιτο» και η Βασιλική Κυπραίου, μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Η Δεύτερη Σκηνή της ΕΘΑΛ ανεβάζει το έργο του Ερρίκου Ίψεν «Το κουκλόσπιτο», σε μετάφραση και σκηνοθεσία Αύρας Σιδηροπούλου. Η Βασιλική Κυπραίου μίλησε στην «Κ» για τον ρόλο της Νόρας, μιας γυναίκας που πήγε αντίθετα από τις επιταγές της εποχής της, που ήθελε τη γυναίκα υποταγμένη πάντοτε σε κάποιον άντρα, είτε τον πατέρα είτε τον σύζυγο. Ο Ερρίκος Ίψεν είναι από τους δραματουργούς ο οποίος έθετε στην κοινωνία προβληματισμούς που μέχρι τότε ήταν αδιανόητοι. Η Βασιλική λέει ότι αφού ακόμα μιλάμε για δικαιώματα των γυναικών και χειραφέτηση αυτό από μόνο του δηλώνει το πρόβλημα στον πυρήνα του «Δεν χρειάστηκε ποτέ να μιλήσουμε για ‘δικαιώματα των αντρών’». Στη Λευκωσία η παράσταση θα ανέβει στο Θέατρο Αποθήκες ΘΟΚ, στις 20, 21, 22 Νοεμβρίου.

—Είναι δεδομένο, δυστυχώς, ότι το «Κουκλόσπιτο» είναι επίκαιρο και σήμερα, τι νέο φέρνει η παράστασή σας;
—Το «Κουκλόσπιτο» είναι επίκαιρο γιατί όπως κάθε κλασικό έργο αγίζει τη ζωή, τον θάνατο, τον έρωτα. Εκατόν σαράντα χρόνια πριν, τότε που γράφτηκε το έργο, σήμερα, κι εκατό σαράντα χρόνια μετά νομίζω θα έχουμε την ίδια αμυχανία απέναντι στα μεγάλα αυτά ερωτήματα, την ίδια λαχτάρα να κατανοήσουμε, θα δίνουμε τον ίδιο αγώνα με την αλήθεια μας. Η παράσταση δεν φέρνει κάτι νέο. Προσπαθεί μόνο να συμβαίνει εδώ και τώρα, να σε

«Ξέρετε, το ότι μιλάμε ακόμα για δικαιώματα των γυναικών και χειραφέτηση δηλώνει το πρόβλημα στον πυρήνα του. Δεν χρειάστηκε ποτέ να μιλήσουμε για ‘δικαιώματα των αντρών’», λέει η Βασιλική Κυπραίου.

οδηγήσει μέσα από τα πρόσωπα του έργου και τις σχέσεις τους να δεις τον εαυτό σου. Κατάματα. —Θα μπορούσε σήμερα να γραφτεί ένα «Κουκλόσπιτο»;
—Στο χαρτί δεν υπάρχει κανένας απολύτως λόγος. Ο Ίψεν έκανε πολύ καλά τη δουλειά του. Εκεί έξω, ελπίζω να γράφεται ένα «Κουκλόσπιτο» τώρα που μιλάμε. Όσο υπάρχουν άνθρωποι που έρχονται σε μετωπική σύγκρουση με την αλήθεια τους και σπάνε τα δεσμά τους, χωρίς να υπολογίζουν το τίμημα, υπάρχει ελπίδα. —Το έργο προχωράει πολύ πιο πέρα από τα δικαιώματα των γυναικών και τη χειραφέτηση, είναι έτσι;
—Θα μπορούσε να μείνει κι εκεί. Ξέρετε, το ότι μιλάμε ακόμα για δικαιώματα των γυναικών και χειραφέτηση δηλώνει το πρόβλημα στον πυρήνα του. Δεν χρειάστηκε ποτέ να μιλήσουμε για «δικαιώματα των αντρών». Δεν γιορτάσαμε ποτέ τη «γιορτή του άντρα». Προφανώς γιατί δεν υπάρχει κανένας λόγος. Η Νόρα, λίγο πριν κλείσει την πόρτα πίσω της, λέει «πάνω

Η Βασιλική Κυπραίου υποδύεται τη Νόρα, λέει στην «Κ» ότι ο Ίψεν συνθέτει όλα τα πρόσωπα του έργου με αλήθειες κρυσταλλικές. Αλήθειες που κρύβονται, φωνάζουν, τρομάζουν, αγκαλιάζουν, πνίγουν, σωματίζουν, λυτρώνουν.

από όλα είμαι άνθρωπος». As κρατήσουμε αυτό.
—Ποιο ρόλο έχει η αλήθεια στο έργο;
—Αυτόν που της αξίζει. Τον πρωταγωνιστικό. Ο Ίψεν συνθέτει όλα τα πρόσωπα του έργου με αλήθειες κρυσταλλικές. Αλήθειες που κρύβονται, φωνάζουν, τρομάζουν, αγκαλιάζουν, πνίγουν, σωματίζουν, λυτρώνουν.
—Οι άνθρωποι πολλές φορές δημιουργούν ζώνες ασφαλείας, είναι εύκολο να εγκλωβιστούμε και σε αυτές...
—Οι ζώνες ασφαλείας καλώς υπάρχουν. Δεν ξέρω ποιος από εμάς θα άντεχε μια ζωή χωρίς καμιά ζώνη ασφαλείας. Φαντάζει τρομακτικό. Ιλιγγιώδες. Σα να πέφτεις αέναα από ένα γκρεμό. Ή να βυθίζεσαι. Το θέμα είναι όμως πόσες και ποιες

αποφασίζεις να έχεις. Και όταν νιώσεις ότι εγκλωβίζεσαι αν θα έχεις τη δύναμη να απλώσεις το χέρι σου, να πατήσεις το κουμπί και να ακούσεις τον ήχο της ζωής που λύνεται. Μπορεί να μοιάζει με έκρηξη. Ή και με σε σιωπή.
—Σήμερα ο γάμος και η οικογένεια είναι το ίδιο μονολιθικά στο μυαλό των ανθρώπων;
—Ο γάμος και η οικογένεια ορίζονται από τους ανθρώπους που τα απαρτίζουν, τα δημιουργούν. Το κατά πόσο σήμερα είναι μονολιθικά είναι άμεσα συνδεδεμένο με την πραγματικότητα των ανθρώπων που συναντιούνται μέσα στον θεσμό του γάμου και της οικογένειας. Μιας πραγματικότητας που αλλάζει ή θα έπρεπε να αλλάζει κάθε στιγμή, καθώς οι άνθρωποι προχωρούν, ή θα έπρεπε να προ-

χωρούν. Αντιλαμβάνεστε λοιπόν ότι δυσκολεύομαι να απαντήσω στην ερώτησή σας.
—Ιερό χρέος για τη Νόρα η ζωή της, για άλλους τα παιδιά της... μπορεί να ζυγιστούν;
—Όταν μιλάμε για ζωή, το ζύγισμα φαντάζει άτοπο κι άχρονο. Ωστόσο, στον δικό μου κόσμο, ένας δυστυχισμένος άνθρωπος δεν μπορεί να είναι καλός γονιός. Έχουμε ακούσει όλοι μας μάλλον κάποια στιγμή στη ζωή μας την παροιμιώδη φράση «έχει τελειώσει αλλά θα μείνουμε μαζί για τα παιδιά». Επιλογή που αδικεί ενήλικες και παιδιά. Τους ενήλικες γιατί εγκλωβίζονται. Και τα παιδιά γιατί οι γονείς τους πίστεψαν πως δεν νιώθουν, δεν διαισθάνονται, δεν ασφυκτούν κάποιες φορές περισσότερο από τους ίδιους τους γονείς, μέσα στην επίφαση της «ευτυχισμένης» οικογένειας. Για εμένα η όποια πράξη ελευθερίας είναι η ουσιαστικότερη παρακαταθήκη του γονιού προς το παιδί του.
—Η Νόρα σήμερα ποια θα ήταν;
—Η Νόρα σήμερα είναι ο άνθρωπος αυτός που βρίσκεται μέσα στο ποτάμι. Κολυμπάει, βυθίζεται, ανασαίνει, πνίγεται, πάνεται από πέτρες, συναντιέται με άλλους ανθρώπους μέσα στο ποτάμι και τους αναγνωρίζει αμέσως, άλλους έξω από το ποτάμι που του λένε πως πρέπει να ανασαίνει, τι είναι σωστό και τι λάθος, βουλιάζει πάλι, κλαίει, γελάει, αγωνίζεται. Και συνεχίζει. Αυτό. Συνεχίζει. Δεν βγαίνει από το ποτάμι με τίποτα. Ζωή.
Οι γυναίκες χρωστάνε...
—Ποια κοινωνική συμπεριφορά βρίσκεται αναλλοίωτη μέχρι τις

μέρες μας, που μπορεί να σταθεί τροχοπέδη για μια γυναίκα;
—Αυτή η έμφυτη γενναιοδωρία της γυναίκας —το δόσιμο— κάπως παραμορφώθηκε από τις κοινωνικές δομές. Μετατράπηκε πρώτα σε κάτι αυτονόητο. Και μετά έγινε χρέος. Οι γυναίκες χρωστάνε. Στον άντρα τους, στον εργοδότη τους, στην οικογένειά τους, στους γονείς τους. Χρωστάνε παντού. Και το χρέος είναι συνώνυμο με τη σκλαβιά.
—Αυτογνωσία...πώς μπορεί να κατακτηθεί;
—Υπάρχουν μονοπάτια προς την αυτογνωσία. Ευτυχώς ή δυστυχώς είναι δύσβατα. Συχνά σκοτεινά. Και κάποτε τρομακτικά. Το στοίχημα είναι να εξαλείψεις όσο μπορείς τον φόβο. Για το άγνωστο. Για αυτό που θα αντικρίσεις, πλησιάζοντας κάπως τον εαυτό σου. Είναι μεγάλο το ρίσκο. Μπορεί να λυτρωθείς ή να σκορπίσεις σε χίλια κομμάτια. Ένας πιθανός δρόμος προς την αυτογνωσία που σκέφτομαι τώρα θα μπορούσε να είναι ένας έρωτας. Ατόφιος. Σαν κάποιος που σε παίρνει από το χέρι έτσι απλά —χωρίς βιασύνη— και σε οδηγεί στην αλήθεια σου, στον βαθύτερο εαυτό σου. Αλλά να που πάλι επιστρέφουμε στον φόβο. Γιατί τότε έρωτας και φόβος αγκαλιάστηκαν;
—Ποιο νομίζετε ότι είναι το πιο αισιόδοξο μήνυμα του έργου;
—Ότι η αλήθεια υπάρχει. Μας κοιτάζει. Και απαιτεί. Και όποιος είναι όταν τη συναντήσει και τολμήσει να την κοιτάξει κατάματα, να αντέξει το φως της, σπάει δεσμά, γκρεμίζει θεσμούς, γελάει στα μούτρα του πρέπει και του μη. Γελάει σα μικρό παιδί.

Η Αθηνά Λοϊζίδου προτείνει

οπικτές συνταγές

20 ΕΥΚΟΛΑ, ΓΕΥΣΤΙΚΑ ΠΙΑΤΑ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΩΡΑ ΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ

20 εύκολα-γευστικά πιάτα που μπορείτε να τα απολαύσετε παρέα με παγωμένη Coca-Cola

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 24 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η **ηχητική** εγκατάσταση «Rainforest V (variation 1)» του Ντέιβιντ Τουντόρ προσομοιάζει σε ένα τροπικό δάσος από είδη καθημερινής χρήσης, όπως ένα μεταλλικό βαρέλι, σκληροί δίσκοι, πλαστικοί σωλήνες.

Το MoMA είναι ένα έργο σε εξέλιξη

Η «Κ» επισκέφθηκε το ανακαινισμένο Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης της Νέας Υόρκης και τη νέα συλλογή του

Του **ΣΑΚΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ**

Δεν το καταλαβαίνεις αν δεν σου το δείξει κάποιος. Μια λεπτή μαύρη μεταλλική λωρίδα στο κατάλευκο πάτωμα, που μας δείχνει ο διευθυντής του MoMA, Γκλεν Λάουρι, είναι το όριο που χωρίζει το παλιό από το νέο Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης της Νέας Υόρκης.

Μαζί με συναδέλφους από εφημερίδες και μίντια της Αμερικής και της Ευρώπης έχουμε ανέβει στον 2ο όροφο, που φιλοξενεί τα νεότερα έργα, για μια συνάντηση με τον Γκλεν Λάουρι, τον άνθρωπο που είναι στο τιμόνι του MoMA από το 1995, και για να ρίξουμε μια πρώτη ματιά στην πολυσυζητημένη ανακαίνιση του μουσείου που αποθεώνει τον μοντερνισμό και τη μοντέρνα τέχνη. Περιπατώντας προς την αίθουσα 206 βλέπουμε τις εικόνες της Σίντι Σέρμαν, με την ίδια σε πόζες που αναπαράγουν τη στερεοτυπική εικόνα της γυναίκας, τους γεμάτους ένταση κόμπους σκουρόχρωμης κάνναβης, που προσομοιάζει στο γυναικείο σώμα και μοιάζει να αιωρείται. «Αυτή η αίθουσα συμβολίζει πολλές από τις ιδέες που δημιούργησαν αυτό το πρότζεκτ, όπως το να σκεφτόμαστε παγκόσμια, να διευρύνουμε ακόμη περισσότερο το βλέμμα μας σε νέα γεωγραφικά μήκη και πλάτη», μας λέει ο Γκλεν Λάουρι και παρουσιάζει τα έργα της αίθουσας που έχει τίτλο «Transfigurations» — όλες οι αίθουσες του μουσείου είναι θεματικές. Δίπλα και γύρω από το γλυπτό της Μούκερτζι υπάρχουν πίνακες και εγκαταστάσεις από έργα γυναικών από τη Ρουμανία, τη Νότια Αφρική, τη Χιλή, που θίγουν θέματα κοινωνικών διακρίσεων και αποτυπώνουν τη φιλοδοξία του μουσείου να διεθνοποιήσει τα έργα τέχνης που παρουσιάζει και να διευρύνει τη γυναικεία καλλιτεχνική εκπροσώπηση.

«Το δίλημμα για το MoMA ήταν ότι είχε γίνει δύο μουσεία, ένα που είχε τις εκθέσεις, πολύ μικρό και εξαιρετικά επεξεργασμένο, και ένα άλλο που υπήρχε στις αποθήκες του, που ήταν ευρύτερο και πιο πολύπλοκο και περιείχε μια μεγάλη ποικιλία έργων τέχνης», σημειώνει ο κ. Λάουρι. Το νέο μουσείο παρουσιάζει, προσθέτει, πέντε φορές περισσότερες γυναικείες καλλιτεχνικές σε σχέση

Τα έργα της μόνιμης συλλογής θα αλλάζουν ανά έξι μήνες, ωστόσο ορισμένα «κλασικά», όπως τα «Νούφαρα» του Μονέ, δεν πρόκειται να πάνε πουθενά.

Η σύνθεση «Hanlides» της Χέγκ Γιανγκ αποτελείται από κινούμενα γλυπτά που έχουν πολιτικές, τελετουργικές και φουτουριστικές αναφορές.

Διάλογος μεταξύ της Λουίζ Μπουρζουά με το γλυπτό «Quarantania, I» (αναπαριστά πέντε γυναίκες) και του Πικάσο (Αγόρι οδηγεί άλογο) και «Λουόμεννη».

Το 30% των έργων θα αλλάξει τμηματικά, ώστε κάποια στιγμή να εκτεθούν τα περίπου 200.000 που έχει στις αποθήκες του.

με πριν από ένα χρόνο, ενώ τα έργα τους αποτελούν περίπου το 28% των έργων που βλέπουμε σήμερα στις αίθουσές του. «Διαφορετικότητα» ήταν η λέξη που ακούγαμε να επαναλαμβάνεται σαν πχώ στους έξι ορόφους του MoMA.

Το ενδιαφέρον με τη συλλογή είναι ότι το MoMA θα αντιμετωπίζει τη μόνιμη έκθεσή του σαν περιοδική. Περίπου το 30% των έργων που παρουσιάζεται σήμερα στις αίθουσες θα αλλάξει μέσα στους επόμενους έξι μήνες και αυτό θα γίνεται τμηματικά, ώστε το μουσείο να μπο-

Ο χώρος έκδοσης εισιτηρίων με καθίσματα για τους επισκέπτες και το υπόγειο του MoMA, που είναι αφιερωμένο στο κατάστημά του.

ρέσει κάποια στιγμή να δείξει τα χιλιάδες έργα (περίπου 200.000 για την ακρίβεια) που έχει στις αποθήκες του. Μην ανησυχείτε, όμως. Κάποια μνημειακά έργα, όπως η «Ένα-στην-νύχτα» του Βαν Γκογκ ή τα

«Νούφαρα» του Μονέ, δεν πρόκειται να μετακινηθούν. «Ίσως, όμως, αλλάξουν τα έργα γύρω τους. Θέλουμε να δείξουμε στο κοινό μας ότι η συλλογή μας είναι ένα έργο σε εξέλιξη», επισημαίνει ο κ. Λάουρι.

Τα έργα της ανακαίνισης ξεκίνησαν τμηματικά το 2014 και ολοκληρώθηκαν πριν από μερικές εβδομάδες από τα αρχιτεκτονικά γραφεία «Diller Scofidio + Renfro» και «Gensler». Η επέκταση σήμαινε την κατεδάφιση του κτιρίου του πρώην Αμερικανικού Μουσείου Λαϊκής Τέχνης και μια επένδυση ύψους 450 εκατομμυρίων δολαρίων. Τους τελευταίους μήνες το μουσείο ανέστειλε τη λειτουργία του και άνοιξε πάλι για τους επισκέπτες στις 21 Οκτωβρίου. Οι έξι όροφοι του Goodwin Stone Building επεκτάθηκαν προς δυσμάς, στο νέο κτίριο «53W53» του Ζαν Νουβέλ, προσθέτοντας περισσότερα από 4.000 τ.μ. αίθουσών και αυξάνοντας τη συνολική έκταση των διαθέσιμων εκθεσιακών χώρων σε 15.000 τ.μ.

Η αλλαγή φαίνεται από τον τρόπο που το μουσείο υποδέχεται τον επισκέπτη. Η πρόσποσή του είναι επενδεδυμένη με διάφανο γυαλί άνευ πλαισίου, επιτρέποντας στο

φυσικό φως να μπει μέσα στο λόμπι και να κάνει ορατό από την 53η οδό το έργο του Χάιμ Στάινμπαχ με την ηλεκτρονική, θα λέγαμε, φράση «Hello. Again.» που καλύπτει έναν ολόκληρο τοίχο. Ορατά είναι επίσης τα έργα στις νέες γκαλερί του ισόγειου, που είναι δωρεάν για το κοινό, σε μια προσπάθεια το μουσείο να έρθει ξανά σε επαφή με τους ντόπιους του Μανχάταν, όπως και το εντυπωσιακό κατάστημα με τα ντιζαϊνάτα είδη δώρων του μουσείου, που απλώνεται σε έναν μεγάλο χώρο στο -1 του MoMA.

Ο σχεδιασμός της επέκτασης διατήρησε τις λιτές, γεωμετρικές, αρχιτεκτονικές γραμμές του MoMA και στη νέα πτέρυγα προστέθηκε μια καινούργια κλίμακα, η «blade stair», μια μιμιμαλιστική κατασκευή, σε αντίστιξη με τη γνωστή «σκάλα Μπάουχαους», που μοιάζει να αιωρείται και πραγματικά εντυπωσιάζει το βράδυ, όταν φωτίζεται το εσωτερικό του μουσείου.

Εκπαιδευτικά προγράμματα

Τελειώνοντας τη συνάντηση με τον Γκλεν Λάουρι κάνουμε μια στάση στο νέο Paula and James Crown Creativity Lab στον ίδιο όροφο, έναν νέο χώρο που προορίζεται αποκλειστικά για τα εκπαιδευτικά προγράμματα του μουσείου και είναι ανοικτός στους επισκέπτες να δοκιμάσουν και να πειραματιστούν με διάφορα υλικά και να δημιουργήσουν τα δικά τους έργα. Οι συγκρίσεις με τα καθ' ημάς είναι αναπόφευκτες. Πιο ψηλά, στον 4ο και 5ο όροφο, δημιουργήθηκε το Marie-Josée and Henry Kravis Studio, ένας χώρος αφιερωμένος στην τέχνη της περφόρμανς, ανάμεσα στις γκαλερί του μουσείου.

Η περιήγηση στο μουσείο δεν έχει αλλάξει δραματικά. Μπαίνοντας στην υποδοχή και στρίβοντας δεξιά μπορείτε εύκολα να πάτε στον 5ο όροφο και να αρχίσετε μια κάθοδο στις εποχές και στα καλλιτεχνικά ρεύματα, ξεκινώντας από τους πρωτοπόρους του 19ου αιώνα. Εναλλακτικά, ανεβείτε τη σκάλα στη νέα πτέρυγα και θα βρεθείτε μέσα στα σπλάχνα του καινούργιου MoMA. Ανάμεσα σε γνωστά έργα θα δείτε μεγάλες δόσεις αρχιτεκτονικής, με σχέδια και μακέτες, αντικείμενα ντιζαϊν αλλά και ενδιαφέρουσες εκπλήξεις: Στην αίθουσα 503, οι «Δεσποινίδες της Αβινιόν» του Πικάσο συνυπάρχουν με τη φυλετική διαδίλωση της Φέθ Ρίνγκολντ που πνίγεται στο αίμα στον πίνακα «American People Series #20: Die». Προλαβαίνετε μέχρι την επόμενη αλλαγή.

Τι θα γινόταν αν το παραμύθι τέλειωνε αλλιώς

Στο Artos Foundation η Μαρίνα Κατσαρή και ο Βαγγέλης Γέττος φιλοξενούν κάτι καλούς καλικάντζαρους

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Έχετε σίγουρα ξανακούσει για χριστουγεννιάτικα παραμύθια με ορφανά κορίτσια που μια κακές θείες δεν τους φέρονται καλά; Ξεχάστε τις όμως, για λίγο, αφού η Μαρίνα Κατσαρή και ο Βαγγέλης Γέττος ετοιμάζονται να σας την πουν αλλιώς. Η χριστουγεννιάτικη παράστασή τους «Τα δώρα των καλικαντζάρων» είναι η ιστορία ενός κοριτσιού που για καλή του τύχη... συναντάει τους καλικάντζαρους. Ναι, καλά διαβάσατε. Η Μαρίνα και ο Βαγγέλης μου λένε ότι είναι διασκευή ενός λαϊκού ελληνικού παραμυθιού, αλλά με μία πιο σύγχρονη προσέγγιση «Έχουμε βάλει στοιχεία που μπορεί κάποιος να συναντήσει στο σήμερα, μία απεργία ή μία διαμάχη του δικαίου και άδικου, της ομορφιάς και της ασχήμιας», ξεκινάει η Μαρίνα την κουβέντα μας και ο Βαγγέλης συμπληρώνει: «Αν θες, η κλασική ιστορία της ορφανής κοπέλας μπορεί να φαίνεται πολύ βαρετή ακόμα και για τα ίδια τα παιδιά. Αν μείνεις στο καθαρά λαϊκό στοιχείο του παραμυθιού νιώθουμε ότι με τα σημερινά παιδιά το χάσαμε, εμείς πάμε να βρούμε κάτι άλλο... και στην προκειμένη πώς θα ξεφύγει από αυτή τη μίζερη κατάσταση... και εδώ μπαίνουν οι δικοί μας καλικάντζαροι». Μα, ρωτώ, όλο απορία, θα βοηθήσουν οι καλικάντζαροι; Είναι άλλη η δουλειά τους... «Σίγουρα τη λύση δεν τη δίνει ο πρίγκιπας... αλλά οι καλικάντζαροι, οι οποίοι και αυτοί έχουν ψυχή. Τους έχουμε συννηθίσει στον ρόλο του κακού, του ταραξία». Σε

Σε αυτή την παράσταση, όπως μου εξηγούν η Μαρίνα και ο Βαγγέλης, οι καλικάντζαροι έχουν το ταλέντο να διακρίνουν την καλοσύνη και να την υποστηρίζουν, και να την επιβραβεύσουν.

αυτή την παράσταση, όπως μου εξηγούν η Μαρίνα και ο Βαγγέλης, οι καλικάντζαροι έχουν το ταλέντο να διακρίνουν την καλοσύνη και να την υποστηρίζουν, και να την επιβραβεύσουν. Γιατί βλέπουν ότι πίσω από την ηρωίδα της παράστασης δεν κρύβεται κάτι άλλο, πέραν από την αγνή της καρδιάς. Μα έχετε σχέδιο, τους ρωτώ, επειδή οι καιροί είναι πονηροί, το διαφορετικό, το ξένο, τι θέλετε να μας πείτε; «Στόχος μας δεν είναι να διδάσουμε τίποτα, αλλά να πούμε μια ιστορία αλλιώς και προσπαθούμε να τη φέρουμε στο σήμερα βάζοντας μέσα στο παραμύθι τη σύγχρονη καθημερινότητα, αλλά χωρίς να γίνεται επιθεωρησιακό ή επικαιρικό» και συνεχίζουν: «Τα παιδιά όλα αυτά τα βλέπουν και τα ζούνε και μπορούμε να σου πούμε ότι για πρώτη φορά σταματάμε πρόβες από τα γέλια». Μου εξηγούν ότι δεν ξεφεύγουν τελείως από την κλασική χριστουγεννιάτικη παράσταση, «καλύτερα θα την ορίζαμε ως μια ανατρεπτική παράσταση, που απευθύνεται σε παιδιά ηλικίας από πέντε και πάνω. Ωστόσο, έχει σημασία να πούμε ότι θα πρέπει να συνοδεύ-

Τα «Δώρα των καλικαντζάρων» είναι η ιστορία ενός κοριτσιού που για καλή του τύχη... συναντάει τους καλικάντζαρους, και όπως λένε η Μαρίνα και ο Βαγγέλης είναι μια ανατρεπτική παιδική παράσταση.

ονται από ενήλικες, διότι είναι ένα θέατρο που θεωρούμε ότι δεν έχει ξαναπαρουσιαστεί στην Κύπρο, τουλάχιστον απ' όσα έχουμε δει να ανεβαίνουν». Γιατί ανατρεπτική ρωτώ; «Ανατρεπτική τόσο ως προς το περιεχόμενό της, αλλά και η φόρμα της είναι ιδιαίτερη και καινούργια. Όσον αφορά εμάς ως ομάδα, ξεφεύγουμε από το μουσικο-αφηγηματική κατάσταση και τώρα περνάμε, έστω και με το ένα πόδι στη θεατρική φόρμα», μου εξηγούν. Ο Βαγγέλης Γέττος πλέον δεν βρίσκεται στατικά επί

σκηνής ως μουσικός: «Για πρώτη αφήνω τα όργανα και συμμετέχω στην αφήγηση, ως ηθοποιός. Υπάρχει πολλή κίνηση, και για πρώτη φορά υπάρχει σκηνικό, αλλά και έντονος φωτισμός». Επίσης, και η Μαρίνα Κατσαρή γίνεται για πρώτη φορά ηθοποιός και όχι αφηγήτρια, αλλά μου τονίζουν: «Δεν διεκδικούμε τον ρόλο του υποκριτή, βέβαια, κάνουμε ένα πολύ συγκεκριμένο είδος παράστασης, το οποίο στηρίζεται στην αφήγηση, είναι με το ένα πόδι στο αφηγηματικό θέατρο.»

Ένα παραμύθι αλλιώς

Η ιδέα του να πεις ένα παραμύθι με άλλον τρόπο είναι αρκετά ενδιαφέρουσα. Αλλωστε κάποια από τα παραμύθια είναι κατά κάποιον τρόπο φορείς της εποχής τους, που σήμερα ο ήρωας ή η ηρωίδα να συμπεριφερόταν αλλιώς... αν έβλεπε τον κόσμο μέσα από μία σθόνη για παράδειγμα... Η Μαρίνα και ο Βαγγέλης μου λένε ότι βασίστηκαν στη δουλειά του Τζιάνι Ροντάρι, του διάσημου Ιταλού παραμυθά της επινόησης, ο οποίος έγραψε πάρα πολλά παραμύθια με εναλλακτικά

τέλη και χρησιμοποιώντας πολύ συχνά τη φράση: Τι θα συνέβαινε αν... Πώς όμως θα δεχθούν τα παιδιά μια εναλλακτική ιστορία; «Η πολύ συχνή επαφή που έχουμε με τα παιδιά, μέσα από διάφορες δραστηριότητες μάς έδωσε περισσότερες ιδέες, αλλά και πώς να μιλάμε τη γλώσσα τους, να μιλάμε πιο αληθινά» και τονίζουν και οι δύο μαζί: «Τα παιδιά έγιναν τρόπο τινά και αυτά μαζί μας συγγραφείς της διασκευή μας». Ο Βαγγέλης πρώτη που πρώτη φορά αφήνει τα όργανά του, μου λέει ότι αγχώθηκε, όχι τόσο για την ιδέα, αλλά για τη αντιδραση των παιδιών: «Όταν είπα σε κάποια φίλη μας παιδοψυχοθεραπεύτρια ότι με αγχώνει το πώς θα αντιδράσουν τα παιδιά, όταν ανέβω εγώ στη σκηνή για πρώτη φορά, μου είπε 'έχε υπόψη σου ότι δεν θα έχεις ήσυχους ακροατές, αν πιστεύεις ότι θα είναι ήσυχoi, έχεις χάσει το παιχνίδι, μην ξεχνάς ότι τα παιδιά είναι οι πρωταγωνιστές, αυτούς θα πρέπει να ακούς» και η Μαρίνα, έμπειρη πολύ με τα παιδιά, «Σε κάθε παράσταση έχεις κάτι άλλο μπροστά σου, αυτό όμως το άγνωστο είναι που δίνει μια πιο ενδιαφέρουσα διάσταση στα πράγματα. Δεν είναι κάτι που ξεκινάει και τελειώνει με τον ίδιο τρόπο και αυτή είναι η μαγεία της αφήγησης, έχει συγκεκριμένη φόρμα, αλλά το παιδικό κοινό είναι απρόσμενο», συμπληρώνει η Μαρίνα.

Πληροφορίες: Artos Foundation, λεωφ. Αγίων Ομολογητών 64, Λευκωσία. Παραστάσεις: Σάββατα και Κυριακές 7, 8, 14, 15, 21, 22 Δεκεμβρίου 2019. Ώρες: 11.00 & 17.00 (διπλές παραστάσεις). Κρατήσεις 96753271

Γιάλμαρ Σέντερμπεργκ

ΔΟΚΤΩΡ ΓΚΛΑΣ

Σκηνοθεσία: Στρατής Πανούριος

Παίζουν:
Παναγιώτης Μπουγιούρης
Αγγέλα Σιδηροπούλου

ΜΟΝΟ ΓΙΑ 6 ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ

Tickethour 1777 0360

Προώληση: 97 906 990

Παρασκευή - Σάββατο: 20:30 | Κυριακή: 18:30

ΘΕΑΤΡΟ ΔΕΝΤΡΟ

Χορηγοί Επικοινωνίας
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

5000€

10 κυρίες περπατούν για το
«Κέντρο Προληπτικής Παιδιατρικής»

ΤΕΤΑΡΤΗ 4 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ
ΣΤΙΣ 20:00 ΣΤΟ RESIDENCE BY OCCHIO

ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΥΝ
ANTREA KYRIAKOU
MARIA KORTZIA

TO BEAUTIFUL PEOPLE ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ
ευρηκα ΜΑΡΣΕΛΛΟΣ

The Charity Show

MARIA ARISTIDOU
ADRIANA PATSALOU
CHARIS
TOPSHOP
ATTRATTIVO
SOHO am pm BOUTIQUE

ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΣΤΗΝ ΤΙΜΗ ΤΩΝ 20€
ΓΙΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΑΓΟΡΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΩΝ SPR MEDIA
ΤΗΛ. 22472472 ΚΑΙ TICKETHOUR.COM.CY

οccchio Hospitality Group
ΕΥΘΥΜΙΑΔΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΚΕΝΤΡΑ
ΧΟΡΗΓΟΙ
MAC
Tempo

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΝΤΙΝΟΥ ΣΙΩΤΗ

Γράμμα από την Καλιφόρνια

Πέρασε η αντιπολεμική δεκαετία της αντικουλτούρας του '70, όπου κύριο σύνθημά μας ήταν το «Don't Manhatanize San Francisco». Σήμερα, το κέντρο της πόλης είναι σχεδόν γεμάτο ουρανοξύστες.

Είναι εύκολη η διαπίστωση: το Σαν Φρανσίσκο χάνει την ψυχή του, με νικητρίες τις πανίοχυρες startups.

περιουσίας. Η αρνητική απόρροια αυτής της πρωτοφανούς οικονομικής ανάπτυξης είναι το 19% των φοιτητών του κολεγιακού συστήματος της Καλιφόρνιας να είναι άστεγοι, πονρεία, εγκληματικότητα και παρανομία να είναι σε έξαρση, οι βιομηχανικοί εργάτες να μειώνονται συνεχώς και το 60% των εργαζομένων στον τομέα της υψηλής τεχνολογίας, παρά τον υψηλό μισθό, να μην μπορεί να αντεπεξέλθει στα υψηλά ενοίκια. Το Σαν Φρανσίσκο, η κατάληξη της Αγρίας Δύσης, ήταν κάποτε φυτώριο διαφόρων εθνοτήτων, πολιτισμών και ιδεών. Με την άνιση οικονομική κατανομή τείνει να καταστεί ένα μονότονο μωσαϊκό λευκών, εύπορων τεχνοκρατών.

Δύο είναι «τα αξιοθέατα μνημεία» της πόλης. Πρώτο, η περι-

φημη Golden Gate Bridge, «αυτός ο δεινόσαυρος που φεγγολοβά και ξεθωριάζει στα κανονικά διαστήματα που το φως πτυπιά τις ασάλινες κλωστές του», όπως γράφει ο Τσέσλαφ Μίλος στο βιβλίο του «Visions of San Francisco Bay». Από το 1937 έως το 2012 από τη γέφυρα αυτή έχουν πηδήξει για να συναντήσουν τον θάνατο 1.600 άνθρωποι (ο αριθμός μειώνεται σημαντικά μετά το 2013 με την τοποθέτηση δικτυού). Δεύτερο αξιοθέατο το βιβλιοπωλείο-εκδοτικός οίκος City Lights του Λόρενς Φερλινγκέτι, όπου ανά πάσα στιγμή δεν πέφτει καρφίτσα, κάτι σαν το Shakespeare & Company του Παρισιού. Τότε, τη δεκαετία του '70, στο υπόγειο υπήρχαν μόνο βιβλία ποίησης και λογοτεχνικά περιοδικά. Σήμερα τα βιβλία ποίησης πίνουν μόνο μια σειρά από ράφια, ενώ τα περιοδικά μετακόμισαν στο ισόγειο και αριθμούν περί τα είκοσι. Το βιβλιοπωλείο διατηρεί την αντικοφορμιστική αύρα του όχι μόνο μέσω των εκδόσεων και των θεματικών του εκδηλώσεων, αλλά και παρακινώντας τους επισκέπτες με διάφορα τρικ, αυτοκόλλητα, κονκάρδες και καρτ ποστάλ να είναι πολιτικοποιημένοι, οκο-λόγοι, αντικαπιταλιστές (χαρακτηριστικό το «Corporations are not

people»), μη συμβατικοί και, φυσικά, αντιτραμπιστές. Λίγο πιο πέρα, επί της Broadway, υπάρχει το Beat Museum, που είναι πιο πολύ κατάστημα με διάφορα παραφερνάλια των ποιητών Μπιτ παρά μουσείο.

Στο καφέ της αποβάθρας της πόλης του Βαγιέχο, από όπου αποπλέει το καταμαράν για το Σαν Φρανσίσκο, υπάρχει ράφι με βιβλία με την επιγραφή «take one, leave one». Ρίχνω μια ματιά. Τα πιο πολλά είναι αστυνομικά ή ροζ λογοτεχνίας. Όμως, βλέπω και ένα του Ράσελ Μπανκς. Το δείχνω στη συνοδό μου Ελīs Κέρι, δικηγόρο, που στα σαράντα της άφησε τη δικηγορία και άρχισε να πουλάει σπιτία, τότε με το μεγάλο μπουμι. Το παίρνει. «Αύριο θα το αντικαταστήσω με δύο δικά μου», μου λέει. Η διαδρομή Σαν Φρανσίσκο - Βαγιέχο διαρκεί μία ώρα. Και εδώ ο κόσμος σκυμμένος ευλαβικά στην κινητή/ψηφιακή/διαδικτυακή τεχνολογία, με ελαχιστους επιβάρυνες να κρατάνε μια εφημερίδα, ένα βιβλίο ή να συζητούν. Η Καλιφόρνια χαράσσει το απώτερο μέλλον· καθώς ο ψηφιακός άνεμος ξεφλουδίζει τα κύματά της στα βράχια μιας έωλης ευμάρειας, είναι εύκολη η διαπίστωση: το Σαν Φρανσίσκο χάνει την ψυχή του, με νικητρίες τις πανίοχυρες startups.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΣΤΕΦΑΝΟ ΤΣΙΤΣΟΠΟΥΛΟ

Ο Στέφανος Τσιτσόπουλος είναι δημοσιογράφος στην Athens Voice και ραδιοφωνικός παραγωγός στο Athens Voice Radio 102,5. Το «Ροκ σταρ», το πρώτο του μυθιστόρημα, κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Μεταίχμιο.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας; Και ποιους δίσκους;

Το «Οι αδιάφοροι» του Αλμπέρτο Μοράβια και τα «Φύλλα χλόης» του Γουόλτ Γουίτμαν. Με υπόκρουση το τελευταίο των Simple Minds, «Walk Between Worlds».

Ποιος ήρωας λογοτεχνίας ή ποιος ροκ σταρ θα θέλατε να είστε και γιατί;

Ο Ντι Μπι Κόλφιλντ, σεναριογράφος στο Χόλιγουντ, αδελφός του Χόλντεν και της Φοίβης στο «Στη σίκαλη, στα στάχια, ο πιάστης». Όταν με πιάνουν οι νοσταλγίες μου για τα αδελφάκια μου, επιστρέφω στο πάρκο. Τα μικρά είναι εκεί, καθάλα στο αλογάκι του λούνα παρκ. Είμαι ο φύλακάς τους. Από ροκ σταρ, ο κιθαρίστας των Blondie, Κρις Στάνιν, για να μ' αγαπάει τρελά η Ντέμπι Χάρι. Και αν πάθω κάτι, αντί να με αλλάξει με άλλον, να προτιμήσει να διαλύσει την μπάντα.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους συγγραφείς και μουσικούς καλείτε, ζώντες και τεθνεώτες;

Ντιλβερι εννοείς - δεν ξέρω να φτιάχνω ούτε αυγό! Τους Χρήστο Χωμενίδη, Σώτη Τριανταφύλλου, Γιώργο Σκαμπαρδώνη, την ποιήτρια Τζένη Μαστοράκη. Τώρα που είναι γεροί και με τιμούν με την αγάπη τους. Ανταποδίδω.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;

«Η ευφροσύνη δεν σε εμποδίζει να είσαι μεγάλος μ@λ@κ@», μπορεί μάλιστα να συμβάλει σε αυτό, βρίζοντάς σου κατά νου πως είσαι καλύτερος από την πλέμπα». Jean Francois Marmion, «Η ψυχολογία του M@λ@κ@», εκδόσεις Παπαδόπουλος.

Ποιο κλασικό βιβλίο δια-

βάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά; «Τον Αμερικανό κόμη» του Μαρκ Τουέιν.

Ποιο είναι το τραγούδι ή ο δίσκος που έχετε ακούσει τις περισσότερες φορές;

Το «Teenage Kicks» των Undertones και την «Μπανάνα» των Velvet Underground.

Πώς είναι να ενηλικιώνεσαι παρέα με αληθινούς και φανταστικούς ροκ σταρ; Ή είναι καλύτερο να μην ενηλικιώνεσαι;

Τον τελευταίο χρόνο, που ζούσα μέσα στο μυθιστόρημα «Ροκ σταρ», ήταν ωραία, τα λέγαμε τα σχετικά με τον Ιγκι. Τον τσέκαρα, δεν πειράζει που μεγάλωσα, το θέμα, λέει, είναι να κάνεις πάντα του κεφαλιού σου, είτε δεκατεσσάρων είτε εβδομήντα τεσσάρων...

Θα συναντήσουμε τον Τζ. Ντ. Σάλιντζερ τελικά στο βιβλίο σας;

Από την πρώτη ώς και την τελευταία από τις 350 σελίδες! Όλο γι' αυτόν μιλάμε με τη Γουινόνα Ράιντερ, τον Ρέντον του «Trainspotting» και μια φιλόλογο, το Φοίβαβαγιάκι, που πεισιμώνει όταν της λέω πως ο Σάλιντζερ είναι ο απόλυτος ροκ σταρ. Σαράντα χρόνια παρέα τα λέμε.

Έχετε Facebook, Twitter κ.τ.λ.; Υπάρχει ωραία μουσική εκεί μέσα;

Μόνο σελφάρες! Αποφεύγω να τσιζω με μουσική τους ψηφιακούς λογαριασμούς μου.

Τη μουσική μου την παίζω στο ραδιόφωνο.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ

Σόλο μες στη νύχτα

ΜΙΧΑΛΗΣ ΜΑΛΑΝΔΡΑΚΗΣ
Patriot
εκδ. Πόλις, σελ. 84

Υστερα από έντεκα χρόνια στην Ελλάδα, ένας νεαρός Αλβανός βλέπει την τύχη να του χαμογελάει. Μια καλοκαιρινή μέρα, καθώς περιφέρεται στην Αθήνα παίζοντας κλαρίνο, τον πλησιάζει ένας συμπατριώτης του και του εξασφαλίζει δουλειά σε νυχτερινό κέντρο, με την προϋπόθεση ότι από Αγκίμ θα γίνει Γιάννης από τα Γιάννενα. Ο άρτι γεννηθείς Γιάννης βλέπει μέσα από τα σκοτάδια και τους καπνούς του ξενοκτάδικου να ανατέλλει μια καινούργια, ευκολότερη ζωή. Στην πίστα βρίσκει ένα στέρεο έδαφος, προφυλαγμένο τόσο από τη θηλιά της γενέτειρας όσο και από τον θυμό της μητριάς πατρίδας. Με το κλαρίνο να χορεύει στα χέρια του και το στέρνο του τανυσμένο από λαϊκά, ελληνικότατα τραγούδια του αβάσταχτου νταλκά, σολάρει, ενόσω πίσω από τα κλειστά του βλέφαρα, όλα τα φώτα του μαγαζιού αστράφτουν μόνο για εκείνον. «Πέφτουν τα φώτα πάνω μου και τα ρουφάω όλα».

Στο πρώτο του βιβλίο ο Μιχάλης Μαλανδράκης (Χανιά, 1996) αποφεύγει τους υψηλούς τόνους. Αντιθέτως, ξεδιπλώνει μάλλον

υποτονικά την περιπέτεια του πρωταγωνιστή, φροντίζοντας να αφήνει υπόνοιες για την ολέθρια έκβαση. Η φόρτιση της γραφής αντίζει υπόκωφα. Η αφηγηματική συστολή αναστέλλεται στη γλώσσα, ιδίως όταν αυτή μεταγλωττίζει τον προφορικό λόγο.

Ο Αγκίμ περιβάλλεται από φωνές σκληρές και βαριές σαν σφυριές, από το αναλφάβητο λεξιλόγιο αστέρων της πίστας, σεσκελετισμένων και λουλουδούδων, και φυσικά από τις σκληριές μπράβων και μαφιόζων της νύχτας, που υπερασπίζουν σε κακά ελληνικά την τήκα στην τεστοστερόνη ελληνικότητά τους. Όταν ο Αγκίμ μιλάει, υιοθετεί και αυτός το ιδιόλεκτο της μπουκτισμένης μαγκιάς, αν και φαίνεται να δυσκολεύεται στην εκφορά του. Οι στίχοι λαϊκών τραγουδιών, όπου ο σεβντάς ξεχειλίζει, με τη συμπαράσταση του κλαρίνου, παρεισφρέουν στην αφήγηση, ενι-

σχύοντας το υβριδικό πχόχρωμα της γλώσσας.

Αν η γλωσσική επεξεργασία είναι το πιο ενδιαφέρον στοιχείο της νουβέλας, το ίδιο ισχύει για τον τίτλο. Ο Μαλανδράκης επιλέγει έναν πατριώτη, γραμμένο με λατινικούς χαρακτήρες, υποδηλώνοντας την αμφισημία της λέξης, αλλά και τον χαμαιλεοντισμό της ανάλογα με τα συμφραζόμενα. Ο Αγκίμ είναι πατριώτης για τους Αλβανούς της νύχτας, που όμως τους βολεύει περισσότερο σαν Γιάννης. Όταν τον υποχρεώνουν να ξεχρεώσει με αίμα για την καλή, ελληνική του τύχη, ξαναγίνεται ο πα-

τριώτης, τον οποίο σβερκώνουν μέχρι να του σπάσουν τον λαιμό. Ο Μαλανδράκης συστήνει εύστοχα τον Αγκίμ-Γιάννη σαν μια φιγούρα διχοτομημένη ανάμεσα σε αντικρουόμενα πατριωτικά καθήκοντα, ανάμεσα σε δύο πατρίδες που θέλουν να τον λανίσουν.

Είναι προφανές ότι σε τέτοιες

συνθήκες η νοσταλγία περιττεύει. Ο Αγκίμ δεν ονειρεύεται να σκορπάει το παραδάκι του στο Ελμπασάν. Όταν συλλογίζεται τη γενέτειρα, τη βλέπει ασάλευτη σε ένα αειθαλές καλοκαίρι, ενώ εκείνος παίζει κλαρίνο σε γαμπιλία γλέντια. Ο,τι πήρε για πατρίδα, ήταν τα πανηγύρια στους γάμους του χωριού. Μόνο τα καλοκαίρια επέστρεφε εκεί. Κάθε άλλη επιστροφή θα ήταν τροπή. Λίγο πριν από το τέλος, όταν πια βρίσκεται στο μη περαιτέρω, ο γενέθλιος τόπος αστράφτει ξανά στον νου του. Καλοκαίρι στην Αλβανία. Πανηγυριώτικη οχλοβοή, νιόπαντροι, ένας κυκλικός χορός κι εκείνος στη μέση να σολάρει. Η εικόνα εκρήγνυται στο μυαλό σαν θανάσιμη εκπυροσκόρπηση.

Επειδή ακριβώς ο Μαλανδράκης δεν επιφορτίζει την πρώτη του πεζογραφική εμφάνιση με υπερβολικές λογοτεχνικές αξιώσεις, καταφέρει να τηρεί πάντοτε το μέτρο, γλωσσικά και μυθοπλαστικά. Η καταφανής, κάποτε αυτοπεριοριστική, σύνθεση της γραφής και η προσπάθειά της να παραμερίσει κάθε είδους εξάρσεις και ξεσπάσματα μαρτυρούν αναπόφευκτα συγγραφική ατολμία. Ωστόσο, ένας τόσο νέος συγγραφέας έχει όλο τον χρόνο μπροστά του να δοκιμάσει τα όρια της τόλμης του.

Πρώτα σε πωλήσεις

Μελέτες, δοκίμια, λευκώματα, βιογραφίες

1 «Η τελευταία μπλόφα» των Ελένης Βαρβισιώτη, Βικτώριας Δενδρινού (Παπαδόπουλος)

2 «Το δώρο» του Στέφανου Ξενάκη (Key Books)

3 «Δίαιτα Βασικής Ινσουλίνης» του Δημήτρη Δελλά (Λιβάνης)

4 «Η ευγενής τέχνη του να τα γράφεις όλα στα...» του Μαρκ Μάνσον (Εσοπτρον)

5 «Το κλαμπ των 5 π.μ.» του Ρόμπιν Σάρμα (Διόπτρα)

Λογοτεχνία

1 «Οι ρετσίνες του βασιλιά» του Ισίδωρου Ζουργού (Πατάκης)

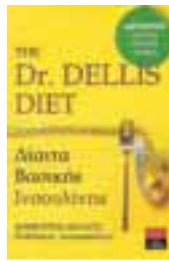
2 «Όσοι αγαπιούνται» της Βικτόρια Χίσλοπ (Ψυχογιός)

3 «Είμαι όσα έχω ξεχάσει» του Ηλία Μαγκλίνη (Μεταίχμιο)

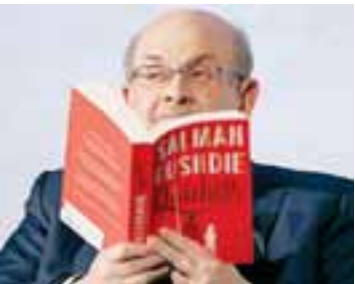
4 «Το πείραμα» του Σεμπάστιαν Φίτσεκ (Διόπτρα)

5 «Εκεί που τραγουδάνε οι караβίδες» της Ντέλια Οουενς (Δώμα)

• Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από το βιβλιοπωλείο Ιανος (Αθήνα και Θεσσαλονίκη)

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΣΑΡΑΓΟΣΑ

Ρούμπενς και Βαν Ντάικ

Ο Γερμανός επιχειρηματίας και συλλέκτης έργων τέχνης Χανς Ρούντολφ Γκερστενμπίερ μιλάει στα ΜΜΕ με την ευκαιρία της παρουσίασης της έκθεσης με έργα από τη μεγάλη συλλογή του στο Μουσείο Γκόγια στη Σαραγόσα. Η έκθεση έχει τίτλο «Από τον Ρούμπενς στον Βαν Ντάικ. Φλαμανδική ζωγραφική από τη συλλογή Γκερστενμπίερ» και παρουσιάζει 42 έργα τέχνης Φλαμανδών ζωγράφων από τον 15ο έως τον 18ο αιώνα. Η έκθεση θα παραμείνει ανοικτή έως τις 16 Φεβρουαρίου.

ΠΡΑΓΑ

Η βελουδίνη επανάσταση

Μία πόρτα καταφυγίου και το πορτρέτο του Τσεχοσλοβάκου προέδρου Αντονίν Ζαποτότσκι είναι μέρος της επετειακής έκθεσης για τα 30 χρόνια της Βελουδίνης Επανάστασης (17 Νοεμβρίου 1989), που σήμανε την απελευθέρωση της χώρας από τον ολοκληρωτισμό και την ανάληψη της εξουσίας από τον Βάτλαβ Χάβελ. Η έκθεση στο Μουσείο του Ψυχρού Πολέμου στην Πράγα αναπαριστά τους κατασταλτικούς μηχανισμούς του κομμουνιστικού καθεστώτος.

ΒΕΡΟΛΙΝΟ

Ο «Κικιώτης» του Σάλμαν Ρούσντι

Στο Βερολίνο βρέθηκε ο Ινδός συγγραφέας Σάλμαν Ρούσντι για να παραστεί σε μια βραδιά ανάγνωσης αφιερωμένη στο νέο του μυθιστόρημα με τίτλο «Quichotte», το οποίο ήταν υποψήφιο για το βραβείο Μπούκερ 2019. Το βιβλίο είναι ένα μετα-μυθιστόρημα εμπνεόμενο από τον «Δον Κικώτη». Ηρωας είναι ένας Ινδοαμερικανός άνδρας που διασχίζει τις ΗΠΑ προς αναζήτηση του ινδολάτρου του, μιας τηλεπερσόνας και σταρ του Μπόλιγουντ, με την οποία έχει πάθει ψύχωση.

ΚΟΛΩΝΙΑ

Το Έτος Ρέμπραντ

Ενας άνδρας στέκεται μπροστά σε ένα από έργα του Ρέμπραντ με τίτλο «Ενας λόγιος στο γραφείο του». Είναι σκηνή από το Μουσείο Wallraf-Richartz της Κολωνίας, όπου παρουσιάζεται η έκθεση «Στον κόσμο του Ρέμπραντ, 1606-1669» με αφορμή το Έτος Ρέμπραντ και την επέτειο των 350 χρόνων από τον θάνατό του. Η έκθεση θα παραμείνει ανοικτή έως την 1η Μαρτίου και είναι μία από τις πολλές διεθνώς που εστιάζουν στην τέχνη του Ρέμπραντ.

ΛΟΝΔΙΝΟ

Στιβ Μακ Κουίν στην Tate

Ο Βρετανός καλλιτέχνης Στιβ Μακ Κουίν ποζάρει μπροστά στο πολυσυζητημένο έργο του με τίτλο «Year 3» με την ευκαιρία της έκθεσης στην Tate Britain στο Λονδίνο. Το συγκεκριμένο έργο είναι εγκατάσταση και χρησιμοποιεί σχολικές φωτογραφίες από όλο το Λονδίνο για να γεννήσει ένα ενιαίο έργο ως εικόνα των γενεών που θα έρθουν. Είναι ένα έργο που, όπως αναφέρεται, γεννά ελπίδα για το μέλλον όπως το εκφράζουν οι γενιές που μεγαλώνουν τώρα στο Λονδίνο.

Επιμέλεια: ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

Τα 150 χρόνια του Μητροπολιτικού Μουσείου

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Το 2020, το Μητροπολιτικό Μουσείο της Νέας Υόρκης συμπληρώνει 150 χρόνια ζωής. Η επέτειος αυτή θα εορταστεί με μια μεγάλη έκθεση με τίτλο «Making the Met, 1870-2020», στην οποία θα παρουσιαστούν πάνω από 250 έργα τέχνης από τις συλλογές, παράλληλα με μια αναπαράσταση της διαδρομής του μουσείου όλες αυτές τις δεκαετίες. Το 2020 θα ανοίξουν επίσης οι εξαρχές επανασχεδιασμένες αίθουσες για τις βρετανικές διακοσμητικές τέχνες και ντιζάιν, που θα αποκαλύψουν, σύμφωνα με

το μουσείο, μια εντελώς νέα μουσειογραφική αφήγηση. Νέες διεθνείς συνεργασίες και διαπολιτισμικά προγράμματα θα χαρακτηρίσουν επίσης τη νέα χρονιά, που θεωρείται ιδιαίτερα εξωστρεφής. Ο πυρήνας, όμως, των πολλών επετειακών εκδηλώσεων θα είναι η έκθεση «Making the Met, 1870-2020». Θα εγκαινιαστεί στις 30 Μαρτίου και θα παραμείνει έως τις 2 Αυγούστου 2020. Οι διοργανωτές φιλοδοξούν να προκαλέσουν ιδέες και σκέψεις για την εξέλιξη του μουσείου και να προβάλουν όλες τις προσωπικότητες που οραματίστηκαν ένα

μουσείο-παγκόσμια κιβωτό, αλλά και όλες τις δυνάμεις πολιτισμού που συνέβαλαν προς αυτόν τον σκοπό. Τα εκθέματα θα προέρχονται από όλες τις συλλογές και κατηγορίες του μουσείου και θα υπάρχει ισορροπία ανάμεσα σε γνωστά και δημοφιλή έργα τέχνης και σε ευαίσθητα έργα που παρουσιάζονται στο κοινό σπανίως. Εμφαση θα δοθεί επίσης ανάμεσα σε ιδέες πατριωτισμού και νεωτερικότητας και πώς αυτές επηρέασαν την εξέλιξη του μουσείου, που οδήγησαν στη δημιουργία της Αμερικανικής Πτέρυγας. Ο ρόλος του

μουσείου στη διάρκεια των παγκοσμίων πολέμων του 20ού αιώνα θα έχει ειδική θέση όπως και ο τρόπος που το μουσείο γιόρτασε την εκατονταετηρίδα του το 1970.

Μια άλλη διάσταση της επέτειου των 150 ετών είναι ο μεγάλος αριθμός των δωρεών σε έργα τέχνης που έχει δεχθεί το Μετροπόλιταν. Τα πιο σημαντικά από αυτά θα εκτεθούν. Ανάμεσα στις εκθέσεις που θα συνεχιστούν ή θα εγκαινιαστούν το επετειακό έτος 2020, περιλαμβάνονται η έκθεση που εγκαινιάζεται σε λίγες ημέρες στο Costume Institute

με εκθέματα από τη συλλογή Schreier και μια μεγάλη έκθεση φωτογραφίας, που θα ενθουσιάσει πολλούς. Είναι η έκθεση από ιδιωτική συλλογή που εξερευνά μεγάλες στιγμές της φωτογραφικής τέχνης τα τελευταία 100 χρόνια, με έμφαση και σε μεγάλες γυναίκες δημιουργούς, όπως η Νταϊάν Αρμπους και η Σίντι Σέρμαν (στη Met Breuer). Μια άλλη έκθεση που θα είναι δημοφιλής, πάλι από ιδιωτική συλλογή, είναι η αυτή που παρουσιάζει έργα από τη Γαλλία του 19ου αιώνα σε μια συνεχή διαδρομή έως σύγχρονα έργα με μεικτά υλικά.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Τι μουσική άκουγε ο πρώτος άνθρωπος;

Τι μουσική μπορεί να άκουγε ο πρώτος άνθρωπος; Μάλλον αυτή της φύσης· ο μύθος δεν μας λέει τίποτα περί μουσικής στην Εδέμ, συνεπώς ο Αδάμ δεν πρέπει να άκουγε μουσική πέρα από τιτιβίσματα και ήχους άλλων ζώων.

Ωστόσο, το υπέροχο «Ρέκβιεμ» του ο Γάλλος Γκαμπριέλ Φορέ το κλείνει με το νανουριστικό, ονειρώδες «In Paradisum» – παρηγοριά και παραμυθία μαζί απέναντι στον τρόπο του «τελευταίου μυστηρίου». Θα μπορούσε κάλλιστα να είναι αυτή μια μουσική που άκουσε ο Αδάμ στα κρυφά.

Και τι μουσική μπορεί να άκουγε ο πρώτος άνθρωπος που πάτησε σε έναν άλλον κόσμο; Όταν ο Νιλ Αρμστρονγκ περπάτησε πάνω στη Σελήνη; Το ερώτημα διεγείρει τον κύριο Γκρι, ο οποίος είχε συγκινηθεί με την ταινία του Ντάμιεν Τσαζέλ («Ο «Πρώτος άνθρωπος» ήταν και πατέρας», 14.10.2018) με θέμα την πρώτη προσεγγίνωση του 1969 και

Το άλμπουμ της μουσικής υπόκρουσης της ταινίας μοιάζει στο μεγαλύτερο μέρος του με ένα διαρκές όνειρο.

κυρίως τον ίδιο τον Αρμστρονγκ, περισσότερο ως άνθρωπο και λιγότερο ως αστροναύτη και ψυχρό τεχνοκράτη.

Ξέρουμε ότι στο διάστημα δεν μεταδίδονται οι ήχοι. Και τις δύο, περίπου, ώρες που περπάτησαν πάνω στο φεγγάρι, πρώτος ο Αρμστρονγκ και δεύτερος ο Μπαζ Ολντριν, μουσική δεν άκουσαν. Ούτε τα τιτιβίσματα που άκουσε ο Αδάμ – ούτε και τη φωνή του Θεού επίσης. Μονάχα τη βαριά ανάσα τους μέσα στη στολή.

υπογράφει ο Τζάστιν Χούργουιτς.

Η μουσική όμως που συνέθεσε ο Τζάστιν Χούργουιτς για την ταινία του Τσαζέλ μοιάζει να είναι βγαλμένη από τα όνειρα που μπορεί να

έβλεπε ο Αρμστρονγκ αφότου επέστρεψε στη Γη και ορισμένες νύχτες ονειρεύτηκε πως ήταν ξανά και πάλι πίσω στη σταχτιά σιωπή

της Σελήνης. Ή πίσω, στα χρόνια που είχε στην αγκαλιά του τη μικρή του κόρη, προτού πεθάνει πρόωρα και τραγικά από παιδικό καρκίνο. Αυτές οι δύο στιγμές, η μία της ανάταξης, η άλλη του πένθους, σαν να έγιναν ένα μέσα του.

Πέρα από τη λεγόμενη «περιστασιακή» μουσική (το incidental music κατά τους αγγλόφωνους), πέρα από τις μουσικές εποχές, πέρα και από το ορμητικό, εντυπωσιακό μοτίβο που εκφράζει τη δραματική ένταση, το δέος και την αποφασιστικότητα πίσω από την κοσμοϊστορική αυτή αποστολή, το άλμπουμ της μουσικής υπόκρουσης της ταινίας μοιάζει πράγματι στο μεγαλύτερο μέρος του με ένα διαρκές όνειρο, μιαν αιώρηση κάπου ανάμεσα στη Γη και τη Σελήνη, κάπου ανάμεσα σε αυτόν τον κόσμο και σε κάποιον άλλο, κάπου ανάμεσα στο όνειρο και στην πραγματικότητα.

Στο αιθέριο «In Paradisum», ο Φορέ χρησιμοποίησε την (αγ-

γελική) άρπα. Το ίδιο κάνει και εδώ ο (νεότατος, στα 34 του σήμερα) Χούργουιτς, ο οποίος έχει στο ενεργητικό του δύο εκπληκτικά soundtrack, το «Whiplash» και το αριστουργηματικό «La La Land» – και οι δύο ταινίες σκηνοθετημένες από τον Τσαζέλ.

«Θυμάμαι τις σκηνές του περίπατου πάνω στο φεγγάρι», λέει ο κύριος Γκρι ακούγοντας την άρπα να τον τινάζει σαν ηλεκτρικό ρεύμα. «Θυμάμαι τώρα και την απίστευτη μουσική που είχε γράψει ο Μπράιαν Ιβο μαζί με τους αδελφούς Λα-νούς για τις αποστολές στη Σελήνη το 1983, το «Apollo: Atmospheres and Soundtracks». «Διαστημικές» μουσικές: Η μουσική των Πρωτόπλαστων, του ανθρώπου που αντικρίζει έναν κόσμο (ένα πρόσωπο, ένα βλέμμα, έναν ουρανό) για πρώτη φορά. Δεν το ξεχνάς ποτέ κάτι τέτοιο. Γι' αυτό και είναι μουσική που αιωρείται κι αφού έχει τελειώσει η (όποια) ταινία. Όπως τώρα».

Η εξελικτική θεωρία των εξοπλισμών

Η «Κ» προδημοσιεύει απόσπασμα από το νέο βιβλίο του ιστορικού Ουίλιαμ Μακ Νιλ «Επιδιώκοντας την ισχύ»

Ο **Αμερικανός** ιστορικός Ουίλιαμ Μακ Νιλ (1917-2016) είναι γνωστός στο ελληνικό κοινό από το εμβληματικό βιβλίο του «Η μεταμόρφωση της Ελλάδας μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο», που είχε κυκλοφορήσει από τις εκδόσεις Παπαδόπουλος. Τώρα, από τον ίδιο εκδοτικό οίκο, πρόκειται σε λίγες ημέρες να κυκλοφορήσει ένα άλλο σημαντικό έργο του, με τίτλο «Επιδιώκοντας την ισχύ». Εκκινώντας από ένα προηγούμενο βιβλίο του με τίτλο «Επιδημίες και λαοί», ο Μακ Νιλ μεταφέρει τη σχέση αλληλεπίδρασης ανθρώπων πληθυσμών και μικροπαράσιτων, μελετώντας τώρα τις μεταβολές στους στρατιωτικούς εξοπλισμούς. Οι τελευταίοι μοιάζουν με τις γενετικές μεταλλάξεις των μικροοργανισμών, υπό την έννοια ότι ενδέχεται περιστασιακά να ανοίξουν νέες γεωγραφικές ζώνες προς εκμετάλλευση ή να καταρρίψουν παλαιότερα όρια σε ό,τι αφορά την άσκηση βίας εντός της ίδιας της κοινωνίας υποδοχής.

Σήμερα, η «Κ» προδημοσιεύει ένα απόσπασμα από το βιβλίο.

Η. Μ.

ΠΡΟΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

«Το 1949, πέντε μήνες μετά την ίδρυση του ΝΑΤΟ, η ΕΣΣΔ πυροδότησε τον πρώτο πυρηνικό μηχανισμό της. Αυτό προκάλεσε έκπληξη και τρόμο στις Ηνωμένες Πολιτείες, αφού όλοι σχεδόν οι Αμερικανοί ήταν βέβαιοι ότι θα περνούσαν πολλά χρόνια μέχρι να καταφέρουν οι Ρώσοι να γίνουν γνώστες των περιπλοκών λεπτομερειών της ατομικής τεχνολογίας. Η ρωσική ικανότητα στις επιστήμες, στη

μηχανική και στον σχεδιασμό όπλων έγινε ακόμα πιο ορατή με τον επόμενο γύρο της μεταπολεμικής κούρσας εξοπλισμών. Το 1950 η αμερικανική κυβέρνηση αντέδρασε στην απώλεια του ατομικού μονοπωλίου της αποφασίζοντας, απρόθυμα, να προχωρήσει στην ανάπτυξη ενός πολύ πιο τρομερού όπλου, της βόμβας υδρογόνου ή σύντηξης. Οι Ρώσοι ακολούθησαν κατά πόδας, πυροδοτώντας την πρώτη δική τους βόμβα υδρογόνου μόλις εννέα μήνες μετά τον Νοέμβριο του 1952, όταν οι Ηνωμένες Πολιτείες χρησιμοποίησαν την ατόλη Ενεγκουέτακ στον Ειρηνικό για την πρώτη πειραματική δοκιμή αντίδρασης πυρηνικής σύντηξης.

Αν και περίπλοκες από πλευράς κατασκευής, οι εκρηκτικές κεφαλές υδρογόνου μπορούσαν άμεσα να γίνουν πολύ ελαφρύτερες από τις πρώτες ογκώδεις βόμβες ουρανίου και πλουτωνίου. Έτσι οι πύραυλοι έγιναν ο αυτονόητος και προτιμώμενος φορέας ρίψης τους. Δεν υπήρχε μέσο αναχαίτισης ενός πυραύλου που κινείται με μεγάλη ταχύτητα, ο δε βομβαρδισμός της Αγγλίας από τη Γερμανία με πυραύλους V-2 το 1944 είχε αποδείξει πόσο αποτελεσματικά μπορούσαν να είναι αυτά τα όπλα. Έτσι, οι Αμερικανοί έδωσαν ακόμα πιο επείγοντα χαρακτήρα στην έρευνα και ανάπτυξη πυραύλων, ξεκινώντας από τις αρχές της δεκαετίας του 1950· όμως οι Ρώσοι ξεκίνησαν πολύ νωρίτερα από τις Ηνωμένες Πολιτείες, σε μια περίοδο κατά την οποία οι βαρύτερες ατομικές κεφαλές απαιτούσαν μεγαλύτερους και ισχυρότερους πυραύλους για να απογειωθούν. Ως αποτέλεσμα, τον Οκτώβριο του 1957 οι Ρώσοι εκτόξευσαν έναν πύραυλο αρκετά ισχυρό ώστε να

Ατομική δοκιμή των Αμερικανών στη Νεβάδα τη δεκαετία του '50. Το βιβλίο του Ουίλιαμ Μακ Νιλ (δεξιά) θα κυκλοφορήσει από τις εκδόσεις Παπαδόπουλος.

θέσει έναν μικρό δορυφόρο –τον Σπούτνικ– σε τροχιά γύρω από τη Γη, ενώ τους επόμενους μήνες έστειλαν όλο και μεγαλύτερα φορτία στο Διάστημα. Τα επιτεύγματα των Ρώσων δεν άφηναν καμία αμφιβολία για την τεχνική ικανότητά τους να πιάσουν με ατομικές κεφαλές οποιοδήποτε σημείο επί της Γης. Μέχρι το 1965 οι αμερικανικοί πύραυλοι υστερούσαν σε μέγεθος και ισχύ. Αυτό δεν σήμαινε ότι η αμερικανική ικανότητα ρίψης ατομικών κεφαλών υπολείπονταν πραγματικά της ρωσικής, αφού τα βομβαρδιστικά των ΗΠΑ, εγκατεστημένα σε απόσταση βολής από

τη Σοβιετική Ένωση, σε συνδυασμό με νεότερους πυραύλους που μεταφέρονταν από υποβρύχια και είχαν τη δυνατότητα να εκτοξεύονται κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας, κρατούσαν τις ρωσικές πόλεις υπό την ίδια απειλή εξολόθρευσης που επικρεμόταν πάνω από τον λαό των Ηνωμένων Πολιτειών μετά το 1958. Η γνώση ότι η καινοφανής τρωτότητά τους απλώς τους έφερνε στο επίπεδο των αντιπάλων τους διόλου δεν παρηγορούσε τους Αμερικανούς. Γενιές και γενιές πριν από τον Σπούτνικ το έδαφος των Ηνωμένων Πολιτειών ήταν απρόσβλητο από κάθε πραγματικό κίνδυνο ξένης

Η νέα κυβέρνηση των Δημοκρατικών, το 1961, δεσμεύθηκε να ξεπεράσει τους Σοβιετικούς σε ό,τι αφορούσε την τεχνολογία των πυραύλων.

επίθεσης. Ως αποτέλεσμα, το σοκ της διαπίστωσης ότι αυτό δεν ίσχυε πα και ότι οι Ρώσοι είχαν ξεπεράσει, σε τουλάχιστον έναν σημαντικό τομέα, το επίπεδο τεχνικής ικανότητας που αποτελούσε καύχημα της Αμερικής, αποδείχτηκε ασυνήθιστα ισχυρό. Διόλου απροσδόκητα, το λεγόμενο «πυραυλικό χάσμα» εξελίχθηκε σε ζήτημα αντιπαράθεσης στις προεδρικές εκλογές του 1960. Η νέα κυβέρνηση των Δημοκρατικών, που ανέλαβε καθήκοντα το 1961, δεσμεύθηκε να ξεπεράσει τους Σοβιετικούς σε ό,τι αφορούσε την τεχνολογία των πυραύλων, είτε στη Σελήνη είτε στη Γη. Οι Ρώσοι, από την άλλη, προ-

σπαθούσαν να εκμεταλλευθούν το τεχνικό τους προβάδισμα διεκδικώντας πλήρη ισότητα με τις Ηνωμένες Πολιτείες σε όλο τον κόσμο. Όμως, τον Οκτώβριο του 1962, το σχέδιο του ηγέτη της ΕΣΣΔ Νικίτα Χρουστσόφ να εγκαταστήσει πυραύλους μεσαίου βεληνκούς στην Κούβα, απ' όπου θα ήταν δυνατόν να πλήξουν τις περισσότερες αμερικανικές πόλεις, ματαιώθηκε όταν το Πολεμικό Ναυτικό των ΗΠΑ απέτρεψε την παράδοση μέρους του απαραίτητου εξοπλισμού. Μετά από μια τεταμένη αντιπαράθεση, οι Σοβιετικοί υποχώρησαν και συμφώνησαν να αποσύρουν τους πυραύλους τους από την Κούβα. Όμως η ταπείνωση αυτή αποτέλεσε το έναυσμα για την τρέχουσα επέκταση του σοβιετικού στόλου κατά τα επόμενα χρόνια, με σαφή στόχο να καταστεί ισάξιος ή και να ξεπεράσει την αμερικανική δύναμη στη θάλασσα, και κυρίως κάτω από αυτή.

Έτσι, τη δεκαετία του 1960 ο ανταγωνισμός σε επίπεδο εξοπλισμών μεταξύ ΗΠΑ και ΕΣΣΔ πέρασε σε μια νέα διευρυμένη κλίμακα. Πλέον η έμφραση δινόταν στις νέες τεχνολογίες και στα νέα όπλα. Η έρευνα και ανάπτυξη είχαν μεγαλύτερη σημασία από τις τρέχουσες δυνατότητες. Μία επαναστατική ανακάλυψη στο μέλλον, που θα αφορούσε είτε την άμυνα είτε την επίθεση, θα μπορούσε να μεταβάλει ή ακόμα και να ανατρέψει την ισορροπία του τρόμου που προέκυψε μετά το 1957, καθώς οι δύο χώρες εγκαθιστούσαν εκατοντάδες πυραύλους μεγάλου βεληνκούς, αποκτώντας έτσι την ικανότητα να καταστρέψουν ή μία τις πόλεις της άλλης μέσα σε ελάχιστα λεπτά.

www.cyrs.eu

cyrs.eu

Η ΑΣΠΙΔΑ ΣΟΥ ΤΟ ΕΜΒΟΛΙΟ ΣΟΥ

Εμβολιάσου σήμερα και προστατέψε τον
εαυτό σου και τους γύρω σου από
την γρίπη και την πνευμονιοκοκκική πνευμονία

Εκστρατεία Ενημέρωσης για το Εμβόλιο για προστασία από την Γρίπη και την Πνευμονία
Πνευμονολογική Εταιρεία Κύπρου
2019

Μεγάλος χορηγός:

Χορηγός:

Χορηγοί επικοινωνίας:

Διοργάνωση:

Δώσε Πάσα στη Ζωή

24 Νοεμβρίου 2019

10:00 – 14:00

Κλειστή Αίθουσα Αθλοπαιδιών Δήμου Αγίου Δομετίου

υπό την αιγίδα του
έντιμου Υπουργού Εξωτερικών
Νίκου Χριστοδουρίδη

10.00 Έναρξη της εκδήλωσης

10.30-11.15 Διαδραστική ανάγνωση του πρώτου παραμυθιού από τη σειρά παραμυθιών της Pizza Hut, «Ο Lumí και ο Dino Hut στην εποχή των Δεινοσαύρων» από τον ηθοποιό Θανάση Δρακόπουλο και τη συγγραφέα Ευαγγελία Αριστείδου Καψουλή. Φωτογράφιση παιδιών με τους ήρωες της Pizza Hut και συμμετοχή στην πρώτη ομάδα δραστηριοτήτων.

3 ΟΜΑΔΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕ ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Α' Ομάδα: Ρομποτική με τον Lumí και τον Dino Hut από το φροντιστήριο Ταξίδι στην εκπαίδευση

Β' Ομάδα: Δημιουργώ με τους ήρωες (κατασκευές) με το νηπιαγωγείο Nostri Amici

Γ' Ομάδα: Facepainting

11.20-11.25 Χαιρετισμός από τον Υπουργό Εξωτερικών κ. Νίκο Χριστοδουρίδη

11.30-12.00 Ποδοσφαιρικός αγώνας μεταξύ **υπουργών** και **παιδίαρχων ποδοσφαιριστών**

12.30-14.00 Διαδραστική ανάγνωση του παραμυθιού «Ο Βατραχογιάννης στο Διάστημα». Φωτογράφιση παιδιών με τους ήρωες (Βατραχογιάννης & ΚουκουΑθηνά) και συμμετοχή στην πρώτη ομάδα δραστηριοτήτων.

3 ΟΜΑΔΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕ ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Α' Ομάδα: Ρομποτική με τον Βατραχογιάννη από το φροντιστήριο Ταξίδι Στην Εκπαίδευση

Β' Ομάδα: Δημιουργώ με τους ήρωες (κατασκευές) με το νηπιαγωγείο Happy Feet

Γ' Ομάδα: Facepainting

14:00 Τέλος της εκδήλωσης

ΔΙΟΡΓΑΝΩΤΗΣ	ΣΤΗΡΙΖΟΥΜΕ ΤΟ	ΧΟΡΗΓΟΙ	ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ
			ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Τολμηροί δεσμώτες της ταχύτητας

Ματ Ντέιμον και Κρίστιαν Μπέιλ
«οδηγούν» τη Ford απέναντι στη Ferrari

**Κόντρα σε όλα ★★ ★ 1/2
ΔΡΑΣΗΣ (2019)**
Σκηνοθεσία: Τζέιμς Μάνγκολντ
Ερμηνείες: Κρίστιαν Μπέιλ,
Ματ Ντέιμον, Κεϊτρίονα Μπαλφρέ

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Όταν μια ταινία με πρωταγωνιστές (και) τα μηχανοκίνητα σε κάνει να θες να βγεις από την αίθουσα και να οδηγήσεις στα όρια, τότε μάλλον έχει πετύχει τον σκοπό της. Πέρα από σενάριο, σκηνοθεσία, ερμηνείες κ.ο.κ., το πιο σημαντικό σε αυτές τις περιπτώσεις είναι η γνήσια συγκίνηση, η αδρεναλίνη που ξεκύνεται από την οθόνη κατευθείαν πάνω στον θεατή· και αυτό η ταινία του Τζέιμς Μάνγκολντ («Walk the Line») το καταφέρνει σχεδόν σε μέγιστο βαθμό.

Με τη σειρά όμως: Βρισκόμαστε στα μέσα της δεκαετίας του 1960 και η μεγάλη αυτοκινητοβιομηχανία της Ford αποφασίζει να επεκταθεί στον τομέα των αγώνων –και ειδικά στο ξεκουστό Λε Μαν– προκειμένου να προσελκύσει πιο νέο, διψασμένο για ταχύτητα, κοινό. Για να το πετύχει απευθύνεται στον Κάρολ Σέλαμπι (Ματ Ντέιμον), παλιό νικητή του Λε Μαν και νυν κατασκευαστή αγωνιστικών μοντέλων. Οδηγός του αυτοκινήτου είναι ο τολμηρός Βρετανός Κεν Μάιλς (Κρίστιαν Μπέιλ), ο οποίος θα αναλάβει να φτάσει το νέο GT40 στα όρια, κόντρα στα ανικτα αυτοκίνητα του Εντσο Φεράρι, αλλά και στην ίδια τη Ford, η οποία τους βάζει διαρκώς εμπόδια.

Παρόλο που τηρεί όλους τους «κανόνες» του κινηματογραφικού

μπλοκμπάστερ, ο Μάνγκολντ δημιουργεί ένα φιλμ με ψυχή, εστιάζοντας στην προσωπικότητα, τόσο των ηρώων του όσο και των υπέροχων κλασικών μοντέλων, τα οποία φιλάμε με το ίδιο, αν όχι ακόμη περισσότερο, πάθος. Ο Κρίστιαν Μπέιλ από την πλευρά του, οστεώδης και βουτηγμένος την περισσότερη ώρα στην καπνιά και στο γράσο, μοιάζει με προέκταση του αυτοκινήτου· η σχέση που έχει μαζί του είναι σχεδόν σωματική.

Το «ψεγάδι»

Και βέβαια, δεν μιλάμε για τα σημερινά αυτοκίνητα. Τα πρωτοπόρα αυτά οχήματα της δεκαετίας του 1960 φέρνουν στην ίδια την εποχή: Γεννιούνται μέσα από τολμηρές ιδέες, εμπιέχουν μπόλικο πειραματισμό, ελάχιστη αξιοπιστία και μπορούν ανά πάσα στιγμή να τωλκισθούν στις φλόγες. Κοιτάζουν ωστόσο πάντα το μέλλον και αγωνίζονται να το φτάσουν, έστω και με 350 χλμ./ώρα.

Αν μπορεί να βρει κανείς ένα σοβαρό ψεγάδι στην ταινία, αυτό δεν είναι η κάπως μεγάλη διάρκειά της (ξεπερνά τις δύομισι ώρες) αλλά το γεγονός πως δεν εξερευνά περισσότερο το πνευματικό κομμάτι, την ψυχουσύνθεση αυτών των ανθρώπων, οι οποίοι, αδιανόητα για τα σημερινά δεδομένα, αφιφούν ολοφάνερους κινδύνους, δίχως μάλιστα να προσδοκούν μεγάλα υλικά οφέλη. Από την άλλη, κάτι τέτοιες σκέψεις, είτε του θεατή είτε του... οδηγού, μάλλον τις καταπνίγει και αυτές ο τρεμερός βρυκθμός του κινητήρα.

Ο Κρίστιαν Μπέιλ, βουτηγμένος την περισσότερη ώρα στην καπνιά και στο γράσο, μοιάζει με προέκταση του αυτοκινήτου, η σχέση μαζί του είναι σχεδόν σωματική.

HOME CINEMA

Όταν ο πρίγκιπας Χένρι έγινε Ερρίκος ο Ε΄

Ο Τιμοτέ Σαλαμέ πρωταγωνιστεί στον «Βασιλιά».

**Ο βασιλιάς ★★ ★
ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΔΡΑΜΑ (2019)**
Σκηνοθεσία: Ντέιβιντ Μίτσοντ
Ερμηνείες: Τιμοτέ Σαλαμέ,
Ρόμπερτ Πάτινσον, Τζόελ Ετζερτον

Μία από τις φρενέες ναυαρχίδες του Netflix, τουλάχιστον όσον αφορά τον κινηματογράφο, το φιλμ του Ντέιβιντ Μίτσοντ («Το χρίσμα») ασχολείται με μια σχεδόν θρυλική μορφή της βρετανικής ιστορίας. Ο συνεχώς ανερχόμενος Τιμοτέ Σαλαμέ υποδύεται τον βασιλιά Ερρίκο τον Ε΄, τον πιο σπουδαίο από τους Αγγλούς μονάρχες-πολεμιστές του Εκατονταετούς Πολέμου, σε ένα φιλμ υψηλών προσδοκιών και πλούσιου μπάτζετ.

Η ταινία πάνει το νήμα της αφήγησης από τις αρχές του 1413, οπότε ο νεαρός πρίγκιπας Χένρι βρίσκεται,

περίπου έκπτωτος, να αλττεύει στα σοκάκια και στις ταβέρνες του Λονδίνου. Ο θάνατος του βασιλιά πατέρα του, ωστόσο, θα επιταχύνει τις εξελίξεις και σύντομα ο νεαρός θα κληθεί να κυβερνήσει σε μια εποχή που η μόνη ένταση με τη Γαλλία αποκτά ξανά μεγάλες διαστάσεις. Ο πόλεμος θα αποδειχθεί τελικά αναποφευκτος, με τους Αγγλούς να εκστρατεύουν στη Νορμανδία και τον Χένρι να αποδεικνύει πως έχει πολύ περισσότερο τσαγανό από ό,τι εχθροί και φίλοι πίστευαν αρχικά.

Η ατμόσφαιρα της εποχής αναβιώνει άρτια, σε ένα φιλμ με όντως προσεγμένη παραγωγή και αρκετά σκοτεινή ατμόσφαιρα, που παραπέμπει τυπικά στον Μεσαίωνα. Ο Τιμοτέ Σαλαμέ, αν και σε ρόλο (πολέμιστη) που μάλλον δεν του ταιριάζει, τα πηγαίνει ξανά πολύ καλά,

ζωντανεύοντας τον νεαρό βασιλιά, ο οποίος παρόλο που έζησε μόνο 35 χρόνια κατάφερε να συμπεριληφθεί στις κορυφές της βρετανικής ιστορίας. Μέρος αυτής της αναγνωρισιμότητας, φυσικά, ο Ερρίκος το οφείλει και στο διάσημο ομώνυμο έργο του Σαίξπηρ, γεγονός που και η ταινία δεν παραβλέπει, υιοθετώντας μια «σαιμπρίζουσα» γλώσσα στο σενάριο, όχι πάντα με θετικά αποτελέσματα.

Τόσο αυτό το τελευταίο στοιχείο όσο και η μάλλον υπερβολικά μεγάλη διάρκεια θα μπορούσαν να παραληφθούν από την άλλη, ο σκληρός, αλα «Game of Thrones», ρεαλισμός που βλέπουμε στις σκηνές μάχης, και ιδιαίτερα στην περίφημη Μάχη του Αζίνκούρ, είναι σίγουρα ευπρόσδεκτος και προσθέτει χαρακτήρα σε ένα γενικώς άρτιο αποτέλεσμα.

PIK1

THΛ.: 22862000

21.05 Trumbo

07.30 Θεία Λειτουργία
10.00 Καμύσματα
τζι αρώματα, V - (Ε)
11.00 Road Trip - (Ε)
11.30 Άκου να δεις - (Ε)
Κωμική σειρά.

12.00 Χάλικνα χρόνια, II - (Ε)

13.30 Αμύνεσθαι περί πάτρης

14.00 **ΕΙΔΗΞΕΙΣ**

14.15 ArtCafe, III - (Ε)

15.15 Σπίτι στη φύση - (Ε)

Περιβαλλοντική

εκπομπή.

15.45 Τετ - Α - Τετ - (Ε)

(8ος κύκλος) - Επ. 4ο.

«Μιμή Ντενίσιον».

17.00 Μαζί - (Birlikte).

Δικονομική εκπομπή.

18.00 **ΕΙΔΗΞΕΙΣ**

(στη νοηματική)

18.20 Πεταλούδα - (Ε)

Δραματική σειρά,

με τους Ξύτο Φιλιππίδη,

Πάμπο Χαράλαμπος κ.ά.

18.50 Ο δρόμος έχει

τη δική ιστορία - (Ε)

Σειρά ντοκιμαντέρ.

19.25 Κάποτε το '80

Κωμική σειρά, με τους

Δέσποινα Χρυσάνθου,

Αιμιλία Σέλλη, κ.ά.

20.00 **ΕΙΔΗΞΕΙΣ**

21.05 Τράμπο (Trumbo)

Κοινωνική βιογραφική

ταινία, με τους

Μπράιαν Κράνστον,

Έλεν Μίρεν, κ.ά.

23.10 **ΕΙΔΗΞΕΙΣ**

23.15 The Graham Norton

Show, XXIV-Chat show.

00.15 Μαζί - (Birlikte) (Ε)

01.15 Ο δρόμος έχει

τη δική ιστορία - (Ε)

01.45 **ΕΙΔΗΞΕΙΣ** - (Ε)

PIK2

THΛ.: 22862000

18.40 Baywatch

07.30 Παιδική ζώνη

α. Ολίβια

β. Ντετέκτιβ Νόντι

γ. Ο ταχυδρόμος Πατ

δ. Χάνιτι

ε. Τα παπούτσια

της Φρόνι

στ. Η Μάρθα μιλά

ζ. Ο Σούπερ Γουάι

η. Ο Ροζ Πάνθηρας

11.00 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)

Παιδικό πρόγραμμα.

11.30 Παιδική ζώνη - (Ε)

16.00 The Story of God with

Morgan Freeman - (Ε)

Σειρά ντοκιμαντέρ.

17.00 Το μικρό σπίτι στο λιβάδι

Οικογενειακή σειρά,

με τους Μάικλ Λάντον,

Κάρεν Γκρασλ, κ.ά.

17.50 Το πλοίο της αγάπης - (Ε)

(Love boat, VI). Κλασική

οικογενειακή σειρά,

με τους Γκάβιν Μακλίοντ,

Μπέριλ Κόνελ, κ.ά.

18.40 Baywatch, III

Σειρά περιπέτειας,

με τους Ντέιβιντ

Χέιςλεχοφ, Πάρκερ

Στίβενσον, κ.ά. Επ. 5ο.

19.30 **ΕΙΔΗΞΕΙΣ** (στην Αγγλική)

19.40 **ΕΙΔΗΞΕΙΣ** (στην Τουρκική)

19.50 FIFA U-17 World Cup

Αγώνας για την 3η θέση.

22.00 Το άγριο κορίτσι

(The Wild Girl). Δραματι-

κή τηλεταινία, με

τους Μπράιαν Όστιν

Γκριν, Λόλα Τας, κ.ά.

23.30 Power of Sports - (Ε)

Ντοκιμαντέρ.

23.50 FIFA U-17 World

Cup - Τελικός.

02.00 **ΕΙΔΗΞΕΙΣ** - (Ε)

OMEGA

THΛ.: 22477777

21.00 Το κόκκινο ποτάμι

05.30 Τώρα ό,τι συμβαίνει

Έλα χαμογέλα

Ψυχαγωγική εκπομπή,

με τους Σίσου Χρηστί-

δου, Παύλο Σταματόπου-

λο, Κωνσταντίνο Βασάλο,

Ελένη Βουλγαράκη.

10.55 3ος Radisson Blue

Διεθνής Μαραθώνιος

Λάρνκαας

Ζωντανή μετάδοση.

13.15 Τροχές της τύχης - (Ε)

15.00 Greece's Next

Top Model - (Best of)

Ένας για όλους - (Ε)

17.00 **OMEGA NEWS**

18.00 **OMEGA NEWS**

18.10 Χαρούμενος ταξιδιώτης

Ταξιδιωτική εκπομπή.

19.00 Τροχές της τύχης - (Ε)

20.10 **OMEGA NEWS**

21.00 Το κόκκινο ποτάμι

Δραματική σειρά εποχής,

με τους Ιωάννη Παπαζή-

ση, Αναστασία Παντούση.

22.00 Ένας για όλους

(Special Edition)

Τηλεπαιχνίδι γνώσεων,

με τη Μαρία Μπακοδήμου.

23.00 Η οικογένεια βλάπτει-(Ε)

Κωμική σειρά,

με τους Χρύσα Ρώπα,

Σάκη Μπουλά, κ.ά.

23.40 Σημεία και τέρατα - (Ε)

Κωμική σειρά, με τους

Χρήστο Σιμαρδάνη,

Μαρία Τζομπανάκη, κ.ά.

00.40 AR3NA - (Ε)

Δραματική σειρά,

με τους Ζέτα Δούκα,

Λευάνδα Καλφαγιάννη.

01.40 Ζωή μου - (Ε)

Δραματική σειρά.

02.40 UNA Fatsa - (Ε)

ANT1

THΛ.: 22200200

21.20 The Final Four

06.10 Πρωινή ενημέρωση

06.40 Ο τζίτζικας και

ο μέρμηκας - (Ε)

07.40 Ιδιαίτερα για κλάματα-(Ε)

08.30 Φίλα τον βράτσο σου-(Ε)

09.50 Την πάτσα - (Ε)

10.30 Εσύ... στον

κόσμο σου, II - (Ε)

Κοινωνική, αισθηματική

σειρά κομεντί, με τους

Μιχάλη Σοφοκλέους,

Αντωνία Χαράλαμους.

12.00 Υγεία πάνω απ' όλα

12.50 Αν ήμουν πλούσιος - (Ε)

Κωμική σειρά.

14.50 Casa De Mikel - (Ε)

17.20 Πέτα τη φριτζέζα - (Ε)

18.00 **Τα νέα του ANT1 σε 10΄**

18.10 Συνέχεια της σειράς

Μην ψαρεύεις, II

Κωμική σειρά,

με τους Μαρία Λεκάκη,

Θοδωρή Αθερίδη, κ.ά.

20.20 **Τα νέα του ANT1**

21.20 The Final Four

Μουσικό talent show.

00.00 **Τίτλοι ειδήσεων**

00.15 Football stories

Ντοκιμαντέρ που

καταγράφει την

ποδοσφαιρική κουλτού-

ρα κάθε χώρας.

01.10 Fargo - Μίνι τηλεοπτική

σειρά, με τους

Μπίλι Μπομπ Θόρτον,

Μάρτιν Φρίμαν, κ.ά.

02.00 Πάνω από τον Νόμο - (Ε)

με τους Πάνο Ρεντούμη,

Γιάννη Στάνγκουλου, κ.ά.

02.50 Η σειράνα και

ο μπάτσος - (Ε)

Κωμική σειρά.

ΣΙΓΜΑ

THΛ.: 22580100

21.15 The Voice of Greece

05.20 Τα χρυσάψαρα - (Ε)

05.50 Οι Τάκκοι - (Ε)

Κωμική σειρά,

με τους Σταύρο Λούρα,

Έλενα Ευσταθίου, κ.ά.

06.20 Food n' Friends

Μαγειρικό show, με τον

Δημήτρη Σκαρμούτσο

και τον Ηλία Φουντούλη.

07.00 Μαζί σου - Με την

Τατιάνα Στεφανίδου.

09.00 Βουράτε γεπόντοι - (Ε)

Κυριακή κωμική σειρά.

10.30 Για το καλό σου - (Ε)

Ιατρική εκπομπή, με

την Αφροδίτη Γεωργίου.

11.20 Guess my age - (Ε)

Ποιοι λόγοι με έδιωξαν απ’ την Ελλάδα

Ο κορυφαίος βιολιστής και αρχιμουσικός Λεωνίδας Καβάκος μιλάει στην «Κ» για τον Μπετόβεν, τους πολιτικούς και την κρίση

Συνέντευξη στην
ΤΑΣΟΥΛΑ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ

Ο **Λεωνίδας Καβάκος**, στην άλλη άκρη της τηλεφωνικής γραμμής, από το σπίτι του έξω από τη Ζυρίχη, ακούγεται ευδιάθετος. Έχει τους λόγους του: το νέο του άλμπουμ «Beethoven Violin Concerto» μόλις κυκλοφόρησε (Sony Classical / Panik Records) και ο ίδιος ετοιμάζεται να πετάξει για τις ΗΠΑ, για δύο συναυλίες με τη Συμφωνική Ορχήστρα του Σικάγου, υπό τη διεύθυνση του Ιταλού σούπερ σtar του πόντιουμ, Ρικάρντο Μούτι. Η «ξεκούραση» υπάρχει, άραγε, στο λεξιλόγιό του; «Ξεκουράζομαι μόνο βάσει... προγράμματος», απαντά γελώντας. «Οι συναυλίες μου κλεινονται μέχρι και δύο χρόνια πριν κι έτσι έχω εικόνα των μικρότερων ή μεγαλύτερων κενών που προκύπτουν ανάμεσά τους. Έχω συνηθίσει να ζω, λοιπόν, με την αίσθηση ότι του παρόντος αλλά του μεταποσιμένου χρόνου».

Η «συνάντησή» του με τον Μπετόβεν ήταν κάτι που χρόνια σκεφτόταν. Το «Κονσέρτο για Βιολί» το πρωτομελέτησε νωρίς, σε ηλικία 18 ετών. Εκτοτε το άκουσε και σε πολλές ηχογραφήσεις. «Όταν όμως στέκεσαι μπροστά στην παρτιτούρα και αρχίζεις να παίζεις, όλα αλλάζουν. Ενώ έχεις τη δίψα της κατάρκτησης και την εντύπωση ότι όλος ο κόσμος σου ανήκει, μπροστά σε τέτοια έργα συνειδητοποιείς ότι υπάρχει κάτι με το οποίο ποτέ δεν θα μπορέσεις να συγκριθείς, κάτι τεράστιο, που σε ξεπερνάει. Και δεν αναφέρομαι στο τεχνικό κομμάτι –δεν είναι ό,τι πιο δύσκολο υπάρχει– αλλά στη σοφία που αυτό το έργο μεταφέρει. Ευτυχώς, είχα σωστή καθοδήγηση από τους γονείς και τον δάσκαλό μου. Εμαθα ότι πρέπει να έχω την ευαισθησία να παρατηρώ και να πλησιάζω κάτι τόσο σπουδαίο, όχι να προσπαθώ να το φέρω στα μέτρα μου. Μόνο έτσι ανεβαίνω επίπεδο ως άνθρωπος. Διδάσκομαι ακόμα. Εξελίσσομαι».

Εξέλιξη. Πώς να χωρέσουν σ’ αυτή τη λέξη όλα όσα έχει πετύχει ο 52χρονος Καβάκος; Κορυφαίος βιολιστής και αρχιμουσικός με τεχνική αριότητα και καθηλωτική δεξιοτεχνία, απόλυτα δοσμένος στην τέχνη του, γεμίει αίθουσες

όπου κι αν παίζει. Αλλά δεν «κολάει» στη βιρτουοζιτέ. Βελτιώνει διαρκώς την τεχνική του προκειμένου να υπηρετήσει καλύτερα το μουσικό κείμενο, να αναδείξει με μεγαλύτερη σαφήνεια τη σκέψη του συνθέτη. Έχει καταφέρει να αποκωδικοποιήσει τη σκέψη του Λούντβιχ βαν Μπετόβεν;

«Έχω καταλάβει ότι ενώ είχε την πηγαία άνεση να γράψει οτιδήποτε, τον παίδευε η ευθύνη που ένιωθε για το τι έπρεπε να γράψει. Αν δείτε τα χειρόγρατά του, την ώρα που συνθέτει είναι σαν να γίνεται πόλεμος. Ακόμα και το “Κονσέρτο για Βιολί” μοιάζει με... εμπόλεμη ζώνη: διορθώ-

“

Ολοι λένε ότι εμείς δώσαμε τα φώτα μας στην ανθρωπότητα. Σαχλαμάρες! Οχι γιατί δεν είναι αλήθεια, αλλά γιατί βγαίνει από το στόμα ανθρώπων που δεν έχουν μελετήσει ούτε μια στιγμή στη ζωή τους.

σεις επί διορθώσεων, άλλες με κόκκινο, άλλες με μαύρο κι άλλες με μπλε χρώμα, μουντζούρες παντού. Είναι δυνατόν, σκέφτεσαι, αυτή η θεία μουσική, που ρέει μ’ αυτόν τον εξάισιο ρυθμό, να έχει προκύψει μέσα από μια τέτοια αγωνία; Προκαλούσε τους πάντες και τα πάντα, αμφισβητούσε τα όρια της κλασικής έκφρασης και άγγιζε τον ρομαντισμό με έναν τρόπο σχεδόν βίαιο. Η μουσική του έχει ένα άρειο στοιχείο. Πέρα από το έργο του, όμως, με συγκινεί και ο τρόπος που πορεύτηκε. Ο Μπετόβεν δεν άντεχε την υποκρισία και την αδικία. Συνέθεσε την “Ηρωική Συμφωνία” για να υμνήσει τον Ναπολέοντα, αλλά όταν έμαθε ότι εκείνος αυτοανακηρύχθηκε αυτοκράτορας, πήρε πίσω την αφιέρωση. Σκεφτείτε πόσο θάρρος χρειαζόταν για να

«Σε μια τέτοια εποχή –αλλαγών, προκλήσεων και ανακατατάξεων– οι ευκολίες είναι σαν υπνωτικό χάπι που μας αφαιρεί τη δυνατότητα και την τόλμη να αντιδράσουμε», λέει ο Λεωνίδας Καβάκος.

το κάνει. Και προς το τέλος της ζωής του, όταν έχανε την ακοή του, μολονότι μπορούσε να σταματήσει να γράφει –ακόμα κι έτσι θα ήταν ο συνθέτης στον οποίο σήμερα όλοι υποκλινόμαστε–, συνέχισε να δημιουργεί, αποδεικνύοντας την αξία της “εσωτερικής μας ακοής”. Τα κουαρτέτα που έγραψε εκείνη την περίοδο είναι θαυμάσια. Από τέτοιους “φάρους” προσπαθώ να διδάσκομαι, από το πώς διαχειρίστηκαν τις συμφορές τους, γιατί αυτή η δύναμη υπάρχει σε όλους μας, στο DNA μας, απλώς δεν ξέρουμε πάντα πώς να τη χρησιμοποιήσουμε».

Για τον Λεωνίδα Καβάκο, ο Μπετόβεν είναι ο πλέον σύγχρονος συνθέτης με την έννοια ότι και εμείς στην εποχή μας, όπως εκείνος στη δική του, καλούμαστε όχι μόνο να διεκδικήσουμε νέες κατακτήσεις αλλά να εκτιμήσουμε και να διατηρήσουμε όσα έχουμε.

Το δίλημμα του καιρού μας

«Να προστατεύσουμε τα κεκτημένα μας και να μην απειλούμε οι ίδιοι τους εαυτούς μας. Έχουμε συνειδητοποιήσει το δίλημμα του καιρού μας; Από τη μια, οι τεχνολογικές και επιστημονικές εξελίξεις μας προσφέρουν πολλά. Και από την άλλη είμαστε πολύ κοντά στην καταστροφή. Βρισκόμαστε απέναντι σε μια μεγάλη ευθύνη: μπορούμε να την αναλάβουμε, να αγωνιστούμε, ακόμα και να υποφέρουμε, για να τη σπκώσουμε στους κόλπους μας; Έχουμε τη διάθεση να στερηθούμε μερικές από τις ευκολίες μας; Σε μια τέτοια εποχή –αλλαγών, προκλήσεων και ανακατατάξεων– οι ευκολίες είναι σαν υπνωτικό χάπι που μας αφαιρεί τη δυνατότητα και την τόλμη να αντιδράσουμε», τονίζει.

Εδώ και λίγα χρόνια ο διεθνούς φήμης Έλληνας μαέστρος και σολίστ έχει εγκατασταθεί μόνιμως στην Ελβετία. Ήταν μια απολύτως συνειδητή απόφαση, όπως μου λέει, αν και δεν κρύβει την πίκρα του για όσα τον οδήγησαν σ’ αυτήν. «Έμενα στη χώρα μας όσο διατηρούσα την ελπίδα και την απαιτηλή προσδοκία ότι θα μπορούσα να φανώ χρήσιμος, να βοηθώ τα παιδιά που μαθαίνουν μουσική ή θέλουν να ασχοληθούν γενικότερα με τις τέχνες. Ξέρε-

τε, εγώ φύτεψα στον χώρο της μουσικής σαν πρασινάδα στην ασφάλτο. Τα πρώτα χρόνια, στο εξωτερικό, με έβλεπαν παραξενεμένοι. “Καλά, πώς προκύψατε από μια χώρα όπως η Ελλάδα;” με ρωτούσαν. Τους φαινόταν αξιοπερίεργο. Δεν περιφέρομαι ως παντογνώστης· αυτή την εμπειρία ήθελα να μεταλαμπαδεύσω στις νεότερες γενιές. Αλλά ό,τι γινόταν –τα σεμινάρια με το Ωδείο “Μουσικοί Ορίζοντες” ή οι δωρεάν συναυλίες σε διάφορες πόλεις– τα έκανα μόνος μου. Κάνενας υπουργός Πολιτισμού δεν με κάλεσε ποτέ ν’ ακούσει, έστω, τις απόψεις μου, για το πώς η ελληνική πραγματικότητα θα έρθει πιο κοντά στη διεθνή και πώς θα αποδείξουμε ότι είμαστε κράτος ανεπτυγμένο πολιτιστικά. Αν βγείτε στον δρόμο και ρωτήσετε τους περαστικούς, όλοι θα πουν ότι εμείς δώσαμε τα φώτα μας στην ανθρωπότητα. Σαχλαμάρες! Οχι γιατί δεν είναι αλήθεια, αλλά γιατί τέτοια λόγια βγαίνουν και από το στόμα ανθρώπων που δεν έχουν μελετήσει ούτε μια στιγμή στη ζωή τους. Με κούρασε αυτή η αδιαφορία. Ποτέ δεν επεδίωξα θέσεις και αξιώματα. Όπως βαρέθηκα να είμαι άρχοντας στην πατρίδα μου. Ο δεύτερος λόγος που έφυγα –και δεν φοβάμαι να το πω– ήταν ο ΣΥΡΙΖΑ. Μου δημιουργούσε τεράστια δυστυχία αυτή η αισθητική με αρνητικό πρόσημο...».

«Ο άνθρωπος είναι η απάντηση, όποια κι αν είναι η ερώτηση», λέγε ο Αντρέ Μπρετόν. Για τον Λεωνίδα Καβάκο η τέχνη είναι κάτι παραπάνω από απάντηση στα διλήμματα του βίου μας... «Το μεγαλύτερο λάθος που έγινε στην Ελλάδα είναι ότι βγαίνουμε από την κρίση χωρίς να έχουμε καταλάβει τίποτα.

Μια κρίση κυρίως ηθική, αξιών, που θα έπρεπε να μας έχει φέρει μπροστά στο ερώτημα πώς μπορούμε να φτιάξουμε μια καλύτερη κοινωνία, την αντιμετωπίσαμε απλώς ως κρίση οικονομική, αριθμών. Ελπίζω, έστω και αργά, να συνειδητοποιήσουμε ότι ένα περιβάλλον στο οποίο θα υπάρχει άνθηση των τεχνών, σημαίνει υγεία. Η ψυχική αγαλλίαση που νιώθει όποιος έχει ουσιαστική επαφή με κάποια τέχνη είναι το καλύτερο φάρμακο...».

Πώς κοιμάται το αρκουδάκι

Οι άνθρωποι και τα ροζ, σαν κυκλάμινο, όνειρα των ζώων

KITTY CROWTHER

Μικρές νυχτερινές ιστορίες

μυθρ. Ξένια Καλογεροπούλου

σελ. 80, **εκδ.** Μάρτης

Του **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Στις «Μικρές νυχτερινές ιστορίες» της Κίτι Κράουθερ, η νύχτα είναι ροζ, έχει το χρώμα του κυκλάμινου. Αυτός είναι άλλωστε ο κοινός τόπος, το μοτίβο που επανέρχεται καλύπτοντας, σαν μανδύας, τις τρεις ιστορίες που η μαμά αρκούδα αφηγείται στο αρκουδάκι της, προτού κοιμηθεί: les και τρία παιδιά έχουν το ίδιο σημάδι στα γόνατά τους. Αν οι άνθρωποι εξακολουθούν να επινοούν ιστορίες με ζώα, φαίνεται πως τα ζώα ονειρεύονται μύθους με ανθρώπους. Επομένως, είναι μάλλον δίκαιο που τούτες οι πολύχρωμες βινιέτες έχουν για πρωταγωνιστές μία νυχτοφύλακα που ρυθμίζει τον ύπνο στο δάσος, ένα κορίτσι που κάνει τον δρόμο του ψάχνοντας για καρπούς κι έναν κύριο που βουτάει στη λίμνη φορώντας το παλτό του. Τα σχέδια της Κράουθερ μοιάζουν στους ήρωές της: είναι εφθρικά και γρήγορα, όπως το πρόσωπο της κυρίας που επιζητά την κατάκλιση του ζωικού βασιλείου χτυπώντας το

Το εξώφυλλο του βιβλίου, που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Μάρτης.

γκονγκ της, έχουν την ατρόμητη αφέλεια της μικρής Ζόρα, είναι αλλόκοτα και τρυφερά, όπως ο κύριος Μπό, ο υποχόνδριος, με τη ζεστή καρδιά. Κυρίως όμως, είναι αθάνα και άγρια, όπως ένα ροζ κυκλάμινο που φυτρώνει αδιάφορα στη μέση ενός καμένου χωριού. Υπάρχουν στιγμές που το ροζ –ένα ροζ σαν να έχει βγει από έναν ξεθυμασμένο φωσφορούχο μαρκαδόρο– ξεκολλάει από τη νύχτα και απλώνεται στην αριστερή σελίδα, εκεί όπου κατοικεί το κείμενο,

αφού προηγουμένως έχει ποτίσει τα πάντα. Τότε, έρχεται η ώρα που η ροζ νύχτα δραπετεύει από το βιβλίο και μας συναντά η ανταύγεια της. Τα ζώα κοιμούνται στις φωλιές τους παρέα μ’ εμάς: όλοι προσπαθούμε να αντιμετωπίσουμε τον γλυκό τρόπο του σκοταδιού. Μερικές φορές η Κράουθερ σχεδιάζει τις φωλιές των ζώων les και είναι εσωτερικά σπιτιών, επειδή, ίσως, στις ιστορίες της οι άνθρωποι έχουν μεταμορφωθεί σε ζώα. Ετσι, δεχόμαστε την αντιστροφή: επιτρέπουμε στην αρκούδα να μας ονειρευτεί επειδή, μέσα σ’ όνειρο, τα ζώα έχουν δανειστεί τα χαρακτηριστικά μας.

Ούτως ή άλλως, κανείς δεν φαντάστηκε τον εαυτό του όπως είναι. Πιθανότατα, ένα παραμύθι να θυμίζει τον Μπο. Τυλιγμένος στο βαρύ παλτό του, βουτάει στη λίμνη και κολυμπά στον βυθό, νιώθοντας για λίγο πιο «ελαφρύς και χαρούμενος». Ανάλογα κι εμείς βουλιάζουμε στα παραμύθια, ακόμη κι αν δεν έχουμε τον κάστορα να μας προτρέψει. Μόνο που εμείς βγαίνουμε στην όχθη με μουσκεμένα ρούχα. Τσακίζουμε στους ροζ βράχους τα γόνατά μας. Το ροζ είναι το χρώμα το σκληρό: «Εμπρός, ήρθε η ώρα».

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ / ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ

Ο Μανώλης Καλομοίρης εμπνέεται από τον Κωστή Παλαμά

Στον **συνθέτη** και λεξιμογράφο Τάκη Καλογερόπουλο αφιέρωσε ο Βύρων Φιδετζής τη συναυλία της Συμφωνικής Ορχήστρας του Δήμου Αθηναίων, που πραγματοποιήθηκε στις 31 Οκτωβρίου στο θέατρο Ολύμπια. Διηύθυνε έργα του Μανώλη Καλομοίρη εμπνευσμένα από κείμενα του Κωστή Παλαμά. Απήγγειλε ο ηθοποιός Μιχάλης Καλαμπόκης.

Αρχή έγινε με τη μουσική για το θεατρικό δράμα «Στέλλα Βιολάντη» του Ξενοπούλου, η οποία γράφκε με αφορμή το ομότιτλο ποίημα του Παλαμά που απαγγελλόταν πριν σκηωθεί η αυλαία του θεατρικού. Όταν τη συνέθεσε ο Καλομοίρης είχε μόλις ολοκληρώσει τις σπουδές του στη Βιέννη και ζούσε στο Χάρκοβο, μετέπειτα πρώτη πρωτεύουσα της σοβιετικής Ουκρανίας.

Η παρτιτούρα δεν κρύβει τις επιδράσεις από συνθέτες που επηρέασαν τη διαμόρφωση της μουσικής του προσωπικότητας. Πιο ενδιαφέρον είναι ότι πλάι στα στερεότυπα γενικόλογα ακούσματα Ρώσων και Γερμανών προβάλλουν ήδη με θαρραλό τρόπο τα χαρακτηριστικά της δικής του μουσικής γλώσσας, όσα θα τον έκαναν να ξεχωρίσει τις επόμενες δεκαετίες. Η «Στέλλα Βιολάντη» πρωτοπαίχτηκε στην

Αθήνα το 1909 σε παράσταση του θιάσου της Μαρίκας Κοτοπούλη με την ίδια ως πρωταγωνίστρια.

Στη συνέχεια ακούστηκαν τα «Μαγιοβότανα», κύκλος τραγουδιών βασισμένος σε ποιήματα του Παλαμά. Πρωτοπαρουσιάστηκαν το 1915 στο Ωδείο Αθηνών σε μουσική διεύθυνση του συνθέτη με σολίστ την Ειρήνη Σκέπερς. Στις 31 Οκτωβρίου τα απέδωσε εξαιρετικά η Μαίρη-Ελεν Νέζν. Με τα χρόνια το ωραίο ηχώχρωμα της Ελληνίδας μεσοφώνου γίνεται όλο και πιο πλούσιο, ενώ η φωνή παραμένει υγιής σε όλη της την έκταση.

Βασικό «όπλο» της Νέζν παραμένει η μουσικότητά της, χάρη στην οποία μεταφράζει με μουσικούς όρους το περιεχόμενο του εκάστοτε κειμένου. Ακόμα και όταν λόγω της γραφής δεν κατανοεί κανείς πλήρως τους αδόμεικτους στίχους, εισπράττει απολύτως το συναίσθημα που επιθυμεί να μεταδώσει ο συνθέτης μέσα από τη μουσική του.

Στο δεύτερο μέρος της βραδιάς ακούστηκε η «Παλαμική» συμφωνία. Στο απαισιόδοχο αυτό έργο που γράφκε το 1955, έπειτα από δύο παγκοσμίους πολέμους, αποτυπώνεται ξεκάθαρα η διάψευση των

προσδοκιών του Καλομοίρη, παρότι ο ίδιος βρισκόταν στο απόγειο της δύναμής του, απόλυτα κυρίαρχος στα ελληνικά μουσικά πράγματα.

Την ίδια εποχή ένας άλλος Έλληνας συνθέτης, στην αρχή της πορείας του, έχοντας χάσει το ένα του μάτι στον Εμφύλιο, συνθέτει τις «Μεταστροφές», οι οποίες έμοιαζαν τότε να ανοίγουν ένα νέο κεφάλαιο. Ενώ ο Καλομοίρης εμπνέεται, συμπορεύεται και εκφράζει τον ενθουσιασμό και στη συνέχεια τη ματαιώση των αξιών και των ιδανικών που κυριάρχησαν στην Ελλάδα των πρώτων δεκαετιών του 20ού αιώνα, ο Ιάννης Ξενάκης, εμπνέεται από τη «διαχρονική» Ελλάδα των αρχαιοτήτων.

Η ελληνική μουσική χρειάζεται υποστήριξη και προβολή. Διπλό κόπο απ’ ό,τι τα έργα των Μότσαρτ και Μπετόβεν. Η Κρατική Ορχήστρα Αθηνών παρουσιάζει το ιστορικό ρεπερτόριο μόνο κατ’ εξαίρεση ως άλλοθι. Ο έμπειρος Βύρων Φιδετζής έκανε ό,τι ήταν ανθρώπινως δυνατό με τη Συμφωνική Ορχήστρα του Δήμου Αθηναίων, της οποίας τα πρόβλημα είναι ποικίλα και, κυρίως, ακούγονται. Κρατά κανείς το κέρδος της «ζωτανής» ακρόασης.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

παρουσιάζει

ΠΑΡΑΜΥΘΟΥΠΟΛΗ

ΕΡΧΕΤΑΙ

15/11/2019 – 12/01/2020

ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΜΕ ΤΗΝ

ΕΛΕΝΗ ΦΟΥΡΕΙΡΑ

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ

22.11.2019
20:00

ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΤΡΑΠΕΖΑ

ΜΕΓΑΣ ΧΟΡΗΓΟΣ

///cablenet

ΧΟΡΗΓΟΙ

ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΑΕΡΟΜΕΤΑΦΟΡΕΑΣ

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

